Articol I. Agatha Christie

Articol I. Agatha Christie

Articol II. Nemesis

Pentru Dauphne Honeybone

CUPRINS:

Capitolul 1. Uvertura 5
Capitolul 2. Nume de cod: Nemesis 17
Capitolul 3. Miss Marple acţionează 29
Capitolul 4. Esther Walters 39
Capitolul 5. Instrucţiuni din lumea de dincolo 50
Capitolul 6. Dragostea 64
Capitolul 7. O invitaţie 70
Capitolul 8. Cele trei surori 76
Capitolul 9. Polygonum Baldschuanicum 85
Capitolul 10. Zilele ce-au fost cândva 92
Capitolul 11. Accidentul 105
Capitolul 12. O consultaţie 118
Capitolul 13. Carouri negre şi roşii 132
Capitolul 14. Domnul Broadribb se întreabă 145
Capitolul 15. Verity 149
Capitolul 16. Ancheta 156
Capitolul 17. Miss Marple face o vizită 168
Capitolul 18. Arhidiaconul Brabazon 178
Capitolul 19. Se rostesc cuvinte de rămas-bun 191
Capitolul 20. Miss Marple are idei 200
Capitolul 21. Ceasul bate de trei ori 213
Capitolul 22. Miss Marple spune o poveste 223
Capitolul 23. Ultimele piese 238

Capitolul 1. Uvertura.

După-amiaza, Miss Jane Marple avea obiceiul să-şi despăturească cel de-al doilea ziar. În fiecare dimineaţă, i

se livrau acasă două ziare. Pe primul, Miss Marple îl citea în timp ce-şi sorbea ceaiul de dimineaţă – asta, bineînţeles, dacă jurnalul sosea la timp. Băiatul care aducea ziarele avea un mod deosebit de ciudat de a-şi organiza timpul. Nu de puţine ori cotidienele erau livrate de un băiat nou sau de vreunul care îi ţinea temporar locul celui dintâi, şi fiecare avea propriile idei privind ruta pe care trebuia s-o ia când îşi îndeplinea slujba. Poate pentru ei acest fapt reprezenta o rupere a monotoniei. Dar clienţii obişnuiţi să-şi citească ziarul devreme, ca să se pună la curent cu diverse bârfe savuroase înainte de a pleca spre autobuz, tren sau alt mijloc de deplasare la locul de muncă, erau enervaţi dacă ziarele soseau cu întârziere, deşi doamnele de vârstă mijlocie sau cele în vârstă, care locuiau paşnic în St. Mary Mead, preferau deseori să-şi citească ziarul la micul dejun.

Astăzi, Miss Marple citise cu nesaţ prima pagină şi câteva articole din cotidianul pe care îl poreclise „Cotidianul Cu-de-toate”, aceasta fiind o aluzie uşor satirică la faptul că ziarul ei preferat, Daily Newsgiver, după ce îşi schimbase proprietarul, oferea acum – spre iritarea ei şi a altor prieteni de-ai ei – articole despre moda bărbătească, cea pentru dame, probleme de suflet de-ale femeilor, concursuri pentru copii şi scrisori cu diverse plângeri din partea unor femei, reuşind cu destul succes să scoată orice ştire cu adevărat interesantă din cuprinsul lui, cu excepţia primei pagini sau a vreunui colţ obscur, unde era practic imposibil să o vezi. Fiind de modă veche, Miss Marple prefera ca ziarele pe care le citea să fie într-adevăr ziare care să ofere ştiri.

După-amiază, după ce-şi luase gustarea şi moţăise douăzeci de minute într-un fotoliu special cumpărat, cu speteaza înaltă şi dreaptă, numai bun pentru spatele ei reumatic, Miss Marple deschisese The Times, care merita o lectură mai atentă. Nu că The Times mai era ce fusese odinioară. Deosebit de enervant la The Times era faptul că nu mai puteai găsi ceea ce căutai. În loc să-l parcurgi de la

prima pagină până la ultima şi să ştii unde se află orice articol, astfel încât să poţi trece lejer la articolele mai speciale despre subiectele care te interesau, acum existau tot felul de întreruperi ciudate în acest jurnal respectabil. Brusc, două pagini erau dedicate călătoriei în Capri, informaţie însoţită de ilustraţii. Sportului i se acorda o importanţă mult mai mare decât se întâmpla în vremurile trecute. Ştirile de la tribunal şi necrologurile rămăseseră oarecum fidele tradiţiei. Naşterile, căsătoriile şi decesele, care odinioară se bucuraseră de atenţia lui Miss Marple în primul rând datorită poziţiei lor importante în cadrul ziarului, migraseră spre o secţiune diferită din The Times, deşi în ultimul timp – după cum remarcase Miss Marple – ajunseseră să fie puse aproape întotdeauna pe ultima pagină.

Miss Marple îşi îndreptă atenţia mai întâi asupra ştirii principale de pe prima pagină, dar nu zăbovi mult asupra ei deoarece era aceeaşi cu ceea ce citise în acea dimineaţa, cu toate că era tratată într-o manieră parcă mai serioasă. Îşi aruncă ochii pe cuprins. Articole, comentarii, ştiinţă, sport; apoi îşi urmă obiceiul – întoarse ziarul şi străbătu cu privirea ştirile despre naşteri, căsătorii şi decese, după care îşi propuse să se ducă la pagina dedicată corespondenţei, unde întotdeauna găsea ceva amuzant; de acolo, trecu la registrul oficial publicat de curtea regală, pe aceeaşi pagină găsindu-se în acea zi şi noutăţi de la casele de licitaţii. Deseori, tot acolo era plasat şi câte un scurt articol pe teme ştiinţifice, dar Miss Marple nu-şi propuse să citească aşa ceva, căci rareori înţelegea vreun cuvânt.

Frunzărind, ca de obicei, ziarul până la rubrica de naşteri, căsătorii şi decese, Miss Marple îşi zise – aşa cum o făcuse nu o dată – „Este foarte trist, ce-i drept, dar în ziua de azi lumea e interesată numai de morţi!”

Copii încă se năşteau, dar era foarte puţin probabil ca numele părinţilor să îi fie cunoscute lui Miss Marple. Dacă ar fi existat o coloană în care să fie trecuţi nepoţii, poate că

ar fi existat surpriza plăcută a recunoaşterii unor nume. Ar fi putut să-şi zică: „Ia te uită, Mary Pendergast are o a treia nepoată!”, deşi până şi ceva de genul acesta ar fi fost destul de improbabil.

Aruncă o privire peste secţiunea Căsătorii, fără însă să acorde o atenţie prea mare, căci majoritatea fiicelor şi fiilor vechilor ei prieteni se căsătoriseră deja de mulţi ani. Ajunse la coloana Decese, asupra căreia se concentra ceva mai mult. De fapt, se concentra destul de mult încât să fie sigură că nu trece cu vederea vreun nume. Alloway, Angopastro, Arden, Barton, Bedshaw, Burgoweisser – (oh, Doamne, ce nume nemţesc, dar se pare că a decedat în Leeds). Carpenter, Camperdown, Clegg. Clegg? Oare era unul din familia Clegg pe care o cunoştea? Nu, se părea că nu. Janet Clegg. Undeva în Yorkshire. McDonald, McKenzie, Nicholson. Nicholson? Nu. Din nou, nu era un Nicholson pe care să-l cunoască. Ogg, Ormerod – „asta trebuie să fie una dintre mătuşi”, îşi zise. Da, probabil că da. Linda Ormerod. Nu, nu o cunoscuse. Quantril? O, Doamne, asta trebuie să fie Elizabeth Quantril! Optzeci şi cinci de ani. Ei bine, zău aşa! Îşi închipuise că Elizabeth Quantril murise cu câţiva ani în urmă. Ce chestie să trăiască atât de mult! Şi întotdeauna avusese o sănătate atât de delicată! Nimeni nu se aşteptase ca ea să apuce bătrâneţile! Race, Radley, Rafiel. Rafiel? Ceva o opri. Numele acela îi era familiar. Rafiel. Belford Park, Maidstone. Belford Park, Maidstone… Nu, nu îşi amintea de adresa aceea. Nici o coroană trimisă. Jason Rafiel. Ei bine, era un nume neobişnuit. Miss Marple bănuia că-l auzise pe undeva. Ross-Perkins. Acesta chiar că putea să fie… Nu, nu era. Ryland? Emily Ryland. Nu. Nu cunoscuse vreodată o Emily Ryland. „Cu profundă dragoste din partea soţului şi a copiilor.” Da, foarte frumos, sau foarte trist – depinde din ce unghi priveai.

Miss Marple lăsă ziarul deoparte, aruncându-şi leneşă privirea pe careul de cuvinte încrucişate, în timp ce se

chinuia să-şi dea seama de ce numele Rafiel îi era atât de familiar.

— O să-mi vină mie în minte, zise Miss Marple, ştiind din proprie experienţă cum funcţionează mintea bătrânilor. O să-mi amintesc, n-am nici o îndoială.

Se uită pe fereastră în grădină, îşi întoarse apoi privirea şi încercă să-şi scoată gândul acela din minte. Grădina reprezentase un motiv de mare bucurie şi, de asemenea, al unei activităţi susţinute pentru Miss Marple timp de foarte mulţi ani. Iar acum, din cauza agitaţiei doctorilor, lucrul în grădină îi fusese interzis.

Odată încercase să se opună acestei interdicţii, dar ajunsese la concluzia că era mai bine totuşi să facă aşa cum i se recomandase. Îşi aranjă scaunul astfel încât să-i fie incomod să privească grădina dacă nu dorea neapărat să vadă ceva anume. Oftă, îşi luă săculeţul cu lucrul de mână şi scoase din el o mică jachetă de lână pentru un copilaş, pe care aproape o terminase. Spatele şi faţa hăinuţei erau deja gata. Acum trebuia să se apuce să împletească mânecile, lucru care o plictisea întotdeauna. Două mâneci, ambele identice. Da, foarte plictisitor. Totuşi, era o culoare roz drăguţă, lână roz. Stai puţin, asta îi aducea aminte de ceva. Da, da, de numele pe care tocmai îl citise în ziar. Lână roz. Mare albastră. Marea din Caraibe. O plajă cu nisip. Soare. Ea împletind şi – da, desigur, domnul Rafiel. Excursia aceea pe care o făcuse în Caraibe. Insula St Honore. Cadoul făcut de nepotul ei Raymond. Şi-o aminti pe Joan, nevasta lui Raymond, spunându-i: „Vezi să nu te amesteci în vreo crimă, mătuşă Jane. Asta nu-ţi face bine”.

Ei bine, nu dorise să se amestece în vreo crimă, dar aşa se întâmplase. Pur şi simplu. Doar pentru că un maior bătrâior, cu un ochi de sticlă, insistase să-i spună tot felul de poveşti lungi şi plictisitoare. Bietul maior – oare cum îl chema? Domnul Rafiel şi secretara lui, domnişoara… Domnişoara Walters, da, Esther Walters şi valetul-maseur, Jackson. Îşi reamintea bine acum. Ia te uită! Bietul domn Rafiel! Aşadar,

murise. De multă vreme era conştient că urma să moară. Chiar îi spusese asta. Se părea că rezistase mai mult decât anticipaseră medicii. Fusese un om rezistent, un om încăpăţânat – un om foarte bogat.

Miss Marple rămase pe gânduri, cu andrelele mişcându-se neîncetat, dar cu mintea departe de lucrul de mână. Se gândea la răposatul domn Rafiel şi îşi amintea tot ce putea despre el. Desigur, nu fusese un om pe care să-l poţi uita cu uşurinţă. Avea în minte destul de clar imaginea lui. Da, avusese o personalitate puternică şi fusese un om dificil, irascibil şi uneori şocant de bădăran. Totuşi, nimeni nu-i purtase pică pentru comportamentul lui necioplit. Miss Marple îşi amintea şi asta. Da, fusese extrem de bogat. Venise însoţit de secretară şi de valet, un maseur profesionist. Nu putea să se deplaseze cu uşurinţă fără ajutor.

Însă acel valet-maseur avea un caracter cam dubios, îşi zise Miss Marple. Domnul Rafiel era uneori extrem de grosolan cu el, dar celălalt nu părea să se supere. Şi asta, desigur, fiindcă domnul Rafiel era atât de bogat.

„Nimeni nu l-ar plăti aşa cum fac eu, afirmase Rafiel, iar el ştie prea bine asta. Totuşi, se pricepe la ceea ce face.”

Miss Marple se întrebă dacă Jackson? Johnson? Rămăsese cu domnul Rafiel. Dacă rămăsese încă aproape un an, cât se părea că trecuse de atunci. Miss Marple îşi închipuia că nu. Domnul Rafiel era genul de om căruia îi plăcea schimbarea. Se plictisea de oameni, de felul lor de-a fi, de chipurile lor, de vocile lor.

Miss Marple îl înţelegea. Uneori şi ea simţea acelaşi lucru. Acea însoţitoare a ei, nepoata aceea, atât de prevenitoare, înnebunitoare cu vocea ei alintată.

— Ah, zise Miss Marple, ce schimbare în bine faţă de…

Oh, Doamne, uitase cum o cheamă! Domnişoara… Domnişoara Bishop? Nu, nu era domnişoara Bishop. Of, Doamne, ce dificil era!

Gândurile i se întoarseră la domnul Rafiel şi la… Nu, nu era Johnson, era Jackson. Arthur Jackson.

— Of, Doamne, repetă Miss Marple, întotdeauna încurc toate numele. Desigur, la domnişoara Knight mă gândeam. Nu la domnişoara Bishop. Oare de ce îi zic domnişoara Bishop?

Răspunsul îi veni singur în minte. De la şah, desigur. O piesă de şah. Un cal. Un nebun.1

— Cred că data viitoare o să-i spun domnişoara Castle când o să mă gândesc la ea, sau domnişoara Rook2. Deşi ea chiar nu este genul de om care să tragă pe sfoară pe cineva3. Nu, sigur nu e. Şi oare cum o chema pe secretara aceea drăguţă pe care o avea domnul Rafiel? A, da, Esther Walters. Aşa este. Mă întreb ce s-a întâmplat cu Esther Walters. A moştenit banii? Probabil o va face acum.

Miss Marple îşi amintea că domnul Rafiel îi spusese ceva despre asta sau poate ea… Of, Doamne, ce neclare sunt lucrurile când încerci să-ţi aminteşti ceva cu oarecare exactitate! Esther Walters. O afectase destul de serios povestea aceea din Caraibe, dar sigur avea să-i treacă. Parcă era văduvă, nu? Miss Marple spera că Esther Walters se recăsătorise cu un om blând, amabil şi de încredere. Deşi părea puţin probabil. Esther Walters, îşi zise, avea un talent deosebit în a se îndrăgosti de genul de bărbaţi nepotriviţi pentru însurătoare.

Miss Marple îşi îndreptă din nou gândurile spre domnul Rafiel. Se preciza să nu se trimită flori. Nu că ea ar fi intenţionat să trimită flori domnului Rafiel. El ar fi putut cumpăra toate florăriile din Anglia dacă ar fi vrut. Şi, oricum, nu fuseseră atât de apropiaţi. Nu fuseseră… Prieteni şi nici nu-i legase vreun sentiment. Fuseseră – oare care era termenul pe care îl căuta?

— Aliaţi. Fuseseră, pentru scurtă vreme, aliaţi. O perioadă foarte interesantă. Iar el fusese un aliat de nădejde; Miss Marple ştiuse asta prea bine. Ştiuse asta când alergase în noaptea caldă, tropicală din Caraibe şi se dusese la el. Da,

îşi amintea că purta acel şal de lână roz, genul de şal-eşarfă, pe care şi-l pusese pe cap, iar el o privise şi izbucnise în râs. Mai târziu, ea spusese – Miss Marple zâmbi amintindu-şi – acel cuvânt, iar el râsese, însă în final nu a mai fost nimic de râs. Nu, el făcuse ceea ce îi ceruse ea, şi apoi…

— Oh! Oftă Miss Marple.

Fusese – trebuia să recunoască – foarte palpitant.

Iar ea nu îi spusese nimic despre asta nepotului ei sau dragei de Joan, fiindcă, la urma urmei, exact asta o sfătuiseră ei să nu facă, nu-i aşa? Miss Marple dădu din cap, apoi murmură încet:

— Bietul domn Rafiel, sper că nu a suferit.

Probabil că nu. Probabil că medicii lui, pe care îi plătea cu o mulţime de bani, îi dăduseră sedative, ca să-i uşureze sfârşitul. El pătimise destul de mult în timpul acelor săptămâni din Caraibe, căci aproape mereu avea dureri. Un om curajos. Lui Miss Marple îi părea rău că murise, deoarece credea că, deşi domnul Rafiel era bătrân, invalid şi bolnav, totuşi lumea pierduse prin moartea lui. Miss Marple nu avea idee cum era ca om de afaceri. Nemilos, îşi închipuia, şi brutal, şi autoritar, şi agresiv. Un prădător. Dar… Era un prieten bun, îşi zise. Şi undeva, în adâncul lui, avea o bunătate ascunsă pe care avea grijă să nu o arate niciodată. Era un om pe care Miss Marple îl admirase şi îl respectase. Ei bine, regreta că se stinsese din viaţă şi spera că el nu suferise prea mult, şi moartea îi fusese uşoară. Iar acum, fără îndoială, avea să fie incinerat şi pus într-un cavou mare de marmură. Miss Marple nici nu ştia măcar dacă fusese căsătorit. Nu pomenise nimic de vreo soţie sau de copii. Un om singuratic? Sau viaţa lui fusese atât de plină încât nu simţise singurătatea? Nu ştia.

Rămase timp îndelungat acolo în acea după-amiază, gândindu-se la domnul Rafiel. Miss Marple nu se aşteptase să-l mai revadă vreodată după întoarcerea în Anglia şi, într-adevăr, nu-l mai reîntâlnise. Totuşi, într-un fel straniu, în

orice moment putea simţi că era în legătură cu el. Dacă ar fi abordat-o sau i-ar fi propus să se întâlnească, simţind poate o legătură datorită vieţii pe care o salvaseră sau alt fel de legătură… O legătură…

— În mod sigur, zise Miss Marple, nu se poate ca legătura dintre noi să fie lipsa de milă.

Oare ea, Jane Marple, era – putea vreodată să fie – lipsită de milă? „Ce interesant, îşi zise Miss Marple, ce lucru extraordinar! Niciodată nu m-am gândit la asta. Cred că aş putea să fiu lipsită de milă…”

Uşa se deschise şi se ivi un cap cu păr negru, buclat. Era Cherry, succesoarea bine-venită a domnişoarei Bishop – domnişoara Knight.

— Aţi spus ceva? Întrebă Cherry.

— Vorbeam singură, răspunse Miss Marple, şi mă întrebam dacă aş putea să fiu vreodată lipsită de milă.

— Cine, dumneavoastră? Zise Cherry. Niciodată! Sunteţi bunătatea întruchipată.

— Totuşi, continuă Miss Marple, cred că aş putea să fiu nemiloasă pentru o cauză dreaptă.

— Şi care aţi considera dumneavoastră că ar fi această cauză?

— Pentru cauza dreptăţii, replică Miss Marple.

— Aţi dat dovadă de oarecare lipsă de milă faţă de Gary Hopkins, fu de acord Cherry. Când l-aţi prins în ziua aceea chinuindu-şi pisica. Nu mi-am închipuit că aţi putea să vă comportaţi cu cineva în felul acela! L-aţi speriat de moarte, să ştiţi. Nu a uitat asta niciodată.

— Sper că nu a mai chinuit şi alte pisici.

— Ei bine, chiar dacă a făcut-o, s-a asigurat că nu eraţi prin preajmă. Văzându-vă cu ghemele de lână şi cu lucruşoarele drăguţe pe care le împletiţi, oricine ar crede că sunteţi blândă ca un mieluşel. Dar sunt momente când pot spune că v-aţi comporta ca un leu dacă ar fi nevoie.

Miss Marple îi aruncă o privire care exprima o oarecare îndoială. Nu prea se putea vedea în ipostaza în care o

descrisese Cherry. Oare aşa era? Se opri să reflecteze, amintindu-şi diverse momente – avusese clipe când se enervase groaznic pe domnişoara Bishop… Knight. (Serios, nu mai trebuia să uite numele în felul acela!) Dar enervarea ei ieşise la iveală prin remarci mai mult sau mai puţin ironice. Probabil că leii nu apelau la ironie. Un leu nu avea nimic ironic. Doar ataca. Răgea. Îşi folosea ghearele şi probabil îşi înfuleca rapid prada.

— Serios, făcu Miss Marple, nu cred că m-am purtat vreodată chiar aşa.

Plimbându-se încet prin grădină în acea seară, simţindu-se, ca de obicei, cuprinsă de frustrare, Miss Marple analiză încă o dată problema. Probabil vederea unei plante de gura-leului i-o aduse din nou în minte. Serios, îi spusese bătrânului George de nenumărate ori că dorea numai flori de gura-leului de culoarea sulfului şi nu nuanţa aceea oribilă de mov pe care grădinarii se părea că o preferă.

— Galben sulf! Rosti ea cu voce tare.

Cineva, aflat de cealaltă parte a gardului care despărţea pajiştea de lângă casa ei, întoarse capul şi rosti:

— Scuzaţi-mă, aţi spus ceva?

— Mi-e teamă că vorbeam singură, zise Miss Marple, răsucinându-se să privească peste gard.

Era o persoană necunoscută, iar ea îi cunoştea pe majoritatea localnicilor din St Mary Mead. Îi ştia măcar din vedere, dacă nu personal. Era o femeie masivă, cu o fustă de tweed jerpelita, dar rezistentă, cu pantofi zdraveni în picioare. Avea un pulover verde şi o eşarfă împletită de lână.

— Cred că se mai întâmplă la vârsta mea, adăugă Miss Marple.

— Aveţi o grădină frumoasă, spuse cealaltă femeie.

— Acum nu este prea grozavă, afirmă Miss Marple. Pe vremea când mă puteam ocupa chiar eu de ea…

— Da, ştiu, vă înţeleg. Bănuiesc că aveţi unul dintre acei – am eu un termen mai grosolan pe care îl folosesc pentru ei

– bătrânei care pretind că ştiu totul despre grădinărit. Uneori ştiu, alteori habar n-au. De obicei vin şi beau nenumărate ceşti de ceai şi mai smulg câte-o buruiană sau două. Unii dintre ei sunt destul de drăguţi, dar cu toate acestea te enervează groaznic. Şi eu mă ocup de grădinărit, adăugă ea apoi.

— Locuiţi aici? Întrebă Miss Marple, cu un oarecare interes.

— Stau în gazdă la doamna Hastings. Cred că am auzit-o pomenind de dumneavoastră. Sunteţi Miss Marple, nu-i aşa?

— Da, într-adevăr.

— Lucrez ca un soi de însoţitoare-grădinărească. Apropo, numele meu este Bartlett. Domnişoara Bartlett. Nu prea am mult de făcut, continuă domnişoara Bartlett. Doamna Hastings preferă plantele anuale. Nu este ceva care să-ţi ocupe prea mult timp. Desigur, mai fac şi diverse alte treburi – cumpărături şi lucruri de genul asta. Oricum, dacă aveţi nevoie de ajutor aici, aş putea lucra o oră, două pentru dumneavoastră. Aş zice că m-aş descurca mai bine decât bătrânelul pe care îl aveţi acum.

— Nici n-ar fi greu, răspunse Miss Marple. Îmi plac cel mai mult florile. Nu prea mă preocupă legumele.

— La doamna Hastings mă ocup de legume. E plicticos, dar necesar. Ei bine, e timpul să plec.

O măsură pe Miss Marple cu privirea din cap până-n picioare, ca şi cum ar fi vrut să-i memoreze înfăţişarea, apoi dădu din cap veselă şi se îndepărtă.

Doamna Hastings? Miss Marple nu-şi putea aminti de nici o doamna Hastings. În mod clar, doamna Hastings nu era vreo veche prietenă. Sigur nu era nici o cunoştinţă cu care să împărtăşească pasiunea pentru grădinărit. Ah, da, desigur, stătea probabil în vreuna dintre acele case nou construite de la capătul Gibraltar Road. Se mutaseră acolo câteva familii la sfârşitul anului trecut. Miss Marple oftă, privi încă o dată enervată la florile de gura-leului, zări

câteva buruieni pe care ar fi vrut să le smulgă, vreo doi, trei vlăstari exuberanţi pe care i-ar fi plăcut să-i atace cu foarfecele de grădină şi, în cele din urmă, oftând şi rezistând cu vitejie tentaţiei, se întoarse pe alee şi se îndreptă spre casă. Gândurile îi reveniră asupra domnului Rafiel. Ei doi fuseseră… Cum se numea cartea aceea din care obişnuia să citeze atât de des în tinereţe? Două corăbii care se întâlnesc în noapte4. Şi chiar se potrivea, daca se gândea mai bine. Corăbii care se întâlnesc în noapte… Era noapte atunci când Miss Marple se dusese la el să-l roage – nu, să-i ceară ajutorul. Să insiste, să-i spună că nu mai era timp de pierdut. Iar el fusese de acord, şi pusese imediat lucrurile în mişcare. Poate că, într-adevăr, se comportase ca o leoaică atunci? Nu. Nu, nu era deloc aşa. Nu simţise nici un pic de furie. Fusese vorba de insistenţa de a acţiona într-un caz în care acţiunea era imperativă. Iar el înţelesese.

Bietul domn Rafiel! Corabia care trecuse în noapte fusese o corabie interesantă. Odată ce te obişnuiai cu grosolănia lui, putea oare să fie un om agreabil? Nu! Miss Marple clătină din cap. Domnul Rafiel nu ar fi putut niciodată să fie o persoană plăcută. Ei, asta e, trebuia să şi-l scoată pe domnul Rafiel din minte.

Corăbii ce se întâlnesc şi se salută trecând în noapte.

Doar cu un simplu semnal şi o voce în întuneric, departe.

Probabil că avea să nu se mai gândească niciodată la el. Probabil avea să caute să vadă dacă găseşte un necrolog despre el în The Times. Dar nu credea că avea să găsească vreunul. Nu fusese un personaj celebru. Nu fusese faimos. Fusese doar un om foarte bogat. Desigur, multor oameni li se publica necrologul în ziar doar pentru că erau foarte bogaţi. Dar, după părerea lui Miss Marple, bogăţia domnului Rafiel fusese de alt gen. Nu fusese important în vreun domeniu de vază al industriei, nu fusese un geniu al finanţelor sau vreun bancher faimos. Pur şi simplu, toată viaţa făcuse nenumăraţi bani…5

Capitolul 2. Nume de cod: Nemesis.

I

Cam la o săptămână după moartea domnului Rafiel, Miss Marple luă o scrisoare de pe tava cu micul dejun şi o privi câteva clipe înainte să o deschidă. Celelalte două scrisori care veniseră cu poşta de dimineaţă conţineau facturi sau poate doar recipise pentru facturi. În orice caz, nu prezentau un interes deosebit. Scrisoarea însă putea fi interesantă.

Avea ştampilă de Londra, adresa bătută la maşină şi plicul era dreptunghiular, de bună calitate. Miss Marple îl tăie cu un cuţitaş special pe care îl ţinea întotdeauna la îndemână pe tavă. Avea antetul firmei domnilor Broadribb şi Schuster, avocaţi şi notari publici, cu sediul în Bloomsbury. I se cerea, în limbajul specific avocaţilor, curtenitor şi legal, să le facă o vizită într-una dintre zilele săptămânii următoare pentru a discuta o propunere care ar putea fi în avantajul ei. Se sugera ziua de joi, 24. Dacă data nu îi convenea, poate Miss Marple dorea să îi anunţe când era cel mai probabil să se afle la Londra în viitorul apropiat. Adăugau că erau avocaţii domnului Rafiel pe care, din câte ştiau ei, Miss Marple îl cunoştea.

Miss Marple se încruntă, uşor nedumerită. Se ridică mai greu decât de obicei, gândindu-se la scrisoarea primită. Fu condusă la parter de Cherry, care avea mereu grijă să stea pe hol ca să se asigure că Miss Marple nu se chinuia să coboare singură scările, care erau stilul acela demodat, făcând o curbă abruptă la mijlocul lor.

— Ai foarte mare grijă de mine, Cherry, spuse Miss Marple.

— Aşa şi trebuie, răspunse Cherry, folosind expresia ei favorită. Oamenii buni sunt rari.

— Mulţumesc pentru compliment, zise Miss Marple, sosind cu bine la parter.

— S-a întâmplat ceva? Se interesă Cherry. Păreaţi oarecum zdruncinată, dacă înţelegeţi ce vreau să spun.

— Nu, nu s-a întâmplat nimic, afirmă Miss Marple. Am primit o scrisoare destul de neobişnuită de la o firmă de avocaţi.

— Nu vă dă nimeni în judecată, nu? Întrebă Cherry, care era înclinată să asocieze invariabil scrisorile de la avocaţi cu un dezastru de vreun fel sau altul.

— A, nu cred, făcu Miss Marple. Nu-i nimic de genul ăsta. Doar m-au rugat să le fac o vizită săptămâna viitoare.

— Poate aţi primit o moştenire, zise Cherry, plină de speranţă.

— Cred că asta e foarte puţin probabil, replică Miss Marple.

— Nu se ştie niciodată, spuse Cherry.

Aşezându-se comod în fotoliu şi scoţându-şi lucrul de mână din săculeţul de împletit brodat, Miss Marple se gândi la posibilitatea ca domnul Rafiel să-i fi lăsat o avere. Părea şi mai puţin probabil decât atunci când Cherry sugerase posibilitatea asta. „Domnul Rafiel, îşi zise, nu era genul acesta de om.”

Nu putea să meargă la Londra în data propusă, căci trebuia să participe la o întrunire a Institutului Femeilor pentru a discuta despre strângerea unei sume în vederea construirii a încă două cămăruţe la clădire. Dar le răspunse avocaţilor, sugerând o zi din cursul săptămânii următoare. Se întrebă cum erau domnii Broadribb şi Schuster. Scrisoarea era semnată de J. R. Broadribb care era, se pare, asociatul principal. Era posibil, se gândi Miss Marple, ca domnul Rafiel să-i fi lăsat prin testament vreo mică amintire sau un suvenir. Poate vreo carte despre flori rare aflată în biblioteca lui şi care, considerase el, avea să-i fie pe plac unei doamne în vârstă pasionate de grădinărit. Sau poate vreo broşă care îi aparţinuse unei mătuşi. Miss Marple se amuză de aceste închipuiri. Erau numai închipuiri, îşi zise, fiindcă dacă aceasta ar fi fost situaţia, ar fi căzut în sarcina executorilor testamentari – dacă aceşti

avocaţi erau executori – să-i trimită prin poştă un asemenea obiect.

— Ei bine, rosti Miss Marple, o să aflu marţea viitoare.

II

— Mă întreb cum arată, îi zise domnul Broadribb domnului Schuster, aruncând totodată o privire spre ceas.

— Trebuie să vină peste un sfert de oră, răspunse domnul Schuster. Mă întreb dacă o să fie punctuală.

— A, cred că da. Cred că este în vârstă şi deci mult mai punctuală decât tinerii zăpăciţi din ziua de azi.

— Oare e slabă sau grasă? Se întrebă domnul Schuster.

Domnul Broadribb clătină din cap.

— Rafiel nu ţi-a descris-o niciodată? Se interesă domnul Schuster.

— A fost extraordinar de eliptic în ceea ce o privea.

— Toată afacerea asta mi se pare teribil de ciudată, zise domnul Schuster. Aş fi vrut să ştiu ceva mai mult despre ce înseamnă toate astea…

— S-ar putea să aibă ceva de-a face cu Michael, rosti gânditor domnul Broadribb.

— Cum? După atâţia ani? Nu se poate. De unde ţi-a venit ideea asta? A pomenit ceva…

— Nu, nu a pomenit nimic. Nu mi-a dat nici un indiciu despre ce avea în minte. Am primit doar instrucţiuni.

— Crezi că spre sfârşit devenise oarecum excentric?

— Absolut deloc. Din punct de vedere mental, avea spiritul ascuţit ca un brici, ca de obicei. Sănătatea fizică nu i-a afectat niciodată creierul. În ultimele două luni de viaţă a mai făcut 200 000 de lire. Aşa, pur şi simplu.

— Avea fler, afirmă domnul Schuster cu respectul cuvenit. În mod sigur, avea fler.

— O minte sclipitoare pentru afaceri, zise şi domnul Broadribb, cu acelaşi ton de respect, adecvat sentimentului. Nu sunt mulţi ca el, din păcate.

Pe birou sună telefonul şi domnul Schuster ridică receptorul. O voce de femeie spuse:

— Miss Jane Marple a sosit pentru întâlnirea cu domnul Broadribb.

Domnul Schuster se uită la partenerul lui, ridicând o sprânceană într-o întrebare mută. Domnul Broadribb dădu afirmativ din cap.

— Condu-o înăuntru, ceru domnul Schuster. Apoi adăugă: Acum o să vedem.

Miss Marple intră în încăpere, unde un domn de vârstă mijlocie, slab şi uscăţiv şi cu o faţă lungă şi cam melancolică se ridică să o întâmpine. Acesta era, se pare, domnul Broadribb, a cărui înfăţişare era într-o oarecare contradicţie cu numele.6 Împreună cu el se afla un gentleman ceva mai tânăr, cu proporţii mult mai generoase. Avea păr negru, ochi mici şi ageri şi tendinţa de a face guşă dublă.

— Partenerul meu, domnul Schuster, îl prezentă domnul Broadribb.

— Sper că nu v-a obosit prea tare urcatul scărilor, spuse domnul Schuster. „Are 70 de ani ca popa – aproape 80, poate”, îşi zise el.

— Întotdeauna mi se taie un pic răsuflarea când urc scările.

— E o clădire de modă veche, rosti domnul Broadribb pe un ton de scuză. Nu există lift. Firma noastră s-a înfiinţat cu multă vreme în urmă şi nu avem prea multe mecanisme moderne, aşa cum s-ar aştepta poate clienţii noştri.

— Încăperea aceasta are nişte proporţii foarte plăcute, afirmă Miss Marple politicoasă.

Acceptă scaunul pe care domnul Broadribb i-l apropie, într-un mod discret, domnul Schuster părăsi încăperea.

— Sper că staţi comod, zise domnul Broadribb. O să trag un pic draperia, bine? S-ar putea să vă deranjeze soarele.

— Mulţumesc, rosti Miss Marple recunoscătoare.

Avea postura ei dreaptă, obişnuită. Purta un costum de tweed uşor, un şirag de perle şi o tocă micuţă de catifea. „Doamna tipică de provincie, îşi zise domnul Broadribb.

Poate un pic ţicnită – poate nu. Are o privire destul de perspicace. Mă întreb unde a întâlnit-o Rafiel. O fi oare mătuşa cuiva, de la ţară?” în timp ce prin minte îi treceau toate aceste gânduri, făcea genul de conversaţie neînsemnată legată de vreme, de efectele nefericite ale ultimelor îngheţuri de la începutul anului şi alte asemenea remarci pe care le găsea oportune.

Miss Marple dădu răspunsurile necesare şi aşteptă răbdătoare încheierea preliminariilor întrunirii.

— Probabil vă întrebaţi despre ce este vorba, zise domnul Broadribb, mutând câteva hârtii în faţa lui şi adresându-i zâmbetul potrivit. Aţi auzit, fără îndoială, de moartea domnului Rafiel, sau poate aţi citit în ziar.

— Am citit în ziar, confirmă Miss Marple.

— După câte am înţeles, eraţi prieteni.

— L-am întâlnit prima dată în urmă cu aproape un an, zise Miss Marple. În Indiile de Vest, adăugă ea.

— Ah. Îmi aduc aminte. Am impresia că s-a dus acolo ca să-şi îngrijească sănătatea. I-a făcut probabil bine într-o oarecare măsură, dar era deja foarte bolnav, infirm, după cum ştiţi.

— Da, zise Miss Marple.

— L-aţi cunoscut bine?

— Nu, răspunse Miss Marple, n-aş putea spune asta. Eram oaspeţi în acelaşi motel şi am discutat de câteva ori. Nu l-am mai revăzut după întoarcerea în Anglia. Vedeţi, eu trăiesc destul de retrasă la ţară şi bănuiesc că el era prins cu totul de afaceri.

— Da, a continuat să facă tranzacţii – ei bine, aş putea spune că a făcut-o până în ziua morţii, zise domnul Broadribb. Avea o minte strălucită pentru finanţe.

— Sunt sigură de asta, răspunse Miss Marple. Mi-am dat seama destul de curând că era… Ei bine, era un personaj remarcabil.

— Nu ştiu dacă aveţi idee – dacă domnul Rafiel v-a dat la un moment dat de înţeles – despre propunerea pe care am

primit instrucţiuni să v-o fac.

— Nu îmi pot imagina ce fel de propunere ar fi vrut domnul Rafiel să-mi facă, replică Miss Marple. Mi se pare un lucru foarte improbabil.

— Avea o părere foarte bună despre dumneavoastră.

— E foarte amabil din partea lui, însă nu văd motivul, zise Miss Marple. Sunt o persoană foarte simplă.

— Aşa cum, fără îndoială, vă imaginaţi, era un om extrem de bogat. Prevederile din testamentul lui sunt, în ansamblu, foarte simple. A lăsat dispoziţii privind averea cu ceva vreme înainte de moarte. Moştenitori şi alte aranjamente privind beneficiarii.

— Bănuiesc că asta este o procedură obişnuită în ziua de azi, răspunse Miss Marple, deşi eu nu mă prea pricep la chestiuni financiare.

— Scopul aceste întâlniri, continuă domnul Broadribb, este acela de a vă spune că vi s-a lăsat o sumă de bani, de care veţi putea dispune cum credeţi de cuviinţă la sfârşitul anului, dar cu condiţia să acceptaţi o anumită propunere, pe care o să v-o aduc la cunoştinţă imediat.

Luă de pe biroul din faţa lui un plic lunguieţ, sigilat, şi i-l înmână peste masă.

— Cred că ar fi bine dacă aţi citi chiar dumneavoastră ce conţine. Nu trebuie să vă grăbiţi. Gândiţi-vă în linişte.

Miss Marple nu se grăbi. Se folosi de micul cuţit de tăiat hârtie pe care domnul Broadribb i-l înmână, tăie plicul şi scoase conţinutul – o foaie de hârtie bătută la maşină – şi începu să citească. Împături apoi foaia la loc, după care o reciti şi îl privi pe domnul Broadribb.

— Nu este foarte clar. Nu există nici un fel de elucidare a acestei chestiuni?

— Nu vreuna pe care să v-o pot oferi eu. Eu trebuia să vă înmânez asta şi să vă spun de suma din testament. Este vorba de douăzeci de mii de lire, scutite de taxe legale.

Miss Marple rămase cu privirea la el. Surpriza o făcuse să-şi piardă glasul. Domnul Broadribb rămase şi el tăcut o

clipă, privind-o cu atenţie. Nu era nici o îndoială că era surprinsă. Era evident că acesta era ultimul lucru pe care Miss Marple se aşteptase să-l audă. Domnul Broadribb se întrebă care vor fi primele ei cuvinte. Ea îl privi direct, cu severitatea unei mătuşi bătrâne. Când vorbi, tonul ei era aproape acuzator.

— Este o sumă foarte mare de bani, zise Miss Marple.

— Nu chiar atât de mare cum era pe vremuri, răspunse domnul Broadribb. (Şi se abţinu să nu adauge: „E doar mărunţiş în ziua de azi”.)

— Trebuie să recunosc, spuse Miss Marple, că sunt uimită. Sincer, sunt de-a dreptul uimită.

Ridică documentul şi îl citi încă o dată cu atenţie.

— Bănuiesc că ştiţi despre ce este vorba? Întrebă Miss Marple.

— Da. Mi-a fost dictat personal de domnul Rafiel.

— Nu v-a dat nici o explicaţie în legătură cu asta?

— Nu.

— Bănuiesc că i-aţi sugerat că ar fi bine să o facă, zise Miss Marple.

Tonul ei avea o notă acidă.

Domnul Broadribb zâmbi slab.

— Aveţi dreptate. Aşa am făcut. I-am spus că s-ar putea să vi se pară dificil să… Să înţelegeţi exact ce vrea să spună.

— Foarte adevărat, spuse Miss Marple.

— Bineînţeles că nu este necesar să-mi daţi un răspuns chiar acum.

— Nu, va trebui să reflectez asupra acestei chestiuni.

— Este vorba, aşa cum aţi subliniat, de o sumă substanţială.

— Eu sunt bătrână, spuse Miss Marple. În vârstă, aşa cum ne place să spunem, dar „bătrân” este un cuvânt mai potrivit. În mod clar, bătrână. Este şi posibil, şi probabil să nu trăiesc încă un an ca să câştig banii, în cazul destul de îndoielnic că aş fi în stare să o fac.

— Banii nu sunt de lepădat la nici o vârstă, afirmă domnul Broadribb.

— I-aş putea lăsa moştenire diferitelor societăţi de caritate la care particip, zise Miss Marple, şi există mereu oameni – oameni pentru care ai vrea să faci ceva, dar nu-ţi permiţi să o faci. Şi, pe de altă parte, nu o să mă prefac că nu există diferite plăceri şi dorinţe – lucruri pe care nu mi le-am permis. Cred că domnul Rafiel ştia prea bine că o persoană în vârstă ar fi foarte încântată dacă, pe neaşteptate, ar putea să-şi îngăduie să şi le pună în practică.

— Da, îmi închipui, răspunse domnul Broadribb. Poate o croazieră peste hotare? Unul dintre acele excelente tururi care se organizează în ziua de azi. Teatre, concerte, posibilitatea de a-ţi reaproviziona pivniţa de vinuri…

— Gusturile mele sunt ceva mai modeste, afirmă Miss Marple. Nişte potârnichi, rosti ea gânditoare. E foarte greu să faci rost de potârnichi în zilele noastre şi sunt foarte scumpe. Mi-ar plăcea foarte mult o potârniche – una întreagă – pe care să o mănânc numai eu. O cutie de marrons glacés este, de asemenea, o plăcere costisitoare pe care nu mi-o pot oferi prea des. Poate o vizită la Operă. E nevoie de o maşină care să te ducă la Covent Garden şi înapoi, plus cheltuiala pentru o noapte la motel. Dar nu trebuie să mă las purtată de val, continuă Miss Marple. O să iau scrisoarea cu mine şi o să reflectez asupra ei. Serios, chiar nu ştiu ce l-a apucat pe domnul Rafiel – chiar nu ştiţi de ce mi-a făcut această propunere şi de ce s-a gândit că i-aş fi de ajutor în vreun fel? Trebuie să fi ştiut că a trecut un an, aproape doi de când ne-am văzut, şi de atunci, sănătatea mea s-ar fi putut şubrezi şi n-aş mai fost atât de capabilă să-mi exercit micile talente ca altădată. Şi-a asumat un risc. În mod sigur există oameni mult mai calificaţi decât mine ca să întreprindă o investigaţie de o asemenea natură.

— Sincer, aşa s-ar părea, răspunse domnul Broadribb, însă el v-a ales pe dumneavoastră, Miss Marple. Scuzaţi-mi

curiozitatea, dar aţi avut – oh, cum să formulez?

— Vreo legătură cu crimele sau cu investigarea lor?

— Strict vorbind, ar trebui să spun nu, afirmă Miss Marple. Adică, nu e nimic profesionist. N-am fost niciodată ofiţer responsabil cu eliberarea condiţionată, nu am fost magistrat al Curţii şi nu am avut vreo legătură cu o agenţie de detectivi. Ca să vă explic, domnule Broadribb – lucru care mi se pare corect din partea mea şi consider că era de datoria domnului Rafiel să-l fi făcut – aşadar, ca să vă dau o explicaţie, pot să vă spun că, în timpul şederii noastre în Indiile de Vest, amândoi – eu şi domnul Rafiel – am fost oarecum implicaţi în povestea unei crime care a avut loc acolo. A fost o crimă ciudată şi neobişnuită.

— Iar dumneavoastră şi domnul Rafiel aţi rezolvat-o?

— Nu aş spune-o chiar aşa, replică Miss Marple. Domnul Rafiel, prin forţa personalităţii sale, şi eu, punând cap la cap câteva observaţii care mi-au atras atenţia, am reuşit să împiedicăm o a doua crimă care fusese pusă la cale. Nu aş fi reuşit de una singură, pentru că nu aveam puterea fizică necesară. Domnul Rafiel nu ar fi reuşit de unul singur, fiindcă era invalid. Aşa că ne-am reunit forţele şi am acţionat ca aliaţi.

— Doar o întrebare aş dori să vă pun, Miss Marple. Cuvântul „Nemesis” vă spune ceva?

— Nemesis, repetă Miss Marple.

Nu era o întrebare. Încet, un zâmbet surprinzător i se formă pe buze.

— Da, răspunse ea, înseamnă ceva. A însemnat ceva pentru mine şi a însemnat ceva pentru domnul Rafiel. Eu i l-am spus şi el a fost foarte amuzat că l-am folosit pentru a mă descrie pe mine însămi.

Domnul Broadribb s-ar fi aşteptat la orice, numai la asta, nu. Se uită la Miss Marple cu aceeaşi surprindere pe care domnul Rafiel o încercase într-o cameră de pe ţărmul Mării Caraibelor. O doamnă bătrânică, liniştită şi inteligentă, însă, serios – Nemesis!

— Sunt convinsă că şi dumneavoastră aveţi aceeaşi părere, zise Miss Marple. Se ridică în picioare. Dacă descoperiţi sau primiţi alte instrucţiuni în această chestiune, v-aş ruga să mă anunţaţi, domnule Broadribb. Mi se pare un lucru ieşit din comun să nu existe aşa ceva. Asta mă lasă complet în ceaţă în privinţa a ceea ce îmi cere domnul Rafiel să fac sau să încerc să fac.

— Nu-i cunoaşteţi familia, prietenii…

— Nu, v-am spus. A fost un tovarăş de călătorie într-o ţară străină. Am avut o oarecare legătură ca aliaţi într-o afacere foarte stranie. Asta a fost tot. Când se pregătea să iasă pe uşă, Miss Marple se întoarse brusc şi întrebă: Avea o secretară, pe doamna Esther Walters. Ar fi o încălcare a eticheteі dacă v-aş întreba dacă i-a lăsat cincizeci de mii de lire?

— Testamentul lui a apărut în ziare, afirmă domnul Broadribb. Pot să vă confirm acest lucru. Şi apropo, acum pe doamna Walters o cheamă Anderson. S-a recăsătorit.

— Mă bucur să aud asta. Era văduvă şi avea o fiică, şi era o secretară foarte competentă, după câte se pare. Îl înţelegea foarte bine pe domnul Rafiel. E o femeie drăguţă, îmi pare bine că a moştenit ceva.

În acea seară, aşezata în scaunul ei cu spătar drept, cu picioarele întinse spre şemineul în care ardea un mic foc de lemne din cauza unui val de frig care, ca de obicei, se poate abate, imprevizibil, asupra Angliei în orice moment, Miss Marple scoase încă o dată din plicul lung documentul primit de dimineaţă. Încă nevenindu-i să creadă, citi, murmurând cuvintele din când în când, ca şi cum ar fi vrut să şi le întipărească în minte:

Pentru Jane Marple, din St Mary Mead.

Acest document va fi înmânat după moartea mea, prin intermediul biroului avocatului meu, James Broadribb. El este omul pe care l-am angajat ca să se ocupe de asemenea chestiuni legale care intră în domeniul problemelor mele particulare, şi nu al celor de afaceri. Este un avocat serios şi

demn de încredere. La fel ca majoritatea membrilor rasei umane, este susceptibil de păcatul curiozităţii. Eu nu i-am satisfăcut această curiozitate. În unele privinţe, această chestiune va rămâne între mine şi dumneata. Cuvântul nostru de cod, draga mea doamnă, este Nemesis. Bănuiesc că nu ai uitat locul şi circumstanţele în care ai rostit prima dată acest cuvânt. Pe parcursul afacerilor desfăşurate într-o viaţă de-acum lungă, am învăţat ceva în privinţa unei persoane pe care doream s-o angajez. Trebuia să aibă fler. Fler pentru o anumită misiune pe care voiam să i-o încredinţez. Nu cunoştinţe, nu experienţă. Singurul cuvânt potrivit este fler. Un dar natural de a face un anumit lucru.

Dumneata, draga mea – dacă-mi permiţi să-ţi spun astfel ai un fler natural pentru justiţie, şi asta te-a condus să ai un fler natural pentru crimă. Vreau să cercetezi o anumită crimă. Am ordonat ca o anumită sumă să fie pusă deoparte, astfel încât, dacă accepţi această cerere şi dacă, în urma investigaţiei dumitale, crima este elucidată în mod corespunzător, banii vor fi ai dumitale. Am rezervat un an în care dumneata să poţi să te aventurezi în aceasta misiune. Nu eşti tânără, dar eşti, dacă pot spune aşa, o femeie dură. Bănuiesc că este rezonabil să-mi închipui că vei mai trăi cel puţin un an.

Consider că munca pe care va trebui s-o depui nu-ţi displace. Pot să spun că ai un geniu natural pentru investigaţii. Fondurile necesare pentru ceea ce aş descrie drept capital de lucru îţi vor fi acordate în acea perioadă, oricât este necesar. Îţi ofer aceasta drept alternativă la ceea ce reprezintă viaţa dumitale actuală.

Te văd stând pe un scaun confortabil pentru orice fel de reumatism ai avea. Probabil toate persoanele de vârsta dumitale suferă de o formă de reumatism. Dacă această boală îţi afectează genunchii sau spatele, nu-ţi va fi uşor să mergi mult şi îţi vei petrece timpul mai ales tricotând. Te văd, aşa cum te-am văzut odată, într-o noapte, când m-a trezit din somn agitaţia dumitale, într-un nor de lână roz.

Mi te închipui tricotând şi mai multe jachete, eşarfe şi multe alte lucruri a căror denumire nici nu o cunosc. Dacă preferi să continui cu tricotatul, asta e decizia dumitale. Dacă preferi să serveşti cauza justiţiei, sper că măcar o vei considera interesantă.

Ci dreptatea să curgă ca o apă curgătoare.

Şi neprihănirea ca un pârâu care nu seacă niciodată!

Amos.

Capitolul 3. Miss Marple acţionează.

I

Miss Marple citi scrisoarea de trei ori – apoi o puse deoparte şi rămase pe gânduri, încruntându-se uşor în timp ce chibzuia la epistolă şi la implicaţiile ei.

Primul gând care îi veni în minte fu acela că lipsa de informaţii concrete era surprinzătoare. Oare avea să capete mai multe date de la domnul Broadribb? Era însă aproape sigură că acest lucru nu avea să se întâmple. Nu s-ar fi potrivit cu planul domnului Rafiel. Atunci cum Dumnezeu putea să se aştepte domnul Rafiel să facă ceva, să acţioneze într-o chestiune despre care ea nu ştia nimic? Asta era ciudat. După alte câteva minute de gândire, Miss Marple decise că domnul Rafiel intenţionase ca lucrurile să fie ciudate. Gândurile i se întoarseră la el, la răstimpul scurt în care îl cunoscuse. La dizabilitatea lui, la proasta lui dispoziţie, la sclipirile de inteligenţă, la umorul ocazional. Îi făcea plăcere, îşi zise, să necăjească oamenii. Miss Marple simţea – iar această scrisoare îi confirma bănuiala – că domnul Rafiel se distrase să incite curiozitatea firească a domnului Broadribb.

În scrisoarea pe care i-o trimisese nu exista nici cel mai mic indiciu care s-o lămurească despre ce era vorba, în mod clar, domnul Rafiel nu dorise să-i fie de vreun folos. El avusese – oare cum să formuleze?

— Alte idei. Cu toate acestea, Miss Marple nu putea să se apuce de ceva despre care nu ştia nimic. Toată povestea putea fi comparată cu un careu de cuvinte încrucişate

pentru care nu se dădea nici o definiţie. Trebuiau să existe indicii. Ea trebuia să ştie ce se dorea din partea ei, unde se dorea să se ducă, dacă era de aşteptat să rezolve problema stând în fotoliu şi lăsând deoparte andrelele ca să se concentreze mai bine. Sau domnul Rafiel ar fi dorit ca ea să ia vaporul sau avionul către Indiile de Vest, sau spre America de Sud, sau către vreun loc anume? Miss Marple va trebui fie să descopere singură ce trebuia să facă, fie să primească instrucţiuni clare. Era posibil ca domnul Rafiel să fi considerat că ea are destulă ingeniozitate să ghicească, să întrebe, să descopere în vreun fel? Nu, nu prea îi venea să creadă asta.

— Dacă îşi închipuie aşa ceva, e sărit de pe fix, rosti Miss Marple cu glas tare. Adică, era înainte să moară.

Dar totuşi nu credea că domnul Rafiel era sărit de pe fix.

— O să primesc instrucţiuni, zise Miss Marple.

Dar ce instrucţiuni şi când?

De-abia atunci îi trecu brusc prin minte că, fără să-şi dea seama, acceptase fără tăgadă misiunea. Vorbi iarăşi cu glas tare, adresându-se încăperii goale.

_ Cred în viaţa de apoi, spuse ea. Nu ştiu exact unde eşti, domnule Rafiel, dar nu mă îndoiesc că te afli undeva – şi voi face tot posibilul să-ţi îndeplinesc dorinţele.

II

Trei zile mai târziu, Miss Marple îi scrise domnului Broadribb – o scrisoare scurtă şi la obiect.

Stimate domnule Broadribb, M-am gândit la sugestia pe care mi-aţi făcut-o şi vreau să vă anunţ că m-am hotărât să accept propunerea pe care mi-a făcut-o răposatul domn Rafiel. O să fac tot ce-mi stă în putinţă să-i respect dorinţele, deşi nu sunt deloc sigură că o să reuşesc. Într-adevăr, nu văd cum aş putea să am succes. În scrisoarea sa, domnul Rafiel nu mi-a dat instrucţiuni directe şi nici nu am fost… Termenul corect cred că este „informată” în nici un fel. Dacă mai aveţi pentru mine vreun mesaj prin care îmi sunt date indicaţii clare, aş aprecia să mi-l trimiteţi, dar îmi

închipui că, dacă nu aţi făcut-o până acum, acest mesaj nu există.

Presupun că domnul Rafiel era în deplinătatea facultăţilor sale mintale când a murit, nu? Cred că am dreptul să întreb dacă, în ultima parte a vieţii sale, a existat vreo faptă criminală de care s-ar fi putut arăta interesat, fie în relaţiile sale de afaceri, fie în cele personale. Şi-a manifestat faţă de dumneavoastră furia sau nemulţumirea privind vreo nedreptate a justiţiei care îl afectase foarte mult? Dacă acesta este cazul, cred că am dreptul să vă rog să mă anunţaţi. Vreo cunoştinţă sau vreun apropiat de-al lui a avut de suferit din cauza unei situaţii dificile, a fost în ultima vreme victima unei nedreptăţi sau a unei fapte care ar fi putut fi considerată ca atare?

Sunt sigur că înţelegeţi motivele acestor întrebări şi consider ca însuşi domnul Rafiel s-ar fi aşteptat să procedez în acest fel.

III

Domnul Broadribb îi arătă epistola domnului Schuster, care se lăsa pe speteaza scaunului şi scoase un fluierat.

— Are de gând să accepte, nu-i aşa? Curajoasă bătrânica, spuse el, apoi adăugă: Cred că ştie ceva despre toată afacerea asta, nu?

— Se pare că nu, răspunse domnul Broadribb.

— Aş fi vrut ca noi să ştim, zise domnul Schuster. Era o vulpe bătrână, Rafiel.

— Era un om dificil, spuse domnul Broadribb.

— Nici tu nu ai nici cea mai mică idee, nu? Întrebă domnul Schuster.

— Nu, n-am, răspunse domnul Broadribb, adăugând apoi: Bănuiesc că nu a vrut ca eu să ştiu ceva.

— Ei bine, a complicat lucrurile şi mai mult în felul acesta. Nu întrevăd nici cea mai mică şansă ca o bătrânică de la ţară să poată desluşi iţele încurcate ale minţii mortului şi să afle ce fantezii zăceau acolo. Nu crezi că voia doar s-o păcălească? Să râdă de ea? Ştii, ca un soi de glumă… Poate

credea că ea îşi închipuia că este cea mai grozavă la rezolvarea micilor probleme din sat, şi atunci avea de gând să-i dea o lecţie aspră…

_ Nu, îl contrazise domnul Broadribb, nu cred asta. Rafiel nu era genul ăsta de om…

_ Uneori era un diavol răutăcios, afirmă domnul Schuster.

— Da, dar nu… Cred că vorbea serios în legătura cu povestea asta. Ceva îl îngrijora. De fapt, sunt destul de sigur că îl îngrijora ceva.

— Şi nu ţi-a spus despre ce era vorba şi nici nu ţi-a sugerat o idee cât de vagă?

— Nu.

— Atunci cum naiba se aşteaptă…

Schuster se întrerupse.

— Doar nu se aştepta să iasă ceva din asta, continuă domnul Broadribb. Adică, cum are ea de gând să acţioneze?

— După părerea mea, e o glumă.

— Douăzeci de mii de lire sunt o groază de bani.

— Da, dar dacă el ştia că ea nu se poate descurca?

— Nu, replică domnul Broadribb. Nu ar fi fost atât de incorect. Trebuie să se fi gândit că are o şansă să descopere despre ce este vorba.

— Şi noi ce facem?

— Aşteptăm, zise domnul Broadribb. Aşteptăm să vedem ce se întâmplă în continuare. La urma urmelor, trebuie să se petreacă totuşi ceva.

— Ai nişte ordine sigilate pe undeva, nu?

— Dragul meu Schuster, zise domnul Broadribb, domnul Rafiel avea o încredere implicită în discreţia mea şi în comportamentul meu etic ca avocat. Acele instrucţiuni sigilate urmează să fie deschise numai în anumite împrejurări, care însă nu au apărut.

— Şi nici nu vor apărea, zise domnul Schuster.

Şi cu asta subiectul fu închis.

IV

Domnul Broadribb şi domnul Schuster aveau noroc că duceau o viaţă profesională bogată. Miss Marple nu era atât de norocoasă. Împletea şi medita, şi făcea plimbări din când în când, fiind şi admonestată de Cherry pentru acest efort.

— Ştiţi ce v-a spus doctorul. Nu trebuie să faceţi prea mult efort fizic.

— Mă plimb foarte încet, replică Miss Marple, şi nici nu fac nimic. Adică să sap sau să plivesc. Doar… Doar pun un picior înaintea celuilalt şi mă gândesc la diverse lucruri.

— Ce lucruri? Întrebă Cherry, cu oarecare interes.

— Aş vrea să ştiu şi eu, replică Miss Marple şi îi ceru lui Cherry să-i aducă încă o eşarfă, căci vântul era rece.

— Ce-o fi preocupând-o, asta aş vrea să ştiu eu, îi spuse Cherry soţului ei în timp ce aşeza în faţa lui o farfurie cu orez şi rinichi. Mâncare chinezească, zise ea.

Soţul ei dădu aprobator din cap.

— Devii o bucătăreasă din ce în ce mai pricepută, îi spuse el.

— Mă cam îngrijorează, afirmă Cherry. Mă îngrijorează fiindcă şi ea e un pic îngrijorată. A primit o scrisoare care a tulburat-o.

— Ceea ce are nevoie este să stea liniştită, spuse soţul lui Cherry. Să stea potolită, să o ia uşor, să-şi ia nişte cărţi de la biblioteca, să invite două, trei prietene pe la ea.

— Se gândeşte ea la ceva, afirma Cherry. La un soi de plan. Se gândeşte cum să rezolve ceva, aşa mi se pare mie.

Întrerupse discuţia în acest punct şi, luând tava cu cafea, se duse să o pună alături de Miss Marple.

— Cunoşti o femeie pe care o cheamă doamna Hastings şi care locuieşte într-o casă nouă undeva pe aici? Se interesă Miss Marple. Şi pe cineva pe nume domnişoara Bartlett – cred că ăsta e numele – care locuieşte cu ea…

— Vă referiţi la casa de la capătul satului care a fost renovată şi revopsită? Chiriaşele nu mai stau acolo de multă vreme. Nu ştiu cum le cheamă. Dar de ce vreţi să ştiţi? Nu

sunt nişte persoane foarte interesante. Cel puţin, asta-i părerea mea.
— Sunt rude? Întrebă Miss Marple.
— Nu, doar prietene, cred.
— Mă întreb de ce… Începu Miss Marple şi se opri.
— Vă întrebaţi de ce, ce?
— Nimic, replică Miss Marple. Fă-mi, te rog, ordine pe birou şi dă-mi un toc şi hârtie de scris. Vreau să scriu o scrisoare.
— Cui? Se interesă Cherry, arătându-şi curiozitatea firească ce o caracteriza.
— Surorii unui preot, afirmă Miss Marple. Numele lui este Prescott.
— Este cel pe care l-aţi cunoscut în străinătate, în Indiile de Vest, nu-i aşa? Mi-aţi arătat poza lui în albumul foto.
— Da.
— Vă simţiţi bine, nu? Faptul că îi scrieţi unui preot…
— Mă simt excelent, replică Miss Marple, şi sunt nerăbdătoare să mă apuc de ceva. Este posibil ca domnişoara Prescott să-mi poată fi de ajutor.
Dragă domnişoara Prescott, Sper că vă aduceţi aminte de mine. V-am cunoscut pe dumneavoastră şi pe fratele dumneavoastră în Indiile de Vest, dacă vă amintiţi, la St Honore. Sper că amabilul reverend este sănătos şi astmul nu i-a făcut prea mari probleme în iarna friguroasă care a trecut.
Vă scriu să vă întreb dacă puteţi să-mi daţi adresa doamnei Walters – Esther Walters – pe care probabil v-o amintiţi din vacanţa în Caraibe. Era secretara domnului Rafiel. Mi-a dat adresa ei la momentul respectiv, însă, din nefericire, am rătăcit-o. Eram nerăbdătoare să-i scriu în legătura cu nişte chestiuni ce ţin de horticultura, despre care m-a întrebat, dar la care nu am putut să îi răspund atunci. Am auzit zilele trecute că s-ar fi măritat din nou, dar nu cred că persoana care mi-a spus era foarte sigură de

acest lucru. Poate ştiţi ceva mai multe despre ea decât mine.

Sper că nu v-am deranjat prea mult.

Calde salutari fratelui dumneavoastră şi cele mai bune urări dumneavoastră.

Cu sinceritate, Jane Marple.

Miss Marple se simţi mai bine după ce expedie misiva.

— Cel puţin, spuse ea, am început să fac ceva. Nu că aş trage mari speranţe din asta, dar s-ar putea să fie totuşi de ajutor.

Domnişoara Prescott îi răspunse cu poşta următoare – era o femeie foarte eficientă. Îi scrise o scrisoare plăcută în care indusese şi adresa în chestiune.

Nu am auzit nimic direct de la Esther Walters – scria ea – dar, la fel ca dumneavoastră, am auzit de la un prieten că a văzut un anunţ despre faptul că s-a recăsătorit. Cred că acum numele ei este doamna Alderson sau Anderson. Adresa este Winslow Lodge, lângă Alton, Hants. Fratele meu vă transmite cele mai calde urări. Este trist că locuim atât de departe. Noi suntem în nordul Angliei, iar dumneavoastră în sudul Londrei. Sper că o să avem ocazia să ne întâlnim pe viitor.

A dumneavoastră, cu sinceritate, Joan Prescott

— Winslow Lodge, Alton, rosti Miss Marple, notându-şi adresa. Nu e prea departe de aici. Nu. Nu e prea departe. Aş putea – nu ştiu care ar fi cea mai bună metodă – poate să iau un taxi. E cam extravagant, dar dacă iese ceva din asta, aş putea deconta legal cheltuiala. Acum, oare să-i scriu înainte sau să risc? Cred că ar fi mai bine să risc. Biata Esther. Probabil că nu-şi aduce aminte de mine cu amabilitate sau afecţiune.

Miss Marple se lăsa purtata de gânduri. Era foarte posibil ca acţiunile ei din Caraibe s-o fi salvat pe Esther Walters să fie ucisă într-un viitor nu foarte îndepărtat. În orice caz, asta era convingerea lui Miss Marple, dar probabil că Esther Walters nu gândea aşa.

— O femeie drăguţă, spuse Miss Marple, rostind cu glas moale cuvintele, o femeie foarte drăguţă. Genul care se căsătoreşte cu uşurinţă cu bărbatul nepotrivit. De fapt, genul de femeie care s-ar mărita cu un ucigaş dacă i s-ar ivi prilejul măcar pe jumătate. Eu totuşi cred, continuă Miss Marple gânditoare, coborându-şi şi mai mult vocea, că probabil i-am salvat viaţa. De fapt, sunt aproape sigură de asta, dar nu cred că mi-ar împărtăşi punctul de vedere. Probabil că nu mă place chiar deloc. Ceea ce face şi mai dificilă folosirea ei drept sursă. De informaţii. Totuşi, pot încerca. E mai bine decât să stau aici şi să aştept, să tot aştept.

Oare domnul Rafiel îşi bătuse joc de ea când scrisese acea epistolă? Nu fusese un om deosebit de amabil – putea foarte uşor să calce în picioare sentimentele celorlalţi.

— În orice caz, zise Miss Marple, aruncând o privire spre ceas şi hotărând că se va duce devreme la culcare în acea seară, când te gândeşti la diverse lucruri înainte de a adormi, se pot ivi o mulţime de idei. S-ar putea să reuşesc în felul acesta.

V

— Aţi dormit bine? O întreba Cherry în timp ce punea tava cu ceaiul de dimineaţă pe măsuţa de lângă cotul lui Miss Marple.

— Am avut un vis ciudat, răspunse Miss Marple.

— Un coşmar.

— Nu, nu, deloc. Vorbeam cu cineva – nu era o persoană pe care s-o cunosc bine. Stăteam doar de vorbă. Apoi m-am uitat mai bine şi nu era deloc persoana cu care vorbeam. Era altcineva. Foarte ciudat.

— O mică încurcătură, zise Cherry, amabilă.

— Mi-a amintit de ceva, spuse Miss Marple, sau mai bine zis de cineva pe care l-am cunoscut cândva. Cheamă-l pe Inch pentru mine, te rog. Să fie aici la 11.30.

Inch făcea parte din trecutul lui Miss Marple. Primul proprietar al unui taxi, domnul Inch, murise şi fusese urmat

de fiul lui, „Tânărul Inch”, atunci în vârstă de 44 de ani, care dezvoltase afacerea familiei cumpărând un garaj şi achiziţionând două maşini rablagite. La moartea lui, garajul căpătase un nou proprietar. De atunci existaseră Pip's Cars, James' Taxis şi Arthur's Car Hire – dar vechii locuitori ai târgului încă vorbeau de Inch.

— Doar nu vă duceţi la Londra, nu-i aşa?

— Nu, nu mă duc la Londra. O să iau probabil prânzul la Halsemere.

_ Acum ce mai puneţi la cale? Întrebă Cherry, privind-o bănuitoare.

— Mă străduiesc să întâlnesc întâmplător pe cineva şi să fac asta să pară ceva foarte firesc, replică Miss Marple. Nu este foarte simplu, dar sper să pot reuşi.

La 11.30 taxiul aştepta. Miss Marple o instrui pe Cherry.

— Sună la numărul ăsta, bine, Cherry? Întreabă dacă doamna Anderson este acasă. Dacă răspunde chiar ea sau dacă o să vină la telefon, spune că un domn Broadribb doreşte să-i vorbească. Tu eşti secretara domnului Broadribb. Dacă este plecată, află la ce oră o să se întoarcă.

— Şi dacă este acasă şi răspunde la telefon?

— Întreab-o în ce zi poate să-l întâlnească pe domnul Broadribb la biroul lui din Londra. După ce îţi spune, notează data şi închide.

— La câte vă gândiţi! De ce toate astea? De ce vreţi să fac eu asta?

— Memoria este un lucru ciudat, zise Miss Marple. Uneori omul îşi aminteşte o voce chiar dacă nu a auzit-o de ani întregi.

— Ei bine, doamna Cum-o-cheamă nu mi-a auzit vocea, nu?

— Nu, răspunse Miss Marple. De aceea dai tu telefon.

Cherry îşi îndeplini misiunea. Află că doamna Anderson era plecată la cumpărături, dar va fi acasă pentru masa de prânz şi apoi toată după-amiaza.

— Asta uşurează lucrurile, spuse Miss Marple. Inch e aici? A, da. Bună dimineaţa, Edward, spuse ea actualului şofer de la Arthur's Car Hire al cărui nume era de fapt George. Iată unde vreau să merg. Cred că nu o să ne ia mai mult de o oră şi jumătate.

Şi expediţia fu pusă în mişcare.

Capitolul 4. Esther Walters.

Esther Anderson ieşi din magazin şi se îndreptă spre locul unde îşi parcase maşina. Devenise din ce în ce mai greu să parchezi în ziua de azi. Se ciocni de cineva, o femeie în vârstă care şchiopăta uşor şi care se îndrepta spre ea. Îşi ceru scuze, apoi femeia scoase o exclamaţie de surpriză.

— Ia te uită – sigur sunteţi doamna Walters, nu-i aşa? Esther Walters? Bănuiesc că nu vă mai amintiţi de mine. Jane Marple. Ne-am cunoscut la hotel în St Honore, acum ceva vreme. Un an şi jumătate.

— Miss Marple? Aşa este, desigur. Ce întâmplare să vă întâlnesc!

— Îmi pare bine să vă văd. Iau masa cu nişte prieteni din apropiere, dar trebuie să trec din nou prin Acton ceva mai târziu. Sunteţi acasă în această după-amiază? Mi-ar face mare plăcere să stăm puţin de vorbă. Este atât de plăcut să revezi un vechi prieten!

— Da, desigur! Oricând după ora 15.00.

Aranjamentul fu astfel făcut.

— Bătrâna Jane Marple, rosti Esther Anderson, zâmbind pentru sine. Ce întâmplare să dau peste ea! Aş fi crezut că a murit de multă vreme.

Miss Marple sună la uşă la Winslow Lodge la 15.30 fix Esther îi deschise uşa şi o invită înăuntru.

Miss Marple se aşează pe scaunul care i se indicase, oarecum agitată, în maniera lipsită de astâmpăr pe care o adopta atunci când era tulburată. Sau în orice caz, părea să fie uşor tulburată. În acest caz însă, impresia era înşelătoare, întrucât lucrurile se petrecuseră exact aşa cum sperase ea.

— Mă bucur să vă văd, îi spuse ea lui Esther. Mă bucur tare mult să vă văd. Ştiţi, cred că lucrurile sunt atât de ciudate în lumea asta. Speri că o să întâlneşti din nou anumite persoane şi eşti chiar sigur că aşa o să se întâmple. Apoi timpul trece şi brusc, ai o surpriză.

— Apoi se spune că lumea este mică, nu? Întări Esther.

— Da, aşa este, şi cred că există o fărâmă de adevăr în asta. Adică, cred că lumea pare destul de mare, iar Indiile de Vest sunt foarte departe de Anglia. Normal, ne-am fi putut întâlni oriunde. În Londra, la Harrods. Într-o staţie de tren sau de autobuz. Există atâtea posibilităţi.

— Da, există atâtea posibilităţi, fu de acord Esther. Eu în mod sigur nu m-aş fi aşteptat să vă întâlnesc aici, fiindcă nu pare să fie chiar în partea dumneavoastră de lume, nu?

— Nu, aşa este. Nu că ar fi foarte departe de St Mary Mead, unde locuiesc. De fapt, cred că sunt vreo 40 de kilometri. Dar 40 de kilometri la ţară, când nu ai maşină – şi, desigur, nu-mi permit să am o maşină şi, oricum, nu ştiu să şofez – deci nici nu ar avea rost, aşa că ne întâlnim vecinii pe ruta autobuzului sau altfel luăm taxiul când plecăm din sat.

— Arătaţi foarte bine, spuse Esther.

— Tocmai voiam să spun că dumneata arăţi foarte bine, draga mea. Nu ştiam că locuieşti în zona asta.

— Nu stau aici de multă vreme. De când m-am măritat, de fapt.

— Ah, nu am ştiut. Ce interesant! Bănuiesc că mi-a scăpat informaţia asta. Întotdeauna mă uit la anunţurile matrimoniale.

— Sunt măritată de patru sau cinci luni, spuse Esther. Acum mă numesc Anderson.

— Doamna Anderson, rosti Miss Marple. Trebuie să mă străduiesc să ţin minte. Şi soţul dumitale?

Ar fi fost nefiresc, îşi zise Miss Marple, dacă nu ar fi întrebat nimic de soţ. Fetele bătrâne sunt cunoscute pentru curiozitatea lor.

— Este inginer, zise Esther, şi conduce filiala Time and Motion. Este… Esther ezită uşor… Ceva mai tânăr decât mine.

— Foarte bine, replică Miss Marple imediat. Oh, e mult mai bine, draga mea. În ziua de azi bărbaţii îmbătrânesc mult mai repede decât femeile. Ştiu că nu se spunea aşa pe vremuri, dar de fapt este adevărat. Adică, au mai multe probleme de sănătate. Mă gândesc că, probabil, fiindcă muncesc prea mult şi îşi fac prea multe griji. Apoi le creşte sau le scade tensiunea, iar uneori au mici probleme cu inima. Şi sunt predispuşi la ulcer gastric. Nu cred că noi ne facem atâtea griji. Bănuiesc că noi suntem sexul mai puternic.

— Poate că suntem, fu de acord Esther.

Îi zâmbi lui Miss Marple şi aceasta se simţi încurajată. Ultima oară când o văzuse pe Esther, femeia părea să o urască, şi probabil chiar o ura în acel moment. Dar acum poate că se simţea un pic recunoscătoare. Probabil că îşi dăduse seama că s-ar fi putut să se găsească ea însăşi sub o piatră mortuară dintr-un cimitir respectabil în loc să ducă o viaţă aparent fericită cu domnul Anderson.

— Arăţi foarte bine, spuse Miss Marple, şi foarte veselă.

— La fel şi dumneavoastră, Miss Marple.

— Ei bine, eu sunt un pic mai bătrână acum. Iar omul suferă de atâtea boli! Nu mă refer la cele foarte grave, Doamne fereşte, ci vreau să zic că toţi avem vreo formă de reumatism sau vreo durere pe undeva. Picioarele nu sunt întotdeauna cum ar trebui să fie şi de obicei ne doare spatele sau umărul ori mâinile. Ah, draga mea, n-ar trebui să vorbesc despre asemenea lucruri. Ce casă drăguţă ai!

— Da, nu stăm de multă vreme aici. Ne-am mutat acum patru luni.

Miss Marple privi în jur. Chiar credea ce spunea. Credea, de asemenea, că atunci când se mutaseră, o făcuseră în stil mare. Mobila era scumpă, confortabilă, însă era genul de confort al luxului. Perdele de bună calitate, huse asemenea,

fără afişarea unui gust artistic deosebit – dar nici nu s-ar fi aşteptat la aşa ceva. Miss Marple credea că ştie motivul pentru această prosperitate evidentă. Considera că se datora testamentului generos al domnului Rafiel. Se bucura că domnul Rafiel nu se răzgândise.

— Bănuiesc că aţi văzut anunţul referitor la moartea domnului Rafiel, spuse Esther, vorbind ca şi cum ştia ce este în mintea lui Miss Marple.

— Da, aşa este. S-a întâmplat în urmă cu o lună, nu? Mi-a părut atât de rău! Foarte trist, adevărat, deşi bănuiesc că era de aşteptat – chiar şi el aproape că a vorbit despre asta. A sugerat de câteva ori că nu mai are mult de trăit. Cred că a avut o atitudine foarte curajoasă în privinţa asta, nu?

— Da, era un om tare curajos, şi avea un suflet cu adevărat bun, afirmă Esther. Ştiţi, când am început să lucrez pentru el, mi-a spus că o să-mi dea un salariu foarte bun, dar că va trebui să economisesc fiindcă nu trebuia să mă aştept să mai primesc altceva de la el. Ei bine, cu siguranţă nu m-am aşteptat să primesc ceva din partea lui. Era un om de cuvânt, nu-i aşa? Dar se pare că s-a răzgândit.

— Da, răspunse Miss Marple. Da. Şi mă bucur foarte mult. Am crezut că s-ar putea – desigur, nu a spus nimic – să îţi lase ceva.

— Mi-a lăsat o moştenire consistentă, afirmă Esther. O sumă de bani surprinzător de mare. A fost o surpriză uriaşă. La început nici nu mi-a venit să cred.

— Cred că a vrut să-ţi facă o surpriză. Cred că era probabil genul ăsta de om, zise Miss Marple. Apoi adăugă: I-a lăsat ceva şi… Oh, cum îl cheamă?… Asistentului aceluia?

— A, vă referiţi la Jackson? Nu, nu i-a lăsat nimic lui Jackson, dar cred că i-a făcut nişte cadouri generoase anul trecut.

— L-ai mai văzut pe Jackson?

— Nu, nu cred că l-am mai întâlnit vreodată după vacanţa aceea pe insulă. Nu a rămas cu domnul Rafiel după ce s-au

întors în Anglia. Cred că s-a dus la lordul nu-ştiu-cum, care locuieşte în Jersey sau Guernsey.

— Mi-ar fi plăcut să-l mai întâlnesc pe domnul Rafiel, spuse Miss Marple. Părea ciudat, după ce am fost implicaţi împreună în acea poveste. El, şi dumneata, şi eu, şi alţii. Dar apoi, după ce am venit acasă, după vreo şase luni, mi-a venit în minte într-o zi cât de apropiaţi am fost în perioada aceea plină de emoţii, şi totuşi cât de puţin ştiam despre domnul Rafiel. Chiar mă gândeam la asta zilele trecute, după ce am văzut anunţul mortuar. Aş fi vrut să ştiu mai multe. Unde s-a născut, cine îi erau părinţii. Cum erau. Dacă a avut copii sau nepoţi, veri sau familie. Mi-ar plăcea atât de mult să ştiu!

Esther Anderson zâmbi uşor. Se uită la Miss Marple, şi expresia ei părea să spună: „Da, sunt sigură că întotdeauna vrei să ştii asta despre toată lumea". Dar cu glas tare rosti:

— Despre el toată lumea ştia un singur lucru cu adevărat.

— Că era foarte bogat, zise Miss Marple imediat. Asta voiai să spui, nu? Când ştii că cineva este foarte bogat, cumva nu mai întrebi nimic. Adică, nu întrebi ca să afli mai multe. Spui: „Este foarte bogat" sau „Este teribil de bogat" şi cobori un pic vocea, fiindcă este atât de impresionant să cunoşti pe cineva care are o bogăţie imensă.

Esther râse uşor.

— Nu era căsătorit, nu-i aşa? Întrebă Miss Marple. Nu a pomenit niciodată despre o soţie.

— Şi-a pierdut soţia cu mulţi ani în urmă. La scurtă vreme după ce s-au căsătorit, am impresia. Cred că ea era mult mai tânără decât el – cred că a murit de cancer. Foarte trist.

— A avut copii?

— A, da, două fete şi un fiu. O fiică este măritată şi trăieşte în America. Cealaltă a murit tânără, am impresia. Am întâlnit-o o dată pe americancă. Nu semăna deloc cu tatăl ei. Era o tânără tăcută, şi părea oarecum deprimată. Apoi adăugă: Domnul Rafiel nu a vorbit niciodată despre fiul lui. Cred că au existat nişte probleme. Un scandal, sau ceva de

genul ăsta. Cred că a murit cu câţiva ani în urmă. Oricum, tatăl nu vorbea niciodată despre el.

— Oh, Doamne! Chiar că este trist.

— Cred că s-a întâmplat destul de demult. Am impresia că a luat un avion de undeva din străinătate şi nu s-a mai întors – a murit pe undeva.

— Domnul Rafiel a fost afectat de această veste?

— Nu prea ştiai ce să crezi în privinţa lui, răspunse Esther. Era genul de om care întotdeauna hotăra să minimizeze pagubele. Dacă fiul lui s-a dovedit a fi necorespunzător, o povară, nu o binecuvântare, cred că pur şi simplu l-a dat deoparte. Făcea ceea ce era necesar în sensul că îi trimitea ceva bani, dar nu se mai gândea deloc la el.

— Mă întreb…, zise Miss Marple, nu a mai vorbit niciodată de el, nu a mai spus nimic?

— Dacă vă amintiţi, domnul Rafiel era genul care nu spunea niciodată prea multe despre sentimentele personale sau despre propria viaţă.

— Da, desigur, aşa este. Dar m-am gândit că poate, fiindcă ai fost atâţia ani… Secretara lui, s-ar fi putut să ţi se confeseze în ceea ce privea unele necazuri.

— Nu era genul de om care să facă diverse confesiuni privind propriile probleme, afirmă Esther. Dacă într-adevăr avea unele, lucru de care mă îndoiesc. Era însurat cu afacerile, cum se spune. Era părintele afacerii lui şi afacerea lui era singurul copil care conta pentru el. Îi făceau plăcere astfel de lucruri, investiţiile, să facă bani. Loviturile în afaceri…

— Nu spune că un om e fericit până când nu a murit”, cită Miss Marple din Herodot, repetând cuvintele în felul cum rosteşte cineva un slogan, ceea ce şi păreau să fie în acele vremuri – sau cel puţin lui Miss Marple aşa i s-ar fi părut. Deci nu îl îngrijora nimic în mod deosebit, înainte de moarte?

— Nu. De ce credeţi asta?

Esther părea surprinsă.

— De fapt, nu credeam aşa ceva, continuă Miss Marple, doar mă întrebam fiindcă anumite lucruri îi îngrijorează pe oameni mai mult când sunt – nu o să zic când îmbătrânesc, fiindcă el nu era cu adevărat bătrân, ci vreau să zic că unele lucruri te preocupă mai mult când eşti imobilizat şi nu poţi să acţionezi ca înainte şi trebuie s-o iei uşor. Atunci grijile îţi vin pur şi simplu în minte şi se fac simţite.

— Da, înţeleg ce vreţi să spuneţi, zise Esther. Dar nu cred că era cazul domnului Rafiel. Oricum, adăugă ea, am încetat să fiu secretara lui cu ceva vreme în urmă. La două sau trei luni după ce l-am cunoscut pe Edmund.

— Ah, da, soţul dumitale. Trebuie că domnul Rafiel a fost foarte supărat că te-a pierdut.

— O, nu cred, răspunse Esther nepăsătoare. Nu era genul de om care să fie supărat din astfel de cauze, ci şi-ar fi căutat imediat o altă secretară – ceea ce a şi făcut. Iar dacă ea nu i-ar fi fost pe plac, pur şi simplu ar fi scăpat de ea cu o strângere de mână amabilă şi ar fi găsit pe altcineva, până când reuşea să dea de persoana potrivită, întotdeauna a fost un om extrem de raţional.

— Da, îmi dau seama. Deşi îşi putea pierde cumpătul foarte uşor.

— Ah, îi plăcea să-şi piardă cumpătul, afirmă Esther. Cred că era ceva teatral în chestia asta.

— Teatral, repeta Miss Marple gânditoare. De multe ori m-am întrebat, crezi că domnul Rafiel avea un interes deosebit pentru criminologie, pentru studiul crimelor, adică? Nu ştiu…

— Spuneţi asta din cauza celor întâmplate în Caraibe?

Vocea lui Esther deveni brusc aspră.

Miss Marple se gândi cu îndoială dacă să continue, şi totuşi trebuia într-un fel sau altul să încerce să capete nişte informaţii folositoare.

— Ei bine, nu, nu din cauza asta, dar poate pe urmă a început să-şi pună întrebări legate de psihologia unor asemenea lucruri. Sau dacă a devenit interesat de cazurile

în care justiţia nu a acţionat aşa cum trebuie, sau… Ei bine…

Părea din ce în ce mai sărită de pe fix.

— De ce ar fi fost interesat câtuşi de puţin de ceva de genul ăsta? Şi haide să nu mai vorbim despre povestea aceea oribilă din St Honore.

— A, nu, cred că ai dreptate. Îmi pare rău. Doar că mă gândeam la anumite lucruri pe care domnul Rafiel le spunea uneori. Răsuciri ciudate ale frazelor… Şi mă gândeam dacă nu cumva avea anumite teorii, ştii, despre cauzele crimelor?

— Interesele lui erau întotdeauna de natură financiară, afirmă Esther sec. Un escroc cu adevărat deştept poate că l-ar fi interesat, dar nimic mai mult…

Încă o privea cu răceală pe Miss Marple.

— Îmi pare rău, rosti Miss Marple pe ton de scuză. Nu… Nu ar fi trebuit să abordez chestiuni neplăcute care, din fericire, sunt de domeniul trecutului. Şi ar trebui să plec, adăugă ea. Trebuie să prind trenul şi, dacă pornesc acum ajung la timp. Oh, dragă, oare ce am făcut cu geanta? A, da, uite-o aici.

Îşi luă geanta, umbrela şi alte lucruri, agitându-se până când tensiunea se mai risipi. În timp ce ieşea pe uşă, se întoarse spre Esther care o îndemna să mai rămână şi să bea o ceaşcă de ceai.

— Nu, mulţumesc, draga mea, sunt cam în criză de timp. Îmi pare bine că ne-am văzut, te felicit din inimă şi îţi urez o viaţă foarte fericită. Bănuiesc că nu o să te mai angajezi acum, nu?

— Ah, unii oameni o fac, spun că li se pare interesant. Se plictisesc când nu au nimic de făcut. Dar cred că eu o să mă bucur de viaţa liniştită. O să mă bucur şi de moştenirea pe care mi-a lăsat-o domnul Rafiel. A fost foarte amabil din partea lui şi cred că ar fi vrut… Ei bine, să mă bucur de ea chiar dacă o să o cheltuiesc într-un mod pe care el l-ar fi considerat cam prostesc, femeiesc! Haine scumpe şi o

coafură nouă şi tot restul. Ar fi considerat genul ăsta de lucruri foarte prosteşti. Adăugă brusc: Am ţinut la el, să ştiţi. Da, am ţinut mult la el. Probabil din cauză că reprezenta un fel de provocare pentru mine. Era un om cu care era dificil să te înţelegi, aşa că îmi plăcea să manipulez situaţia asta.

— Şi să-l manipulezi şi pe domnul Rafiel?

— Ei, nu chiar să-l manipulez, dar poate să-l manevrez puţin mai mult decât îşi închipuia el că o fac.

Miss Marple se îndepărtă pe drum. Se întoarse o dată şi flutură din mână – Esther Anderson încă stătea în prag, şi îi făcu semn veselă.

„Credeam că asta ar fi putut avea legătură cu ea sau cu ceva ce ştia ea, îşi zise Miss Marple. Cred că m-am înşelat. Nu. Nu cred că are ceva de-a face cu povestea asta, oricare ar fi ea, în nici un fel. Of, Doamne, cred că domnul Rafiel se aştepta să fiu mult mai deşteaptă decât sunt în realitate. Cred că se aştepta să pun lucrurile cap la cap – dar care lucruri? Şi oare ce să fac în continuare?”

Clătină din cap.

Trebuia să analizeze situaţia cu mare atenţie. Toată această afacere depindea de ea. Era la latitudinea ei să refuze, să accepte, să înţeleagă despre ce era vorba? Sau să nu înţeleagă nimic, dar să meargă tot înainte şi să spere că i se vor da nişte indicaţii. Din când în când, închidea ochii şi încerca să-şi imagineze chipul domnului Rafiel. Stând în grădina hotelului din Indiile de Vest, în costumul lui tropical; faţa lui ridată, prost dispusă, cu sclipirile ocazionale de umor. Ceea ce dorea cu adevărat să ştie era ce fusese în mintea lui când pusese la cale acest plan, când începuse să-l pună în practică. Să o momească să accepte, să o convingă să accepte sau, s-ar fi putut spune, să o oblige să-l accepte. A treia variantă era mult mai probabilă, ştiindu-l pe domnul Rafiel. Şi totuşi, luând în calcul că dorise rezolvarea unei situaţii, o alesese pe ea, o însărcinase pe ea cu această misiune. De ce? Fiindcă se

gândise pe neaşteptate la ea? Dar de ce să se gândească la ea?

La rândul ei, îşi îndreptă gândurile spre domnul Rafiel şi cele petrecute la St Honore. Oare problema care îl preocupa pe domnul Rafiel în momentul morţii îl făcuse să se gândească la vizita în Indiile de Vest? Oare avea vreo legătură cu cineva care fusese acolo, care luase parte sau fusese martor şi de aceea îi venise ideea cu Miss Marple? Exista oare vreo legătură sau vreo conexiune? Dacă nu, atunci de ce se gândise brusc la ea? Ce avea ea care îi putea fi lui de folos în vreun fel? Era o persoană în vârstă, un pic sărită, destul de obişnuită, nu foarte puternică din punct de vedere fizic, iar mental, nu atât de ageră ca odinioară. Ce calificări deosebite avea ea, dacă, într-adevăr, avea unele? Nu-i venea nimic în minte. Era oare posibil ca domnul Rafiel să se fi distrat puţin? Chiar când se afla în pragul morţii, s-ar fi putut ca domnul Rafiel să fi dorit să facă o glumă care să se potrivească bine cu ciudatul său simţ al umorului.

Nu putea respinge ideea că domnul Rafiel ar fi putut să dorească să facă o glumă, chiar şi pe patul morţii. Poate că umorul lui ironic cerea să fie satisfăcut.

„Trebuie să mă pricep cu adevărat la ceva”, îşi zise Miss Marple. La urma urmelor, întrucât nu mai era pe această lume, domnul Rafiel nu avea cum să se bucure de gluma făcută. La ce se pricepea ea? „La ce mă pricep eu, care să fie de folos cuiva pentru orice-ar fi?” se întrebă Miss Marple.

Se analiza cu modestia cuvenită. Era curioasă, punea întrebări, avea o vârstă şi era genul de la care oamenii se aşteptau să pună întrebări. Acesta era un răspuns, un posibil răspuns. Puteai trimite un detectiv particular sau vreun investigator să pună întrebări, dar era adevărat că puteai mult mai uşor să trimiţi o doamnă în vârstă, cu obiceiul de a-şi băga nasul oriunde şi de a fi curioasă, de a

vorbi prea mult şi de a vrea să afle diverse lucruri, şi acest lucru ar fi fost perfect natural.

— O bătrânică băgăcioasă, rosti Miss Marple. Da, îmi dau seama că pot fi caracterizată astfel. Sunt atâtea astfel de bătrânele, şi toate seamănă atât de mult. Şi, desigur, sunt foarte banală. O bătrânică obişnuită şi cam scrântită. Iar acesta este, desigur, un camuflaj foarte bun. Of, Doamne, mă întreb dacă sunt pe drumul cel bun. Uneori ştiu cum sunt oamenii. Adică, ştiu cum sunt oamenii fiindcă îmi amintesc de anumite persoane pe care le-am cunoscut. Aşa că le cunosc unele defecte şi unele calităţi. Ştiu genul de oameni care sunt. Asta-i tot.

Se gândi din nou la St Honore şi la hotelul Golden Palm. Prin vizita la Esther Walters făcuse o încercare să descopere o posibilă legătură. Fusese fără îndoială o vizită neproductivă, decise Miss Marple. Nu părea să existe vreun fir care să ducă undeva. Nimic care să se potrivească oarecum cu cerinţa domnului Rafiel ca Miss Marple să se ocupe de ceva despre care Miss Marple n-avea nici cea mai mică idee!

— Of, Doamne, făcu Miss Marple, ce om obositor eşti, domnule Rafiel!

Rosti cuvintele cu glas tare şi pe un ton de reproş.

Totuşi, mai târziu, când se urcă în pat şi îşi aşează sticla cu apă fierbinte pe zona cea mai dureroasă a spatelui ei reumatic, spuse din nou cu voce tare ceva ce ar fi putut fi considerat pe jumătate o scuză.

— Am făcut tot ce-am putut, zise ea.

Vorbi tare, cu aerul că se adresează cuiva care se afla în încăpere. Era adevărat că domnul Rafiel s-ar fi putut afla oriunde, dar chiar şi în acea situaţie ar fi putut să existe vreo comunicare telepatică şi, dacă acesta era cazul, avea de gând să vorbească scurt şi la obiect.

— Am făcut tot posibilul. Tot ce-am putut, având în vedere limitele mele, iar acum trebuie să las totul în seama dumitale.

Cu aceste cuvinte, se aşează mai confortabil, întinse o mână, închise lumina şi se cufundă în somn.

Capitolul 5. Instrucţiuni din lumea de dincolo.

I

Două sau trei zile mai târziu, o scrisoare sosi cu poşta de după-amiază. Miss Marple luă scrisoarea şi procedă după obicei – o răsuci în mâini, se uită la timbru, se uită la scris, ajunse la concluzia că nu era o factură şi o deschise. Era bătută la maşină.

Dragă Miss Marple, În momentul când vei citi această scrisoare eu voi fi mort şi îngropat. NU incinerat, aş vrea să cred. Întotdeauna mi s-a părut puţin probabil să reuşească cineva să se ridice din frumosul său vas de bronz plin de cenuşă ca să bântuie pe cineva, chiar dacă ar vrea! Asta dacă ideea de ridicare din morţi şi de a bântui pe cineva este posibilă. Oare eu o să vreau să fac asta? Cine ştie… Poate că o să vreau chiar să comunic cu dumneata.

Până în acest moment, avocaţii mei vor fi luat legătura cu dumneata şi îţi vor fi făcut o anumită propunere. Sper că ai acceptat-o. Dacă nu, nu te simţi câtuşi de puţin vinovată. Va fi alegerea dumitale.

Această epistolă va trebui să îţi parvină – dacă avocaţii mei vor fi făcut ceea ce li s-a spus şi dacă poşta îşi va fi făcut datoria pe care este de presupus că o are – în ziua de 11 a lunii. Peste două zile vei primi o înştiinţare de la o agenţie de voiaj din Londra. Sper că propunerea lor nu îţi va displăcea. Nu trebuie să spun mai multe. Vreau să ai o minte deschisă. Ai grijă de dumneata. Cred că o să reuşeşti să faceţi asta. Eşti o persoană foarte perspicace. Îţi urez mult noroc şi fie ca îngerul dumitale păzitor să îţi fie alături şi să aibă grijă de dumneata. S-ar putea să ai nevoie de unul.

Prietenul dumitale plin de afecţiune, J. B. Rafiel

— Două zile! Exclamă Miss Marple. Găsi că timpul trece foarte greu. Poşta îşi făcu datoria, la fel şi Famous Houses and Gardens7 din Marea Britanie.

Stimată Miss Marple, Conform instrucţiunilor pe care ni le-a dat răposatul domn Rafiel, vă trimitem detaliile Turului nr. 37 al Famous Houses and Gardens care începe din Londra joia viitoare – pe 17.

Dacă este posibil să veniţi la biroul nostru din Londra, doamna Sandbourne, care urmează să fie ghidul turului, vă va oferi bucuroasă toate amănuntele şi vă va răspunde la toate întrebările.

Tururile noastre durează două până la trei săptămâni. Acest tur anume, consideră domnul Rafiel, va fi deosebit de convenabil pentru dumneavoastră, întrucât va viza o zonă a Angliei care – după ştiinţa dânsului – încă nu aţi vizitat-o şi se desfăşoară în câteva grădini şi peisaje foarte atrăgătoare. A aranjat să beneficiaţi de cele mai bune condiţii de cazare şi de tot luxul pe care noi îl putem oferi.

Sper că ne veţi anunţa în ce zi vă convine să faceţi o vizită la sediul nostru din Berkeley Street.

Miss Marple împături scrisoarea, o puse în geantă, îşi notă numărul de telefon, se gândi la cei câţiva prieteni pe care îi avea, îi sună pe doi dintre ei, din care unul fusese în tururile organizate de Famous Houses and Gardens şi care avu numai cuvinte de laudă despre ele, iar celălalt nu fusese în vreun tur, dar avea prieteni care călătoriseră cu această agenţie şi care spuseseră că totul fusese foarte bine făcut, deşi costurile nu erau mici, şi că nu era prea obositor pentru o doamnă în vârstă. Apoi Miss Marple sună la numărul din Berkeley Street şi spuse că o să le facă o vizită marţea următoare.

A doua zi vorbi cu Cherry despre acest subiect.

— S-ar putea să plec o vreme, Cherry. Într-un tur.

— Un tur? Făcu Cherry. Unul dintre acele pachete de călătorii peste hotare?

— Nu peste hotare. În ţară, răspunse Miss Marple. În principal, este vorba de vizitarea grădinilor şi clădirilor istorice.

— Credeţi că e bine să faceţi asta la vârsta dumneavoastră? Astfel de lucruri pot fi foarte obositoare, să ştiţi. Uneori trebuie să mergeţi kilometri întregi.

— Starea sănătăţii mele este foarte bună, afirmă Miss Marple, şi am auzit că în aceste tururi au grijă să ofere pauze de odihnă pentru cei care nu sunt deosebit de puternici.

— Numai să aveţi grijă de dumneavoastră, asta-i tot, spuse Cherry. Nu vrem să cădeţi la pat din cauza unui infarct, chiar dacă vă uitaţi la o fântână deosebit de impresionantă. Scuzaţi-mă că vă spun, poate par nepoliticoasă, dar nici nu vreau să mă gândesc că o să leşinaţi din cauză că v-aţi extenuat sau ceva de genul ăsta.

— Pot să am grijă de mine, afirmă Miss Marple cu demnitate.

— Bine, bine, dar să fiţi atentă, spuse Cherry.

Miss Marple îşi făcu bagajul, se duse la Londra şi închine o cameră la un hotel modest („Ah, Bertram, ce hotel minunat era acela! Ah, trebuie să uit toate astea, St George este un loc destul de plăcut!”) La ora stabilită, se afla în Berkeley Street şi fu condusă într-un birou unde o femeie amabilă de circa treizeci şi cinci de ani se ridică să o întâmpine, explicându-i că numele ei era doamna Sandbourne şi că se va ocupa personal de acest tur.

— Să înţeleg că, în cazul meu, această călătorie este… Începu Miss Marple, ezitant.

Doamna Sandbourne, sesizând uşorul moment de stânjenire, spuse:

— A, da, trebuia să vă fi explicat poate mai clar în scrisoarea pe care v-am trimis-o. Domnul Rafiel a plătit toate cheltuielile.

— Ştiţi că a murit? Întrebă Miss Marple.

— A, da, dar astea au fost aranjate înainte de moartea lui. A pomenit că sănătatea lui era precară, dar că dorea să ofere un cadou unei prietene foarte vechi care nu avusese prilejul de a călători atât de mult cât şi-ar fi dorit.

II

Două zile mai târziu, Miss Marple, împreuna cu neseserul micuţ şi cu geamantanul nou şi cochet pe care i l-a încredinţat şoferului, se urcase în cel mai confortabil şi luxos autocar care ducea pe ruta nord-vest la Londra. Studia lista de pasageri ataşată la broşura elegantă care oferea detalii privind itinerarul zilnic şi diferite informaţii despre hoteluri şi mese, locurile de vizitat şi diversele alternative din unele zile, care – deşi acest lucru nu era subliniat – de fapt sugera că acea opţiune era pentru cei tineri şi activi, iar cealaltă ar fi deosebit de potrivită pentru persoanele în vârstă, pentru cei cu probleme cu picioarele, care sufereau de artrită sau de reumatism şi care ar prefera mai degrabă să stea să se odihnească, nu să se plimbe pe distanţe lungi sau să urce prea multe dealuri. Totul era plin de tact şi foarte bine pus la punct.

Miss Marple citi lista pasagerilor şi le cerceta chipurile. Nu îi fu greu să facă acest lucru fiindcă şi ceilalţi procedau la fel. O studiau şi pe ea, printre alţii, dar nimeni – din câte îşi dădea seama Miss Marple – nu manifesta un interes deosebit în ceea ce o privea.

Dna Riseley-Porter.
Dra Joanna Crawford.
Dl colonel şi dna Walker.
Dl şi dna H. T. Butler.
Dra Elizabeth Temple.
Dl profesor Wanstead.
Dl Richard Jameson.
Dra Lumley Dra Bentham.
Dl Caspar.
Dra Cooke.
Dra Barrow.
Dl Emlyn Price.
Dra Jane Marple.

Erau patru doamne în vârstă. Miss Marple le cercetă mai întâi pe ele, ca să le „dea la o parte din drum”. Două

călătoreau împreună. Miss Marple aprecie că aveau în jur de 70 de ani. Cu greu puteau fi considerate de aceeaşi vârstă cu ea. Una era în mod vizibil genul plângăcios, care ar dori să primească locurile din faţa autocarului sau, altminteri, ar insista să le primească pe cele din spate. Ar dori să stea pe partea însorită sau n-ar suporta să stea decât la umbră. Care ar dori să aibă mai mult aer proaspăt sau mai puţin. Aveau pături pentru călătorie şi şaluri împletite, precum şi o mulţime de ghiduri. Sufereau de un uşor handicap şi din cauza picioarelor ori a genunchilor, dar, cu toate acestea, erau genul pe care vârsta şi bolile nu le puteau împiedica să se bucure de viaţă cât mai trăiau. Erau ele nişte mâţe bătrâne, însă în mod clar nu erau nişte mâţe bătrâne care să stea acasă. Miss Marple notă ceva în carneţelul pe care îl avea cu ea.

Erau cincisprezece turişti cu excepţia ei şi a doamnei Sandbourne. Şi întrucât fusese trimisă în această călătorie, cel puţin unul dintre acei cincisprezece pasageri trebuia să aibă o oarecare importanţă. Fie ca sursă de informaţie, fie era cineva care avea legătură cu legea sau cu un caz legal, sau era poate chiar un ucigaş. Un ucigaş care deja comisese o crimă sau care se pregătea să comită una. Orice era posibil, îşi zise Miss Marple, când era vorba de domnul Rafiel! În orice caz, trebuia să-şi ia notiţe în legătură cu aceşti oameni.

Pe pagina din dreapta a carneţelului va nota persoanele pe care le considera demne de atenţie din punctul de vedere al domnului Rafiel, iar pe cea din stânga urma să noteze sau să-i taie cu o linie pe cei care prezentau interes doar dacă puteau să-i dea vreo informaţie utilă. O informaţie pe care – era foarte posibil – nici nu ştiau că o deţin. Sau chiar dacă ştiau că o deţin, nu ştiau că i-ar fi putut fi de folos lui Miss Marple, sau domnului Rafiel, sau legii, sau Justiţiei cu J mare. La finalul carneţelului era posibil să noteze chiar în acea seară câteva lucruri, dacă cumva cineva îi amintea de persoane pe care le cunoscuse în trecut în St Mary Mead

sau în alte locuri, ori alte similitudini care se puteau dovedi folositoare. Aşa se întâmplase în alte ocazii.

Celelalte două doamne în vârstă călătoreau, se pare, separat. Amândouă aveau în jur de şaizeci de ani. Una era o doamnă elegant îmbrăcată, care se ţinea foarte bine, având un statut social important, după propria părere, dar probabil şi după a celorlalţi. Avea o voce sonoră şi poruncitoare. Era însoţită de o nepoata, o fată de vreo optsprezece sau nouăsprezece ani, care îi spunea „mătuşa Geraldine”. Nepoata, observă Miss Marple, era obişnuită să facă faţă aerelor de şefă ale mătuşii Geraldine. Era o tânără competentă şi atrăgătoare.

De cealaltă parte a culoarului faţă de locul unde stătea Miss Marple se afla un bărbat masiv cu umeri pătraţi şi un trup care părea neîndemânatic, de parcă ar fi fost asamblat neglijent din cuburi nefinisate de un copil ambiţios. Chipul lui arăta de parcă natura ar fi intenţionat să-l facă rotund, dar faţa se revoltase împotriva acestei idei şi se hotărâse să capete un aspect pătrăţos prin adăugarea unui maxilar puternic. Avea o coamă bogată de păr grizonant şi sprâncene enorme şi stufoase care se mişcau în sus şi-n jos ca să sublinieze ceea ce spunea. Remarcile sale păreau să fie spuse printr-o serie de lătrături, ca şi cum era un câine ciobănesc vorbăreţ. Pe locul de alături se afla un străin înalt Şi brunet, care se tot fâţâia pe scaun şi gesticula din plin. Vorbea o engleză foarte ciudată, făcând ocazional şi observaţii în franceză sau germană. Bărbatul cel masiv părea să poată face faţă acestor atacuri de limbi străine, trecând amabil pe franceză sau germană. Aruncându-le rapid încă o privire, Miss Marple hotărî că bărbatul cu sprâncene stufoase trebuia să fie profesorul Wanstead, iar străinul agitat era domnul Caspar.

Se întrebă despre ce discutaseră oare atât de animaţi, dar era deconcertată de rapiditatea şi de forţa discursului domnului Caspar.

Scaunul din faţa lor era ocupat de cealaltă doamnă de circa şaizeci de ani, o femeie înaltă, care ar fi ieşit în evidenţă în orice mulţime. Era încă foarte frumoasă, cu părul cenuşiu-închis prins sus într-un coc, lăsându-i astfel descoperită fruntea frumoasă. Avea o voce profundă, clară, incisivă. „Este o personalitate”, îşi zise Miss Marple. Cineva! Da, în mod clar era cineva. „Îmi aminteşte, se gândi Miss Marple, de Lady Emily Waldron.” Lady Emily Waldron fusese directoarea unui colegiu de la Oxford şi un important om de ştiinţă, şi Miss Marple, care o întâlnise odată în compania nepotului ei, nu o uitase niciodată.

Miss Marple îşi reluă cercetarea călătorilor. Erau două cupluri căsătorite, unul de americani, de vârstă mijlocie, amabili, alcătuit dintr-o nevastă vorbăreaţă şi un soţ care aproba placid totul. Erau în mod evident turişti şi vizitatori pasionaţi. Mai era şi un cuplu de englezi, tot de vârstă mijlocie, pe care Miss Marple îl notă fără să ezite ca fiind un militar în rezervă cu soţia. Îi bifă pe listă drept domnul colonel şi doamna Walker.

Pe scaunul din spatele ei se afla un bărbat înalt şi slab de circa treizeci de ani, cu un vocabular extrem de tehnic, în mod clar arhitect. Ceva mai în faţa autocarului, mai erau două doamne de vârstă mijlocie care călătoreau împreună. Discutau despre broşură şi despre ce atracţii avea să le rezerve turul. Una era brunetă şi slabă, iar cealaltă era blondă şi bondoacă, iar chipul ei îi părea familiar lui Miss Marple. Se întrebă unde o văzuse sau unde o întâlnise înainte. Totuşi, nu-şi putea aminti ocazia. Era posibil să fie cineva pe care îl cunoscuse la vreun cocktail sau cu care stătuse vreodată faţă în faţă în tren. Nu avea nimic special care să o facă demnă de recunoscut.

Îi rămăsese numai un pasager de evaluat – un tânăr de vreo nouăsprezece sau douăzeci de ani. Purta hainele potrivite pentru sexul şi vârsta lui – blugi negri, strâmţi, un pulover mov cu guler polo, şi avea un păr negru bogat, cam lung şi dezordonat. O privea cu interes pe nepoata femeii

autoritare, iar aceasta, îşi zise Miss Marple, îl privea la rândul ei cu oarecare interes. În pofida preponderenţei femeilor bătrâne şi de vârstă mijlocie, erau în orice caz două persoane tinere printre pasageri.

Se opriră să ia prânzul la un motel plăcut aflat pe malul râului, iar vizita din acea după-amiază avea să fie dedicată castelului Blenheim. Miss Marple deja îl vizitase de două ori, aşa că îşi scuti picioarele de efort, limitându-şi vizitarea la spaţiul interior şi ajungând destul de repede să se bucure de priveliştile minunate şi de grădini.

Până să ajungă la hotelul unde urmau să înnopteze, călătorii începuseră să se cunoască. Eficienta doamnă Sandbourne, încă proaspătă şi neobosită de îndatoririle ei de a dirija vizitarea obiectivelor, îşi îndeplini rolul foarte bine – alcătui grupuri, adăugând pe oricine părea lăsat pe dinafară la unul sau altul dintre ele, murmurând: „Trebuie să-l pui pe colonelul Walker să-ţi descrie grădina lui. Are o colecţie de fucsia minunată!” Cu asemenea afirmaţii aduna lumea în grupuri.

Miss Marple putea acum să ataşeze un nume fiecăruia dintre călători. „Sprâncene Stufoase” se dovedi a fi profesorul Wanstead, aşa cum se gândise şi ea, iar străinul era domnul Caspar. Femeia dominatoare era doamna Riseley-Porter, iar pe nepoata ei o chema Joanna Crawford. Tânărul cu părul bogat era Emlyn Prince, iar el şi Joanna Crawford păreau să descopere că au în comun păreri foarte hotărâte despre economie, artă, politică şi alte asemenea subiecte.

Cele două bătrâne se dovediră a fi foarte asemănătoare. Discutau bucuroase despre artrită, reumatism, diete, doctori noi, remedii, amândouă foarte cunoscătoare şi amintindu-şi de tratamente băbeşti care avuseseră succes în cazuri în care nimic altceva nu reuşise. Vorbeau despre călătoriile în care fuseseră în ţări străine din Europa, despre hoteluri, agenţii de voiaj şi despre ţinutul Somerset, unde domnişoara Lumley şi domnişoara Bentham locuiau şi

unde dificultăţile de a găsi grădinari potriviţi erau greu de imaginat.

Cele două doamne de vârstă mijlocie care călătoreau împreună se dovediră a fi domnişoara Cooke şi domnişoara Barrow. Miss Marple îşi menţinea părerea că una din cele două, cea blondă, domnişoara Cooke, îi era vag familiară, dar tot nu-şi putea aduce aminte unde o mai văzuse. Probabil era doar o închipuire. De asemenea, tot o închipuire era şi faptul că domnişoara Barrow şi domnişoara Cooke păreau să o evite. Păreau foarte nerăbdătoare să se îndepărteze la apropierea lui Miss Marple. Asta, desigur, putea să fie numai rodul imaginaţiei ei.

Cincisprezece oameni, dintre care cel puţin unul trebuia să aibă importanţă într-un fel sau altul. În conversaţiile întâmplătoare din acea seară, Miss Marple strecură numele domnului Rafiel, ca să vadă dacă avea cineva vreo reacţie la auzul lui. Însă nimeni nu reacţiona.

Femeia frumoasă era domnişoara Elizabeth Temple, şi fusese directoarea unei faimoase şcoli de fete. Nimeni nu-i părea lui Miss Marple să fie un posibil criminal, cu excepţia, poate, a domnului Caspar, dar asta probabil era o părere preconceptă la adresa străinilor. Tânărul slab era Richard Jameson, arhitect.

„Poate mâine o să am mai mult succes”, îşi zise Miss Marple.

III

Miss Marple se duse la culcare, simţindu-se obosită. Vizitarea obiectivelor turistice era o activitate plăcută, dar epuizantă şi încercarea de a studia cincisprezece sau şaisprezece oameni o dată şi de a te întreba în acelaşi timp care dintre ei avea vreo posibilă legătură cu o crimă era chiar şi mai obositoare. După părerea lui Miss Marple, toată povestea asta avea un aer atât de nerealist, încât era greu să iei totul în serios. Aceştia păreau cu toţii să fie nişte oameni drăguţi, genul de persoane care merg în croaziere

şi excursii organizate şi altele asemenea. Cu toate acestea, aruncă o privire rapidă parcurgând lista de pasageri, făcând câteva adnotări în carneţelul ei.

Doamna Riseley-Porter? Nu avea nici o legătură cu crima. Era prea egocentrică şi iubitoare de socializare.

Nepoata, Joanna Crawford? Acelaşi lucru? Dar foarte eficientă.

Totuşi, doamna Riseley-Porter putea să aibă vreo informaţie care i-ar fi putut fi de folos lui Miss Marple. Trebuia să rămână în termeni buni cu doamna Riseley-Porter.

Domnişoara Elizabeth Temple? O personalitate. Interesantă. Nu îi amintea lui Miss Marple de vreo crimă de care avea cunoştinţă. „De fapt, îşi spuse Miss Marple, pur şi simplu radiază integritate. Dacă ar fi comis vreo crimă, ar fi fost una cunoscută. Poate pentru vreun motiv nobil sau vreunul pe care ea îl considera nobil?” Dar nici acest gând nu era prea mulţumitor. Domnişoara Temple ar şti întotdeauna ceea ce face, de ce o face şi nu ar avea idei prosteşti despre nobilitate atunci când răul există. „Cu toate acestea, gândi Miss Marple, este cineva şi s-ar putea – doar s-ar putea – să fie o persoană pe care domnul Rafiel ar fi vrut să o întâlnesc dintr-un anumit motiv.” îşi notă aceste gânduri pe partea din dreapta a carneţelului.

Apoi îşi schimbă perspectiva. Luase în consideraţie un posibil criminal – dar ce ar fi să se gândească la o posibilă victimă? Cine ar putea fi? Nimeni nu părea un candidat probabil. Poate doamna Riseley-Porter – era bogată şi avea o fire destul de neplăcută. Nepoata cea eficientă ar fi moştenitoarea. Ea şi anarhistul Emlyn Price s-ar putea combina pentru cauza anticapitalismului. Nu era o idee prea credibilă, dar nu prea se întrevedea o altă crimă fezabilă.

Profesorul Wanstead? Un om interesant, era convinsă. Şi amabil. Era om de ştiinţă sau doctor? Nu era încă sigură,

dar credea că era om de ştiinţă. Ea, personal, nu ştia nimic despre ştiinţă, dar nu părea deloc improbabil.

Domnul şi doamna Butler? Miss Marple îi scoase din calcul. Nişte americani drăguţi. Nu aveau legătura cu nimeni din Indiile de Vest sau cu cineva cunoscut de ea. Nu, nu credea că familia Butler putea avea relevanţă.

Richard Jameson? Acela era arhitectul cel slab – Miss Marple nu vedea cum arhitectura putea face parte din asta, însă orice era posibil. Poate vreo nişă secretă? Una dintre casele pe care aveau să le viziteze s-ar putea să aibă o nişă secretă în care să se găsească un schelet. Iar domnul Jameson, fiind arhitect, ar şti exact unde se află această nişa secretă. Ar putea s-o ajute s-o găsească sau ea l-ar putea ajuta pe el s-o descopere, iar apoi ar găsi un cadavru.

— Ah, serios, zise Miss Marple, ce aiureli spun şi gândesc!

Domnişoara Cooke şi domnişoara Barrow? O pereche foarte obişnuită. Şi totuşi, o văzuse cu siguranţă pe una din ele. Ei bine, o să-şi aducă aminte la un moment dat, probabil.

Colonelul şi doamna Walker? Nişte oameni drăguţi. Fost militar. Lucrase mai ales în străinătate. Era plăcut să stai de vorbă cu ei, dar Miss Marple nu credea că putea să afle ceva de la ei.

Domnişoara Bentham şi domnişoara Lumley? Mâţele bătrâne. Puţin probabil să fie criminale, dar, fiind mâţe bătrâne, era posibil să ştie multe bârfe, sau să aibă nişte informaţii interesante, sau să facă vreo remarcă revelatoare chiar dacă se întâmpla să fie în legătură cu reumatismul, artrita sau vreun medicament patentat.

Domnul Caspar? Posibil un personaj periculos. Foarte nervos. Avea să-l menţină pe listă deocamdată.

Emlyn Price? Probabil student. Studenţii sunt foarte violenţi. Oare domnul Rafiel ar trimite-o pe urmele unui student? Ei bine, asta ar depinde probabil de ceea ce făcuse sau dorise ori urma să facă studentul. Poate era un anarhist convins.

— Oh, Doamne! Zise Miss Marple, brusc epuizată, trebuie să mă duc la culcare.

O dureau picioarele şi spatele, iar reacţiile ei mentale nu erau, considera ea, dintre cele mai bune. Adormi de îndată. Somnul îi fu agitat de câteva vise.

Într-unul, sprâncenele stufoase ale profesorului Wanstead cădeau fiindcă nu erau adevărate, ci false. Când se trezi, prima ei impresie fu una care deseori urmează după un vis – credinţa că visul în chestiune rezolvase totul.

„Desigur, îşi zise, desigur!” Sprâncenele lui erau false şi acest lucru reprezenta cheia problemei. El era criminalul.

Din păcate, îi trecu prin minte gândul că nu se rezolvase nimic. Faptul că sprâncenele profesorului Wanstead se desprindeau nu o ajuta cu nimic.

Din nefericire, acum îi pieri somnul. Se ridică hotărâtă din pat. Oftând, îşi puse halatul, se mută din pat într-un scaun cu speteaza dreaptă, luă un carneţel ceva mai mare din valiză şi începu să lucreze.

Proiectul la care m-am angajat – scrise ea – are în mod sigur legătură cu o anumită infracţiune. Domnul Rafiel a afirmat în mod clar asta în scrisoarea lui. A spus că am fler pentru justiţie şi asta presupune în mod necesar fler pentru depistarea infracţiunilor. Aşadar, este vorba despre o crimă, şi probabil nu este vorba despre spionaj, sau fraudă, sau jaf, deoarece nu am dat peste astfel de lucruri şi nu am nici o legătură cu aşa ceva, sau cunoştinţe ori vreun talent special. Tot ce ştie domnul Rafiel despre mine este numai ce a aflat în perioada în care ne-am aflat amândoi la St Honore. Iar acolo am avut de-a face cu o crimă. Crimele despre care s-a vorbit în presă nu mi-au atras niciodată atenţia. Nu am citit niciodată cărţi despre criminologie şi nici nu m-a preocupat vreodată aşa ceva. Nu, pur şi simplu s-a nimerit să mă aflu în preajma unei crime mai des decât ar fi normal. Atenţia mi-a fost îndreptata spre crime în care erau implicaţi prieteni sau cunoştinţe. Aceste coincidenţe ciudate în ceea ce priveşte legăturile cu subiecte speciale

par să se ivească în viaţa oamenilor. Mi-amintesc că una dintre mătuşile mele a fost implicată de cinci ori în accidente, iar o prietenă de-a mea era considerată de toată lumea ca având o adevărată înclinaţie pentru accidente. Ştiu că unii dintre prietenii ei refuzau să călătorească în acelaşi taxi cu ea. Fusese implicată în patru accidente de taxi, în trei de maşină şi în două de tren. Asemenea lucruri par să se întâmple anumitor persoane fără vreun motiv evident. Nu-mi place să scriu asta, dar se pare că şi crimele par să se petreacă – nu mie, slavă Domnului, ci în preajma mea.

Miss Marple se opri, îşi schimbă poziţia, îşi puse o pernă la spate şi continuă:

Trebuie să fac o analiză cât se poate de logică a acestui proiect în care m-am implicat. Instrucţiunile mele, sau briefing-ul, cum ar spune un prieten de-al meu din marină, sunt până acum destul de nepotrivite. Practic inexistente. Aşa că trebuie să-mi pun o întrebare clară. Despre ce este vorba? Răspunde! Nu ştiu. Curios şi interesant. Este un mod ciudat de abordare a acestei chestiuni din partea unui om ca domnul Rafiel, mai ales că era un finanţist şi un om de afaceri de succes. Vrea ca eu să ghicesc, să apelez la instinct, să observ şi să mă supun instrucţiunilor care îmi sunt date sau sugerate.

Aşadar: Punctul 1. Îmi vor fi date indicaţii. Indicaţii de la un om mort. Punctul 2. În problema mea este implicată justiţia. Fie pentru îndreptarea unei nedreptăţi, fie pentru răzbunarea unui rău făcut prin aducerea lui în faţa justiţiei. Acest lucru este în concordanţă cu cuvântul de cod Nemesis transmis mie de domnul Rafiel.

După explicarea principiului implicat, am primit prima indicaţie faptică. Domnul Rafiel mi-a aranjat, înainte de moarte, să merg în Turul nr. 37 al Famous Houses and Gardens. De ce? Asta trebuie să mă întreb.

Există vreun motiv geografic sau teritorial? O legătură sau un indiciu? Vreo casă faimoasă anume? Sau e ceva care

implică o anumită grădină sau peisaj? Pare puţin probabil. Cea mai plauzibilă explicaţie sunt oamenii sau unul dintre oamenii aflaţi în această excursie. Niciunul nu-mi este cunoscut personal, dar cel puţin unul dintre ei trebuie să aibă legătură cu ghicitoarea pe care trebuie s-o rezolv. Cineva din grup are legătură sau este implicat în vreo crimă. Cineva deţine informaţii sau are o conexiune speciala cu victima unei crime sau cineva este un criminal. Un criminal încă nebănuit.

Miss Marple se opri brusc în acest punct şi dădu aprobator din cap. Era mulţumită acum de analiza făcută până în acel moment.

Aşa că era timpul să meargă la culcare. Dar mai adăugă o notiţă în carnet.

Şi aşa se încheie prima zi.

Capitolul 6. Dragostea.

În dimineaţa următoare vizitară un mic conac în stil Queen Anne. Călătoria până acolo nu a fost foarte lungă sau prea obositoare. Descoperiră o căsuţă încântătoare care avea nu numai o istorie interesantă, ci şi o grădină foarte frumoasă, cu o arhitectură neobişnuită.

Richard Jameson, arhitectul, era plin de admiraţie pentru frumuseţea structurală a casei şi, fiind genul de tânăr căruia îi plăcea să se audă vorbind, se oprea aproape în fiecare cameră prin care treceau, arătând spre fiece ornament mai special al căminului, oferind date şi referinţe istorice. Unii din grup, care la început păruseră să aprecieze acest lucru, începură să devină uşor agitaţi, pe măsură ce discursul cam monoton continua. Unii încercară să se îndepărteze uşor şi să rămână în urma grupului. Îngrijitorul casei, ghidul grupului, nu era nici el prea încântat că i se uzurpa locul de către unul dintre vizitatori. Făcu vreo câteva eforturi să-şi reia rolul, dar domnul Jameson era de neclintit. Îngrijitorul mai făcu o ultimă încercare.

— În această încăpere, doamnelor şi domnilor, Salonul Alb, după cum i se spune, a fost găsit un cadavru. Aparţinea unui tânăr, înjunghiat cu un pumnal, şi zăcea pe covorul din faţa şemineului. Se întâmpla în o mie şapte sute şi ceva. Se spune că Lady Moffat, stăpâna din acea vreme, avea un amant. El obişnuia să intre printr-o mică uşă dosnică şi să urce scările abrupte spre această cameră în care pătrundea printr-un panou care se desprindea, aflat în stânga şemineului. Se ştia că Sir Richard Moffat, soţul ei, se afla peste mări, în Ţările de Jos. Dar s-a întors acasă pe neaşteptate, a intrat în cameră şi i-a surprins împreună.

Se opri plin de mândrie. Era încântat de reacţia audienţei, fericită să facă o pauză în şirul de detalii arhitectonice care le fuseseră băgate pe gât.

— Nu este foarte romantic, Henry? Exclamă doamna Butler cu glasul ei răsunător, cu accent american. Ştii, chiar există o atmosferă în această cameră. O simt. Chiar pot s-o simt.

— Mami este foarte sensibilă când vine vorba de atmosferă, spuse soţul ei cu mândrie celor din jur. Odată, când eram într-o casă veche din Louisiana…

Povestea sensibilităţii deosebite a lui Mami luă avânt, şi Miss Marple, împreună cu încă una sau două persoane, profită de ocazie să se strecoare uşor afară din cameră şi să coboare scara cu sculpturi splendide până la parter.

— Un prieten de-al meu, le zise Miss Marple domnişoarelor Cooke şi Barrow care se aflau lângă ea, a avut o experienţă şocantă cu vreo câţiva ani în urmă. Într-o dimineaţă a găsit un cadavru pe podeaua bibliotecii.

— Era cineva din familie? O criză de epilepsie?

— Nu, era vorba de o crimă. O fată străină, îmbrăcată în rochie de seară. O blondă. Dar avea părul vopsit. De fapt, era brunetă. Şi – ah…

Miss Marple se întrerupse, cu privirea aţintită asupra şuviţelor de păr blond ale domnişoarei Cooke care scăpaseră de sub eşarfă.

Îi venise brusc ideea. Ştia de ce chipul domnişoarei Cooke îi era familiar şi ştia unde o mai văzuse. Dar când o zărise atunci, părul domnişoarei Cooke era închis la culoare – aproape negru. Iar acum era de un blond strălucitor.

Coborând pe scări, doamna Riseley-Porter trecu pe lângă ele şi, răsucindu-se pe călcâie în mijlocul holului, rosti cu glas hotărât:

— Chiar nu mai pot să mă plimb în sus şi-n jos pe scările astea, declara ea, iar vizitarea tuturor acestor camere este foarte obositoare. Cred că grădinile de aici, chiar dacă nu sunt foarte mari, sunt destul de celebre în cercurile horticultorilor. Vă propun să mergem acolo de îndată. Se pare că se va înnora în scurt timp. Cred că o să plouă înainte de prânz.

Autoritatea pe care doamna Riseley-Porter o insufla oricăror observaţii avu efectul scontat. Toţi cei aflaţi prin preajmă sau care îi auziră cuvintele o urmară ascultători în grădină, ieşind pe uşile franţuzeşti din sala de mese. Grădinile erau, într-adevăr, foarte frumoase, aşa cum afirmase doamna Riseley-Porter, care îl luase posesivă de braţ pe colonelul Walker şi o pornise cu pas vioi înainte. Unii îi urmară, alţii o luară în direcţie opusă.

Miss Marple se îndreptă hotărâtă spre o bancă din grădină, care părea să fie atât confortabilă, cât şi estetică. Se aşeză, oftând uşurată, şi la fel făcu şi domnişoara Elizabeth Temple, care o urmase şi care se aşezase lângă ea.

— Vizitarea caselor este întotdeauna atât de obositoare, afirmă domnişoara Temple. Cel mai obositor lucru din lume. Mai ales dacă trebuie să asculţi o prelegere amănunţită despre fiecare încăpere.

— Desigur, tot ce am aflat a fost foarte interesant, zise Miss Marple, cu glasul plin de îndoială.

— Oh, aşa credeţi? Făcu domnişoara Temple.

Întoarse uşor capul şi întâlni privirea lui Miss Marple.

Între ele avu loc un schimb subtil – o înţelegere amestecată cu amuzament.

— Dumneata, nu? Întrebă Miss Marple.

— Nu, replică domnişoara Temple.

De această dată, între ele se stabili clar o înţelegere. Rămaseră una lângă alta, într-o tăcere plăcută. Curând, Elizabeth Temple începu să vorbească despre grădini, în general, şi despre acea grădină, în special.

— A fost creată de Holman, cândva prin 1800 sau 1798, spuse ea. A murit de tânăr. Păcat. Era un adevărat geniu.

— E atât de trist când cineva moare de tânăr, afirmă Miss Marple.

— Oare, făcu Elizabeth Temple.

Rostise cuvântul pe un ton ciudat, meditativ.

— Dar are de pierdut atât de multe, replică Miss Marple. Atât de multe lucruri.

— Sau scapă de multe lucruri, replică domnişoara Temple.

— La vârsta mea înaintată, cred că nu am cum să nu simt că moartea prematură înseamnă că pierzi multe lucruri, afirmă Miss Marple.

— Iar eu, spuse Elizabeth Temple, după ce mi-am petrecut aproape toată viaţa printre tineri, privesc viaţa ca pe o perioadă de timp completă în sine. Cum a spus T. S. Eliot: „Clipa trandafirului şi clipa ierbii este la fel de lungă”.

— Înţeleg ce vrei să spui, zise Miss Marple. O viaţă, indiferent de durata ei, este o experienţă completă. Dar nu… Ezită o clipă… Nu crezi că o viaţă ar putea fi incompletă dacă ar fi întreruptă înainte de vreme?

— Da, asta aşa este.

— Ce frumoşi sunt bujorii! Rosti Miss Marple privind florile de lângă ea. Atât de mândri şi totuşi atât de delicaţi!

Elizabeth Temple îşi întoarse capul spre ea.

— Aţi venit în aceasta excursie să vedeţi casele, sau grădinile? Întrebă ea.

— Bănuiesc că pentru a vedea casele, răspunse Miss Marple. Deşi îmi vor plăcea mai mult grădinile, casele vor fi

o experienţă nouă pentru mine. Varietatea şi istoria lor, mobilele vechi şi frumoase, tablourile. Apoi adăugă: Am primit excursia asta drept cadou de la un fel de prieten de-a meu. Sunt foarte recunoscătoare. Nu am văzut prea multe case mari şi celebre în viaţa mea.

— Un gest frumos, zise domnişoara Temple.

— Mergi des în acest gen de excursii? Se interesă Miss Marple.

— Nu. Pentru mine nu e tocmai o excursie.

Miss Marple o privi cu interes. Deschise gura să vorbească, dar se abţinu să pună întrebarea. Domnişoara Temple îi zâmbi.

— Vă întrebaţi de ce mă aflu aici, care sunt motivele mele. Ei bine, de ce nu încercaţi să ghiciţi?

— Ah, nu aş vrea să fac asta, răspunse Miss Marple.

— Ba da, faceţi-o! Tonul lui Elizabeth Temple era imperativ. Mă interesează. Da, chiar mă interesează. Haide, ghiciţi!

Miss Marple rămase tăcută câteva clipe. Îşi aţinti ochii asupra lui Elizabeth, studiind-o gânditoare. Apoi spuse:

— Nu este vorba despre ceea ce ştiu sau ce mi s-a spus despre dumneata. Ştiu că eşti destul de celebră şi că şcoala dumitale este foarte cunoscută. Nu. Îţi spun ce cred după înfăţişarea dumitale. Te-aş cataloga drept… Un pelerin. Ai aerul cuiva care se află într-un pelerinaj.

Urmară câteva clipe de tăcere, după care Elizabeth spuse:

— Este o caracterizare foarte potrivită. Da. Mă aflu în pelerinaj.

Miss Marple zise după câteva momente:

— Prietenul care m-a trimis în această excursie şi mi-a plătit toate cheltuielile este acum mort. Îl chema Rafiel, era un om foarte bogat. Aţi auzit de el, cumva?

— Jason Rafiel? Îl cunosc după nume, desigur. Nu l-am cunoscut niciodată personal şi nici nu l-am întâlnit vreodată. A făcut o dată o donaţie substanţială pentru un proiect educaţional de care eram interesată. Am fost foarte

recunoscătoare. După cum spuneaţi, era un om foarte bogat. Cu câteva săptămâni în urmă am văzut în ziare anunţul despre moartea lui. Deci era prieten cu dumneavoastră?

— Nu, răspunse Miss Marple. L-am întâlnit acum un an în străinătate. În Indiile de Vest. Nu ştiu prea multe despre el. Despre viaţa lui sau a familiei lui ori despre prietenii personali pe care îi avea. Era un mare finanţist, dar alt minteri – sau aşa spuneau oamenii – era un om foarte discret în privinţa vieţii personale. Aţi cunoscut pe cineva din familia lui sau pe altcineva?… Miss Marple se opri. M-am întrebat de multe ori, dar nu se cade să pui astfel de întrebări şi să pari prea curios.

Elizabeth rămase tăcută un minut – apoi spuse:

— Am cunoscut odată o fată… O fată care îmi era elevă la Fallowfield, la şcoala mea. Nu era de fapt rudă cu domnul Rafiel, dar fusese la un moment dat logodită cu fiul domnului Rafiel.

— Dar nu s-a măritat cu el? Întreba Miss Marple.

— Nu.

— De ce?

— Răspunsul care ar fi de dorit este că a avut atâta minte să n-o facă. El nu era genul de tânăr cu care să-ţi doreşti să se căsătorească cineva la care ţii. Ea era o fată încântătoare şi foarte drăguţă. Nu ştiu de ce nu s-a măritat cu el. Nimeni nu mi-a spus asta. Oftă, apoi continuă: Oricum, ea a murit…

— Din ce cauză?

Elizabeth Temple rămase privind pierdută bujorii timp de câteva minute. Când vorbi, rosti numai un cuvânt, care răsună ca dangătul unui clopot grav – cu atât mai mult cu cât era neaşteptat.

— Dragostea! Replică ea.

Miss Marple repetă cuvântul surprinsă:

— Dragostea?

— Unul dintre cele mai înfricoşătoare cuvinte din lume, zise Elizabeth Temple.

Din nou vocea ei rosti tragic şi amar:

— Dragostea.

Capitolul 7. O invitaţie.

I

Miss Marple se hotărî să lipsească de la vizita programată în acea după-amiază. Recunoscu faptul că era cam obosită şi că probabil o să rateze vizitarea unei biserici vechi şi admirarea vitraliilor ei de secol al XlV-lea. Avea să se odihnească puţin şi urma să se alăture grupului la ceainăria care îi fusese arătată, pe strada principală. Doamna Sandbourne fu de acord că era o decizie foarte înţeleaptă.

Odihnindu-se pe o bancă de lângă ceainărie, Miss Marple se gândi la ceea ce avea de gând să facă în continuare şi dacă era bine să o facă sau nu.

Când ceilalţi i se alăturară la ora ceaiului, Miss Marple reuşi cu uşurinţă să se alăture pe neobservate domnişoarelor Cooke şi Barrow la o masă de patru persoane. Cel de-al patrulea scaun fu ocupat de domnul Caspar, pe care Miss Marple nu-l considera destul de versat în ale conversaţiei în engleză ca să aibă vreo importanţă.

Aplecându-se peste masă în timp ce ciugulea dintr-un corn, Miss Marple i se adresă domnişoarei Cooke:

— Ştiţi, sunt destul de sigură că ne-am mai întâlnit. Şi m-am tot întrebat în legătură cu asta – nu mai am o memorie a chipurilor atât de bună ca pe vremuri, dar sunt sigură că ne-am mai întâlnit.

Domnişoara Cooke părea plină de amabilitate, dar neîncrezătoare. Se uită la prietena ei, domnişoara Barrow, şi la fel făcu şi Miss Marple. Însă domnişoara Barrow nu dădu nici un semn că ar vrea să ajute la dezlegarea misterului.

— Nu ştiu dacă aţi locuit vreodată prin ţinutul unde stau eu, continuă Miss Marple. Eu locuiesc în St Mary Mead. Ştiţi, e o localitate micuţă. Ei bine, în ziua de azi nu mai e aşa de mică, cu toate clădirile care se construiesc mereu.

Nu e foarte departe de Much Benham şi la numai 30 de kilometri de coasta Loomouthului.

— Ah, făcu domnişoara Cooke, să mă gândesc. Cunosc destul de bine Loomouthul şi poate că…

Brusc, Miss Marple scoase o exclamaţie de surprindere încântată:

— Da, desigur! Eram într-o zi în grădină la St Mary Mead şi am stat de vorbă când treceaţi pe alee. Aţi zis că locuiaţi acolo, mi-amintesc, cu o prietenă…

— Desigur, făcu domnişoara Cooke. Ce prostie din partea mea! Acum îmi aduc aminte de dumneavoastră. Am discutat despre cât este de greu să găseşti pe cineva să se ocupe de grădină – cineva care într-adevăr să se priceapă.

— Da. Bănuiesc că nu locuiţi acolo. Locuiaţi la cineva.

— Da, stăteam la… la…

Domnişoara Cooke ezita o clipă, cu aerul cuiva care îşi aminteşte cu greu un nume.

— Cu o doamnă Sutherland? Sugeră Miss Marple.

— Nu, nu, era… Ăăă…

— Hastings, spuse cu convingere domnişoara Barrow în vreme ce lua o bucată de tort de ciocolată.

— A, da, locuia într-una dintre casele cele noi, spuse Miss Marple.

— Hastings, interveni domnul Caspar pe neaşteptate, radios. Am fost la Hastings – am fost şi la Eastbourne. Foarte frumos – lângă mare.

— Ce coincidenţă să vă întâlnesc din nou atât de curând, zise Miss Marple. Ce mica-i lumea, nu?

— Mda, tuturor ne plac atât de mult grădinile, rosti vag domnişoara Cooke.

— Florile foarte drăguţe, zise domnul Caspar. Îmi place foarte mult, spuse el radios.

— Sunt atât de mulţi arbuşti frumoşi din specii rare, afirmă domnişoara Cooke.

Miss Marple continuă cu o discuţie despre grădinărit, oarecum tehnică, iar domnişoara Cooke îi ţinu isonul.

Domnişoara Barrow arunca din când în când câte o remarcă.

Domnul Caspar îşi reluă zâmbetul tăcut.

Mai târziu, în vreme ce Miss Marple se retrăsese pentru obişnuita odihnă de dinaintea cinei, făcu un rezumat al informaţiilor culese. Domnişoara Cooke recunoscuse că se aflase în St Mary Mead. Recunoscuse că trecuse pe lângă casa lui Miss Marple. Fusese de acord că era o coincidenţă. „Coincidenţă?" se gândi Miss Marple, răsucind cuvântul în gură asemenea unui copil care gustă o acadea ca să se decidă ce aromă are. Era o coincidenţă? Sau avusese vreun motiv să se afle acolo? Fusese trimisă acolo? Trimisă – din ce motiv? Era oare o absurditate să-şi imagineze aşa ceva?

„Orice coincidenţă, îşi spuse Miss Marple, merită întotdeauna să fie observată. Poţi s-o dai deoparte mai târziu dacă este doar o coincidenţă."

Domnişoarele Cooke şi Barrow păreau să fie două prietene obişnuite, aflate în acel gen de excursie pe care, pretindeau ele, o făceau în fiecare an. Fuseseră într-o croazieră în Grecia anul trecut şi într-o excursie în Olanda cu un an mai înainte, iar înainte de asta în Irlanda de Nord. Păreau două persoane foarte plăcute şi obişnuite. Dar domnişoara Cooke, îşi spuse Miss Marple, păruse pentru o clipa să nege că vizitase St Mary Mead. Se uitase la prietena ei, domnişoara Barrow, de parcă avea nevoie de instrucţiuni ce să spună în continuare. Domnişoara Barrow era probabil mai în vârstă…

„Desigur, trebuie că-mi imaginez toate astea, se gândi Miss Marple. S-ar putea să nu aibă nici o semnificaţie."

Cuvântul „pericol" îi veni pe neaşteptate în minte. Fusese folosit de domnul Rafiel în prima lui scrisoare – şi existase şi o referinţă la necesitatea unui înger păzitor în cea de-a doua scrisoare a lui. Urma să fie în pericol în povestea asta? Şi de ce? Din partea cui?

În mod sigur, nu din partea domnişoarelor Cooke şi Barrow. Erau o pereche atât de obişnuită…

Cu toate acestea, domnişoara Cooke îşi vopsise părul şi îşi schimbase coafura. De fapt, îşi modificase înfăţişarea cât de mult putuse. Ceea ce era ciudat, în cel mai bun caz!

Pe de altă parte, era mult mai uşor de imaginat că domnul Caspar ar fi putut să fie periculos. Oare înţelegea mai multă engleză decât susţinea? Începu să se gândească la domnul Caspar.

Miss Marple nu reuşise niciodată să renunţe la modul ei victorian de a-i vedea pe străini. Nu se ştia niciodată cu străinii. Desigur, era ceva absurd să aibă asemenea sentimente – avea mulţi prieteni din diferite ţări străine. Cu toate acestea?… Domnişoara Cooke, domnişoara Barrow, domnul Caspar, tânărul cu părul în dezordine – Emlyn Nu-ştiu-cum – un revoluţionar, un anarhist? Domnul şi doamna Butler – nişte americani atât de drăguţi… Dar poate prea drăguţi ca să fie adevăraţi?

— Serios, zise Miss Marple, trebuie să mă adun.

Îşi întoarse atenţia spre itinerarul excursiei.

Ziua de mâine, îşi spuse, avea să fie destul de obositoare. Dimineaţa, un drum cu maşina, pornind destul de devreme; după-amiaza, o plimbare pe jos destul de solicitantă, pe cărarea de pe coastă, pentru a vedea câteva plante marine interesante – o să fie extenuant. Era ataşată o sugestie plină de tact. Oricine dorea să se odihnească putea să rămână la motel, la Mistreţul de Aur, care avea o grădină foarte plăcută, sau putea să facă o excursie scurtă ce dura numai o oră, spre un punct de belvedere din apropiere. Miss Marple se gândi că ar trebui poate să aleagă această variantă.

Dar chiar dacă în acel moment nu ştia asta, planurile ei aveau să fie brusc schimbate.

II

Când Miss Marple coborî din camera ei de la Mistreţul de Aur în ziua următoare, după ce se spălase pe mâini înainte de dejun, o femeie îmbrăcată cu fustă şi haină de tweed se apropie de ea destul de neliniştită şi i se adresă:

— Scuzaţi-mă, sunteţi Miss Marple? Miss Jane Marple?

— Da, aşa mă numesc, zise Miss Marple, uşor surprinsă.

— Numele meu este Glynne. Lavinia Glynne. Eu şi cele două surori ale mele locuim în apropiere şi… Vedeţi, am auzit că vă aflaţi aici…

— Aţi auzit că sunt aici? Replică Miss Marple cu o oarecare surprindere.

— Da. Un vechi prieten de-al nostru ne-a scris, cu ceva vreme în urmă – trebuie să fie de-atunci vreo trei săptămâni – şi ne-a rugat să reţinem această dată. Data turului Famous Houses and Gardens. Ne-a spus că o bună prietenă de-a lui – sau cunoştinţă, nu mai sunt sigură ce-a zis – se va afla în această excursie.

Miss Marple continuă să pară surprinsă.

— Vorbesc despre un domn Rafiel, continuă doamna Glynne.

— Ah! Domnul Rafiel! Exclamă Miss Marple. Ştiţi că a… a…

— Că a murit? Da. Ce trist! Chiar după ce a sosit scrisoarea lui. Cred că s-a petrecut la scurt timp după ce ne-a scris. Dar am simţit o insistenţă specială să încercăm să facem ceea ce ne-a cerut. Ştiţi, a sugerat că poate veţi dori să veniţi şi să staţi la noi vreo două nopţi. Partea asta a turului este destul de extenuantă. Adică, nu-i nici o problemă pentru cei tineri, dar este foarte solicitantă pentru cei mai în vârstă. Trebuie să mergi kilometri întregi şi implică şi căţărarea pe nişte cărări dificile şi spre locuri greu accesibile. Eu şi surorile mele am fi încântate dacă aţi veni să staţi în casa noastră de aici. Se află la numai zece minute distanţă de motel şi sunt convinsă că vă putem arăta multe locuri interesante din zonă.

Miss Marple ezită o clipă. Îi plăcea doamna Glynne – grăsuţă, veselă şi prietenoasă, deşi oarecum timidă. În plus – aici trebuie că erau instrucţiunile domnului Rafiel – era oare vorba despre pasul următor pe care trebuia să-l facă? Da, asta trebuia să fie.

Se întrebă de ce se simţea tulburată. Poate pentru că acum, că familiarizase cu oamenii din excursie, se simţea parte a grupului, deşi îi cunoştea numai de trei zile.

Se întoarse spre doamna Glynne care aştepta în picioare, privind-o neliniştită.

— Mulţumesc, este foarte amabil din partea dumneavoastră. Sunt încântată să accept invitaţia.

Capitolul 8. Cele trei surori.

Miss Marple privea, în picioare, pe fereastră. În spatele ei, pe pat, se afla valiza. Se uita la grădină fără să o vadă. Nu i se întâmpla prea des să nu reuşească să vadă grădina pe care o privea, fie cu admiraţie, fie cu un ochi critic. În acest caz, probabil că ar fi privit-o critic. Era o grădină neîngrijită, pe care se cheltuiseră probabil puţini bani în ultimii ani şi la care se lucrase extrem de puţin. La fel, şi casa fusese lăsată în paragină. Construcţia era bine proporţionată, mobila fusese odinioară de bună calitate, dar în ultimii ani se bucurase de puţină atenţie sau de lustruire. Nu era o casă, îşi zise Miss Marple, care, cel puţin în ultimii ani, să fi fost iubită în vreun fel. Numele i se potrivea foarte bine – Old Manor8. O casă construită cu eleganţa şi cu proporţii frumoase, care fusese odinioară tratată cu afecţiune. Fiicele şi fiii se căsătoriseră, şi acum era locuită de doamna Glynne, care – aflase Miss Marple dintr-o vorba aruncată de gazdă când îi arătase dormitorul ce îi fusese destinat – o moştenise împreună cu surorile ei de la un unchi şi care venise să locuiască aici după moartea soţului ei. Surorile îmbătrâniseră, veniturile lor se diminuaseră, şi devenise din ce în ce mai dificil să găsească de lucru.

Celelalte surori nu se măritaseră probabil – una mai mică, alta mai mare decât doamna Glynne – două domnişoare Bradbury-Scott.

Nu exista nici un semn al existenţei vreunui copil în casă. Nici o minge rătăcită, nici un premergător vechi, nici un scăunel sau măsuţă de copil. Era doar casa a trei surori.

— Pare foarte rusesc, murmură Miss Marple pentru sine.

Se gândea la Trei surori, nu? Cehov, parcă. Sau Dostoievsky? Nu putea să-şi amintească. Trei surori. Dar acestea sigur nu erau genul de surori care tânjeau să ajungă la Moscova. Aceste trei surori erau probabil – Miss Marple era aproape sigură de asta – mulţumite să rămână unde se aflau. Când sosise, Miss Marple fusese prezentată celorlalte două surori care apăruseră – una din bucătărie, alta de la etaj – ca să o întâmpine. Era evidentă buna-creştere şi eleganţa. Erau ceea ce Miss Marple, în tinereţe, ar fi definit cu termenul acum învechit de „lady” – şi îşi mai aducea aminte că le numea şi „lady decăzute”.

„Nu, dragă Jane, nu „decăzute„. Doamne nefericite.”

Doamnele din ziua de azi nu erau prea înclinate să fie nefericite. Erau ajutate de guvern sau de societăţi caritabile ori de o relaţie cu bani. Sau, poate, de cineva ca domnul Rafiel. Fiindcă, la urma urmelor, asta era chestiunea principală, singurul motiv pentru care se afla aici, nu? Domnul Rafiel aranjase toate acestea. După părerea lui Miss Marple, domnul Rafiel se străduise, nu glumă, să aranjeze totul. Probabil că ştiuse, cu cinci sau şase săptămâni înainte de deces, momentul când această moarte urma să se producă, plus sau minus un interval oarecare de timp, întrucât doctorii manifestau de obicei un optimism moderat, ştiind din experienţă că pacienţii care aveau să decedeze într-o anumită perioadă de timp, de multe ori primeau un răgaz din partea morţii şi continuau să trăiască, condamnaţi totuşi la moarte, dar refuzând cu îndârjire să facă pasul final. Pe de altă parte, asistentele de la spital – credea Miss Marple din proprie experienţă – se aşteptau întotdeauna ca pacienţii să dea ortul popii a doua zi şi erau foarte surprinse când nu se întâmpla asta. Dar când îşi exprimau acest punct sumbru de vedere în faţa doctorului, când acesta venea pentru vizită, puteau să primească drept răspuns din partea acestuia, când ieşea pe uşa salonului, o remarcă făcută în şoaptă: „Nu m-ar mira să mai reziste câteva săptămâni”. Era foarte frumos din partea doctorului

să fie atât de optimist, gândea asistenta, dar cu siguranţa domnul doctor se înşela. Domnul doctor nu se înşela prea des. Ştia că oamenii care sufereau, aşa neajutoraţi, invalizi, chiar nefericiţi cum erau, încă iubeau viaţa şi doreau să trăiască. Luau câte o pastilă dată de domnul doctor care să-i ajute să treacă peste noapte, dar nu aveau de gând să ia mai multe dintre acele pilule ca să treacă pragul către o lume despre care încă nu se ştia nimic!

Domnul Rafiel. La el se gândea Miss Marple în timp ce privea grădina fără să o vadă. Domnul Rafiel? Simţea acum că se apropia puţin de înţelegerea misiunii care i se încredinţase, a proiectului care îi fusese propus. Domnul Rafiel era un om care făcea planuri şi le făcea în acelaşi mod în care îşi planifica afacerile şi preluările de firme. După cum s-ar fi exprimat servitoarea lui Miss Marple, Cherry, domnul Rafiel avusese o problemă. Când Cherry avea o problemă, deseori venea şi se consulta cu Miss Marple. Aceasta era o problemă de care domnul Rafiel nu se putea ocupa personal, ceea ce trebuie să-l fi enervat foarte tare – credea Miss Marple – fiindcă de obicei putea să rezolve singur orice problemă şi mai mereu insista să facă acest lucru. Însă domnul Rafiel căzuse la pat şi era pe moarte. Putuse să aibă grijă de chestiunile financiare, să discute cu avocaţii, cu angajaţii şi cu prietenii şi relaţiile pe care le avea, dar existase ceva sau cineva în legătură cu care nu putuse să facă nimic. Era o problemă pe care nu o rezolvase, o problemă pe care îşi dorea să o soluţioneze, un proiect pe care încă îl dorea finalizat. Şi se pare că nu era ceva care să poată fi rezolvat cu ajutorul banilor, printr-o afacere sau prin serviciile unui avocat.

— Aşa că s-a gândit la mine, zise Miss Marple.

Încă era foarte surprinsă de acest lucru. Chiar foarte mult. Totuşi, după cum vedea acum lucrurile, scrisoarea fusese foarte explicită. Domnul Rafiel considerase că Miss Marple are experienţa necesară pentru a face ceva. Era un lucru care avea de-a face, considera Miss Marple, cu o crimă sau

ceva ce fusese afectat de comiterea unei crime. Singurul lucru pe care îl ştia despre Miss Marple era că aceasta era pasionată de grădini. Ei bine, mai mult ca sigur că domnul Rafiel nu era interesat de rezolvarea unei probleme legate de grădinărit. Dar se poate să se fi gândit la ea în legătură cu o crimă. O crimă din Indiile de Vest şi crime din vecinătate, în Anglia.

O crimă – unde?

Domnul Rafiel făcuse aranjamente. Pentru început, aranjamente cu avocaţii. Aceştia îşi îndepliniseră misiunea. După perioada de timp potrivită, ei îi înmânaseră scrisoarea de la el. Miss Marple considera că era o scrisoare bine gândită. În mod evident, ar fi fost mai simplu să-i spună exact ce dorea să facă ea. Miss Marple era oarecum surprinsă că, înainte de moarte, domnul Rafiel nu trimisese după ea – într-o manieră poruncitoare probabil – şi apoi, întins pe ceea ce ar fi asigurat-o că este patul lui de moarte, apelând mai mult sau mai puţin la minciuni, să fi insistat până când ea ar fi consimţit să facă tot ceea ce el îi cerea. „Dar nu, asta nu ar fi fost stilul domnului Rafiel”, îşi zise ea. El putea să-i oblige pe oameni să se supună voinţei lui, dar aceasta nu era o atitudine potrivită pentru un astfel de caz şi Miss Marple era sigură că el nici nu dorise să apeleze direct la ea, să o roage să-i facă o favoare, să îi ceară să îndrepte o nedreptate. Nu. Nici acesta nu ar fi fost stilul domnului Rafiel. Miss Marple credea că domnul Rafiel dorea – aşa cum făcuse toată viaţa – să plătească pentru serviciile care îi erau oferite. Voia să o plătească, prin urmare dorise să o facă destul de interesată, astfel încât ei să îi facă plăcere să se achite de o anumită însărcinare. Plata era menită să o intrige, nu neapărat să o tenteze. Era menită să îi suscite interesul. Miss Marple nu credea că domnul Rafiel îşi spusese: „Dacă îi ofer suficienţi bani, ea o să se grăbească să profite de ocazie”, fiindcă, aşa cum ştia foarte bine, ideea acestor bani suna tentant, dar Miss Marple nu avea nevoie disperată de ei. Şi asta pentru că îl

are pe dragul şi iubitorul ei nepot care, dacă ea se află la strâmtoare cu banii, dacă locuinţa ei are nevoie de reparaţii sau trebuie să meargă la un specialist ori să îşi ofere ceva anume, dragul de Raymond îi va sări întotdeauna în ajutor. Nu. Suma oferită de domnul Rafiel era menită să o incite. Urma să fie la fel de incitantă ca un bilet de loterie. Era o sumă mare pe care nu puteai niciodată să o obţii prin alte mijloace decât noroc pur.

Dar cu toate acestea, îşi zise Miss Marple, urma să aibă nevoie de ceva noroc, de muncă susţinută şi de multă gândire, şi era posibil ca tot ceea ce urma să facă avea să implice un anumit grad de pericol.

Dar va trebui să descopere singură despre ce este vorba; el nu avea de gând să-i spună, poate şi fiindcă nu dorea să o influenţeze? Este dificil să spui cuiva ceva fără să laşi să se întrevadă propriul punct de vedere despre chestiunea respectivă. Este posibil ca domnul Rafiel să fi considerat că propriul punct de vedere era greşit. Nu prea îi stătea în fire să gândească în felul ăsta, dar era posibil. Poate că bănuise că propria judecată, afectată de boală, nu mai era atât de clară ca altădată, aşa că ea, Miss Marple, trebuia să facă propriile presupuneri, să ajungă la propriile concluzii. Ei bine, venise momentul să tragă nişte concluzii acum. Cu alte cuvinte, revenind la vechea întrebare, despre ce era, de fapt, vorba?

Fusese îndrumată. Să înceapă cu asta. Fusese îndrumată de un om care acum era mort. Fusese scoasă din St Mary Mead. Prin urmare, sarcina ei – oricare o fi – nu putea fi rezolvată de acolo. Nu era o problemă din împrejurimi, nu era o problemă pe care s-o poată rezolva doar uitându-se prin decupaje din ziare sau făcând cercetări; nu, până când nu afla despre ce trebuia să facă cercetări. Fusese îndrumată, mai întâi la biroul avocaţilor, apoi să citească o scrisoare – două scrisori – acasă la ea, apoi fusese trimisă într-o excursie plăcută şi bine organizată în cele mai celebre case şi grădini din Marea Britanie. De acolo,

ajunsese la următoarea etapă importantă. Casa în care se afla în acel moment. Casa Old Manor, în Jocelyn St Mary, unde locuiau domnişoara Clotilde Bradbury-Scott, doamna Glynne şi domnişoara Anthea Bradbury-Scott. Domnul Rafiel aranjase asta, în prealabil. Cu câteva săptămâni înainte să moară. Probabil că făcuse asta imediat după ce le dăduse instrucţiuni avocaţilor şi după ce făcuse rezervarea pe numele ei pentru excursie. Prin urmare, se afla în casa aceasta cu un scop anume. Se putea să existe anumite lucruri aranjate, care aveau să ducă la o şedere mai lungă a ei aici, sau poate i se va cere să stea mai mult. Asta o aduse cu gândul la locul unde se afla.

Doamna Glynne şi cele două surori ale ei. Probabil că erau implicate, le privea această poveste – oricare era ea. Miss Marple trebuia să afle despre ce era vorba. Nu avea prea mult timp la dispoziţie. Asta era singura problemă. Miss Marple nu avea nici o îndoială că avea capacitatea de a descoperi lucruri. Era genul acela de doamnă în vârstă, vorbăreaţă şi agitată, de la care ceilalţi se aşteaptă să vorbească şi să pună întrebări care erau, în aparenţă, numai bârfe. Avea să vorbească despre copilăria ei, ceea ce le va face pe surori să vorbească despre copilăria lor. Avea să discute despre mâncăruri, servitorii pe care îi avusese, fiicele, verii şi relaţiile ei, despre călătorii, căsătorii, naşteri şi da, morţi. Privirea ei nu trebuia să trădeze vreun interes deosebit când urma să vorbească despre moarte. Absolut deloc.

Era convinsă că aproape automat putea să dea un răspuns potrivit, cum ar fi „Vai, dragă, ce trist!” Va trebui să descopere relaţii, incidente, poveşti de viaţă, să vadă dacă apar întâmplări sugestive. S-ar putea să fi existat unele incidente în împrejurimi, care să nu aibă o legătură directă cu aceste trei persoane. Ceva despre care să se ştie, să se vorbească sau să fie destul de probabil să se vorbească. În orice caz, era ceva aici, o cheie, un indiciu. Peste două zile urma să-şi continue excursia dacă până atunci nu va găsi

ceva care să-i indice că nu trebuie să o continue. Gândurile i se întoarseră de la casă la autocar şi la persoanele care călătoreau cu el. Se poate ca indiciul pe care îl căuta să se afle în autocar şi îl va regăsi atunci când se va alătura din nou grupului. O persoană, câteva persoane, vreo poveste nevinovată (sau nu chiar nevinovată) din trecutul îndepărtat. Se încruntă uşor, încercând să-şi aducă aminte ceva. Ceva care îi trecuse rapid prin minte, atunci când se gândise: „Chiar sunt sigură că…” De ce anume să fie sigură?

Reveni cu gândurile la cele trei surori. Nu putea să mai stea mult în dormitor. Trebuia să-şi despacheteze cele câteva lucruri modeste pentru cele două nopţi, ceva cu care să se schimbe pentru seară, cămaşa de noapte, trusa de voiaj, apoi să se alăture gazdelor şi să facă iar conversaţie. Trebuia clarificat un punct important. Cele trei surori îi erau aliate sau adversare? Puteau fi şi una, şi alta. Trebuia să se gândească foarte atent la acest lucru.

Se auzi o bătaie uşoară în uşă şi doamna Glynne îşi făcu apariţia.

— Sper că vă veţi simţi bine aici. Să vă ajut să despachetaţi? Avem o femeie foarte drăguţă care vine să ne ajute, dar e aici numai dimineaţa. Vă va ajuta cu tot ce doriţi.

— A, nu, mulţumesc, răspunse Miss Marple. Nu mi-am luat decât strictul necesar.

— Mă gândeam să vă arăt din nou drumul până jos. Este o casă cam întortocheată. Sunt două scări şi asta complică puţin lucrurile. Uneori oamenii se rătăcesc.

— Oh, sunteţi foarte amabilă, zise Miss Marple.

— Sper că mă veţi însoţi jos ca să servim împreună un pahar de sherry înainte de masă.

Miss Marple acceptă recunoscătoare şi îşi urmă gazda la parter. După părerea ei, doamna Glynne era cu mulţi ani mai tânără decât ea. Avea în jur de cincizeci de ani, poate. Nu cu mult mai mult. Miss Marple cobori treptele cu

atenţie, căci niciodată nu era prea sigură pe genunchiul stâng. Oricum, exista o balustradă pe o latură a scării. Era o scară foarte frumoasă, remarcă Miss Marple.

— Este o casă încântătoare, spuse cu glas tare. Bănuiesc că a fost construită prin 1700. Aşa este?

— În 1780, răspunse doamna Glynne.

Părea să fie încântată de remarca apreciativă a lui Miss Marple. O conduse în salon, o încăpere cu proporţii plăcute. Existau vreo două piese de mobilier foarte frumoase – un birou Queen Anne şi o măsuţă de scris cu incrustaţii de fildeş. Mai erau şi câteva scaune şi dulapuri victoriene cam greoaie. Draperiile erau din creton, decolorate şi destul de ponosite, iar covorul părea să fie, îşi zise Miss Marple, din Irlanda. Poate chiar un Aubusson din Limerick. Canapeaua era masivă, iar tapiţeria de catifea, uzată. Celelalte două surori se aflau deja acolo. Se ridicară când Miss Marple se apropie de ele, una oferindu-i un pahar de sherry, cealaltă conducând-o spre un scaun.

— Nu ştiu dacă preferaţi scaunele cu spătar înalt. Multă lume le preferă.

— Şi eu, zise Miss Marple. Este mult mai comod pentru spate.

Surorile păreau să ştie cum stau lucrurile cu durerile de spate. Cea mai vârstnică dintre ele era o femeie înaltă şi frumoasă, cu un coc negru. Cealaltă era probabil mult mai tânără. Era subţire, iar părul grizonant, care fusese odinioară blond, îi atârna dezordonat pe umeri, dându-i o înfăţişare oarecum fantomatică. Ar fi putut fi distribuită cu succes în rolul unei Ofelia mature, se gândi Miss Marple.

Clotilde însă, îşi zise Miss Marple, nu era în mod sigur o Ofelia, dar ar fi fost o Clitemnestra magnifică – şi-ar fi înjunghiat soţul cu exaltare. Dar cum nu avusese niciodată vreun soţ, soluţia nu era valabilă. Miss Marple nu şi-o putea închipui ucigând pe altcineva în afara unui soţ – şi nu existase vreun Agamemnon în această casă.

Clotilde Bradbury-Scott, Anthea Bradbury-Scott, Lavinia Glynne. Clotilde era frumoasă, Lavinia era banală, dar avea o înfăţişare plăcută, iar Antheei i se zbătea o pleoapă din când în când. Avea ochi mari, cenuşii, şi un mod ciudat de a privi spre dreapta şi apoi spre stânga, după care, brusc, într-un fel straniu, peste umăr. Era ca şi cum simţea că cineva o urmărea tot timpul. „Ciudat, îşi spuse Miss Marple.” Rămase gândindu-se la Anthea.

Se aşezară şi conversaţia îşi urmă cursul. Doamna Glynne părăsi încăperea, ducându-se probabil la bucătărie. Se pare că, dintre cele trei surori, ea se ocupa de treburile gospodăreşti. Discuţia îşi urmă cursul firesc. Clotilde Bradbury-Scott afirmă că locuiau în casa familiei, care aparţinuse fratelui bunicului, apoi unchiului ei şi, când acesta murise, casa fusese lăsată moştenire ei şi celor două surori care veniseră să locuiască aici.

— A avut numai un fiu, explică domnişoara Bradbury-Scott, care a murit în război. Noi suntem ultimele din familie, în afară de nişte veri îndepărtaţi.

— Este o casă foarte frumos proporţionată, zise Miss Marple. Sora dumneavoastră mi-a spus că a fost construită prin 1780.

— Da, cred că aşa este. Însă am fi dorit să nu fie atât de mare şi de întortocheată.

— Iar reparaţiile sunt dificil de făcut în ziua de azi, spuse Miss Marple.

— Da, aşa este, oftă Clotilde. Şi în multe privinţe trebuie să o lăsăm să se degradeze. Trist, dar asta e situaţia. Sunt o mulţime de dependinţe, de exemplu, şi o seră. Am avut o seră foarte mare şi frumoasă.

— Aveam acolo o viţă minunată de muscat, zise Anthea. Iar pe pereţi creştea vanilie sălbatică. Da, chiar îmi pare tare rău după ea. Evident, în timpul războiului nu aveai de unde să găseşti grădinari. Am avut un grădinar foarte tânăr, care apoi a fost înrolat. Nu se poate să ţii de rău acest lucru, dar

totodată era imposibil să ai cum să repari lucrurile, aşa că toată sera a căzut în paragină.

— La fel şi solarul micuţ de lângă casă.

Ambele surori oftară, cu acel oftat al celor care au remarcat trecerea timpului şi schimbarea vremurilor – dar nu în bine.

Era multă melancolie în această casă, îşi zise Miss Marple. Era cumva impregnată de regrete – regrete care nu puteau fi risipite sau îndepărtate, de vreme ce se infiltraseră atât de profund. Era cufundată în regrete… Miss Marple se cutremură.

Capitolul 9. Polygonum Baldschuanicum.

Masa fu una convenţională. O pulpă mică de oaie, cartofi copţi, urmate de o plăcintă cu prune cu o cupă de frişcă şi nişte produse de patiserie banale. Pe pereţii sufrageriei erau câteva picturi – tablouri de familie, presupuse Miss Marple, portrete victoriene fără vreo calitate deosebită – un bufet mare şi greoi, o piesă de mobilier frumoasă, din mahon. Draperiile erau din damasc stacojiu-închis, iar la masa de mahon ar fi putut sta cu uşurinţă zece persoane.

Miss Marple le relată întâmplările din excursia de până atunci. Totuşi, cum nu trecuseră decât trei zile, nu erau prea multe de povestit.

— Bănuiesc că domnul Rafiel era un vechi prieten de-al dumneavoastră, spuse cea mai mare dintre surorile Bradbury-Scott.

— Nu chiar, răspunse Miss Marple. L-am cunoscut în timpul unei călătorii în Indiile de Vest. Bănuiesc că el se afla acolo ca să-şi trateze sănătatea.

— Da, era invalid de câţiva ani, spuse Anthea.

— Foarte trist, afirmă Miss Marple. Într-adevăr, foarte trist. Chiar îi admiram curajul. Părea să reuşească să facă atât de multe lucruri. În fiecare zi dicta scrisori secretarei sale şi trimitea mereu telegrame. Nu părea să se dea bătut doar pentru că era invalid.

— Da, nu era genul lui, zise Anthea.

— Nu l-am prea mai văzut în ultimii ani, interveni doamna Glynne. Desigur, era un om ocupat. Însă mereu de Crăciun îşi amintea de noi cu mare bunătate.

— Locuiţi la Londra, Miss Marple?

— A, nu, replică Miss Marple. Locuiesc la ţară. Este o localitate foarte mică la jumătatea drumului între Loomouth şi Market Basing. Este cam la 40 de kilometri de Londra. Pe vremuri era un sătuc foarte drăguţ, de modă veche, dar, ca peste tot, în zilele noastre, a devenit ceea ce se numeşte „dezvoltat”. Apoi adăugă: Bănuiesc că domnul Rafiel locuia la Londra, nu? Cel puţin aşa am observat în registrul hotelului din St Honore, că adresa lui era undeva în Eaton Square, parcă, sau era în Belgrave Square?

— Avea o casă la ţară în Kent, afirmă Clotilde. Avea obiceiul să primească oaspeţi uneori acolo. Prieteni de afaceri, majoritatea, sau invitaţi din străinătate. Cred că niciuna dintre noi nu l-a vizitat vreodată acolo. Aproape întotdeauna ne invita la Londra, în rarele ocazii când se întâmpla să ne întâlnim.

— A fost foarte amabil din partea lui să sugereze să mă invitaţi aici în timpul acestei excursii, spuse Miss Marple. S-a dovedit foarte atent. Nu era de aşteptat ca un om atât de ocupat, aşa cum se pare că era, să se gândească şi la aşa ceva.

— Am mai invitat şi înainte prieteni de-ai lui care au mers în aceste excursii. În general, organizatorii sunt foarte atenţi la modul cum aranjează astfel de lucruri. Desigur, este practic imposibil să le faci tuturor pe plac. Cei tineri vor să se plimbe, evident, să facă excursii lungi, să urce pe dealuri pentru o privelişte deosebită şi genul ăsta de lucruri. Iar cei mai în vârstă, care nu sunt în stare de aşa ceva, rămân la motel, însă hotelurile de pe aici nu sunt chiar atât de confortabile. Sunt convinsă că aţi fi găsit excursia de azi şi cea de mâine de la St Bonaventure foarte obositoare. Am impresia că mâine e programată o vizită pe

o insulă, cu o barcă, plimbare care poate fi uneori destul de dificilă.

— Chiar şi vizitarea caselor poate fi istovitoare, afirmă doamna Glynne.

— A, ştiu, fu de acord Miss Marple. Atâtea plimbări şi atâta stat în picioare! Îţi obosesc picioarele. Cred că e mai bine să nu merg în astfel de expediţii, dar este o tentaţie mare să vezi clădiri frumoase, mobilă şi încăperi deosebite. Şi, desigur, unele tablouri splendide.

— Şi grădinile, zise Anthea. Vă plac grădinile, nu-i aşa?

— A, da, mai ales grădinile, confirmă Miss Marple. Luându-mă după descrierile din broşură, abia aştept să văd unele grădini bine întreţinute ale caselor istorice pe care le mai avem de vizitat.

Privi mulţumită în jur.

Totul era foarte plăcut, foarte natural şi totuşi se întreba de ce, dintr-un oarecare motiv, se simţea încordată. Un sentiment care era cumva nefiresc aici. Dar ce voia să spună prin „nefiresc”? Discuţia era destul de obişnuită, alcătuită mai ales din banalităţi. Ea însăşi rostea platitudini, la fel şi cele trei surori.

„Cele trei surori”, gândi Miss Marple, analizând expresia. De ce mereu ceva alcătuit din trei părea să sugereze o atmosferă sinistră? Cele trei surori. Cele trei vrăjitoare din Macbeth. Ei bine, era cam greu să le compari pe cele trei surori cu cele trei vrăjitoare. Miss Marple considerase întotdeauna că regizorii de teatru făceau o greşeală în modul în care le reprezentau pe cele trei vrăjitoare. Iar una dintre montările pe care le văzuse îi păruse de-a dreptul absurdă. Vrăjitoarele semănau cu nişte creaturi de pantomimă, cu aripi fluturânde şi pălării caraghios de ascuţite. Dansaseră şi plutiseră. Miss Marple îşi aminti că îi spusese nepotului ei, care îi oferise acest cadou shakespearian: „Ştii, Raymond, dragul meu, dacă ar fi să regizez eu această piesă splendidă, le-aş face pe vrăjitoare total diferite. Aş vrea să fie trei bătrâne obişnuite, normale.

Bătrâne scoţiene. Nu ar dansa şi nici n-ar zburda. S-ar uita una la alta cu viclenie, şi tu, spectator, ai simţi un fel de ameninţare în spatele normalităţii lor”.

Miss Marple mâncă ultima bucăţică de tartă cu prune şi o privi peste masă pe Anthea. Obişnuită, neîngrijită, cu o înfăţişare indecisă, un pic nebună. De ce ar considera că Anthea este sinistră?

„Imaginaţia mea o ia razna, îşi zise Miss Marple. Nu trebuie să las să se întâmple una ca asta.”

După masă, primi invitaţia să facă un tur al grădinii şi Anthea fu cea delegată să o însoţească. După părerea lui Miss Marple, grădina avusese o soartă tristă. Fusese odinioară o grădină bine întreţinută, deşi nu remarcabilă sau ieşită din comun. Avea elementele unei grădini victoriene obişnuite. Tufărişuri, o potecă printre dafini, şi, fără îndoială, existaseră poteci şi pajişti bine îngrijite, o grădină de legume de vreun pogon şi jumătate, prea mare, evident, pentru cele trei surori care locuiau acolo acum. Pe o parte din ea nu fusese plantat nimic şi căzuse pradă buruienilor. Socul sălbatic cotropise majoritatea straturilor de flori şi Miss Marple simţea că o mănâncă palmele să smulgă buruienile care luaseră totul în stăpânire.

Părul lung al domnişoarei Anthea flutura în vânt, lăsând să cadă din când în când pe alee sau în iarbă câte o agrafă subţire.

— Bănuiesc că dumneavoastră aveţi o grădină foarte frumoasă, rosti Anthea cu glas oarecum întretăiat.

— A, e foarte mică, spuse Miss Marple.

Ajunseseră pe o alee cu iarbă şi se opriseră în faţa unui soi de deluşor aflat la capătul grădinii, lângă zid.

— Sera noastră, rosti domnişoara Anthea, pe un ton sumbru.

— Ah, da, unde aveaţi acea viţă-de-vie minunată.

— Trei viţe, zise Anthea. Struguri negri de Hamburg şi unul dintre acele soiuri de struguri albi, mici şi dulci. Iar a treia era nemaipomenitul nostru muscat.

— Şi un heliotrop, spuneaţi.

— Cherry Pie, cum i se mai spune, completă Anthea.

— A, da, Cherry Pie. Are un miros încântător. Au existat bombardamente pe aici în timpul războiului? Din cauza asta sera a fost… Ăăă… Dărâmată?

— A, nu, nu am avut niciodată probleme de genul ăsta. Împrejurimile au fost ferite de bombardamente. Nu, mi-e teamă că pur şi simplu a fost lăsată în paragină. Nu locuim aici de foarte multă vreme şi nu am avut bani s-o reparăm sau s-o construim din nou. Şi, de fapt, nici nu se merita pentru că nu am fi putut s-o întreţinem chiar dacă am fi pus-o pe picioare. Mă tem că am lăsat-o să se dărâme. Nu aveam ce-i face. Şi, după cum vedeţi, a fost acoperită de vegetaţie.

— A, da, complet acoperită de – cum se numeşte planta aceea căţărătoare care tocmai înfloreşte?

— Ah, e o plantă destul de comună, răspunse Anthea. Începe cu litera p. Oare cum se numeşte? Întrebă ea cu îndoială în glas. Poli cumva, ceva de genul ăsta.

— Cred că ştiu numele. Polygonum baldschuanicum9. Creşte foarte repede, am impresia, nu-i aşa? Este foarte utilă dacă cineva vrea să ascundă vreo clădire ruinată sau ceva de genul ăsta.

Movila din faţa lor era acoperită din abundenţă de planta acaparatoare cu flori albe. După cum Miss Marple ştia prea bine, reprezenta o ameninţare pentru orice altceva ar fi vrut să crească prin preajmă. Polygonum acoperea totul şi o făcea într-un interval de timp remarcabil de scurt.

— Sera trebuie să fi fost una destul de mare, zise ea.

— A, da, aveam acolo piersici şi nectarine.

Anthea părea foarte nefericită.

— Acum arată foarte plăcut, spuse Miss Marple, încercând să o consoleze. Are nişte flori albe foarte drăguţe, nu?

— Am avut şi o magnolie foarte frumoasă pe aleea asta din stânga, afirmă Anthea. Cred că pe vremuri exista şi un gard viu foarte drăguţ. Dar nici pe el nu puteam să-l întreţinem.

Este prea dificil. Totul este prea dificil. Nimic nu mai este ca pe vremuri – totul s-a stricat, pretutindeni.

Porni repede pe o cărare în unghiuri drepte care mergea de-a lungul unui zid lateral. Mărise pasul şi Miss Marple de-abia putea ţine ritmul cu ea. Era ca şi cum, gândi Miss Marple, gazda ei o îndepărta înadins de movila cu polygonum. Era îndepărtată de un loc urât sau neplăcut. Îi era oare ruşine că nu mai rămăsese nimic din fosta măreţie?

Era evident că polygonum creştea cu un avânt extraordinar. Nici măcar nu era tunsă sau menţinută la proporţii rezonabile. Alcătuia un fel de sălbăticie înflorită care mânca din grădină.

„E ca şi cum fuge de seră”, îşi zise Miss Marple în timp ce o urma pe gazda sa. Imediat, atenţia îi fu atrasă de o cocină dărăpănată care avea în jur câţiva trandafiri.

— Fratele bunicului obişnuia să crească vreo câţiva porci, explică Anthea, dar în ziua de azi nimeni nu-şi poate imagina că ar face aşa ceva, nu? Mi-e teamă că e o ocupaţie cam zgomotoasă. Avem câteva tufişuri de trandafiri floribunda lângă casă. Cred că genul ăsta de trandafiri reprezintă o soluţie grozavă la astfel de probleme.

— Da, ştiu, răspunse Miss Marple.

Pomeni numele câtorva soiuri recente de trandafiri, dar, după câte se părea, toate numele îi erau complet străine domnişoarei Anthea.

— Participaţi des la astfel de excursii?

Întrebarea se ivi pe neaşteptate.

— Vreţi să spuneţi la excursii de vizitare de case şi grădini?

— Da. Unii oameni o fac în fiecare an.

— A, eu n-aş putea spera să fac asta. Sunt destul de scumpe. Un prieten a fost atât de amabil să-mi facă excursia cadou pentru următoarea mea zi de naştere. A fost foarte amabil.

— Ah, chiar mă întrebam. Mă întrebam de ce aţi venit. Adică, este de presupus că este cam obositor, nu? Totuşi, dacă de obicei mergeţi în Indiile de Vest, şi locuri ca acelea…

— Ah, şi Indiile de Vest au fost tot o urmare a unui gest amabil. Din partea unui nepot, de data aceea. Un băiat foarte bun. Atât de atent cu bătrâna lui mătuşă…

— Aha, înţeleg. Da, înţeleg.

— Nu ştiu ce m-aş face fără tânăra generaţie, spuse Miss Marple. Sunt atât de drăguţi, nu-i aşa?

— Da… Cred că da. Nu prea ştiu. Eu… Noi nu avem cunoştinţe tinere.

— Sora dumneavoastră, doamna Glynne, nu are copii? Ea nu a pomenit şi nu se cade să întrebi aşa ceva.

— Nu. Ea şi soţul ei nu au avut copii. Poate e mai bine.

„Şi ce vrei să spui cu asta?” se întrebă Miss Marple în timp ce se întorceau spre casă.

Capitolul 10. Zilele ce-au fost cândva.

I

La opt şi jumătate a doua zi dimineaţa, la uşă se auzi un ciocănit rapid şi la răspunsul lui Miss Marple de „Intră!” uşa se deschise şi o femeie în vârstă îşi făcu apariţia, purtând o tavă cu un ceainic, o ceaşcă, un mic recipient cu lapte şi o farfurioară cu pâine şi unt.

— Ceaiul de dimineaţă, doamnă, spuse ea veselă. Este o zi frumoasă azi. Văd că aţi tras deja draperiile. Aţi dormit bine?

— Foarte bine, răspunse Miss Marple, lăsând la o parte cărticica de rugăciuni pe care o citea.

— Ei bine, este o zi minunată. Au vreme bună ca să meargă la stâncile Bonaventure. Dar foarte bine că nu vă duceţi – este un efort cam mare pentru picioare.

— Mă bucur că sunt aici, spuse Miss Marple. Domnişoara Bradbury-Scott şi doamna Glynne au fost foarte amabile să mă invite.

— A, şi pentru ele este plăcut. Le înveseleşte să aibă oarece companie aici. Este un loc trist în ziua de azi.

Trase draperiile de la fereastră şi mai mult, împinse un scaun şi turnă nişte apă fierbinte în vasul de porţelan al chiuvetei.

— La etajul de mai sus există o baie, zise ea, dar am considerat că este mai bine pentru o persoană în vârstă să aibă aici apa caldă, ca să nu mai urce scările.

— Este foarte drăguţ din partea dumitale. Cunoşti bine casa asta?

— Am lucrat aici când eram copilă – am fost cameristă. Pe atunci erau trei servitori – o bucătăreasă, o cameristă şi chiar o ajutoare la bucătărie la un moment dat. Asta se întâmpla pe vremea bătrânului colonel. Aveau şi cai, şi un grăjdar. Da, acelea erau vremuri bune. E trist când lucrurile stau cum stau. Şi-a pierdut soţia de tânără, colonelul. Fiul lui a murit în război şi singura lui fată a plecat să trăiască în celalalt capăt al lumii. S-a măritat cu un neozeelandez, asta a făcut. A murit la naştere, şi copilul a murit şi el. Colonelul a fost un om trist, a trăit singur aici şi a lăsat casa în ruină – nu a fost întreţinută aşa cum ar fi trebuit. Când a murit, a lăsat casa nepoatei lui, domnişoara Clotilde, şi celor două surori ale ei, iar ea şi domnişoara Anthea au venit să stea aici – iar mai târziu domnişoara Lavinia şi-a pierdut soţul şi li s-a alăturat şi ea. Servitoarea oftă şi clătină din cap. Nu au făcut prea multe pentru casă – nu şi-au putut permite, şi au lăsat şi grădina în paragină…

— Mare păcat că s-a întâmplat asta, zise Miss Marple.

— Sunt nişte doamne foarte drăguţe – domnişoara Anthea este puţin sărită, dar domnişoara Clotilde a mers la universitate şi este foarte deşteaptă – vorbeşte trei limbi străine – iar doamna Glynne este o doamnă foarte drăguţă. Când a venit şi dânsa aici, m-am gândit că poate lucrurile o să meargă mai bine. Dar nu se ştie niciodată ce-ţi rezervă viitorul. Uneori am impresia că e un blestem aruncat pe casa asta.

Miss Marple îi adresă o privire întrebătoare.

— Se întâmplă când una, când alta. Îngrozitorul accident de avion – în Spania s-a întâmplat – şi toată lumea a murit. E un lucru afurisit, avionul – eu nu m-aş sui niciodată în aşa ceva. Amândoi prietenii domnişoarei Clotilde au fost omorâţi – erau soţ şi soţie – dar fiica lor era la şcoală şi din fericire a scăpat, iar domnişoara Clotilde a adus-o să locuiască aici şi a făcut tot posibilul să-i fie bine. A luat-o în călătorii în străinătate, în Italia şi Franţa, şi a tratat-o ca pe o fiică. Era o fetiţă atât de fericită, avea o fire foarte dulce. Nu ţi-ar fi trecut prin minte că se poate întâmpla un lucru atât de îngrozitor.

— Un lucru îngrozitor. Ce a fost? S-a întâmplat aici?

— Nu, nu aici, slavă Domnului! Deşi, într-un fel, ai putea zice că s-a întâmplat aici. Căci aici l-a întâlnit ea. El locuia în împrejurimi – şi doamnele îl cunoşteau pe tatăl lui, care era un om foarte bogat, aşa că a venit în vizită… Şi ăsta a fost începutul.

— S-au îndrăgostit?

— Da, ea s-a îndrăgostit de el la prima vedere. Era un tânăr atrăgător, cu un fel elegant de a vorbi, şi era plăcut să-ţi petreci timpul cu el. Nu te-ai fi gândit… Nu te-ai fi gândit vreo clipă că…

Se întrerupse.

— A fost o poveste de dragoste? Şi s-a terminat prost? Iar fata s-a sinucis?

— Să se sinucidă?

Bătrâna se uită la Miss Marple cu o privire uimită.

— Cine v-a spus una ca asta? A fost crimă – fără nici o îndoială. A fost sugrumată şi faţa i-a fost stâlcită în bătaie. Domnişoara Clotilde a trebui să meargă s-o identifice – şi de atunci nu a mai fost ca înainte. I-au găsit cadavrul la vreo 50 de kilometri de aici – în fundul unei mine părăsite. Şi se crede că nu a fost prima lui crimă. Mai fuseseră şi alte fete. Dispăruse de şase luni. Iar poliţia căutase peste tot. Oh! Un diavol nenorocit, asta era – sămânţă rea din ziua în care s-a

născut, sau aşa se pare. Acum se zice că sunt oameni care nu se pot stăpâni să nu fie cum sunt – nu sunt întregi la cap şi nu pot fi traşi la răspundere. Eu nu cred o iotă din toate astea! Ucigaşii sunt ucigaşi! Şi în ziua de azi nici măcar nu-i mai spânzură. Ştiu că de multe ori există nebunie în familiile vechi – cum era familia Derwent din Brassington – tot la a doua generaţie, unul sau altul a murit la balamuc, şi a mai fost şi bătrâna doamnă Paulett. Mergea pe strada cu diadema de diamante şi spunea că e Maria Antoaneta, până când au închis-o. Doar nu era nimic în neregulă cu ea – era doar un pic prostuţă. Dar băiatul ăsta… Da, era un adevărat diavol!

— Şi ce i-au făcut?

— Pe vremea aia aboliseră spânzurătoarea – sau poate era prea tânăr. Nu-mi mai amintesc acum. L-au găsit vinovat. S-a întâmplat la Bostol sau Broadsand – l-au trimis într-unui dintre locurile alea care încep cu B.

— Cum îl chema pe băiat?

— Michael – nu-mi mai amintesc numele de familie. S-a întâmplat acum zece ani, şi omul mai uită. Un nume care suna italian – ca un tablou. Cineva care pictează tablouri – Raffle, asta e…

— Michael Rafiel?

— Aşa e! A umblat zvonul că tatăl lui era atât de bogat, că l-ar fi scos din închisoare. O evadare ca în Jefuitorii de bănci. Dar cred că nu au fost decât zvonuri…

Deci nu fusese o sinucidere. Fusese o crimă. „Dragostea!” afirmase Elizabeth Temple că ar fi fost cauza morţii fetei. Şi, într-un fel, avea dreptate. O tânără se îndrăgostise de un ucigaş – şi din dragoste pentru el se dusese netemătoare spre o moarte oribilă.

Miss Marple se cutremură. Pe când mergea pe o stradă din sat cu o zi mai înainte trecuse pe lângă placarda pe care un ziar îşi făcea reclamă:

EPSOM ACUZAT DE CRIMA, CADAVRUL CELEI DE-A DOUA FETE GĂSIT, TÂNĂR SOLICITAT SĂ AJUTE POLIŢIA.

Deci istoria se repeta. Un tipar vechi – un tipar urât. Câteva versuri dintr-un poem uitat îi veniră, ezitant, în minte:

Tinereţe ca o rază albă, pasională şi pală, Un pârâu murmurând într-o vale-abisală, Un prinţ fermecat într-o poveste banală, Oh, nimic nu e-n viaţă atât de fragilă Precum Tinereţea ca o Rază Albă.

Cine putea să apere Tinereţea de Durere şi de Moarte? Tinereţe care nu putuse – care nu fusese niciodată în stare – să se apere singură. Oare ştiuseră prea puţine? Sau ştiuseră oare prea multe? Şi astfel, crezuseră că le ştiau pe toate.

II

În acea dimineaţă, coborând scările, poate mai devreme decât era aşteptată, Miss Marple nu văzu nici un semn de prezenţă al gazdelor ei. Ieşi pe uşa din faţă şi făcu un tur al grădinii, mânată nu de o atracţie deosebită pentru această grădină, ci de sentimentul vag că era ceva acolo pe care ar fi trebuit să-l observe, ceva care i-ar da o idee… Numai că ea nu fusese… Ei bine, cinstit vorbind, nu fusese destul de deşteaptă încât să-şi dea seama care era acea idee genială. Ceva ce ar trebui să remarce, ceva care avea o semnificaţie.

În acel moment nu era nerăbdătoare să se întâlnească cu vreuna dintre cele trei surori. Voia să mediteze asupra unor chestiuni – faptele noi pe care le aflase din discuţia matinală cu Janet.

O poartă laterală era deschisă şi Miss Marple ieşi în stradă, trecu pe lângă mai multe mici magazine până ajunse la o clopotniţă care anunţa că acolo se aflau biserica şi cimitirul. Miss Marple împinse poarta şi rătăci printre morminte, unele foarte vechi, unele, lângă zidul îndepărtat, mai recente, iar câteva, dincolo de zid, se găseau în ceea ce era, în mod evident, o împrejmuire nouă. Nu era nimic de mare interes la mormintele mai vechi. Unele nume erau recurente, aşa cum se întâmplă la sat. Mai mulţi din familia Prince, una dintre cele mai vechi, erau îngropaţi aici.

„Jasper Prince, regretăm profund.” Margerz Prince, Edgar şi Walter Prince, Melanie Prince, în vârstă de 4 ani. Registrul unei familii. Hiram Broad – Ellen Jane Broad, Eliza Broad, 91 de ani.

Miss Marple tocmai se întorcea după ce citise ultimul nume, când observă un bărbat în vârstă care se deplasa încet printre morminte, făcând curăţenie. O salută şi îi spuse „bună dimineaţa”.

— Bună dimineaţa, răspunse Miss Marple. E o zi foarte frumoasă.

— O să plouă mai târziu, zise bătrânul.

Rosti cuvintele cu o siguranţă deplină.

— Se pare că sunt mulţi Prince şi Broad îngropaţi aici, afirmă Miss Marple.

— A, da, întotdeauna au fost membri ai familiei Prince pe-aici. Odinioară deţineau mult pământ în zonă. Şi Broad sunt aici de mulţi ani.

— Am văzut că e îngropat şi un copil. E trist când vezi mormântul unui copil.

— Ah, e probabil micuţa Melanie. Mellie, cum îi spuneam noi. Da, a fost o moarte foarte tristă. A fost călcată de o maşină. A alergat în stradă, se ducea să-şi ia dulciuri de la cofetărie. Se întâmplă de multe ori accidente în ziua de azi, cu maşinile astea care merg în viteză.

— E trist când te gândeşti că tot timpul se petrec atâtea decese, zise Miss Marple. Şi omul de obicei nu observă lucrul ăsta până când nu se uită la pietrele de mormânt dintr-un cimitir. Boli, bătrâneţe, copii călcaţi de maşină, uneori lucruri şi mai cumplite. Tinere ucise. Mă refer la crime.

— Da, se petrec multe asemenea lucruri. Fete prostuţe, eu aşa le consider pe multe dintre ele. Iar în ziua de azi, mamele lor nu au timp să se ocupe de ele aşa cum trebuie – preocupate cum sunt atât de mult cu slujba.

Miss Marple era de acord cu critica bătrânului, dar nu dorea să-şi piardă timpul cu tendinţele societăţii actuale.

— Staţi la Old Manor, nu-i aşa? Întrebă bătrânul. Am văzut că aţi venit cu autocarul în excursie. Probabil că vi s-a părut foarte obositor. Unii oameni care merg în excursii din astea nu le suportă întotdeauna.

— Într-adevăr, mi s-a părut un pic obositor, mărturisi Miss Marple, şi un foarte amabil prieten de-al meu, domnul Rafiel, le-a scris unor prietene de-ale lui de aici, iar ele m-au invitat să stau la ele vreo două zile.

Era evident că numele de Rafiel nu însemna nimic pentru bătrânul grădinar.

— Doamna Glynne şi cele două surori ale ei au fost foarte amabile, continuă Miss Marple. Bănuiesc că locuiesc aici de multă vreme.

— Nu atât de demult. De vreo douăzeci de ani probabil. Casa a aparţinut bătrânului colonel Bradbury-Scott. Casa Old Manor, adică. Avea aproape şaptezeci de ani când a murit.

— A avut copii?

— Un fiu care a murit în război. De aceea a lăsat casa nepoatelor lui. Nu avea cui s-o lase.

Se întoarse la munca printre morminte.

Miss Marple intră în biserică. Se vedea mâna unui restaurator victorian, şi ferestrele aveau vitralii victoriene, strălucitoare. Vreo două, trei obiecte de alamă şi câteva plăci comemorative pe pereţi era tot ce rămăsese din trecut.

Miss Marple se aşeză într-o strană incomodă şi începu să se gândească.

Oare acum se afla pe drumul cel bun? Lucrurile începeau să se lege – dar legăturile erau departe de a fi clare.

O fată fusese ucisă – de fapt, câteva fete fuseseră ucise tinerii suspecţi fuseseră adunaţi de poliţie „ca să ajute în anchetă”. Un tipar comun, dar aceasta era o poveste veche, din urmă cu zece sau douăzeci de ani. Nu mai era nimic de descoperit… Acum, nici o problemă de dezlegat. O tragedie pe care se scrisese „Sfârşit”.

Ce ar fi putut ea să facă? Ce-ar fi putut să dorească domnul Rafiel ca ea să facă?

Elizabeth Temple… Trebuia s-o determine pe Elizabeth Temple să-i spună mai multe. Elizabeth pomenise despre o fată care fusese logodită cu Michael Rafiel. Dar oare era adevărat? Se părea că surorile de la Old Manor nu cunoşteau acest lucru.

O versiune mai familiară îi trecu prin minte lui Miss Marple – genul de poveste care apăruse de destule ori în satul ei. Începând întotdeauna cu „Un băiat întâlneşte o fată". Povestea se desfăşoară în stilul obişnuit…

„Apoi fata află că e însărcinată, îşi zise Miss Marple, şi îi spune băiatului, şi vrea să se mărite cu el. Dar el poate că nu vrea să se însoare cu ea – nici nu i-a trecut vreodată prin cap să facă asta. Dar în acest caz s-ar putea ca lucrurile să fi fost mai complicate. Poate că tatăl lui nu vrea să audă de aşa ceva. Rudele ei vor insista ca el să facă „ceea ce se cuvine„. Dar băiatul s-a plictisit deja de fată – poate acum are altă iubită. Aşa că alege o soluţie brutală ca să scape – o strangulează pe fată, îi desfigurează faţa ca să evite identificarea. Asta se potriveşte cu antecedentele lui – o crimă brutală şi sordidă, dar trecută şi uitată aici."

Miss Marple privi de jur împrejur la biserica în care se afla. Părea atât de liniştită. Aici era greu de crezut în existenţa Răului. „Un fler pentru rău" – acesta era atributul pe care i-l dăduse domnul Rafiel. Se ridică şi ieşi din biserică şi se uită din nou prin cimitir. Aici, printre pietrele funerare şi inscripţiile lor mâncate de vreme, nu simţi nici o umbră a Răului.

Oare ceea ce simţise ieri la Old Manor fusese Răul? Acea senzaţie profundă de disperare, acea durere întunecată. Anthea Bradbury-Scott, cu privirea aruncată temător peste umăr, ca şi cum se temea de o prezenţă care se afla acolo – întotdeauna se afla acolo – în spatele ei.

Cele trei surori ştiau ceva – dar ce anume?

Elizabeth Temple, se gândi din nou. Şi-o imagină pe Elizabeth Temple cu restul grupului, plimbându-se acum pe dealuri, urcând o potecă abruptă şi privind marea de pe stânci.

Mâine, când urma să se alăture grupului, Miss Marple avea să o facă pe Elizabeth Temple să-i spună mai multe.

III

Miss Marple reveni pe acelaşi drum la Old Manor, mergând încet, fiindcă deja obosise. Nu simţea că acea dimineaţă fusese productivă în vreun fel. Până acum, reşedinţa Old Manor nu-i dăduse vreo idee deosebită; fusese povestea acelei tragedii din trecut spusă de Janet, însă în memoria slujitorilor erau mereu păstrate ca nişte comori tragedii trecute, amintite cu claritate, de parcă ar fi fost nişte evenimente fericite, cum ar fi nunţi impresionante, petreceri grandioase şi operaţii sau accidente deosebite din care oamenii îşi reveniseră în mod spectaculos.

Când se apropie de poartă, observă siluetele a două femei care stăteau acolo. Una din ele îi veni în întâmpinare. Era doamna Glynne.

— Ah, iată-vă! Exclamă ea. Chiar ne întrebam pe unde sunteţi. M-am gândit că aţi plecat să vă plimbaţi pe undeva şi speram să nu vă obosiţi prea tare. Dacă aş fi ştiut că aţi coborât şi aţi ieşit, v-aş fi însoţit ca să vă arăt ce merită văzut. Nu că ar fi foarte multe.

— A, doar am rătăcit prin jur, răspunse Miss Marple. Am fost la cimitir şi la biserică. Întotdeauna mă interesează bisericile. Uneori găsesc nişte epitafuri foarte curioase. Lucruri de genul acesta. Am chiar o colecţie. Bănuiesc că biserica de aici a fost restaurată în perioada victoriană?

— Da, au pus nişte strane destul de urâte, după părerea mea. Ştiţi, lemnul e de foarte bună calitate, tare, dar lucrătura nu e foarte artistică.

— Sper că nu au luat în schimb ceva deosebit de interesant.

— Nu, nu cred. Nu e o biserică chiar atât de veche.

— Nu par să fie prea multe plachete sau obiecte de alamă ori lucruri de acest gen, fu de acord Miss Marple.

— Chiar vă interesează arhitectura ecleziastică?

— Ah, nu că mă dedic studiului ei sau ceva de genul ăsta, dar în satul meu, St Mary Mead, toate se cam învârt în jurul bisericii. Adică, mereu a fost aşa. Cel puţin, în tinereţea mea. În ziua de azi, desigur, lucrurile stau altfel. Aţi crescut prin împrejurimi?

— A, nu chiar. Am locuit nu foarte departe, cam la vreo 50 de kilometri sau aşa ceva. La Little Herdsley. Tata era militar în rezervă – maior de artilerie. Veneam aici din când în când ca să-l vizităm pe unchiul – şi să-l vedem pe fratele bunicului, înainte de asta. Nu, n-am fost aici prea des în ultimii ani. Celelalte două surori ale mele s-au mutat aici după moartea unchiului, dar pe vremea aceea eu locuiam încă în străinătate cu soţul meu. A murit abia în urmă cu patru sau cinci ani.

— Ah, înţeleg.

— Surorile mele abia aşteptau să vin să stau cu ele, şi acesta părea într-adevăr cel mai înţelept lucru. Noi am locuit în India câţiva ani. Soţul meu era încă încartiruit acolo atunci când a murit. În ziua de azi este foarte greu să te hotărăşti unde... Cum să spun... Să prinzi rădăcini.

— Da, aşa este. Înţeleg. Şi aţi simţit că aveţi rădăcini aici, de vreme ce familia dumneavoastră locuia în casă de atâta timp.

— Da, aşa este. Desigur, ţinusem legătura cu surorile mele, le vizitam. Dar întotdeauna lucrurile sunt foarte diferite faţă de cum te aştepţi să fie. Am cumpărat o căsuţă lângă Londra, aproape de Hampton Court, unde petrec mult timp şi din când în când lucrez pentru una sau două societăţi de binefacere din Londra.

— Deci sunteţi ocupată. Ce înţelept din partea dumneavoastră!

— În ultima vreme am simţit că ar trebui să petrec mai mult timp aici. Am fost oarecum îngrijorată pentru surorile mele.

— În legătură cu sănătatea lor? Sugeră Miss Marple. În zilele noastre, problema asta ne îngrijorează pe toţi, mai ales că nu exista personal cu adevărat competent pe care să-l angajezi ca să aibă grijă de cineva, dacă acesta îşi pierde puterile sau are anumite afecţiuni, reumatism ori artrită. Îţi e teamă să nu cadă în baie sau să aibă un accident când coboară scările. Ceva de genul acesta.

— Clotilde a fost mereu foarte zdravănă, zise doamna Glynne. Dură, aşa aş descrie-o. Dar uneori sunt chiar îngrijorată din cauza Antheei. Ştiţi, pare pierdută, cu gândurile foarte departe uneori – şi nu pare să ştie unde se află.

— Da, e trist când lumea e îngrijorată. Există atât de multe motive de îngrijorare.

— Nu cred totuşi că sunt prea multe motive de îngrijorare pentru Anthea.

— Poate e îngrijorată în legătură cu impozitele sau problemele cu banii, sugeră Miss Marple.

— Nu, nici vorbă, nu are mari motive de îngrijorare, dar… A, îşi face atâtea griji în legătură cu grădina. Îşi aminteşte cum era grădina înainte şi este foarte nerăbdătoare să… Ei bine, să facă nişte investiţii ca să refacă totul. Clotilde a trebuit să-i spună că nu ne permitem aşa ceva. Dar Anthea tot vorbeşte despre sere, despre piersicii care erau acolo, despre struguri etc.

— Şi despre Cherry Pie care creştea pe ziduri? Sugeră Miss Marple, amintindu-şi remarca.

— Ce ciudat că vă amintiţi asta! Da, este unul dintre lucrurile care îţi stăruie în minte. Heliotropul are un miros atât de încântător. Şi ce nume drăguţ, Cherry Pie! Îţi rămâne în minte. Şi viţa cu struguri mici, dulci, timpurii. Ah, nu trebuie să ne gândim prea mult la trecut.

— Şi la răsadurile cu flori, zise Miss Marple.

— Da. Da, Anthea ar vrea să aibă iarăşi răsaduri cu flori bine întreţinute. Însă acum asta nu e posibil. Tot ce putem face e să angajăm săteni de aici să ne cosească pajiştea o dată la două săptămâni. Şi în fiecare an vin alţi oameni. Antheei i-ar plăcea să aibă iarăşi iarbă de pampas. Şi garoafe albe, şi un curmal care creştea chiar lângă seră. Îşi aminteşte de toate astea şi vorbeşte despre ele.

— Trebuie să vă fie greu.

— Da, aşa este. Vedeţi, pe Anthea nu o impresionează argumentele de bun-simţ. Desigur, Clotilde este foarte directă în această privinţă. Ea o refuză verde-n faţă şi spune că nu mai vrea să audă vreun cuvânt pe tema asta.

— Este dificil să ştii cum să abordezi lucrurile, afirmă Miss Marple. Dacă trebuie sau nu să fii ferm. Mai autoritar. Poate, chiar, un pic fioros sau, dimpotrivă, înţelegător. Să asculţi şi poate să întreţii speranţele, deşi îţi dai seama că nu sunt justificate. Da, este dificil.

— Dar a fost mai uşor pentru mine, fiindcă eu plecam şi veneam din când în când să stau ceva mai mult. Aşa că mie mi-a fost mai uşor să mă prefac că s-ar putea ca lucrurile să fie mai simple în viitor şi că se poate face ceva în această privinţă. Dar când am sosit deunăzi acasă, am descoperit că Anthea încercase să angajeze cea mai scumpă firmă de amenajări peisagistice ca să refacă grădina, să reconstruiască sera – ceea ce e chiar absurd fiindcă dacă plantezi acum viţă-de-vie, n-o să rodească decât peste doi sau trei ani. Clotilde habar n-avea despre povestea asta şi a fost extrem de furioasă când a descoperit devizul estimativ pentru lucrare pe biroul Antheei. A fost destul de aspră cu ea.

— Atât de multe lucruri sunt dificile, observă Miss Marple.

Era o afirmaţie utilă, pe care o folosea deseori.

— Cred că va trebui să plec mâine mai devreme, spuse Miss Marple. M-am interesat la Mistreţul de Aur, unde am înţeles că se strânge grupul mâine-dimineaţă. Au de gând să pornească destul de devreme. Am înţeles că pe la nouă.

— Oh, Doamne. Sper că nu o să vi se pară foarte obositor.

— A, nu cred. Am înţeles că mergem într-un loc numit… Numai o clipă, oare cum se numeşte? Stirling St Mary. Ceva de genul acesta. Şi nu pare să fie foarte departe. Pe drum sunt o biserică interesantă şi un castel. După-amiază o să vizităm o grădină foarte plăcută, nu foarte mare, dar care are nişte flori deosebite. Sunt sigură că după odihna atât de plăcuta de care m-am bucurat aici, o să mă simt foarte bine. Acum îmi dau seama că aş fi fost foarte obosită dacă zilele astea aş fi urcat pe tot felul de stânci şi dealuri.

— Trebuie să vă odihniţi după-amiază, ca să fiţi în formă pentru mâine, zise doamna Glynne când intrau în casă. Miss Marple a fost să viziteze biserica, îi spuse doamna Glynne lui Clotilde.

— Mi-e teamă că nu sunt prea multe de văzut, spuse Clotilde. Sticlă victoriană hidoasă, după părerea mea. Nu s-a făcut economie. Din păcate, şi unchiul e în parte de vină. A fost chiar încântat de roşul şi de albastrul ăla tare.

— Foarte tare. Foarte vulgar, aşa cred şi eu, zise Lavinia Glynne.

Miss Marple se duse după masa de prânz să tragă un pui de somn şi nu se alătură gazdelor ei decât aproape de ora cinei. După masă rămaseră să stea de vorbă până se făcu ora de culcare. Miss Marple dădu tonul amintirilor… Amintiri din tinereţea ei, din locurile pe care le vizitase, din călătoriile şi excursiile pe care le făcuse, ocazional despre oamenii pe care îi cunoscuse.

Se duse la culcare obosită, cu sentimentul unui eşec. Nu aflase nimic nou, posibil pentru că nu era nimic de aflat. Fusese într-o expediţie de pescuit unde peştele nu muşcase – sau poate că nu exista nici un peşte? Sau poate că nu ştiuse ea ce momeală să folosească?

Capitolul 11. Accidentul.

I

Ceaiul îi fu adus lui Miss Marple la 7.30 a doua zi dimineaţă, astfel încât să-i dea suficient timp să se scoale şi

să-şi împacheteze micul bagaj. Tocmai îşi închidea valijoara când se auzi o bătaie grăbită la uşă şi Clotilde intră, părând destul de supărată.

— Ah, Miss Marple, jos este un bărbat care a venit să vă vadă. Emlyn Price. Participă la excursie, ca şi dumneavoastră, şi a fost trimis aici.

— Desigur, mi-l amintesc. Da. Destul de tânăr?

— A, da. Cu o înfăţişare foarte modernă, cu o coamă de păr şi îmbrăcat ciudat, însă de fapt a venit să… Ei bine, să vă aducă nişte veşti proaste. Îmi pare rău să spun, dar a avut loc un accident.

— Un accident? Miss Marple o privi uimită. Adică… Cu autocarul? A avut loc un accident rutier? A fost cineva rănit?

— Nu, nu a fost implicat autocarul. Maşina nu are nimic. S-a întâmplat în cursul excursiei de ieri după-amiază. Vă amintiţi probabil că a bătut vântul destul de tare, deşi nu cred că ăsta a fost motivul accidentului. Probabil că grupul de excursionişti s-a împrăştiat. Există un traseu cunoscut, dar se poate urca pe dealuri, traversându-le, şi ambele rute duc la Turnul Memorial din vârful Bonaventure – acolo se îndreptau cu toţii. Grupul s-a separat, cred, şi nu era nimeni care să-i conducă sau să aibă grijă de ei – deşi poate că ar fi trebuit. Nu toţi se dovedesc a fi pricepuţi la ascensiuni, şi panta de deasupra defileului este foarte abruptă. S-a produs o alunecare de pietre şi stânci, care s-au prăbuşit pe coasta dealului şi au lovit pe cineva de pe cărarea aflată dedesubt.

— Oh, Doamne! Exclamă Miss Marple. Îmi pare rău. Îmi pare teribil de rău. Cine a fost rănit?

— O domnişoară Temple sau Tenderton, după câte am înţeles.

— Elizabeth Temple, spuse Miss Marple. Oh, Doamne, îmi pare rău! Am vorbit cu ea destul de mult. Am stat lângă ea în autocar. Am impresia că este directoare de şcoală, pensionată, foarte cunoscută.

— Desigur, zise Clotilde, o ştiu destul de bine. Era directoare la Fallowfield, o şcoală destul de cunoscută. N-am ştiut că participa la excursie. S-a retras din funcţia de director, iar acum i-a luat locul o directoare destul de tânără, cu nişte idei cam progresive. Dar domnişoara Temple nu este foarte bătrână, are aproape şaizeci de ani, cred, şi este foarte activă, îi place să facă excursii pe munte. Este o întâmplare teribil de nefericită. Sper că nu este grav rănită, încă nu ştiu amănunte.

— Am cam terminat, zise Miss Marple, închizând capacul valizei. Vin imediat jos să-l văd pe domnul Price.

Clotilde îi luă bagajul din mână.

— Daţi-mi voie. Pot să duc eu asta. Coborâţi cu mine şi aveţi grijă la scări.

Când Miss Marple ajunse la parter, Emlyn Price o aştepta. Părul lui părea şi mai dezordonat decât de obicei şi purta o combinaţie încântătoare de ghete moderne cu o vestă de piele şi pantaloni lucioşi de un verde smarald.

— Ce întâmplare nefericită, începu el, apucând mâna lui Miss Marple. M-am gândit să vin personal şi să… Să vă dau vestea despre accident. Bănuiesc că v-a anunţat domnişoara Bradbury-Scott. Este vorba de domnişoara Temple. Ştiţi, doamna de la şcoală. Nu prea ştiu bine ce făcea ori ce s-a întâmplat, dar cert este că de pe culmea dealului s-au rostogolit nişte pietre, sau mai degrabă nişte bolovani. Este o pantă destul de abruptă şi bolovanul a nimerit-o în plin, aşa că au trebuit s-o ducă la spital aseară. Cred că este într-o stare destul de gravă. Oricum, programul de azi a fost anulat şi rămânem aici în noaptea asta.

— Oh, Doamne, făcu Miss Marple. Îmi pare rău. Îmi pare tare rău.

— Cred că s-au hotărât să nu mai plecăm astăzi fiindcă trebuie să aştepte să afle rezultatele raportului medical, aşa că au propus să mai petrecem încă o noapte aici, la Mistreţul de Aur şi să refacem un pic planul excursiei. Se

poate chiar să nu mai mergem la Grangmering, care era propus pentru mâine şi care nici nu este de fapt foarte interesant – sau aşa se zice. Doamna Sandbourne a plecat de dimineaţă la spital să vadă cum stau lucrurile. Urmează să vină apoi la Mistreţul de Aur, la cafeaua de la ora 11.00. Mă gândeam că poate aţi vrea să veniţi şi să aflaţi ultimele noutăţi.

— Sigur că vin cu dumneavoastră, zise Miss Marple. Desigur, imediat.

Se întoarse să îşi ia rămas-bun de la Clotilde şi de la doamna Glynne, care i se alăturase.

— Vreau să vă mulţumesc din suflet, spuse ea. Aţi fost foarte amabile şi a fost o plăcere să-mi petrec aici aceste două zile. Mă simt foarte odihnită. Ce nefericire că s-a întâmplat asta!

— Dacă vreţi să mai staţi o noapte, zise doamna Glynne, sunt sigură că…

Se uită la Clotilde.

Miss Marple, care avea o vedere periferică excelentă, avu impresia clară că pe chipul lui Clotilde se citea o uşoară dezaprobare. Aceasta aproape că scutură din cap a negaţie, deşi mişcarea fu atât de uşoară, că era aproape imperceptibilă. Dar lui Miss Marple îi era clar că Clotilde voia să respingă sugestia făcuta de doamna Glynne.

— Deşi probabil că ar fi mai plăcut pentru dumneavoastră să fiţi cu ceilalţi şi să…

— A, da, cred că ar fi mai bine, spuse Miss Marple. O să ştiu în felul acesta programul şi ce să fac în continuare, şi poate voi fi şi de ajutor. Nu se ştie niciodată. Aşa că vă mulţumesc mult încă o dată. Cred că nu va fi greu să obţin o cameră la Mistreţul de Aur.

Se uită la Emlyn, care zise liniştitor:

— Nu-i nici o problemă, Câteva camere au fost eliberate azi. Nu o să fie aglomeraţie. Cred că doamna Sandbourne a făcut rezervare pentru tot grupul pentru diseară, iar mâine

o să vedem… Ei bine, o să vedem cum se desfăşoară lucrurile.

Se repetară mulţumirile şi cuvintele de rămas-bun. Emlyn Price luă bagajul lui Miss Marple şi porni cu pas rapid.

— E chiar după colţ, apoi prima stradă la stânga, spuse el.

— Da, cred că am trecut ieri pe lângă motel. Biata domnişoară Temple. Sper că nu e grav rănită.

— Eu cred că este, răspunse Emlyn Price. Desigur, ştiţi cum sunt doctorii şi cadrele medicale. Spun mereu acelaşi lucru: „Este cât de bine se poate aştepta în situaţia dată”. Nu exista un spital local – au trebuit s-o ducă la Carristown, care se află cam la 13 kilometri distanţă. Oricum, doamna Sandbourne se va întoarce cu veşti până vă aranjaţi la motel.

Ajunseră acolo şi-i găsiră pe toţi adunaţi în cafenea, unde erau serviţi cu cafea, brioşe şi produse de patiserie. Domnul şi doamna Butler discutau.

— Oh, ce tragedie să se întâmple aşa ceva, spunea doamna Butler. Ce nefericire, nu? Tocmai când eram cu toţii atât de bucuroşi şi ne simţeam atât de bine. Biata domnişoară Temple. Şi eu care am crezut mereu că este experimentată. Dar nu poţi să fii niciodată sigur, nu-i aşa, Henry?

— Nu, aşa este, fu de acord Harry. Însă chiar mă întrebam… Da, nu a trecut prea mult timp, aşa e… dacă nu ar fi bine să… Ei bine, să renunţăm la excursie acum. Să nu o mai continuăm. Mi se pare că o să fie cam dificil să pornim iarăşi până nu ştim ceva clar. Dacă, Doamne fereşte, se dovedeşte a fi atât de grav încât să fie fatal, este posibil să… Adică, s-ar putea să aibă loc o anchetă sau ceva de genul acesta.

— Oh, Henry, nu spune astfel de lucruri îngrozitoare!

— Sunt sigură, interveni domnişoara Cooke, că sunteţi puţin cam pesimist, domnule Butler. Sunt sigură că lucrurile nu sunt atât de grave.

Cu accentul său străin, domnul Caspar interveni:

— Ba chiar grav. Eu auzit ieri. Când doamna Sandbourne vorbit la telefon cu doctor. Foarte, foarte grav. Ei zice că ea are contuzie grav – foarte grav. Un doctor special vine să vadă la ea şi dacă poate operează sau dacă imposibil. Da – totul foarte grav.

— Of, Doamne, făcu domnişoara Lumley. Dacă nu-i nici o îndoială, poate ar trebui să mergem acasă, Mildred. Cred că ar trebui să mă uit în Mersul trenurilor. Se întoarse spre doamna Butler. Ştiţi, am vorbit cu vecinii să aibă grijă de pisicile mele şi dacă întârzii o zi sau două, lucrurile ar putea deveni neplăcute pentru toată lumea.

— Hei, nu are rost să ne agităm prea mult, zise doamna Riseley-Porter cu glasul ei profund şi autoritar. Joanna, aruncă brioşa asta la coşul de gunoi. Este nedigerabilă. Şi ce dulceaţă groaznică! Dar nu vreau s-o las în farfurie. S-ar putea să se simtă jigniţi.

Joanna aruncă brioşa şi spuse:

— Aveţi ceva împotrivă să mă duc la plimbare cu Emlyn? Am văzut ceva interesant lângă sat. Nu ajută la nimic să stăm aici şi să facem predicţii sumbre, nu? Nu putem să facem nimic.

— Cred că este o idee bună să ieşiţi, zise domnişoara Cooke.

— Da, duceţi-vă, îi îndemnă domnişoara Barrow înainte ca doamna Riseley-Porter să apuce să spună ceva.

Domnişoara Cooke şi domnişoara Barrow se uitară una la alta şi oftară, clătinând din cap.

— Iarba era foarte alunecoasă, zise domnişoara Barrow. Şi eu am alunecat de vreo două ori pe iarba aceea scurtă.

— Şi mai erau şi pietrele, spuse domnişoara Cooke. O adevărată ploaie de pietricele a căzut chiar când dădeam colţul pe potecă. Da, una chiar m-a lovit în umăr destul de rău.

II

După ce cafeaua, ceaiul, biscuiţii şi prăjiturile dispărură, toată lumea păru oarecum detaşată şi stânjenită. Când

apare o catastrofă, este dificil să ştii cum se cuvine s-o întâmpini. Toată lumea îşi spusese punctul de vedere, îşi exprimase surpriza şi regretul. Acum aşteptau veşti şi, în acelaşi timp, simţeau nevoia să meargă să viziteze ceva, să găsească totuşi ceva interesant care să ajute dimineaţa să treacă mai uşor. Prânzul nu avea să fie servit mai devreme de ora 13.00, şi simţeau că ar fi o ocupaţie destul de sumbră să rămână pe loc şi să repete aceleaşi remarci.

Domnişoara Cooke şi domnişoara Barrow se ridicară la unison şi explicară că trebuiau să meargă să facă nişte cumpărături. Aveau nevoie de câte ceva, şi doreau să ajungă şi la poştă ca să cumpere timbre.

— Vreau să trimit câteva vederi şi să întreb despre taxele poştale pentru o scrisoare către China, zise domnişoara Barrow.

— Iar eu vreau să găsesc nişte sculuri de lână potrivită, afirmă domnişoara Cooke. Şi am impresia că am văzut o clădire destul de interesantă vizavi de Market Square.

— Cred că ne-ar face bine tuturor să ieşim puţin, continuă domnişoara Barrow.

Colonelul şi doamna Walker se ridicară la rândul lor şi le propuseră domnului şi doamnei Butler să meargă să vadă ce era de văzut. Doamna Butler îşi exprimă speranţa că va găsi ceva la magazinul de antichităţi.

— Numai că nu mă refer la un magazin de antichităţi în adevăratul sens al cuvântului. Mai degrabă un magazin de vechituri. Uneori poţi găsi acolo nişte lucruri foarte interesante.

Cu toţii ieşiră afară. Emlyn Price deja se strecurase lângă uşă şi dispăruse în urmărirea Joannei fără să-şi bată capul să profite de această discuţie ca să-şi justifice plecarea. După ce doamna Riseley-Porter făcu o încercare zadarnică pentru a-şi chema nepoata înapoi, afirmă că probabil era mai confortabil de stat în hol. Domnişoara Lumley fu de acord, iar domnul Caspar le escortă pe doamne cu aerul unui înalt ofiţer de la palatul regal.

Profesorul Wanstead şi Miss Marple rămaseră pe loc.

— Mă gândesc, spuse profesorul Wanstead, adresându-se lui Miss Marple, că ar fi plăcut să stăm afară. Este o terasă care dă spre stradă. Vreţi să mă însoţiţi?

Miss Marple îi mulţumi şi se ridică în picioare. Până acum de-abia dacă schimbase două vorbe cu profesorul. Avea cu el câteva cărţi care păreau foarte savante şi întotdeauna frunzărea câte una. Chiar şi în autocar continuase să încerce să citească.

— Dar poate doriţi să mergeţi la cumpărături, continuă el. Eu, unul, aş prefera să stau undeva liniştit ca să aştept întoarcerea doamnei Sandbourne. Cred că este important să ştim ce ne aşteaptă.

— Sunt de acord cu dumneavoastră în această privinţă, zise Miss Mârple. Eu m-am plimbat destul prin orăşel ieri şi nu simt nevoia să fac asta şi astăzi. Şi eu aş aştepta ca să văd dacă pot să fiu de folos cu ceva. Nu că îmi închipui că ar fi ceva, însă nu se ştie niciodată.

Ieşiră împreună pe uşa motelului şi dădură colţul spre mica grădină cu o alee de piatră care ducea spre zidul lateral al motelului şi pe care se găseau fotolii de răchită de diferite forme. Nu mai era altcineva acolo, aşa că se aşezară. Miss Marple îl privi gânditoare pe interlocutorul ei, la faţa lui ridată, la sprâncenele stufoase, la coama bogată de păr grizonant. Obişnuia să meargă uşor adus de spate. „Are un chip interesant”, îşi zise Miss Marple. Avea o voce seacă şi caustica, de profesionist.

— Nu mă înşel, nu, chiar sunteţi Jane Marple? Întrebă profesorul Wanstead.

— Da, sunt Jane Marple.

Era uşor surprinsă, deşi nu dintr-un motiv anume, participanţii la excursie nu fuseseră suficient de mult timp împreună ca să se recunoască unii pe alţii. Ultimele două nopţi ea nu fusese împreună cu grupul. Era ceva firesc.

— Mă gândeam eu că dumneavoastră sunteţi, zise profesorul Wanstead, din descrierea pe care o am.

— Descrierea mea?

Miss Marple era din nou uşor surprinsă.

— Da, am avut descrierea dumneavoastră…

Profesorul făcu o pauză. Nu-şi coborî propriu-zis vocea, dar scăzu volumul ei, deşi Miss Marple îl putea încă auzi cu uşurinţă.

— De la domnul Rafiel.

— Oh! Exclamă Miss Marple uimită. De la domnul Rafiel.

— Sunteţi surprinsă?

— Da, sunt destul de surprinsă.

— Nu ştiu de ce aţi fi.

— Nu m-am aşteptat… Începu Miss Marple, apoi se întrerupse.

Profesorul Wanstead păstra tăcerea. Stătea pur şi simplu acolo, privind-o îndeaproape. „În curând, îşi zise Miss Marple, o să mă întrebe „Care sunt exact simptomele, doamna dragă? Vă deranjează când înghiţiţi? Nu puteţi să dormiţi? Digestia este în regulă?” Era aproape sigură că este medic.

— Când anume m-a descris? Asta trebuie să fi fost…

— Voiaţi să spuneţi „cu ceva vreme în urmă” – cu câteva săptămâni în urmă. Înainte de moartea lui – aşa este. Mi-a spus că veţi participa la această excursie.

— Şi ştia că veţi participa şi dumneavoastră.

— Puteţi să spuneţi şi aşa, zise profesorul Wanstead. A mai spus că veţi veni în această excursie, că de fapt chiar el aranjase să participaţi la acest tur.

— A fost foarte amabil din partea lui, răspunse Miss Marple. Foarte amabil, într-adevăr. Am fost foarte surprinsă când am aflat că îmi făcuse rezervare. A fost un cadou deosebit, pe care nu mi l-aş fi permis singură.

— Da, zise profesorul Wanstead. Foarte frumos spus.

Dădu din cap, aşa cum cineva felicită realizările unui elev.

— Păcat că a fost întrerupt în felul acesta, spuse Miss Marple. Foarte trist, într-adevăr. Sunt sigură că toată lumea se distra de minune.

— Da, fu de acord profesorul. Da, foarte trist. Şi neaşteptat, nu credeţi? Sau nu?

— Ce vreţi să spuneţi cu asta, domnule profesor?

Wanstead îşi curbă buzele într-un zâmbet uşor în vreme ce îi susţinea privirea întrebătoare.

— Domnul Rafiel mi-a vorbit destul de mult despre dumneavoastră, Miss Marple, zise el. Mi-a sugerat să particip la această excursie alături de dumneavoastră. Pe parcurs, urma fără îndoială să facem cunoştinţă, întrucât participanţii la un tur fără îndoială ajung să se cunoască, deşi de obicei le ia o zi, două să se împartă în bisericuţe, în funcţie de gusturi sau interese asemănătoare. Şi, în continuare, mi-a sugerat că ar trebui – cum să spun?

— Să stau cu ochii pe dumneavoastră.

— Să staţi cu ochii pe mine? Întrebă Miss Marple, cu oarecare neplăcere. Şi din ce motiv?

— Pentru protecţie. Dorea să fie sigur că nu o să vi se întâmple nimic.

— Să mi se întâmple? Ce să mi se întâmple, mi-ar plăcea să aflu…

— Posibil ce i s-a domnişoarei Elizabeth Temple, replică profesorul Wanstead.

Joanna Crawford se ivi de după colţul hotelului, cu un coş de cumpărături. Trecu pe lângă ei, îi salută cu o înclinare din cap, îi privi cu o oarecare curiozitate şi îşi continuă drumul pe stradă. Profesorul Wanstead nu zise nimic până când aceasta nu dispăru din vedere.

— O fată drăguţă, afirmă el, sau cel puţin asta e părerea mea. Deocamdată este mulţumită să fie calul de bătaie al unei mătuşi autocratice, dar sunt convins că o să ajungă destul de curând să se revolte.

— La ce v-aţi referit prin ceea ce tocmai aţi spus? Întrebă Miss Marple, neinteresată pentru moment de posibila revoltă a Joannei.

— Aceasta este o chestiune care, poate, din cauza celor întâmplate, va trebui s-o discutăm.

— Vreţi să spuneţi, din cauza accidentului?
— Da. Dacă a fost un accident.
— Dumneavoastră credeţi că nu a fost un accident?
— Cred că este o posibilitate, asta-i tot.
— Desigur, eu nu ştiu nimic despre asta, zise Miss Marple, ezitând.
— Nu. Aţi lipsit de la faţa locului. Eraţi, ca să zic aşa, într-o posibilă misiune în altă parte?
Miss Marple rămase tăcută o clipă. Se uită o dată sau de două ori la profesorul Wanstead, apoi zise:
— Nu cred că înţeleg exact la ce vă referiţi.
— Sunteţi prudentă. Şi aveţi dreptate să fiţi prudentă.
— Mi-am făcut un obicei din asta, zise Miss Marple.
— Să fiţi prudentă?
— Nu aş spune-o chiar aşa, dar m-am decis ca întotdeauna să fiu pregătită să nu cred ceea ce mi se spune, în aceeaşi măsură în care cred.
— Da, şi aveţi dreptate. Nu ştiţi nimic despre mine. Îmi cunoaşteţi numele de pe lista pasagerilor participanţi la un tur foarte agreabil de vizitare a unor castele şi case istorice şi a unor grădini splendide. Probabil că grădinile vă interesează cel mai mult.
— Probabil.
— Mai sunt aici persoane interesate de grădini.
— Sau care pretind că sunt interesate.
— Ah, făcu profesorul Wanstead. Aţi observat asta. Apoi continuă: Ei bine, rolul meu a fost – sau cel puţin la început – să vă observ, să văd ce faceţi, să fiu pe aproape în caz că exista posibilitatea unor, ca să le spunem aşa, treburi murdare. Dar acum lucrurile stau puţin altfel. Trebuie să vă decideţi dacă sunt duşmanul sau aliatul dumneavoastră.
— Probabil că aveţi dreptate, zise Miss Marple. Aţi vorbit foarte clar, dar nu mi-aţi dat nici o informaţie despre dumneavoastră pe baza căreia să mă decid. Bănuiesc că eraţi prieten cu răposatul domn Rafiel?

— Nu, replică profesorul Wanstead, nu eram prieten cu domnul Rafiel. L-am întâlnit o dată sau de două ori. O dată într-o comisie a unui spital, iar altă dată la un eveniment public. Presupun că şi el mă cunoştea, aşa cum auzisem şi eu de el. Dacă v-aş spune că sunt un om destul de cunoscut în profesia mea, s-ar putea să mă consideraţi încrezut.

— Nu cred asta, răspunse Miss Marple. Dacă spuneţi aşa ceva despre dumneavoastră, aş zice că probabil spuneţi adevărul. Probabil că sunteţi medic.

— Ah, sunteţi foarte perspicace, Miss Marple. Da, sunteţi perspicace. Am diplomă medicală, dar sunt şi specialist. Sunt medic legist şi psiholog. Nu am la mine scrisori de recomandare. Probabil va trebui să mă credeţi pe cuvânt până la un moment dat, deşi pot să vă arăt scrisori care mi-au fost adresate şi probabil documente oficiale care s-ar putea să vă convingă. Fac mai ales muncă de cercetare în legătură cu jurisprudenţa medicală. Ca să spun totul mai simplu, mă interesează diferitele tipuri de minţi criminale. Acesta a fost subiect de studiu pentru mine timp de mulţi ani. Am scris cărţi pe subiectul ăsta, unele dintre ele suscitând dispute violente, iar altele atrăgând adepţi ai ideilor mele. Acum nu mai desfăşor o muncă foarte susţinută, şi îmi petrec timpul mai ales scriind pe această temă, accentuând anumite puncte care mi s-au părut atrăgătoare. Din când în când dau peste lucruri care mi se par interesante, pe care vreau să le studiez mai îndeaproape. Mi-e teamă că toate astea vi se par cam plictisitoare.

— Deloc, replică Miss Marple. Numai că, din ceea ce îmi spuneţi acum, sper că veţi putea să-mi explicaţi anumite lucruri pe care domnul Rafiel nu a crezut de cuviinţă să mi le explice. Mi-a cerut să mă implic într-un anumit proiect, dar nu mi-a dat nici o informaţie utilă cu care să lucrez. Mi-a oferit ocazia să accept proiectul şi apoi să acţionez, după cum se prezintă acum situaţia, în beznă. Mi s-a părut o nebunie din partea lui să trateze lucrurile în acest fel.

— Dar aţi acceptat?
— Da, am acceptat. Voi fi sinceră cu dumneavoastră: am avut un stimulent financiar.
— Asta a cântărit mult în luarea deciziei?
Miss Marple rămase tăcută o clipă, apoi spuse încet:
— S-ar putea să nu mă credeţi, dar răspunsul meu este „nu chiar”.
— Nu mă miră. Dar v-a stârnit interesul. Asta vreţi să-mi spuneţi.
— Da. Mi-a fost stârnit interesul. Nu l-am cunoscut prea bine pe domnul Rafiel, doar tangenţial, pentru o anumită perioadă de timp – câteva săptămâni de fapt – în Indiile de Vest. Înţeleg că ştiţi despre asta, mai mult sau mai puţin.
— Ştiu că acolo v-a întâlnit domnul Rafiel şi acolo, ca să zic aşa, aţi colaborat.
Miss Marple îl privi cu îndoială.
— Ah, v-a zis asta, nu?
Clătină din cap.
— Da, mi-a zis, răspunse profesorul Wanstead. Mi-a spus că aveaţi un fler remarcabil pentru crime.
Miss Marple ridică din sprâncene, privindu-l.
— Şi cred că vi se pare foarte improbabil. Sunteţi surprins.
— Rareori mă las surprins de ceea ce se întâmplă, replică profesorul Wanstead. Domnul Rafiel era un om foarte ager la minte şi şiret, un bun judecător de caractere. Şi credea şi despre dumneavoastră că vă pricepeţi să judecaţi oamenii.
— Eu nu aş zice despre mine că mă pricep bine să judec oamenii, răspunse Miss Marple. Aş spune numai că anumiţi oameni îmi amintesc de anumiţi oameni pe care i-am cunoscut şi prin urmare pot să presupun că există o anumită asemănare între modul cum vor acţiona. Dacă vă imaginaţi că ştiu tot despre ce este de presupus că ar trebui să fac aici, vă înşelaţi.
— Mai mult din întâmplare decât din intenţie, se pare că ne-am aşezat aici, într-un loc deosebit de potrivit pentru a discuta anumite chestiuni. Nu părem să fim ţinuţi sub

observaţie, nici nu putem fi ascultaţi cu uşurinţă, nu ne aflăm lângă o fereastră sau lângă o uşă, deasupra noastră nu se află nici un balcon sau vreo fereastră. De fapt, putem vorbi în linişte.

— Trebuie să apreciez acest lucru, zise Miss Marple. Dar subliniez faptul că nu ştiu absolut nimic în legătură cu ce fac sau ar trebui să fac. Nu ştiu de ce domnul Rafiel a dorit ca lucrurile să fie astfel.

— Cred că pot să ghicesc. A dorit să abordaţi un anumit set de fapte, de întâmplări, neinfluenţată de ceea ce ar fi putut să vă spună cineva.

— Deci nici dumneavoastră nu aveţi de gând să-mi spuneţi nimic? Miss Marple părea iritată. Serios acum! Trebuie să existe nişte limite.

— Da, spuse profesorul Wanstead. Zâmbi brusc. Sunt de acord cu dumneavoastră. Trebuie să facem ceva cu aceste limite. O să vă spun anumite fapte care vor clarifica anumite lucruri. La rândul dumneavoastră, o să puteţi să-mi spuneţi anumite lucruri.

— Mă cam îndoiesc, replică Miss Marple. O să vă pot da, probabil, una, doua indicaţii, dar acestea nu sunt fapte.

— Prin urmare… Zise profesorul Wanstead şi se opri.

— Pentru numele lui Dumnezeu, spuneţi-mi ceva, îi ceru Miss Marple, exasperată.

Capitolul 12. O consultaţie

— Nu am de gând să lungesc povestea. O să explic destul de simplu cum am fost implicat în această chestiune. Din când în când lucrez drept consilier confidenţial pentru Ministerul de Interne. De asemenea, sunt în legătură cu diferite instituţii. Există anumite organizaţii care, în cazul unei infracţiuni, oferă cazare şi masă anumitor tipuri de infractori care au fost găsiţi vinovaţi de anumite acte. Ei rămân acolo la ceea ce este denumit „dispoziţia Maiestăţii Sale”, uneori pentru o perioadă de timp definită şi în funcţie de vârsta lor. Dacă au mai puţin de o anumită vârstă,

trebuie să fie primiţi într-un loc de detenţie special indicat. Fără îndoială, înţelegeţi acest lucru.

— Da, înţeleg destul de bine la ce vă referiţi.

— De obicei, sunt consultat destul de repede, indiferent de – să-i spunem – crima care s-a petrecut, pentru a decide anumite chestiuni cum ar fi tratamentul, posibilităţile în cazul respectiv, prognosticuri favorabile sau defavorabile, şi altele asemenea. Dar uneori sunt consultat şi de şeful unei asemenea instituţii dintr-un motiv special. În cazul de faţă, am primit o comunicare de la un anumit departament, care mi-a fost transmisă prin Ministerul de Interne. M-am dus să mă întâlnesc cu şeful acestei instituţii. De fapt, cu directorul responsabil de prizonieri, sau pacienţi, sau cum vreţi să le spuneţi. Respectivul mi-era într-un fel prieten. Un prieten destul de vechi, deşi nu eram în relaţii extrem de apropiate. M-am dus la instituţia în cauză şi directorul mi-a expus problema pe care o avea. Se referea la un anumit deţinut, în legătură cu care nu era mulţumit. Avea anumite îndoieli. Era vorba despre un tânăr – sau care fusese tânăr, aproape un adolescent – când sosise acolo. Asta se întâmpla în urmă cu vreo câţiva ani. Cu trecerea timpului şi după ce actualul director îşi luase postul în primire (nu se aflase acolo când acest prizonier fusese închis), începuse să se îngrijoreze. Nu doar fiindcă era un profesionist, ci fiindcă era un om cu experienţă în ceea ce priveşte pacienţii şi prizonierii criminali. Ca să n-o mai lungim, era vorba despre un tânăr care, încă din copilărie, avusese un comportament cu totul necorespunzător. Puteţi să-i spuneţi cum vreţi – un delincvent juvenil, un mic bandit, o persoană cu responsabilitate redusă, sămânţă rea. Sunt mulţi termeni de genul acesta. Unii i se potrivesc, alţii nu, iar alţii doar produc confuzie. Tânărul aparţinea tipologiei infractorului. Făcuse parte din bande, bătuse oameni, era hoţ, furase, delapidase, luase parte la escrocherii, iniţiase anumite fraude. De fapt, era un fiu care ar fi fost o nenorocire pentru orice tată.

— Ah, înţeleg, zise Miss Marple.

— Şi ce înţelegeţi, Miss Marple?

— Ei bine, ceea ce cred că înţeleg este că vorbiţi despre fiul domnului Rafiel.

— Aveţi dreptate. Vorbesc despre fiul domnului Rafiel. Ce ştiţi despre el?

— Nimic, răspunse Miss Marple. Am auzit – şi asta de-abia ieri – că domnul Rafiel avea un fiu delincvent sau ca să nu fim prea duri, necorespunzător. Un fiu care avea cazier. Ştiu foarte puţine despre el. Era singurul fiu al domnului Rafiel?

— Da, era singurul fiu. Dar domnul Rafiel avea şi două fiice. Una din ele a murit când avea 14 ani, iar cea mare a avut o căsnicie destul de reuşită, însă fără copii.

— Foarte trist pentru domnul Rafiel.

— Posibil, replică profesorul Wanstead. Nu se ştie niciodată. Soţia lui a murit de tânără şi cred că moartea ei l-a întristat foarte tare, deşi nu a vrut să arate asta niciodată. Nu ştiu cât de mult a ţinut la fiul şi la fiicele lui. A avut grijă de ei. A făcut tot posibilul pentru ei. A făcut tot posibilul pentru fiul său, dar nu mă pot pronunţa în privinţa sentimentelor lui. Nu era un om uşor de citit în privinţa asta. Cred că toată viaţa şi preocupările lui constau în meseria lui de a face bani. La fel ca pe toţi marii finanţişti, ceea ce îl interesa era să facă bani, şi nu banii în sine. Îi plăceau finanţele. Le iubea. Rareori se gândea la altceva.

Cred că a făcut tot posibilul pentru fiul lui. L-a ajutat să-şi termine şcoala, i-a angajat avocaţi buni care să-l scape de procese ori de câte ori s-a putut, dar a venit şi lovitura finală, probabil prevestită de unele întâmplări anterioare. Băiatul a fost adus în faţa justiţiei sub acuzaţia de atac asupra unei tinere. S-a spus că a fost vorba de atac şi viol, şi el a fost condamnat la închisoare pentru asta, acordându-i-se o oarecare clemenţă datorită tinereţii lui. Dar mai târziu, i s-a adus o a doua acuzaţie, de data asta foarte gravă.

— A omorât o tânără, zise Miss Marple. Aşa este? Eu aşa am auzit.

— A ademenit o fată departe de casă. A durat ceva timp până a fost găsit cadavrul ei. Fusese strangulată, iar apoi capul şi chipul îi fuseseră desfigurate cu ajutorul unor pietre masive, probabil pentru a i se ascunde identitatea.

— Nu e o poveste foarte plăcută, zise Miss Marple cu tonul ei de doamnă de modă veche.

Profesorul Wanstead se uită la ea pentru câteva clipe.

— Aşa aţi descrie-o?

— Aşa mi se pare, zise Miss Marple. Nu-mi plac astfel de poveşti. Niciodată nu mi-au plăcut. Dacă vă aşteptaţi să simt regret, simpatie, să condamn o copilărie nefericită, să dau vina pe un mediu nepotrivit, dacă vă aşteptaţi să-i plâng de milă acestui tânăr criminal al dumneavoastră, aflaţi că nu simt deloc nevoia să o fac. Nu-mi plac fiinţele rele care fac lucruri rele.

— Sunt încântat să aflu asta, zise profesorul Wanstead. Nu v-ar veni să credeţi câte am de pătimit din partea oamenilor care plâng şi-şi smulg părul din cap şi dau vina pe vreo întâmplare din trecut. Dacă ar şti de câte ori oameni care trăiesc în medii nepotrivite, supuşi la tot felul de răutăţi, cu vieţi pline de dificultăţi duc cu toate astea o viaţă normală, nu cred că s-ar mai grăbi să le plângă de milă infractorilor. Neadaptaţii pot fi compătimiţi, într-adevăr, dar pot fi compătimiţi, dacă pot să zic aşa, pentru genele cu care s-au născut şi asupra cărora nu au control. Îi compătimesc în acelaşi fel pe epileptici. Dacă ştiţi ce sunt genele…

— Da, ştiu, mai mult sau mai puţin, răspunse Miss Marple. Este o noţiune cunoscută în ziua de azi, deşi, evident, nu am cunoştinţe medicale sau de chimie.

— Directorul, un om cu multă experienţă, mi-a spus exact de ce era atât de nerăbdător ca să afle verdictul meu. Simţise tot mai mult, pe măsură ce ajunsese să-l cunoască pe acest deţinut, că băiatul nu era un criminal. Nu credea că acesta este tipul de criminal, nu semăna cu nici un criminal pe care-l văzuse până atunci şi, după părerea lui, băiatul era genul de infractor care nu se va îndrepta niciodată, indiferent de tratamentul care i se va aplica, şi pentru care nu se putea face nimic. Dar în acelaşi timp, se simţea tot mai convins că verdictul în cazul lui fusese greşit. Nu credea că o omorâse pe fată, că o strangulase, apoi o desfigurase după ce îi aruncase trupul într-o groapă. Pur şi simplu nu putea să creadă asta. Studiase faptele din cazul respectiv şi dovezile care păreau să-i susţină vinovăţia. Băiatul o cunoscuse, fusese văzut de câteva ori cu ea înainte de crimă. Probabil se culcaseră împreună şi existau dovezi în acest sens. Maşina lui fusese văzută prin împrejurimi. El însuşi fusese recunoscut etc. Un caz foarte clar. Dar prietenul meu nu era mulţumit. Este un om cu un simţ al dreptăţii foarte puternic. El dorea şi o altă părere. De fapt, nu voia punctul de vedere al poliţiei – pe care îl cunoştea – ci dorea opinia unui medic. Acesta era domeniul meu, mi-a zis. Dorea ca eu să-l văd pe acest tânăr, să vorbesc cu el, să-i fac o vizită, să-i fac o evaluare din punct de vedere profesional şi să-i spun părerea mea.

— Foarte interesant, spuse Miss Marple. Da, pot să zic că este foarte interesant. La urma urmelor, un prieten – adică acest director – este un om cu experienţă, care iubeşte dreptatea. Este un om de a cărui opinie doreşti să ţii cont. Probabil că atunci aţi ţinut cont.

— Da, confirmă profesorul Wanstead, am fost foarte interesat. Am văzut subiectul – aşa cum o să-i spun – şi l-am abordat din câteva unghiuri diferite. Am vorbit cu el, am discutat despre diferitele schimbări care este probabil să apară în legislaţie. I-am spus că s-ar putea să aduc un avocat, un avocat al Coroanei, să vadă ce aspecte ar să-i fie

favorabile, şi alte asemenea lucruri. L-am abordat ca prieten, dar şi ca duşman, ca să văd cum reacţionează la diferite abordări, şi i-am făcut şi multe teste fizice, de felul celor pe care le folosim foarte frecvent azi. Nu o să intru în amănunte fiindcă sunt pe de-a-ntregul tehnice.

— Şi la ce concluzie aţi ajuns?

— Am considerat că este posibil ca prietenul meu să aibă dreptate, răspunse profesorul Wanstead. Nu cred că Michael Rafiel este un ucigaş.

— Ce părere aveţi despre cazul anterior pe care l-aţi menţionat?

— Desigur, acesta a atârnat împotriva lui. Nu în mintea juraţilor, fiindcă nu au ştiut despre el decât după verdictul judecătorului, dar sigur a avut greutate în mintea judecătorului. Cazul cântărea împotriva lui, dar am făcut şi eu câteva cercetări. Atacase o fată. Se presupunea că o şi violase, dar nu încercase să o stranguleze şi, după părerea mea – am văzut multe astfel de cazuri aduse în faţa justiţiei – era foarte puţin probabil că a fost un caz clar de viol. Nu uitaţi că în ziua de azi fetele sunt mult mai „pregătite” să fie violate decât odinioară. Deseori, mamele lor insistă să spună că a fost vorba de viol. Fata în chestiune avusese câţiva prieteni cu care mersese mai departe decât de simpla prietenie. Nu cred că asta a contat foarte mult ca dovadă împotriva lui. Cazul propriu-zis era de crimă – fără îndoială că fusese vorba de crimă – însă am continuat să cred că, după toate testele, fizice, mentale, psihologice, nu exista o concordanţă între cel acuzat şi această crimă anume.

— Şi ce aţi făcut?

— Am luat legătura cu domnul Rafiel. I-am spus că aş dori o întrevedere cu el în legătură cu o anumită chestiune care îl priveşte pe fiul său. M-am dus la el şi i-am spus ce credeam eu, ce credea directorul, dar că nu aveam probe şi nu existau motive concrete pentru a face apel, în acel moment, însă amândoi consideram că se comisese o eroare

judiciară. I-am zis că eu credeam că este posibil să aibă loc o anchetă, că aceasta ar putea fi scumpă şi ar putea aduce la lumină anumite fapte care să fie prezentate Ministerului de Interne şi care ar putea avea sau nu şanse de reuşită. Era posibil să existe o dovadă, dacă ar fi căutat-o cineva. L-am avertizat că această căutare s-ar putea să nu fie deloc ieftină, dar că bănuiam că acest lucru nu conta pentru cineva cu situaţia lui materială. Îmi dădusem seama că era un om bolnav, foarte bolnav. Mi-a confirmat chiar el asta. Mi-a zis că se aştepta să moară în curând, că fusese avertizat cu doi ani în urmă că nu mai avea de trăit decât circa un an, după cum se presupusese la început, dar că ulterior îşi dăduseră seama că va rezista mai mult datorită tăriei fizice neobişnuite.

— Şi ce simţea în legătură cu fiul lui? Întrebă Miss Marple.

— Aha, vă interesează acest lucru! Şi eu eram curios. A fost, cred, extrem de sincer cu mine, chiar dacă…

— Chiar dacă lipsit de milă? Făcu Miss Marple.

— Da, Miss Marple. Aţi folosit cuvântul potrivit. Era un om lipsit de milă, dar era un om drept şi cinstit. Mi-a spus: „Ştiam de multă vreme cum era fiul meu. Nu am încercat să-l schimb fiindcă nu cred că l-ar putea schimba cineva. Aşa este el făcut – strâmb. Este sămânţă rea. Mereu a intrat în necazuri. Este necinstit. Nimeni şi nimic nu l-ar putea îndrepta, şi sunt foarte sigur de asta. Într-un fel, m-am spălat pe mâini în ceea ce-l priveşte, deşi nu din punct de vedere legal sau într-un mod evident. Întotdeauna a primit bani dacă a cerut. L-am ajutat când a avut necazuri cu justiţia sau când a dat de bucluc. Am făcut mereu tot ce-am putut. Să zicem că dacă aveam un fiu epileptic sau bolnav aş fi făcut tot ce puteam pentru el. Dacă ai un fiu bolnav din punct de vedere moral, să zicem, pentru care nu există tratament, faci tot ce se poate. Nici mai mult, nici mai puţin. Ce pot să fac acum pentru el?” I-am spus că depinde de ceea ce dorea să facă. „Nu este greu de hotărât, mi-a spus. Sunt invalid, dar pot să văd clar ce vreau să fac. Vreau să

fie răzbunat. Vreau să fie eliberat din închisoare. Vreau să fie liber să-şi ducă viaţa aşa cum poate el mai bine. Dacă asta înseamnă şi mai multă necinste, atunci aşa va face. O să las prevederi în ceea ce-l priveşte, să se facă pentru el tot ce se poate. Nu vreau să sufere, închis, rupt de viaţă din cauza unei greşeli banale şi nefericite. Dacă altcineva, alt bărbat a omorât-o pe fata aceea, vreau ca acest lucru să fie scos la lumină şi recunoscut. Vreau dreptate pentru Michael. Dar eu sunt imobilizat. Sunt un om foarte bolnav. Timpul meu se măsoară nu în ani sau luni, ci în săptămâni." „Avocaţi, am sugerat eu, cunosc o firmă…", însă el mi-a tăiat-o: „Avocaţii dumneavoastră sunt inutili. Puteţi să-i angajaţi, dar nu vor fi de folos. Trebuie să aranjez ce pot într-un timp atât de scurt". Mi-a oferit un onorariu substanţial ca să pornesc în căutarea adevărului şi să depun toate eforturile posibile fără să precupeţesc vreo cheltuială. „Eu, unul, nu pot să fac aproape nimic. Pot să mor în orice clipă. O să vă numesc ajutorul meu principal şi ca să vă asiste, la cererea mea, o să încerc să găsesc o anumită persoană." Mi-a notat un nume. Miss Jane Marple. Mi-a zis: „Nu vreau să vă dau adresa ei. Doresc să o cunoaşteţi în împrejurări pe care să le aleg eu", şi apoi mi-a spus de această excursie, acest tur încântător, nevinovat, inocent al grădinilor, castelelor şi caselor istorice. El urma să-mi facă în prealabil o rezervare, începând cu o anumită dată. „Miss Jane Marple, mi-a spus, va participa la această excursie. O să o cunoaşteţi acolo, ca din întâmplare, şi astfel ceilalţi o să considere că este clar o întâlnire nearanjată."

Urma să aleg singur momentul în care să fac cunoştinţă cu dumneavoastră, dacă consideram că asta era o metodă bună. Deja m-aţi întrebat dacă eu sau prietenul meu, directorul, aveam vreun motiv să bănuim sau să considerăm pe altcineva posibil vinovat de crimă. Prietenul meu directorul nu a sugerat absolut nimic de felul ăsta şi deja discutase cu poliţistul care se ocupase de caz, un comisar

foarte capabil, cu o foarte bună experienţă în astfel de chestiuni.

— Nu a fost sugerat nici un nume? Vreun alt fost prieten al fetei, care să fi fost părăsit?

— Nu exista nimic de genul ăsta de descoperit. I-am cerut să-mi spună câte ceva despre dumneavoastră. Însă nu a fost de acord s-o facă. Mi-a zis că sunteţi în vârstă, că sunteţi o persoană care cunoaşte oamenii. Şi mi-a mai spus ceva. Făcu o pauză.

— Ce altceva? Întrebă Miss Marple. Am o curiozitate nativă. Chiar nu-mi vin în minte alte calităţi pe care le-aş putea avea. Sunt uşor surdă şi vederea nu-mi este atât de ageră ca pe vremuri. Chiar nu cred că am alte avantaje în afară de faptul că se poate să par simplă şi oarecum prostuţă şi sunt, ceea ce se numea pe vremuri, o „mâţă bătrână”. Chiar sunt o mâţă bătrână. Asta e ceea ce a spus?

— Nu, răspunse profesorul Wanstead. Ceea ce a zis a fost că el considera că aveţi un simţ foarte ascuţit al răului.

— Ah! Exclamă Miss Marple.

Era şocată.

Profesorul Wanstead o privea.

— Aţi spune că este adevărat? Întrebă el.

Miss Marple rămase tăcută multă vreme. În cele din urmă zise:

— Poate că este. Da, poate. De câteva ori în viaţă mi s-a întâmplat să fiu neliniştită, am recunoscut răul prin preajmă, că în apropierea mea se afla cineva care era rău, şi avea legătură cu ceea ce se petrecea.

Se uită brusc la el şi zâmbi.

— Ştiţi, este ca şi cum ai fi născut cu un miros foarte ascuţit. Poţi mirosi o scurgere de gaz atunci când alţi oameni nu sunt în stare. Poţi face cu uşurinţă deosebirea între parfumuri. Am avut o mătuşă, continuă Miss Marple gânditoare, care spunea că poate mirosi când oamenii spun o minciună. Zicea că îi venea dinspre ei un miros distinctiv. Nasul lor tresărea, spunea ea, şi apoi apărea mirosul. Nu

ştiu dacă asta era sau nu adevărat, dar… Ei bine, în câteva ocazii s-a dovedit chiar remarcabilă. O dată i-a zis unchiului meu: „Jack, nu-l angaja pe tânărul cu care discutai azi-dimineaţă. Nu ţi-a zis decât minciuni cât a vorbit”. Şi asta s-a dovedit a fi foarte adevărat.

— Un simţ al răului, făcu profesorul Wanstead. Ei bine, dacă simţiţi răul, să-mi spuneţi. Aş fi bucuros să ştiu. Eu, unul, nu cred că am un asemenea simţ. Sănătate precară, da, dar rău… Nu-i nici un rău aici. Îşi bătu fruntea cu degetul.

— Ar fi bine să vă povestesc cum am ajuns în afacerea asta, zise Miss Marple. După cum ştiţi, domnul Rafiel a murit. Avocaţii lui mi-au cerut să vin să-i întâlnesc şi mi-au comunicat dorinţa lui. Am primit din partea lui o scrisoare care nu explica nimic. După aceea, nu am mai auzit nimic pentru o vreme. Apoi am primit o scrisoare din partea firmei care organizează aceste excursii în care se spunea că domnul Rafiel a făcut o rezervare pentru mine înainte de moarte ştiind că mi-ar plăcea foarte mult această călătorie şi că dorea să mi-o ofere ca pe un cadou surpriză. Am fost foarte uimită, dar am luat-o ca pe un indiciu privind primul pas pe care trebuia să-l fac. Urma să merg în această excursie şi probabil pe parcursul turului avea să-mi parvină vreun alt indiciu, sau sugestie ori indicaţie. Am avut impresia că acest lucru s-a întâmplat. Ieri, nu, alaltăieri, am fost întâmpinată la sosirea mea aici de trei doamne care locuiesc la un vechi conac din zonă şi care mi-au făcut cu multă amabilitate o invitaţie. Mi-au spus că primiseră veşti de la domnul Rafiel care le scrisese cu ceva vreme înainte de moarte o scrisoare în care le spunea că o foarte veche prietenă de-a lui urma să participe la acest tur şi le ruga să fie amabile să o găzduiască timp de două sau trei zile, căci nu i se părea că ar fi bine ca ea să încerce să participe la ascensiunea dificilă până pe culmea unde se afla turnul memorial ce reprezenta principalul punct de atracţie al excursiei de ieri.

— Şi aţi considerat asta ca o indicaţie a ceea ce trebuia să faceţi?

— Desigur, răspunse Miss Marple. Nu putea să existe alt motiv. Domnul Rafiel nu era genul de om care să ofere beneficii gratuit, doar din compasiune pentru o doamnă în vârstă care nu putea să urce un deal. Nu. A dorit ca eu să mă duc acolo.

— Şi v-aţi dus? Şi apoi ce s-a întâmplat?

— Nimic, zise Miss Marple. Trei surori.

— Trei surori ciudate?

— Aşa ar fi trebuit, spuse Miss Marple, dar nu cred că erau. Cel puţin, nu păreau să fie. Încă nu-mi dau seama. Bănuiesc că ar fi putut să fie – că pot să fie, adică. Mie mi s-au părut destul de obişnuite. Casa nu fusese a lor. Aparţinuse unui unchi de-al lor şi au venit să locuiască aici cu vreo câţiva ani în urmă. Nu o duc prea bine cu banii, sunt amabile şi nu deosebit de interesante. Toate uşor diferite ca gen. Nu par să-l fi cunoscut foarte bine pe domnul Rafiel. Toate discuţiile pe care le-am avut cu ele nu au părut să ducă undeva.

— Aşadar, nu aţi aflat nimic pe parcursul şederii acolo?

— Am aflat faptele din cazul pe care mi l-aţi expus. Dar nu de la ele. De la o servitoare bătrână, care a început să-mi povestească amintiri de pe vremea unchiului. Îl cunoştea pe domnul Rafiel numai după nume. Dar a fost foarte vorbăreaţă pe tema crimei: totul a început cu vizita făcută aici de fiul domnului Rafiel, care era sămânţă rea, şi cum fata s-a îndrăgostit de el, iar el a strangulat-o, şi cât de trist şi tragic şi îngrozitor a fost totul. O mulţime de exagerări, aşa e, dar a fost o poveste nefericită şi părea să creadă că poliţia considera că aceasta nu fusese singura lui crima…

— Nu aţi făcut nici o legătură cu cele trei surori ciudate?

— Nu, doar că ele avuseseră grijă de fată şi că o iubiseră foarte mult. Nimic mai mult de atât.

— S-ar putea să ştie ceva… Ceva despre celălalt bărbat?

— Da, asta ne-am dori, nu-i aşa? Celălalt bărbat – o brută, care nu ar ezita să zdrobească ţeasta fetei după ce a omorât-o. Genul de om care ar putea fi înnebunit de gelozie. Există astfel de bărbaţi.

— Nu s-a mai întâmplat nimic ciudat la Old Manor?

— Nu chiar. Una dintre surori, cea mai tânără cred, tot vorbea despre grădină. Părea să fie un grădinar foarte pasionat, dar asta nu este posibil fiindcă nu ştia numele a jumătate dintre plante. I-am întins o capcană sau două, pomenind denumirea unui arbust rar şi întrebând-o dacă a auzit de el, iar ea a spus că da, nu era o plantă minunată? Am spus că nu era dificil de crescut, iar ea a fost de acord. Dar habar n-avea despre plante. Asta îmi aduce aminte…

— De ce anume vă aduce aminte?

— Păi, poate credeţi că povestea asta cu grădinile şi plantele e o aiureală, însă pasionaţii chiar ştiu anumite lucruri despre ele. Adică, ştiu doar câteva lucruri despre păsări, dar ştiu multe lucruri despre grădini.

— Şi bănuiesc că nu păsările vă îngrijorează, ci grădinile.

— Da. Le-aţi observat pe cele două femei de vârsta mijlocie din excursie? Domnişoara Barrow şi domnişoara Cooke.

— Da, le-am remarcat. O pereche de fete bătrâne care călătoresc împreună.

— Aşa e. Ei bine, am descoperit ceva ciudat despre domnişoara Cooke. Aşa o cheamă, nu? Adică, ăsta e numele pe care-l foloseşte în excursie.

— De ce, mai are şi alt nume?

— Cred că da. Este aceeaşi persoană care m-a vizitat – nu aş spune că mi-a făcut propriu-zis o vizită, ci că se afla lângă gardul meu din St Mary Mead, satul unde locuiesc. Mi-a spus că locuieşte în sat şi că lucrează la grădina cuiva, care s-a mutat acolo într-o nouă casă. Însă eu înclin să cred, zise Miss Marple, da, eu înclin să cred că totul nu a fost decât o minciună. La fel, nici ea nu ştia nimic despre grădinărit. Pretindea că ştie, dar nu era adevărat.

— De ce credeţi că a venit aici?

— Habar n-aveam la momentul respectiv. A zis că o cheamă Bartlett – şi numele femeii la care zicea că locuia începea cu un H, deşi nu mi-l amintesc acum. Avea nu numai o altă coafură, ci şi o altă culoare la păr, iar hainele ei aveau un stil diferit. La început nici nu am recunoscut-o în călătoria asta. Doar m-am întrebat de ce faţa ei mi se părea vag familiară. Şi, brusc, mi-am amintit. Din cauza părului vopsit. Am menţionat locul unde o mai văzusem, iar ea a recunoscut că s-a aflat acolo – dar s-a prefăcut că nici ea nu mă recunoscuse. Toate – numai minciuni.

— Şi ce părere aveţi despre toate astea?

— Ei bine, un lucru e sigur – domnişoara Cooke (ca să folosim numele ei actual) a venit la St Mary Mead doar ca să mă vadă, astfel încât să fie sigură că o să mă poată recunoaşte când aveam să ne întâlnim din nou…

— Şi de ce era necesar acest lucru?

— Nu ştiu. Sunt doar două posibilităţi – şi nu sunt sigură că îmi place vreuna foarte mult.

Amândoi rămaseră tăcuţi câteva clipe, apoi profesorul Wanstead zise:

— Nu-mi place ce i s-a întâmplat lui Elizabeth Temple. Aţi vorbit cu ea în timpul călătoriei?

— Da. Când se va simţi mai bine, aş vrea să stau din nou de vorbă cu ea. Mi-ar putea – ne-ar putea – spune diverse lucruri despre fata ucisă. Mi-a vorbit despre fata asta, care fusese la şcoala ei şi urma să se mărite cu fiul domnului Rafiel, dar nu s-a mai măritat. În schimb, a murit. Am întrebat-o cum sau de ce a murit – iar ea mi-a răspuns cu un singur cuvânt: dragostea. Am crezut că se referă la sinucidere – dar era vorba de crimă. Crima din gelozie s-ar potrivi. Un alt bărbat. Un alt bărbat pe care trebuie să-l descoperim. Domnişoara Temple ar putea să ne spună cine era.

— Fără alte posibilităţi sinistre?

— Cred că avem nevoie de o informaţie banală. Nu văd nici un motiv pentru care să existe vreo sugestie sinistră

referitoare la vreunul dintre pasagerii din autocar – sau la persoanele care locuiesc la Old Manor. Însă se poate ca vreuna dintre cele trei surori să fi ştiut sau să-şi fi amintit ceva spus la un moment dat de fată sau de Michael. Clotilde obişnuia s-o ia pe fată în străinătate. Prin urmare, s-ar putea să ştie ceva care s-a întâmplat poate în vreuna dintre excursiile în străinătate. Ceva spus sau pomenit de fată, sau ceva ce a făcut în vreo călătorie. Vreun bărbat pe care l-a cunoscut fata. Ceva care să nu aibă nimic de-a face cu Old Manor. Este dificil, fiindcă numai dintr-o discuţie, dintr-o informaţie banală poţi obţine un indiciu. Am impresia că cea de-a doua soră, doamna Glynne, măritată destul de tânără, a petrecut ceva vreme în India şi în Africa. Este posibil să fi auzit ceva prin intermediul soţului ei sau prin relaţiile soţului ei, prin diferite lucruri care nu au legătură cu Old Manor, deşi ea făcea din când în când vizite aici. Probabil că o cunoştea pe fata ucisă, însă cred că o cunoştea mult mai puţin decât celelalte două. Dar asta nu înseamnă că nu poate să cunoască anumite fapte semnificative despre fată. Cea de-a treia soră este un pic sărită, şi nu pare să o fi cunoscut prea bine pe fată. Dar totuşi, este posibil ca şi ea să aibă vreo informaţie despre posibili iubiţi – ori prieteni – sau s-o fi văzut pe fată cu vreun necunoscut. Apropo, ea este cea care trece acum pe lângă motel.

Miss Marple, chiar ocupată cum era cu acest téte-ŕ-téte, nu-ţi abandonase obiceiurile de-o viaţă. Un loc public era întotdeauna pentru ea post de observaţie. Toţi pasagerii, fie că se plimbau sau se grăbeau, fuseseră automat observaţi.

— Anthea Bradbury-Scott – cea care duce un pachet mare. Bănuiesc că se duce la poştă. E chiar după colţ, nu?

— Mi se pare puţin cam scrântită, zise profesorul Wanstead, cu părul acela cenuşiu fluturând – un fel de Ofelia la 50 de ani.

— Şi eu m-am gândit la Ofelia când am văzut-o prima dată. Oh, Doamne, aş vrea să ştiu ce trebuie să fac în continuare. Să rămân aici la Mistreţul de Aur pentru o zi, două sau să

continui excursia. E ca şi cum cauţi acul în carul cu fân. Dacă îţi ţii degetele cufundate destul de mult, trebuie să scoţi ceva – chiar dacă este posibil să te şi înţepi.

Capitolul 13. Carouri negre şi roşii.

I

Doamna Sandbourne se întoarse chiar când grupul se aşezase pentru masa de prânz. Nu avea veşti bune. Domnişoara Temple încă nu-şi recăpătase cunoştinţa. În mod sigur nu putea fi mutată timp de câteva zile.

După ce le spuse noutăţile, doamna Sandbourne îndreptă discuţia spre chestiuni practice. Comunică orarul trenurilor celor care doreau să se întoarcă la Londra şi propuse planuri potrivite pentru reluarea turului a doua zi. Pentru acea după-amiază avea o listă cu scurte excursii în vecinătate – grupuri mici care să meargă cu maşini închiriate.

Profesorul Wanstead o trase deoparte pe Miss Marple în timp ce părăseau sala de mese.

— Poate vreţi să vă odihniţi după-amiază. Dacă nu, o să vă aştept aici peste o oră. În zonă este o biserică interesantă şi poate doriţi s-o vizitaţi.

— Ar fi foarte plăcut, răspunse Miss Marple.

II

Miss Marple stătea liniştita în maşina care venise s-o iaProfesorul Wanstead o aşteptase la ora la care spusese.

— M-am gândit că v-ar plăcea să vedeţi această biserică. Şi satul este foarte drăguţ, explică el. Nu văd nici un motiv pentru care nu ne-am bucura de priveliştile locului atunci când putem, adăugă el.

— Este foarte amabil din partea dumneavoastră, răspunse Miss Marple.

Apoi se uită la el cu acea privire uşor nesigură a ei.

— Foarte amabil, sublinie ea. Doar că pare… Ei bine, nu vreau să zic că pare lipsit de inimă, dar înţelegeţi ce vreau să spun.

— Draga mea doamnă, domnişoara Temple nu este vreo veche prietenă de-a dumneavoastră sau ceva de genul ăsta. Oricât de trist este că s-a petrecut acest accident.

— Ei bine, este foarte amabil din partea dumneavoastră, spuse Miss Marple încă o dată.

Profesorul Wanstead deschise uşa maşinii şi Miss Marple se urcă. Bănuia că maşina era închiriată. Ce gând plin de consideraţie să ia o doamnă în vârstă să vadă unul dintre monumentele din zonă. Ar fi putut să ia pe cineva mai tânăr, mai interesant, şi cu siguranţă mai atrăgător. Miss Marple se uită la el gânditoare de câteva ori în timp ce străbăteau satul. El nu o privea, ci se uita pe fereastra din dreptul lui.

După ce lăsară în urmă satul şi se aflau pe drumul care mergea şerpuit pe lângă coasta unui deal, profesorul Wanstead întoarse capul şi îi spuse:

— Mi-e teamă că nu mergem la biserică.

— Nu, răspunse Miss Marple, m-am gândit eu că nu.

— Da, mă gândeam că o să vă treacă asta prin minte.

— Şi pot să întreb unde mergem?

— Mergem la spital, în Carristown.

— A, da, unde este internată domnişoara Temple?

Era o întrebare, deşi nu era cazul s-o pună.

— Da, răspunse el. Doamna Sandbourne a vizitat-o şi mi-a adus o scrisoare de la conducerea spitalului. Tocmai am vorbit cu ei la telefon.

— Se simte mai bine?

— Nu. Nu se simte deloc mai bine.

— Înţeleg. Măcar… Sper că nu am înţeles bine, zise Miss Marple.

— Recuperarea ei este foarte problematică, dar nu se poate face nimic. Este posibil să nu-şi mai recapete niciodată cunoştinţa. Pe de altă parte, se poate să aibă câteva intervale de luciditate.

— Şi mă duceţi pe mine acolo? De ce? Ştiţi, nu suntem prietene. Am întâlnit-o în excursia asta pentru prima oară.

— Da, îmi dau seama de asta. Vă duc acolo fiindcă într-unui dintre intervalele de luciditate a cerut să vă vadă.

— Înţeleg, zise Miss Marple. Mă întreb de ce a făcut-o, de ce s-a gândit că eu… Că eu aş putea s-o ajut în vreun fel, sau să fac ceva. Este o femeie cu o mare intuiţie. În felul ei, este o femeie remarcabilă. Ca directoare la Fallowfield a ocupat o poziţie importantă în lumea învăţământului.

— Este cea mai bună şcoală de fete, presupun?

— Da, a fost o mare personalitate. Ea însăşi este o femeie foarte educată. Matematica era specialitatea ei, dar este un om complex – ceea ce aş numi un educator. Era interesată de educaţie, de ceea ce este potrivit pentru fiecare fată în parte, ştia cum să le încurajeze. Oh, şi multe altele. Ar fi foarte trist şi crud dacă ar muri. Va fi o pierdere atât de inutilă. Deşi se retrăsese din funcţia de director, încă avea o mare influenţă. Acest accident… Miss Marple se opri. Poate că nu doriţi să discutăm despre accident?

— Cred că ar fi bine să discutăm. Un bolovan mare s-a prăbuşit pe coasta dealului. Asemenea întâmplări au avut loc şi cu alte ocazii, deşi destul de rar. Apoi, cineva a venit şi mi-a relatat despre asta, zise profesorul Wanstead.

— A venit şi v-a spus despre accident? Cine?

— Cei doi tineri. Joanna Crawford şi Emlyn Price.

— Şi ce au spus?

— Joanna mi-a zis că a avut impresia că era cineva pe deal. Destul de sus. Ea şi Emlyn urcau pe o cărare aflată mai jos, un drum mai accidentat care urma curbura dealului. Când au trecut de o curbă, a văzut clar profilată silueta unei femei sau a unui bărbat care încerca să rostogolească peste margine un bolovan mare. Bolovanul s-a clătinat – şi în cele din urmă a început să se rostogolească, la început încet, apoi a prins viteză în josul dealului. Domnişoara Temple mergea pe cărarea principală, şi a ajuns chiar într-un punct dedesubt când bolovanul a nimerit-o. Chiar dacă ce s-a întâmplat a fost un gest deliberat se putea, desigur, să nu reuşească. Ar fi putut s-o rateze – dar a nimerit-o. Dacă

această încercare a fost un atac deliberat asupra unei femei care se plimba ceva mai jos pe deal, atunci a reprezentat o reuşită.

— Ei au văzut o femeie sau un bărbat? Întrebă Miss Marple.

— Din nefericire, Joanna Crawford nu a putut să spună. Oricine a fi fost, purta jeanşi sau pantaloni şi un pulover pe gât îngrozitor de urât, cu carouri roşii şi negre. Silueta s-a întors şi a dispărut aproape imediat. Joanna este înclinată să creadă că era un bărbat, dar nu poate fi sigură.

— Şi ea crede, sau dumneavoastră credeţi că a fost un atentat deliberat la viaţa domnişoarei Temple?

— Cu cât se gândeşte mai mult, cu atât crede că exact asta a fost. Iar tânărul este de acord.

— Nu aveţi nici o idee cine ar fi putut fi?

— Nici cea mai mică idee. La fel şi ei. Este posibil să fie unul dintre colegii noştri de călătorie, cineva care s-a dus să se plimbe în acea după-amiază. Ar putea fi cineva complet necunoscut, care ştia că autocarul urma să oprească aici şi a ales acest loc ca să atace pe unul dintre pasageri. Vreun tânăr iubitor de violenţă de dragul violenţei. Sau se poate să fi fost vreun duşman secret.

— Pare foarte melodramatic când spui „un duşman secret”, zise Miss Marple.

— Da, aşa este. Cine să dorească să ucidă o directoare de şcoală pensionată şi respectată? Este o întrebare la care ne-am dori răspuns. Este o posibilitate, deşi îndepărtată, ca domnişoara Temple să fi recunoscut silueta sau, mai probabil, să fi cunoscut pe cineva care îi purta pică pentru vreun motiv oarecare.

— Tot pare improbabil.

— Sunt de acord cu dumneavoastră, zise profesorul Wanstead. Pare o persoană total nepotrivită să fie victima unui atac, dar dacă stai să te gândeşti, o directoare de şcoală cunoaşte multă lume. Foarte multă lume, ca să zicem aşa, a trecut prin mâinile ei.

— Vreţi să spuneţi că o mulţime de fete au trecut prin mâinile ei.

— Da. Da, asta vreau să spun. Fete şi familiile lor. O directoare de şcoală trebuie să cunoască multe lucruri. De exemplu, poveşti de dragoste în care au fost implicate fetele şi despre care părinţii habar nu au. Se întâmplă, să ştiţi. Se întâmplă foarte des. Mai ales în ultimii zece sau douăzeci de ani. Se spune că fetele se maturizează mai repede. Asta este adevărat din punct de vedere fizic, deşi, într-un sens mai profund al cuvântului, ele se maturizează mai târziu. Rămân copile mai mult timp. Copile prin hainele pe care le poartă, copile prin părul lăsat liber în vânt.

Chiar şi fustele mini reprezintă un tribut adus copilăriei. Cămăşile de noapte gen Baby Doll, pantalonii scurţi şi sarafanele – toate aparţin modei copilăriei. Ele nu doresc să devină adulţi – nu doresc să accepte genul nostru de responsabilitate. Şi asta duce uneori la tragedii şi alteori la urmările unei tragedii.

— Vă gândiţi la ceva anume?

— Nu, nu chiar. Mă gândesc numai la… Ei bine, să spunem că las diverse posibilităţi să-mi treacă prin minte. Nu pot să cred că Elizabeth Temple avea un duşman personal. Un duşman suficient de nemilos ca să dorească să profite de ocazie ca s-o omoare. O privi pe Miss Marple. Aţi vrea să faceţi o sugestie?

— Privind o posibilitate? Cred că ştiu sau ghicesc ceea ce sugeraţi. Sugeraţi că domnişoara Temple ştia ceva, unele fapte, sau avea cunoştinţă despre ceva care ar fi fost neplăcut sau chiar periculos pentru cineva dacă ar fi ieşit la iveală.

— Da, şi eu cred asta.

— În acest caz, spuse Miss Marple, se pare că există cineva în autocarul nostru care a recunoscut-o pe domnişoara Temple sau ştia cine este, dar pe care, probabil, după trecerea unor ani, domnişoara Temple nu şi l-a amintit sau chiar nu l-a mai recunoscut. Se pare că această

variantă aruncă vina asupra pasagerilor, nu-i aşa? Făcu o pauză. Acel pulover pe care l-aţi pomenit – cu carouri roşii şi negre.

— A, da, puloverul. Se uita curios la ea. Ce v-a atras atenţia?

— Era foarte uşor de remarcat, zise Miss Marple. La concluzia asta am ajuns din ceea ce mi-aţi spus. Era extrem de uşor observabil. În asemenea măsură, încât Joanna şi l-a amintit în mod clar.

— Da. Şi ce vă sugerează asta?

— Fluturarea unui steag, rosti Miss Marple gânditoare. Ceva care va fi văzut, amintit, observat, recunoscut.

— Da. Profesorul Wanstead o privi încurajator.

— Când descrieţi o persoană pe care aţi văzut-o, dar nu de aproape, ci de la distanţă, primul lucru pe care îl descrieţi sunt hainele. Nu faţa, nu mersul, nu mâinile, nu picioarele. O pălărie stacojie, o pelerină mov, o haină de piele bizară, un pulover cu negru şi roşu ţipător. Ceva foarte uşor de recunoscut, de remarcat. Scopul este că atunci când acea persoană îşi scoate respectivul obiect de îmbrăcăminte, scapă de el, îl trimite într-un colet prin poştă la o adresă oarecare, să zicem la două sute de kilometri depărtare, sau îl aruncă într-un tomberon din oraş ori îl arde, îl rupe sau îl distruge, respectivul va fi o persoană îmbrăcată modest şi chiar sărăcăcios, care nu va fi bănuită, privită şi chiar nu se va gândi nimeni la ea. Trebuie să fi fost un gest intenţionat purtarea acelui pulover cu carouri negre şi roşii. Intenţionat, astfel încât obiectul să fie recunoscut, deşi nu va mai fi văzut niciodată purtat de respectiva persoană.

— O idee foarte bună, zise profesorul Wanstead. După cum v-am spus, continuă profesorul, Fallowfield nu se află departe de aici. Cred că sunt vreo 25 de kilometri. Deci aceasta este lumea lui Elizabeth Temple, o lume pe care o cunoaşte bine, cu oameni pe care poate că îi cunoaşte la fel de bine.

— Da, acest lucru deschide numeroase posibilităţi, zise Miss Marple. Sunt de acord cu dumneavoastră, urmă ea, că este mai probabil ca atacatorul să fie mai degrabă un bărbat decât o femeie. Dacă fapta a fost făcută cu intenţie, acel bolovan a fost trimis pe traiectorie cu mare exactitate, iar exactitatea este mai mult o calitate masculină decât una feminină. Pe de altă parte, este foarte posibil să fi fost vreun participant la excursie sau poate cineva din vecinătate, care a văzut-o pe domnişoara Temple pe stradă, vreun fost elev de-al ei din trecut. Cineva pe care ea să nu-l mai recunoască după o perioadă de timp. Dar o fată sau o femeie ar fi recunoscut-o, fiindcă un director sau o directoare de şcoală de peste şaizeci de ani nu este foarte diferita ca înfăţişare de acelaşi director sau aceeaşi directoare la vârsta de cincizeci de ani. Poate fi recunoscută. Vreo femeie care şi-a recunoscut fosta stăpână şi care ştia că fosta ei stăpână cunoştea ceva compromiţător despre ea. Cineva care într-un fel putea reprezenta un pericol pentru ea. Oftă. Eu, una, nu cunosc deloc această zonă. Dumneavoastră ştiţi ceva despre ea?

— Nu, răspunse profesorul Wanstead. Nu pot să pretind că aş cunoaşte personal zona asta a ţării. Totuşi, ştiu câte ceva despre diverse lucruri care s-au întâmplat aici, doar fiindcă mi-aţi zis dumneavoastră. Dacă nu v-aş fi cunoscut şi nu mi-aţi fi zis ceea ce mi-aţi zis, aş fi fost cu totul pe dinafară.

Dar dumneavoastră ce faceţi de fapt aici? Nu ştiţi. Şi totuşi, aţi fost trimisă aici. Acest lucru a fost aranjat deliberat de domnul Rafiel, să veniţi aici, să vă urcaţi în acest autocar, noi doi să ne întâlnim. Au fost alte locuri unde ne-am oprit sau prin care am trecut, dar s-au făcut aranjamente speciale ca să staţi aici vreo două nopţi. Aţi fost cazată la nişte foste prietene de-ale lui care n-ar fi putut să refuze vreo cerere din partea sa. A existat un motiv pentru asta?

— Ca să aflu anumite fapte pe care trebuia să le ştiu, zise Miss Marple.

— O serie de crime care au avut loc cu mulţi ani în urmă? Profesorul Wanstead părea să se îndoiască de această variantă. Nu este nimic neobişnuit în asta. Se poate spune acelaşi lucru despre multe locuri din Anglia sau Ţara Galilor. Lucrurile astea par să se petreacă mereu în serie. Mai întâi o fată este atacată şi ucisă. Apoi altă fată, prin apropiere. Apoi ceva de acelaşi gen, poate la treizeci de kilometri depărtare. Acelaşi tipar al morţii – două fete au fost date dispărute din Jocelyn St Mary, iar cadavrul celei despre care discutăm a fost găsit şase luni mai târziu, la mulţi kilometri depărtare, şi ultima dată a fost văzută în compania lui Michael Rafiel…

— Şi cealaltă?

— O fată pe nume Nora Broad. Nu era o „fată liniştită, fără nici un prieten”. Probabil că a avut cu un prieten prea mult. Trupul ei nu a fost găsit niciodată. Va fi… Într-o bună zi. Au fost cazuri când au trecut şi douăzeci de ani, spuse Wanstead. Apoi încetini. Am ajuns. Aici e Carristown, şi iată spitalul.

Condusa de profesorul Wanstead, Miss Marple intră. Profesorul era aşteptat şi fu condus într-o încăpere mică unde o femeie se ridică din spatele unui birou.

— A, da, începu ea, profesore Wanstead. Şi… Aaa. Aceasta este…

Ezită uşor.

— Miss Jane Marple, o prezentă profesorul Wanstead. Am discutat cu sora Barker la telefon.

— A, da. Sora Barker a zis că o să vă însoţească.

— Cum se simte domnişoara Temple?

— Cam la fel, cred. Mi-e teamă că nu există ameliorări. Se ridică. Să vă conduc la sora Barker.

Sora Barker era o femeie înaltă şi subţire. Avea o voce joasă, hotărâtă, şi ochi de un cenuşiu-închis care te priveau şi apoi imediat se uitau în altă parte, dându-ţi sentimentul că ai fost inspectat rapid şi judecat la fel de rapid.

_ Nu ştiu la ce aranjamente v-aţi gândit, zise profesorul Wanstead.

— Ar fi bine să-i spun lui Miss Marple ce am aranjat. Mai întâi trebuie să vă spun foarte clar că pacienta, domnişoara Temple, este încă în comă, cu foarte scurte intervale de luciditate. Pare să-şi revină din când în când, să recunoască unde se află şi să spună câteva cuvinte. Dar nu se poate face nimic să o stimulăm. Trebuie să aşteptăm cu cea mai mare răbdare. Cred că profesorul Wanstead v-a spus deja că într-unui dintre intervalele de conştienţă a rostit foarte clar cuvintele „Miss Jane Marple”. Apoi: „Vreau să vorbesc cu ea. Miss Jane Marple”. După asta a leşinat din nou. Doctorul a crezut că e bine să se ia legătura cu ceilalţi ocupanţi ai autocarului. Profesorul Wanstead a venit aici şi ne-a explicat diferite chestiuni şi a zis că vă va aduce aici. Mi-e teamă că tot ce vă putem cere să faceţi este să staţi în rezerva domnişoarei Temple şi să fiţi pregătită să notaţi orice cuvânt spune, dacă îşi recapătă cumva cunoştinţa. Mă tem că prognosticul nu este foarte favorabil. Ca să fiu sinceră – ceea ce e mai bine, după părerea mea, întrucât nu sunteţi o rudă apropiată şi este puţin probabil să fiţi foarte afectaţi de această informaţie – domnul doctor crede că starea ei se agravează, că este posibil să moară fără să-şi mai recapete cunoştinţa. Nu se poate face nimic ca să o ajutăm. Este important să audă cineva ce spune şi domnul doctor consideră că este bine să nu vadă prea mulţi oameni prin preajmă dacă îşi revine. Dacă Miss Marple nu este îngrijorată la gândul să stea singură acolo, va fi prezentă şi o asistentă în cameră, deşi prezenţa ei nu va fi evidentă. Adică, nu va putea fi observată din pat şi nu se va mişca decât dacă i se cere. Va sta într-un colţ al camerei, după un paravan. Apoi adăugă: Va fi şi un oficial al poliţiei acolo, gata să noteze orice se spune. Domnul doctor crede că este bine ca nici el să nu fie văzut de domnişoara Temple. O singură persoană – şi dacă se poate persoana pe care ea se aşteaptă să o vadă – nu o va alarma sau nu o va face să-şi

piardă şirul gândurilor în privinţa a ceea ce dorea să vă spună. Sper că nu este prea dificil ceea ce vă cerem?

— A, nu, răspunse Miss Marple, sunt pregătită să fac asta. Am cu mine un mic carneţel şi un creion care nu vor ieşi în evidenţă. Pot să ţin minte cuvintele pe dinafară pentru ceva timp, aşa că nu este nevoie să fie evident că iau notiţe după ceea ce spune. Vă puteţi baza pe memoria mea şi nu sunt surdă – nu în adevăratul sens al cuvântului. Nu cred că auzul meu mai este la fel de ascuţit ca altădată, dar dacă stau lângă pat o să pot să aud destul de uşor tot ce spune, chiar dacă vorbeşte în şoaptă. Sunt obişnuită cu oamenii bolnavi. Am avut destul de mult de-a face cu ei la vremea mea.

Din nou, sora Baker îi aruncă o privire fulgerătoare. De data asta, cu o uşoară înclinare a capului îşi arătă mulţumirea.

— Este foarte amabil din partea dumneavoastră, zise ea, şi sunt convinsă că dacă ne puteţi ajuta în vreun fel, ne putem baza pe dumneavoastră că o să o faceţi. Dacă profesorul Wanstead doreşte să stea în camera de aşteptare de la parter, putem să-l anunţăm în orice clipă dacă este necesar. Acum, Miss Marple, dacă vreţi să mă însoţiţi…

Miss Marple o urmă pe sora Baker pe un coridor, şi apoi într-o cameră micuţă, bine dotată. Acolo, pe pat, în camera cu lumină obscură, căci jaluzelele erau trase pe jumătate, se afla Elizabeth Temple. Stătea întinsă ca o statuie, şi totuşi nu părea adormită. Respira sacadat, ezitant. Sora Baker se aplecă să o examineze pe pacientă şi îi făcu semn lui Miss Marple să se aşeze pe un scaun lângă pat.

Apoi traversă camera, îndreptându-se spre uşă. Un tânăr cu un carneţel în mână ieşi din spatele paravanului de acolo.

— Indicaţia domnului doctor, domnule Reckitt, zise sora Baker.

Apăru şi o asistentă, care stătuse în celălalt colţ al camerei.

— Cheamă-mă dacă este necesar, soră Edmonds, ceru sora Baker, şi dă-i lui Miss Marple orice are nevoie.

Miss Marple îşi scoase haina. În încăpere era foarte cald. Sora se apropie şi i-o luă din mână. Apoi se retrase în locul unde stătuse mai înainte şi Miss Marple se aşeză pe scaun. Se uită la Elizabeth Temple, gândindu-se – aşa cum făcuse şi altă dată, când o privise în autocar – că avea un chip remarcabil. Părul cenuşiu îi era dat pe spate şi îi înconjura faţa ca o bonetă perfectă. Era o femeie frumoasă, şi un om cu personalitate. Da, ce păcat, îşi zise Miss Marple, ca lumea avea s-o piardă pe Elizabeth Temple.

Miss Marple îşi potrivi perna de la spate, îşi mută puţin scaunul şi rămase tăcută în aşteptare. Dacă aştepta în zadar sau până la un moment dat, nu avea de unde să ştie. Timpul trecu. Zece minute, douăzeci de minute, o jumătate de oră, treizeci şi cinci de minute. Apoi brusc, pe neaşteptate, se auzi o voce. Joasă, dar distinctă, uşor răguşită. Nu mai avea nimic din rezonanţa de altădată.

— Miss Marple.

Ochii lui Elizabeth Temple erau deschişi, privind-o pe Miss Marple. Păreau limpezi, lucizi. Studiau chipul femeii care stătea lângă pat, fără nici un semn de emoţie, de surpriză. Doar cercetător – o cercetare pe deplin conştientă. Apoi vocea se auzi din nou:

— Miss Marple. Sunteţi Jane Marple?

— Aşa e, da, zise Miss Marple. Jane Marple.

— Henry vorbea des despre dumneavoastră. Spunea multe despre dumneavoastră.

Vocea se opri. Miss Marple rosti cu o tonalitate uşor întrebătoare:

— Henry?

— Henry Clithering, un vechi prieten de-al meu – un foarte vechi prieten.

— Era şi prietenul meu, spuse Miss Marple. Henry Clithering.

Gândul i se întoarse spre numeroşii ani de când îl cunoştea pe Sir Henry Clithering, la lucrurile pe care i le spusese, la ajutorul pe care el i-l ceruse de câteva ori, la ajutorul pe care ea i-l ceruse. Un foarte vechi prieten.

— Mi-am amintit de numele dumneavoastră. De pe lista pasagerilor. Puteţi să ajutaţi. Asta ar spune el – Henry, da – dacă ar fi aici. Aţi putea să ajutaţi. Să descoperiţi. Este important. Foarte important, deşi… E mult de-atunci. Este… Foarte mult… De-atunci.

Vocea îi ezită o clipă. Ochii i se închiseră pe jumătate. Asistenta se ridică, traversă camera, luă un pahar şi i-l duse la buze lui Elizabeth. Domnişoara Temple luă o sorbitură şi dădu din cap cu un semn de concediere. Sora puse paharul jos şi se întoarse la scaunul ei.

— Dacă pot să ajut, o voi face, zise Miss Marple.

Nu mai puse nici o întrebare.

— Bine, spuse domnişoara Temple, şi după o clipă sau două repetă: Bine.

Timp de câteva minute rămase cu ochii închişi. Era posibil să fi adormit sau să-şi fi pierdut cunoştinţa. Apoi, brusc, deschise ochii.

— Care, care dintre ele? Întrebă ea. Asta trebuie să ştim. Ştiţi despre ce vorbesc?

— Cred că da. O fată care a murit – Nora Broad?

Pe fruntea lui Elizabeth Temple apăru o cută.

— Nu, nu, nu. Cealaltă fată. Verity Hunt. Urmă o pauză, apoi: Jane Marple. Sunteţi bătrână – mai bătrână decât atunci când el îmi vorbea despre dumneavoastră. Sunteţi mai bătrână, dar încă puteţi descoperi lucruri, nu?

Vocea îi deveni puţin mai ascuţită, mai insistentă.

— Puteţi, nu-i aşa? Spuneţi că puteţi. Nu mai am mult timp. Ştiu asta bine. Una din ele, dar care? Aflaţi. Henry ar fi zis că puteţi. Se poate să fie periculos pentru dumneavoastră – dar o să aflaţi, nu-i aşa?

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, o să aflu, spuse Miss Marple.

Era un jurământ.

— Ah.

Ochii se închiseră, apoi se deschiseră iarăşi. Ceva care semăna cu un zâmbet păru să încerce să mişte buzele.

— O piatră mare de sus. Piatra Morţii.

— Cine a rostogolit piatra?

— Nu ştiu. Nu contează… Numai. Verity10. Aflaţi despre Verity. Un alt nume pentru adevăr, Verity.

Miss Marple văzu cum trupul de pe pat se relaxează uşor. Apoi se auzi o şoaptă uşoară:

— Rămas-bun. Faceţi tot posibilul…

Trupul se relaxă, ochii se închiseră. Asistenta veni din nou lângă pat. De data asta îi luă pulsul şi îi făcu semn lui Miss Marple. Aceasta se ridică ascultătoare şi o urma afară din rezervă.

— A fost un efort foarte mare pentru ea, zise asistenta. Nu o să-şi mai recapete cunoştinţa o vreme. Poate niciodată. Sper că aţi aflat ceva.

— Nu cred, spuse Miss Marple, dar nu se ştie niciodată.

— Aţi aflat ceva? Întrebă profesorul Wanstead, în timp ce se îndreptau spre maşină.

— Un nume, răspunse Miss Marple. Verity. Aşa o chema pe fată?

— Da. Verity Hunt.

Elizabeth Temple muri o jumătate de oră mai târziu. Muri fără să-şi recapete cunoştinţa.

Capitolul 14. Domnul Broadribb se întreabă

— Ai văzut ziarul Times de azi-dimineaţă? Îl întrebă domnul Broadribb pe partenerul lui, domnul Schuster.

Domnul Schuster răspunse că nu-şi permitea să cumpere Times, el lua Telegraph.

— Păi s-ar putea să scrie şi acolo, zise domnul Broadribb. La rubrica Decese, domnişoara Elizabeth Temple.

Domnul Schuster părea uşor nedumerit.

— Directoarea de la Fallowfield. Ai auzit de Fallowfield, nu-i aşa?

— Desigur, răspunse Schuster. Şcoala de fete. Funcţionează de vreo cincizeci de ani. De primă mână, extrem de scumpă. Deci era directoare acolo, nu? Credeam că directoarea a demisionat cu ceva timp în urmă. Cel puţin de şase luni. Sunt sigur că am citit în ziar despre asta. Noua directoare a făcut o oarecare vâlvă. O femeie măritată, destul de tânără, de vreo 35-40 de ani. Cu idei moderne. Le predă fetelor lecţii despre cosmetice, le lasă să poarte costum cu pantalon. Ceva de genul ăsta.

— Hm, făcu domnul Broadribb, scoţând genul de sunet pe care avocaţii de vârsta lui l-ar scoate auzind ceva pe care îndelungata lor experienţă îl fac demn de a fi criticat. Nu cred că o să se ridice la înălţimea reputaţiei lui Elizabeth Temple. A fost o adevărată personalitate. A şi fost în funcţie multă vreme.

— Mda, făcu domnul Schuster oarecum indiferent.

Se întreba de ce era Broadribb atât de interesat de moartea unei directoare de şcoală.

Pe niciunul din cei doi domni nu îl preocupa în mod deosebit şcolile. Progeniturile lor depăşiseră deja etapa asta. Cei doi fii ai domnului Broadribb lucrau unul în administraţie şi altul la o firmă petrolieră, iar copiii ceva mai mici ai domnului Schuster erau la universităţi diferite, făcând nenumărate probleme conducerii acelor instituţii.

— Ei, şi ce-i cu ea?

— Se afla într-o excursie cu autocarul, răspunse domnul Broadribb.

— Autocarele astea, replică domnul Schuster. Eu nu aş lăsa pe niciuna dintre rudele mele să se ducă. Am auzit că unul s-a prăbuşit într-o prăpastie în Elveţia săptămâna trecuta, iar în urmă cu două luni unul a fost implicat într-un accident şi au murit douăzeci de oameni. Nu ştii niciodată cine conduce drăciile astea în ziua de azi.

— Este vorba de acele tururi Grădini şi Case de Ţară şi Obiecte de Interes din Marea Britanie – sau cum s-or numi,

zise domnul Broadribb. Nu e chiar numele ăsta, dar înţelegi la ce mă refer.

— A, da, ştiu. Ah, da, acela în care am trimis-o pe Miss Cum-o-cheamă. Pentru care bătrânul Rafiel a făcut rezervare.

— Miss Jane Marple.

— Nu a fost şi ea omorâtă, nu? Întrebă domnul Schuster.

— Din câte ştiu eu, nu, afirmă domnul Broadribb. Doar că mă întrebam…

— A fost un accident de circulaţie?

_ Nu. S-a întâmplat într-unui dintre punctele de belvedere. Mergeau pe o cărare pe un deal. Era o pantă mai abruptă. Genul de deal cu bolovani şi pietre. Câţiva bolovani s-au desprins şi s-au rostogolit în jos pe coastă. Domnişoara Temple a fost lovită şi dusă la spital cu comoţie, unde a şi murit…

— Ghinion, făcu domnul Schuster şi aşteptă continuarea.

— Mă întrebam însă, zise domnul Broadribb, fiindcă tocmai mi-am amintit că… Ei bine, Fallowfield era şcoala unde învăţa fata.

— Care fată? Chiar nu-mi dau seama despre ce vorbeşti, Broadribb.

— Fata care a fost ucisă de Michael Rafiel. Tocmai mi-am amintit de câteva lucruri care s-ar putea să aibă o oarecare legătură cu afacerea asta ciudată cu Jane Marple de care bătrânul Rafiel părea atât de preocupat. Aş fi vrut să ne fi spus mai multe.

— Care este legătura? Întrebă domnul Schuster.

Acum părea mai interesat. Rotiţele din mintea lui de avocat începuseră să se învârtă rapid, ca să poată oferi o opinie justificata referitor la ceea ce domnul Broadribb avea să-i comunice.

— Fata aceea… Nu-mi amintesc acum numele de familie. Numele de botez era Hope sau Faith11 sau ceva de genul ăsta. Verity, aşa o chema. Verity Hunter, am impresia. A fost una dintre fetele acelea, victime ale ucigaşului în serie.

Trupul i-a fost găsit într-un şanţ, la vreo 50 de kilometri de locul unde dispăruse. Era moartă de şase luni. Ceea ce părea ciudat era că faţa şi capul îi fuseseră zdrobite – ca să întârzie identificarea, s-a crezut, însă a fost recunoscută fără probleme. Hainele, geanta, bijuteriile, o aluniţă sau cicatrice. A, da, a fost identificată destul de uşor.

— De fapt, ea a fost cauza procesului, nu-i aşa?

— Da. Michael a fost bănuit că le-a făcut felul la încă trei fete în acel an. Dar probele nu erau atât de bune în celelalte cazuri, aşa că poliţia s-a bazat numai pe acesta – erau destule probe, şi el avea un cazier lung. Cazuri anterioare de atac şi viol. Ei bine, ştim cu toţii ce înseamnă violul în ziua de azi. Mămica îi spune fetei că trebuie să-l acuze pe tânăr de viol, chiar dacă tânărul nu avusese prea multe şanse să refuze, având în vedere că fata venea pe capul lui tot timpul, în vreme ce mămica era la muncă şi tăticul era plecat în vacanţă. L-a presat atâta până când l-a obligat să se culce cu ea. Apoi, cum spuneam, mama îi zice fetei să susţină că a fost viol. Însă nu aici voiam să ajung, spuse domnul Broadribb. Mă întrebam dacă lucrurile nu se leagă cumva. M-am gândit că povestea asta cu Jane Marple şi Rafiel ar putea avea ceva de-a face cu Michael.

— A fost găsit vinovat, nu? Şi a fost condamnat la închisoare pe viaţă?

— Nu-mi aduc aminte acum – a trecut multă vreme. Sau a scăpat cu un verdict de nebunie temporară?

— Iar Verity Hunter sau Hunt a învăţat la acea şcoală. La şcoala domnişoarei Temple? Totuşi, nu mai era elevă când a fost ucisă, nu-i aşa? Nu că mi-aş aduce aminte.

— A, nu. Avea 18 sau 19 ani, locuia cu nişte cunoştinţe sau prieteni de-ai părinţilor ei sau ceva de genul ăsta. O casă drăguţă, nişte oameni drăguţi, o fată drăguţă, după câte se pare. Genul de tânără despre care cunoştinţele spun întotdeauna: „Era o fată foarte liniştită, cam timidă, nu umbla cu străinii şi nu avea nici un iubit”. Cunoştinţele nu ştiu niciodată ce iubiţi are o fată. Fetele sunt foarte grijulii

în privinţa asta. Şi se spune că tânărul Rafiel era foarte curtat de fete.

_ Nu a existat nici o îndoială că el a fost făptaşul? Întrebă domnul Schuster.

— Absolut niciuna. Oricum, a spus o mulţime de minciuni în boxa martorilor. Avocatul lui ar fi făcut mai bine să nu-l lase să depună mărturie. O mulţime de prieteni i-au oferit alibiuri care nu au stat în picioare, dacă înţelegi ce vreau să spun. Toţi prietenii lui păreau să fie nişte mincinoşi notorii.

— Şi ce părere ai tu despre asta, Broadribb?

— A, nu am nici o părere, răspunse domnul Broadribb. Doar mă întrebam dacă moartea acestei femei ar putea avea vreo legătură.

— Cu ce?

— Ei, ştii şi tu cum stă treaba cu bolovanii ăştia care cad fix pe cineva. Nu e întotdeauna ceva din cursul firesc al naturii. De obicei, din experienţa mea, bolovanii stau unde le e locul.

Capitolul 15. Verity.

I

— Verity, zise Miss Marple.

Elizabeth Margaret Temple murise cu o seară mai înainte. Fusese o moarte liniştită. Miss Marple, aşezată iarăşi în mijlocul cretonului decolorat din salonul de la Old Manor, lăsase deoparte puloveraşul roz de copil pe care îl împletea şi reluase lucrul la un fular mov croşetat. Acest gest pe jumătate de doliu se potrivea cu ideile victoriene ale lui Miss Marple privind tactul necesar în faţa tragediei.

A doua zi urma să aibă loc o anchetă. Vicarul fusese abordat şi se declarase de acord să ţină o scurtă slujbă în biserică, de îndată ce se puteau face aranjamentele necesare. Cei de la pompele funebre, îmbrăcaţi corespunzător, cu mina sumbră adecvată momentului, preluară sarcina menţinerii legăturii cu poliţia. Ancheta urma să aibă loc a doua zi, la ora 11.00. Călătorii din

autocar fuseseră de acord să colaboreze, iar câţiva dintre ei aleseseră să participe şi la slujba funerară.

Doamna Glynne venise la Mistreţul de Aur şi o îndemnase pe Miss Marple să se întoarcă la Old Manor până la reluarea călătoriei.

— O să scăpaţi astfel de reporteri.

Miss Marple le mulţumi călduros celor trei surori şi acceptase invitaţia.

Turul cu autocarul avea să fie reluat după slujba funerară, îndreptându-se mai întâi spre South Bedestone, la 55 de kilometri depărtare, unde exista un motel bun, ales iniţial pentru popas. După aceea, turul avea să-şi urmeze cursul stabilit.

Totuşi, Miss Marple considera că probabil vor exista anumite persoane care urmau să abandoneze excursia şi să se întoarcă acasă sau să o ia în alte direcţii şi să nu continue turul. Existau argumente în favoarea oricăreia din hotărâri. Să părăseşti ceea ce devenise o călătorie plină de amintiri dureroase sau să continui o excursie care fusese deja plătită şi care fusese întrerupta numai de unul dintre acele accidente nefericite ce pot avea loc în orice călătorie. Multe vor depinde, îşi zise Miss Marple, de rezultatul anchetei.

După ce schimbase cu cele trei gazde câteva remarci banale adecvate momentului, Miss Marple se dedicase lucrului de mână, gândindu-se cum să continue investigaţia. Aşa că, în vreme ce mâinile îi erau ocupate cu tricotatul, murmură un cuvânt: „Verity”. Îl aruncă aşa cum arunci o pietricică într-un rău, doar ca să observi care este efectul – dacă există vreunul. Va însemna ceva pentru gazdele ei? Da sau nu. Pe de altă parte, când avea să se alăture în acea seară colegilor de excursie la cină – lucru care fusese aranjat deja – va încerca să vadă şi acolo care este efectul acelui cuvânt. Fusese, îşi zise ea, ultimul sau aproape ultimul cuvânt rostit de Elizabeth Temple. Prin urmare, se gândi Miss Marple (cu degetele încă ocupate, fiindcă nu avea nevoie să se uite la ce lucrează, putea să citească o

carte sau să poarte o conversaţie în timp ce degetele ei, deşi uşor afectate de reumatism, executau corect mişcările necesare). Prin urmare „Verity”.

Ca o piatră într-un lac, care provoacă valuri, un plescăit, ceva? Sau nimic. În mod sigur avea să fie o reacţie de un fel sau altul. Da, nu se înşelase. Deşi pe chipul ei nu se observase nimic, ochii atenţi din spatele ochelarilor le privise pe cele trei surori simultan, aşa cum se antrenase să facă vreme de mulţi ani, când dorea să-şi observe vecinii la biserică, la întrunirile mamelor sau la alte reuniuni publice din St Mary Mead, când urmărea vreo noutate ori vreo bârfă interesantă.

Doamna Glynne lăsase să-i scape cartea şi se uitase la Miss Marple cu o uşoară surprindere care, se părea, fusese provocată de faptul că Miss Marple rostise acel cuvânt, şi nu că ar fi fost foarte surprinsă să îl audă.

Clotilde reacţionă diferit. Îşi înălţa brusc capul, se aplecă uşor înainte, apoi nu se uită la Miss Marple, ci de-a lungul camerei, spre fereastră. Îşi încleşta mâinile şi rămase nemişcată. Miss Marple, deşi îşi înclină capul ca şi cum nu mai privea pe nimeni, observă că ochii lui Clotilde se umpluseră de lacrimi. Femeia rămase nemişcată şi lăsă lacrimile să i se rostogolească pe obraji. Nu făcu nici o încercare să scoată o batistă, nu rosti nici un cuvânt. Miss Marple era impresionată de aura de durere care radia dinspre ea.

Reacţia Antheei fu diferită – rapidă, agitată, aproape denotând plăcere.

— Verity? Verity aţi spus? O cunoşteaţi? N-am ştiut. Vă referiţi la Verity Hunt?

— Este vorba de un nume de botez? Întrebă Lavinia Glynne.

— Eu nu am cunoscut pe nimeni cu acest nume, zise Miss Marple, dar m-am referit la un nume de botez. Da. Mi se pare destul de neobişnuit. Verity, repetă ea gânditoare.

Lăsă ghemul de lână mov să cadă şi privi în jur cu o expresie uşor jenată şi apologetică, asemenea cuiva care îşi dă seama că a făcut un faux pas grav, însă nu-şi dă seama de ce.

— Îmi… Îmi pare rău. Am spun ceva ce nu trebuia? A fost doar pentru că…

— Nu, sigur că nu, replică doamna Glynne. Doar că este un nume pe care îl cunoaştem, un nume cu care am avut… Legături.

— Pur şi simplu mi-a venit în minte, zise Miss Marple, tot pe ton de scuză, fiindcă, ştiţi, biata domnişoara Temple a fost cea care l-a rostit. Ştiţi, am fost ieri după-amiază s-o văd. M-a dus profesorul Wanstead. Avea impresia că aş putea să… Să., nu ştiu dacă e cuvântul potrivit – s-o trezesc într-un fel. Era în comă şi s-au gândit – nu că eram prietene, dar stătusem de vorbă în autocar şi deseori stăteam una lângă alta în unele zile şi vorbeam. Iar el s-a gândit că aş putea fi de oarecare folos. Dar mi-e teamă că nu am reuşit. Chiar deloc. Am stat acolo şi am aşteptat, apoi ea a rostit vreo două cuvinte, dar nu mi s-a părut că aveau vreo semnificaţie. Însă, în cele din urmă, tocmai când era timpul să plec, a deschis ochii şi m-a privit – nu ştiu dacă nu mă lua drept altcineva – şi a rostit acel cuvânt. Verity! Şi, desigur, mi-a rămas în minte, mai ales având în vedere că a murit ieri-seară. Trebuie să fi fost cineva sau ceva care îi rămăsese în minte. Dar, desigur, ar putea să însemne doar… Adevăr. Asta e semnificaţia, nu?

Se uită de la Clotilde la Lavinia şi la Anthea.

— Era numele de botez al unei fete pe care am cunoscut-o, zise Lavinia Glynne. De aceea am fost surprinse.

— Mai ales din cauza modului cumplit cum a murit, afirmă Anthea.

Clotilde rosti cu vocea ei profundă:

— Anthea! Nu e necesar să intri în asemenea detalii.

— Da, la urma urmelor, toată lumea ştie povestea asta, replică Anthea. Se uită la Miss Marple. Mă gândeam că

poate aţi cunoscut-o fiindcă îl cunoşteaţi pe domnul Rafiel, nu? Adică, el ne-a scris despre dumneavoastră, aşa că trebuie să-l fi cunoscut. Şi m-am gândit că, poate… Ei bine, că el v-a spus toată povestea.

— Îmi pare rău, spuse Miss Marple, mi-e teamă că nu prea înţeleg despre ce vorbiţi.

— I-au găsit trupul într-o groapă, zise Anthea.

Nu aveai cum s-o opreşti pe Anthea, odată ce se pornea, îşi zise Miss Marple. Însă avea impresia că vorbăria agitată a Antheei o făcea pe Clotilde să fie şi mai încordată. Acum scosese o batistă, cu un gest liniştit, indiferent, şi îşi şterse lacrimile de la ochi. Apoi se ridică şi stând foarte dreaptă, cu ochii profunzi şi tragici, rosti:

— Verity era o fată la care ţineam foarte mult. A locuit aici o vreme. Am ţinut foarte mult la ea…

— Iar ea a ţinut foarte mult la tine, zise Lavinia.

— Părinţii ei îmi erau prieteni, continuă Clotilde. Au murit într-un accident de avion.

— A învăţat la Fallowfield, explică Lavinia. Cred că de acolo şi-o amintea domnişoara Temple.

— A, înţeleg, spuse Miss Marple. Acolo unde domnişoara Temple a fost directoare, nu? Am auzit de multe ori de Fallowfield, desigur. Este o şcoală foarte bună, nu-i aşa?

— Da, fu de acord Clotilde. Verity a fost elevă acolo. După ce părinţii ei au muriţ, a venit să locuiască cu noi o vreme, cât timp se decidea ce vrea să facă în viitor. Avea vreo 18 sau 19 ani. Era o fată foarte dulce, afectuoasă şi iubitoare. Se gândea poate să se pregătească să devină asistentă medicală, dar era foarte deşteaptă, şi domnişoara Temple insista ca ea să meargă la universitate. Aşa că se apucase de învăţat şi făcea pregătire pentru asta când… Când acel lucru îngrozitor s-a întâmplat, îşi întoarse capul.

— Vă supăraţi dacă nu mai vorbim despre asta acum?

— A, nu, desigur, răspunse Miss Marple. Îmi pare rău că am deschis subiectul despre o asemenea tragedie. Nu am

ştiut. Eu nu… Nu am auzit… Am crezut… Ei bine, am crezut…

Deveni din ce în ce mai puţin coerentă.

II

În acea seară află şi mai multe. Doamna Glynne veni în dormitorul ei când Miss Marple se schimba, pregătindu-se să iasă şi să se întâlnească la cină cu grupul.

— M-am gândit că ar trebui să vin să vă explic, începu doamna Glynne, ce s-a întâmplat cu… Cu fata, Verity Hunt. Evident, nu aveaţi de unde să ştiţi că sora noastră Clotilde ţinea foarte mult la ea şi că moartea ei oribilă a fost un şoc îngrozitor. Nu pomenim niciodată despre asta, dacă se poate, dar… Cred că ar fi mai simplu dacă v-aş expune faptele în totalitate şi veţi înţelege cum stau lucrurile. Se pare că, fără ştirea noastră, Verity se împrietenise cu un tânăr nepotrivit – mai mult decât nepotrivit, căci s-a dovedit a fi de-a dreptul periculos, tânăr care avea deja cazier.

El a venit o dată să ne viziteze, când era în trecere pe aici. Îl cunoşteam foarte bine pe tatăl lui. Doamna Glynne făcu o pauză. Cred că ar fi bine să vă spun tot adevărul dacă încă nu îl ştiţi – şi se pare că nu îl ştiţi. De fapt, este vorba de fiul domnului Rafiel, Michael.

— Oh, Doamne, făcu Miss Marple, nu… Nu pot să-mi amintesc numele, dar mi-amintesc că exista un fiu – şi că nu era tocmai genul de fiu pe care ţi l-ai putea dori.

— E mai mult decât atât, răspunse doamna Glynne. Întotdeauna a creat probleme. A şi fost adus de vreo două ori în faţa instanţei, sub diverse acuzaţii. O dată că atacase o tânără – şi alte lucruri de genul ăsta. Desigur, eu, una, consider că magistraţii se dovedesc prea îngăduitori cu astfel de fapte. Ei nu vor să afecteze cariera universitară a tânărului. Dacă băieţaşii ăştia ar fi fost trimişi de îndată la închisoare, poate că i-ar fi îndepărtat de un asemenea mod de viaţă. Michael mai era şi hoţ. A falsificat cecuri, a furat diverse lucruri. Era soi rău. Noi eram prietene cu mama lui. Norocul ei, zic eu, că a murit de tânără, înainte să aibă timp

să-şi facă inimă rea din cauza a ceea ce ajunsese fiul ei. Domnul Rafiel a făcut tot ce i-a stat în puteri, după părerea mea. A încercat să-i găsească băiatului o slujbă potrivită, i-a plătit amenzile şi alte lucruri de genul ăsta. Însă a fost o mare lovitură pentru el, deşi s-a prefăcut că i-a fost mai mult sau mai puţin indiferent şi că a catalogat povestea ca una dintre acelea care se mai întâmplă în viaţă. După cum v-ar putea spune şi oamenii de aici, din sat, a existat atunci o avalanşă de crime şi de violenţe în districtul ăsta. Şi nu numai aici. S-au petrecut în diferite zone, şi la 30 de kilometri, alteori la 80 de kilometri. Iar una sau două s-au petrecut chiar şi la 150 de kilometri depărtare. Însă se părea că majoritatea s-au concentrat aici. Oricum, într-o zi Verity s-a dus să-şi viziteze o prietenă şi… Nu s-a mai întors. Ne-am dus la poliţie să reclamăm dispariţia, poliţia a căutat-o, a cercetat tot ţinutul, dar nu au găsit nici o urmă. Am făcut anunţuri, la fel şi poliţia, dar până la urmă au sugerat că ar fi plecat cu un iubit. Apoi a început să umble zvonul că a fost văzută cu Michael Rafiel. Poliţia oricum îl avea în vizor pe Michael ca posibil suspect pentru anumite delicte care se petrecuseră, deşi nu aveau nici un fel de probe directe. S-a spus că Verity – au fost descrise hainele pe care le purta şi alte lucruri – a fost văzută cu un tânăr care semăna cu Michael, într-o maşină a cărei descriere semăna cu a lui. Dar nu au mai existat şi alte probe până când cadavrul ei nu a fost descoperit şase luni mai târziu, la vreo 50 de kilometri de aici, într-o zonă împădurită, mai sălbatică, într-un şanţ acoperit cu pietre şi pământ. Clotilde a trebuit să se ducă să facă identificarea – era chiar Verity. Clotilde nu a putut nici până acum să-şi revină complet din şoc. Existau anumite semne distinctive, o aluniţă şi o cicatrice veche, precum şi hainele şi conţinutul genţii. Domnişoara Temple ţinea foarte mult la Verity. Trebuie să se fi gândit la ea înainte de moarte.

— Îmi pare rău, spuse Miss Marple. Îmi pare chiar foarte, foarte rău. Vă rog să-i spuneţi surorii dumneavoastră că nu

am ştiut. Nu am avut nici cea mai vagă idee.

Capitolul 16. Ancheta.

I

Miss Marple mergea încet pe strada principală a târgului, în drum spre piaţa unde urma să aibă loc ancheta, într-o clădire georgiană de modă veche care era cunoscută de o sută de ani ca Curfew Arms. Aruncă o privire spre ceas. Mai avea încă vreo douăzeci de minute înainte de ora stabilită. Privi vitrinele magazinelor. Se opri în faţa unuia care vindea lână şi hăinuţe de bebeluşi şi se uită înăuntru. O fată servea clienţii. Doi copii probau nişte hăinuţe mici de lână. Lângă tejghea, ceva mai încolo, se afla o femeie în vârstă.

Miss Marple intră în magazin şi se duse în faţa femeii mai în vârstă, scoţând o mostră de lână roz. Îi explică femeii că rămăsese fără această marcă anume de lână şi că trebuia să termine o jacheţică. Reuşiră rapid să găsească o culoare potrivită, apoi Miss Marple îşi arătă interesul pentru alte câteva mostre care îi fură aduse spre o examinare mai atentă, şi curând se înfiripă o conversaţie. Pornind de la întâmplarea tristă cu accidentul care tocmai avusese loc, doamna Merrypit – dacă numele ei era identic cu acela scris pe firma magazinului – îşi exprimă îngrijorarea în legătură cu acesta şi se referi la dificultatea de a determina autorităţile locale să facă totuşi ceva în legătură cu pericolele alunecărilor de pietre din zonele turistice din apropiere.

— Ştiţi, după fiecare ploaie, solul e spălat de apă şi bolovanii se desprind şi cad. Îmi amintesc că într-un an au căzut pietre de trei ori – au fost trei accidente. Un băiat aproape că a fost omorât şi apoi mai târziu în acel an, cam la vreo şase luni, un bărbat şi-a rupt braţul, iar a treia oară biata doamnă Walker a păţit-o, oarbă cum era şi aproape surdă. Nu a auzit nimic, altminteri s-ar fi ferit, zice lumea. Cineva a văzut şi a strigat la ea s-o prevină, însă era prea departe ca să ajungă la ea. Aşa că a fost omorâtă.

— Vai, ce trist, zise Miss Marple, ce tragic! Genul ăsta de lucruri nu se uită prea uşor.

— Aşa e. Bănuiesc că astăzi judecătorul de instrucţie o să pomenească despre asta.

— Probabil că da, spuse Miss Marple. Într-un fel teribil, pare un lucru firesc să se întâmple una ca asta, nu-i aşa, deşi uneori, ştiţi, se întâmplă accidente şi când anumite lucruri sunt împinse. Doar împinse. Şi pietrele se clatină. Genul ăsta de întâmplare.

— A, da, sunt tot felul de băieţi puşi pe şotii. Dar nu cred că i-am văzut sus, pe-acolo, făcând drăcii.

Miss Marple continuă cu subiectul puloverelor – pulovere viu colorate.

— Nu e pentru mine, ci pentru unul dintre nepoţii mei. Ştiţi, vrea un pulover din acelea gen polo, în culori foarte vii.

— Da, în ziua de azi le plac culorile vii, nu? Fu de acord doamna Merrypit. Însă nu la pantaloni. Le plac pantalonii negri. Negri sau albastru-închis. Însă preferă ceva mai aprins în partea de sus.

Miss Marple descrise un pulover cu carouri în culori vii. Se părea că aveau în stoc destul de multe pulovere şi jachete, dar nu era expus nimic în roşu şi negru, şi nici măcar nu avuseseră aşa ceva în ultima vreme. După ce se uită la câteva modele, Miss Marple se pregăti de plecare, abordând şi subiectul despre nişte crime mai vechi de care auzise şi care se petrecuseră în zonă.

— L-au prins în cele din urmă pe individ, zise doamna Merrypit. Era un tânăr arătos – cu greu ai fi zis că el e făptaşul. Avusese o educaţie aleasă, fusese şi la universitate. Se zice că tatăl lui era foarte bogat. Probabil că băiatul avea ceva probleme cu capul. Nu că l-ar fi trimis la azilul de la Broadway sau în alt loc de genul ăsta. Nu, nu au făcut asta, dar eu cred că era nebun – se spune că au fost în total cinci sau şase fete. Poliţia i-a luat pe rând pe tinerii de pe aici ca să-i ancheteze. Mai întâi a fost Geoffrey Grant. Erau destul

de siguri că era el vinovatul. A fost întotdeauna un pic ciudat, încă de copil. Se lua de fetiţele care mergeau la şcoala. Obişnuia să le ademenească oferindu-le dulciuri şi să le cheme ca să vadă ciuboţica-cucului pe alei dosnice sau lucruri de genul ăsta. Da, îl bănuiau bine de tot. Dar nu a fost el. Şi a mai existat unul – Bert Williams, însă el fusese plecat în ambele ocazii, cel puţin. Avea ceea ce se cheamă alibi, aşa că nu putea fi el făptaşul. Şi în cele din urmă au ajuns la ăsta… Cum îl cheamă, că nu-mi pot aminti acum. Cred că îl chema Luke – nu, Mike cumva. Un tânăr foarte arătos, cum spuneam, dar avea un cazier destul de urât – da, furt, falsificare de cecuri, tot felul de lucruri. Plus două, cum le zice, cazuri de paternitate… Nu, nu vreau să zic asta, dar înţelegeţi ce vreau să spun. Când o fată urmează să aibă un copil – ştiţi, când se dă o hotărâre judecătorească şi îl fac pe individ să plătească. Lăsase două fete cu burta la gură înainte de asta.

— Şi tânăra omorâtă era cu burta la gură?

— Da, era. La început, când a fost găsit cadavrul, am crezut că era Nora Broad. Este vorba de nepoata doamnei Broad, de la moară. Se ştia că umbla cu mulţi. Dispăruse de acasă şi ea. Nimeni nu ştia unde se află. Aşa că atunci când a fost descoperit cadavrul, şase luni mai târziu, au crezut la început că era ea.

— Şi nu era?

— Nu, era cu totul altcineva.

— Dar cadavrul ei a fost găsit până la urmă?

— Nu. Bănuiesc că o să fie, la un moment dat, dar se crede că a fost aruncat în râu. Însă nu se ştie niciodată. Nu poţi să ştii ce iese la iveală când ari pământul. Odată am fost să văd comoara aceea – Lutton Loo, parcă, oare aşa se chema? Undeva în est. Fusese dezgropată de pe un teren arat. Foarte frumos. Nave de aur şi nave vikinge, tipsii de aur şi platouri uriaşe. Aşa că, nu se ştie niciodată. Oricând poţi să dai peste un cadavru, aşa cum poţi să dai peste un vas de aur. Şi poate să aibă o vechime de sute de ani, cum erau

platourile alea, sau poate să fie un cadavru îngropat de trei, patru ani, aşa cum s-a întâmplat cu Mary Lucas, care era dispărută de patru ani. A fost găsită undeva lângă Reigate. Ah, toate lucrurile astea! E o viaţă tristă. Da, e o viaţă foarte tristă! Nu ştii niciodată ce te aşteaptă.

— A mai fost şi o altă tânără care locuia aici, nu, şi care a fost ucisă, zise Miss Marple.

— Vă referiţi la cadavrul considerat a fi al Norei Broad, dar care nu era al ei? Da. Am uitat cum o cheamă. Hope, Cred. Hope sau Charity. Un nume de genul ăsta, înţelegeţi la ce mă refer. În vremurile victoriene erau o mulţime de astfel de nume cu semnificaţie, dar nu prea se mai întâlnesc în ziua de azi. Locuia la Old Manor. Stătea aici de ceva vreme, după moartea părinţilor ei.

— Părinţii ei au murit într-un accident, nu-i aşa?

— Aşa e. Într-un accident de avion în drum spre Spania ori Italia, sau aşa ceva.

— Iar ea a venit să locuiască aici? Erau rude de-ale ei?

— Nu ştiu dacă erau rude, dar doamna Glynne, cum o cheamă acum, am impresia că era bună prietenă cu mama fetei. Desigur, doamna Glynne era măritată şi locuia în străinătate, însă domnişoara Clotilde – asta e cea mai în vârstă, brunetă – ţinea tare mult la fată. A luat-o în străinătate, în Italia şi Franţa şi în tot felul de alte locuri, şi a dat-o la cursuri de dactilografie, stenografie, chiar şi la ore de artă. Domnişoara Clotilde are înclinaţii artistice. Da, ţinea tare mult la fată. A fost distrusă când a dispărut. Cu totul altfel decât domnişoara Anthea…

— Domnişoara Anthea e cea mai tânără, nu?

— Da. Nu tocmai întreagă la minte, zic oamenii. Un pic sărită de pe fix. Uneori o vezi plimbându-se şi vorbind singură, aruncându-şi capul pe spate într-un fel ciudat. Uneori copiii se sperie de ea. Se zice că e ciudata în anumite privinţe. Eu nu ştiu ce să zic. Într-un sat umblă tot felul de poveşti, nu? Şi unchiul lor care a locuit acolo înainte era un pic ciudat. Obişnuia să tragă cu revolverul în

grădină. Nu avea vreun motiv anume. Era mândru de marca lui, zicea, ce marcă o fi fost aceea.

— Dar domnişoara Clotilde nu e ciudată?

— A, nu, ea e foarte deşteaptă. Ar fi vrut să meargă la universitate, însă a trebuit să aibă grijă de mama ei care era invalidă de multă vreme. Dar ţinea tare mult la domnişoara… Cum o cheamă?… Faith. Ţinea tare mult la ea şi o trata ca pe o fiică. Şi apoi, iată că a apărut acest tânăr cum îl cheamă, Michael, am impresia, şi într-o zi fata a dispărut pur şi simplu, fără să spună un cuvânt nimănui. Nu ştiu dacă domnişoara Clotilde ştia că fata era cu burta la gură.

— Dar dumneavoastră ştiaţi.

— Ah, eu am multă experienţă. De obicei îmi dau seama când o fată e aşa. Este destul de evident. Nu e vorba numai de forma corpului, poţi să-ţi dai seama după privire, după felul cum merge şi cum stă jos, după accesele de greaţă care apar din când în când, după ameţeala care o apucă uneori. A, da, mi-am zis, iată încă una. Domnişoara Clotilde a trebuit să meargă să identifice cadavrul. Asta aproape a distrus-o. A fost cu totul altă femeie, multe săptămâni după aceea. Chiar o iubea pe fată.

— Şi cealaltă – domnişoara Anthea?

— E destul de ciudat, ştiţi, însă mi s-a părut că părea cumva încântată, de parcă… Da, de parcă se bucura. Nu e o idee prea plăcută, nu? Fata fermierului Plummer era aşa. Obişnuia mereu să meargă să vadă cum erau sacrificaţi porcii. Îi făcea plăcere. Într-o familie se petrec lucruri tare ciudate.

Miss Marple îşi luă rămas-bun, văzu că mai are încă zece minute de pierdut şi trecu pe la oficiul poştal. Poşta şi magazinul general din Jocelyn St Mary se găseau chiar lângă Market Square.

Miss Marple intră în clădire, cumpără câteva timbre, se uită la nişte vederi, apoi îşi întoarse atenţia spre câteva cărţi broşate. O femeie între două vârste, cu o faţă cam

acră, se afla în spatele tejghelei. O ajută pe Miss Marple să scoată o carte din suportul de sârmă în care se găseau acestea.

— Uneori se mai înţepenesc, explică ea. Oamenii nu le pun înapoi aşa cum trebuie.

În acel moment nu mai era nimeni în încăpere. Miss Marple se uită cu dezgust la coperta pe care era înfăţişată o fată dezbrăcată, cu urme de sânge pe faţă şi cu un ucigaş sinistru aplecându-se asupra ei, cu un cuţit însângerat în mână.

— Doamne, chiar nu-mi plac ororile care apar în ziua de azi.

— Cam exagerează cu unele dintre copertele astea, nu-i aşa? Fu de acord doamna Vinegar. Nu sunt pe gustul tuturor. În ziua de azi, oamenii sunt înclinaţi spre violenţă.

Miss Marple scoase o altă carte.

— Ce i s-a întâmplat lui Baby Jane, citi ea. Oh, Doamne, trăim într-o lume tare tristă!

— Da, ştiu. Am văzut ieri în ziar că o femeie şi-a lăsat bebeluşul lângă un magazin, iar altcineva a venit şi a plecat cu căruciorul. Şi fără nici un motiv aparent. Poliţia a găsit copilul. Toţi par să spună acelaşi lucru, indiferent că fură din magazin sau fură un copil. Nu ştiu ce i-a apucat, asta spun.

— Poate chiar nu ştiu, sugeră Miss Marple.

Doamna Vinegar12 păru şi mai acră.

— Mi-e greu să cred una ca asta.

Miss Marple privi în jur – oficiul poştal era încă pustiu – şi se îndreptă spre fereastră.

— Dacă nu sunteţi prea ocupată, mă gândeam dacă aţi putea să-mi răspundeţi la o întrebare, zise Miss Marple. Am făcut o mare prostie. În ultimii ani fac atât de multe greşeli. Aveam un pachet de trimis unei organizaţii caritabile. Le-am trimis haine – pulovere şi hăinuţe de copii – am făcut un colet, am pus adresa şi l-am expediat – şi de-abia azi-dimineaţă mi-a trecut brusc prin minte că am scris o adresă

greşită. Bănuiesc că nu se ţine vreo evidenţă cu adresele la care sunt trimise pachetele, însă mă gândeam că poate cineva îşi aminteşte din întâmplare. Adresa pe care voiam s-o pun era Asociaţia de Binefacere Thames Side and The Dockyards.

Doamna Vinegar avea o expresie chiar amabilă, impresionată de incapacitatea incontestabilă a lui Miss Marple şi de starea ei generală de senilitate şi nesiguranţă.

— L-aţi adus chiar dumneavoastră?

— Nu. Stau la Old Manor, şi una dintre surori, cred că doamna Glynne, a zis că ea sau sora ei îl va aduce la poştă. Foarte amabil din partea ei…

— Staţi să văd. A fost marţi, nu? Nu doamna Glynne l-a adus, ci cea mai tânără dintre surori, domnişoara Anthea.

— Da, da, cred că era în ziua aceea…

— Îmi amintesc destul de bine. Era o cutie destul de mare şi de o greutate moderată. Dar adresa nu era cea pe care aţi pomenit-o – Asociaţia Dockyard – căci nu-mi amintesc ceva de genul ăsta. Era pentru reverendul Matthews – The East Ham Women and Children's Woollen Clothing Appeal.

— A, da. Miss Marple pocni din palme exprimându-şi uşurarea. Ce deştept din partea dumneavoastră – acum înţeleg cum am ajuns să fac asta. De Crăciun chiar am trimis nişte lucruri la societatea East Ham ca răspuns la un apel special pentru haine împletite, aşa că trebuie să fi copiat adresa greşită. Puteţi să o repetaţi?

Notă cu grijă adresa într-un carneţel.

— Dar mi-e teamă că pachetul a plecat deja…

— A, da, însă pot să le scriu şi să le explic că am făcut o greşeală, apoi să îi rog să trimită pachetul la Asociaţia Dockyard. Vă mulţumesc tare mult.

Miss Marple ieşi din oficiul poştal.

Doamna Vinegar scoase nişte timbre pentru următorul client, remarcând încet către o colegă:

— E zăpăcită de tot, biata de ea. Cred că tot timpul face astfel de încurcături.

Ieşind din clădirea poştei, Miss Marple dădu peste Emlyn Price şi Joanna Crawford.

Joanna, remarcă Miss Marple, era palidă şi părea supărată.

— Trebuie să depun mărturie, spuse ea. Nu ştiu – oare ce o să mă întrebe? Îmi e atât de teamă. Mie… Chiar nu-mi place. I-am spus sergentului de politie, i-am zis ce am crezut că am văzut.

— Nu-ţi face griji, Joanna, o linişti Emlyn Price. Este doar ancheta judecătorului de instrucţie. Este un om amabil, doctor, am impresia. O să-ţi pună câteva întrebări şi tu o să spui ce ai văzut.

— Dar şi tu ai văzut, zise Joanna.

— Da, aşa e, fu de acord Emlyn. Cel puţin am văzut că era cineva acolo sus. Lângă stânci. Haide, Joanna.

— Au venit şi ne-au percheziţionat camerele de la motel, spuse Joanna. Ne-au cerut voie, însă aveau un mandat de percheziţie. S-au uitat în camerele noastre şi printre lucrurile din bagaje.

— Cred că voiau să descopere acel pulover cu carouri pe care l-aţi descris. Oricum, nu cred că aveţi de ce să vă faceţi griji. Dacă aţi fi avut un pulover roşu cu negru, nu aţi fi vorbit despre asta, nu? Era negru cu roşu, nu?

— Nu ştiu, răspunse Emlyn Price. Nu prea ştiu culorile foarte bine. Cred că era o culoare strălucitoare. Asta e tot ce ştiu.

— Nu au găsit aşa ceva, spuse Joanna. La urma urmelor, niciunul dintre noi nu are prea multe haine. Nu îţi aduci mult bagaj când mergi într-o excursie cu autocarul. Nu s-a descoperit nimic de genul ăsta printre lucrurile cuiva. Nu am văzut pe nimeni – din grupul nostru, bineînţeles – purtând aşa ceva. Nu până acum. Tu ai văzut?

— Nu, dar bănuiesc – nu ştiu că ar trebui să ştiu dacă am văzut, răspunse Emlyn Prince. Nu prea deosebesc roşul de verde.

— Da, eşti un pic daltonist, nu-i aşa? Replică Joanna. Am observat asta zilele trecute.

— Ce vrei să spui, că ai observat?

— Eşarfa mea roşie. Te-am întrebat dacă ai văzut-o şi ai spus că ai văzut una verde pe undeva şi mi-ai adus-o pe cea roşie. O lăsasem în sufragerie. Dar nu ştiai că era roşie.

— Ei bine, nu mai spune că sunt daltonist. Nu-mi place, îi sperie oarecum pe oameni.

— Bărbaţii sunt mai des daltonişti decât femeile, zise Joanna. E una dintre chestiile alea care au legătură cu sexul, adăugă ea, cu un aer erudit. Ştii, trece prin femeie şi se manifestă la bărbat.

— După cum o zici, parcă am pojar, răspunse Emlyn Price. Iată că am ajuns.

— Nu pare să te deranjeze, spuse Joanna în timp ce urcau scările.

— Păi nu prea mă deranjează. Nu am participat niciodată la o anchetă. Lucrurile sunt destul de interesante când le faci pentru prima dată.

II

Doctorul Stokes era un bărbat de vârstă mijlocie cu păr cărunt şi ochelari. La început fu prezentată declaraţia poliţiştilor, probele medicale cu detalii tehnice privind rănile care provocaseră moartea. Doamna Sandbourne oferi amănunte referitoare la turul cu autocarul, la expediţia aranjată pentru acea după-amiază şi explicaţii despre cum se întâmplase nenorocirea. Domnişoara Temple, afirmă ea, deşi nu mai era tânără, mergea cu un pas vioi. Grupul se deplasa pe o cărare bine cunoscută, care mergea de-a lungul dealului şi urca încet spre biserica Moorland, construită în epoca elisabetană, deşi ulterior fusese reparată şi mărită. Pe o culme alăturată se afla ceea ce se numea Monumentul Bonaventure. Era o ascensiune destul de abruptă şi oamenii mergeau fiecare în ritmul lui. Cei mai tineri deseori alergau sau mergeau înainte şi ajungeau la destinaţie mult mai repede decât ceilalţi. Cei

mai în vârstă mergeau la pas mai încet. Chiar ea stătea de obicei la coada grupului ca să poată – dacă era necesar – să le sugereze celor obosiţi să se întoarcă, dacă voiau. Domnişoara Temple, mai spuse ea, stătuse de vorbă cu domnul şi doamna Butler şi, deşi avea peste şaizeci de ani, fusese un pic iritată de ritmul lor lent şi atunci o luase înainte rapid, distanţându-se de ceilalţi. Avea obiceiul să-şi piardă răbdarea când trebuia să-i aştepte prea mult pe oameni s-o prindă din urmă şi prefera să meargă în ritmul propriu. Auziseră un strigăt, şi ea şi ceilalţi alergaseră spre locul respectiv, făcuseră o curbă pe cărare şi o găsiseră pe domnişoara Temple zăcând întinsă la pământ. Un bolovan mare, desprins de pe coasta de deasupra, unde mai erau alţii asemenea, trebuie să se fi rostogolit în jos şi s-o fi lovit pe domnişoara Temple pe când aceasta mergea pe cărarea de dedesubt. Un accident teribil de nefericit şi de tragic.

— Nu aveţi idee dacă nu a fost altceva decât un accident?

— Nu. Chiar nu-mi dau seama cum ar fi putut fi altceva decât un accident.

— Nu aţi văzut pe nimeni pe deal?

— Nu. Aceea era poteca principală pe deal, dar, desigur, oamenii se plimbă pe culme. Nu am văzut pe nimeni deosebit în acea după-amiază.

Apoi fu chemată Joanna Crawford. După ce îşi spuse numele şi vârsta, doctorul Strokes o întrebă:

— Dumneavoastră nu mergeaţi cu restul grupului?

— Nu, noi am părăsit poteca. Am urcat puţin mai mult pe coamă.

— Eraţi însoţită de cineva?

— Da, de Emlyn Price.

— Nu mai era nimeni altcineva cu dumneavoastră?

— Nu. Stăteam de vorbă şi ne uitam din când în când la flori. Erau mai neobişnuite, şi Emlyn e interesat de botanică.

— Ceilalţi din grup nu vă mai vedeau?

— Nu tot timpul. Ei mergeau pe poteca principală – ceva mai jos de noi, adică.

— Aţi văzut-o pe domnişoara Temple?

— Cred că da. Mergea înaintea celorlalţi şi cred că am văzut-o luând o curbă în faţa lor, după care nu am mai zărit-o din cauză că dealul o ascundea.

— Aţi văzut pe cineva plimbându-se mai sus de dumneavoastră pe deal?

— Da. Sus printre mulţi bolovani. Există un fel de zonă mai mare plină cu stânci sus pe deal.

— Da, făcu doctorul Stokes, ştiu la ce vă referiţi. Sunt stânci mari de granit. Oamenii le spun Berbecii sau uneori Berbecii Cenuşii.

— Probabil că de la distanţă seamănă cu nişte oi, însă noi nu eram chiar atât de departe de ei.

— Şi aţi văzut pe cineva acolo?

— Da. Cineva aflat oarecum în mijlocul bolovanilor, sprijinindu-se de ei.

— Adică împingându-i?

— Da. Aşa am avut impresia şi chiar m-am întrebat de ce. Părea să împingă un bolovan aflat lângă margine. Erau atât de mari şi de grei, încât părea imposibil să îi clinteşti. Dar bolovanul pe care persoana respectivă îl împingea părea să se balanseze.

— Credeţi că persoana era femeie sau bărbat, domnişoară Crawford?

— Bănuiesc că am crezut că e bărbat, dar nu m-am gândit la momentul respectiv. Persoana purta pantaloni şi un pulover, genul de pulover bărbătesc cu guler polo.

— Ce culoare avea puloverul?

— Un fel de roşu aprins cu negru, în carouri. Avea părul destul de lung, cam ca o femeie, şi o beretă, însă ar fi putut fi şi bărbat.

— Sigur că ar fi putut, rosti doctorul Stokes, cam sec. E cam greu în ziua de azi să identifici un bărbat sau o femeie după păr. Apoi continuă: Şi ce s-a întâmplat în continuare?

— Ei bine, bolovanul a început să se rostogolească. S-a rostogolit peste margine şi a început să prindă viteză. I-am şi spus lui Emlyn: „Oh, o să se ducă până jos în vale”. Apoi am auzit un fel de bufnitură şi mi s-a părut că aud şi un strigăt venind de jos, însă m-am gândit că mi s-a părut.

— Şi apoi?

— A, am alergat şi am dat un ocol ca să vedem ce s-a întâmplat cu bolovanul.

— Şi ce aţi văzut?

— Am zărit bolovanul jos pe cărare şi un trup sub el – iar oamenii veneau de după coastă.

— Doamna Temple a fost cea care a scos strigătul?

— Cred că ea trebuie să fi fost. Sau ar fi putut fi unul dintre ceilalţi care a venit de după coastă. Oh! A fost oribil.

— Da, sunt convins. Ce s-a întâmplat cu persoana pe care aţi văzut-o pe culme? Bărbatul sau femeia în pulover negru cu roşu? Acea siluetă mai era printre stânci?

— Nu ştiu. Nu m-am mai uitat în sus. Eram… Eram preocupată să mă uit la accident şi să alerg jos să văd dacă pot să ajut cu ceva. Cred că m-am mai uitat o dată în sus, dar nu se mai vedea nimeni. Numai stâncile. Erau o mulţime de contururi şi cineva se putea ascunde foarte uşor vederii.

— Ar fi putut fi cineva din grupul dumneavoastră?

— A, nu, sunt sigură că nu era unul dintre noi. Mi-aş fi dat seama fiindcă aş fi recunoscut hainele. Sunt convinsă că nimeni nu avea un pulover negru cu roşu.

— Mulţumesc, domnişoară Crawford.

Emlyn Price fu următorul chemat. Povestea lui fu practic identică cu cea a Joannei.

Probele suplimentare nu valorau prea mult.

Judecătorul de instrucţie concluziona că nu existau suficiente dovezi pentru a stabili cum murise Elizabeth Temple şi suspenda ancheta pentru două săptămâni.

Capitolul 17. Miss Marple face o vizită.

I

Pe drumul de întoarcere de la anchetă spre Mistreţul de Aur de-abia dacă schimbară o vorbă. Profesorul Wanstead mergea alături de Miss Marple şi, cum ea nu mergea foarte repede, rămaseră uşor în urma celorlalţi.

— Ce se va întâmpla acum? Întrebă Miss Marple în cele din urmă.

— Vă referiţi din punct de vedere legal, sau cu noi?

— Cred că ambele, răspunse Miss Marple, fiindcă un fapt îl va afecta în mod sigur pe celălalt.

— Probabil poliţia va mai face câteva cercetări, din ceea ce a rezultat în urma mărturiilor acestor doi tineri.

— Da.

— Vor mai fi necesare şi alte investigaţii. Era de aşteptat ca ancheta asta să fie suspendată. Nu credea nimeni că azi judecătorul va da verdictul de moarte accidentală.

— Nu, înţeleg asta. Ce părere aveţi despre mărturia lor? Întreba Miss Marple.

Profesorul Wanstead îi aruncă o privire rapidă pe sub sprâncenele stufoase.

— Aveţi vreo idee despre subiectul ăsta, Miss Marple? Vocea lui era insinuantă. Desigur, continuă el, ştiam dinainte ce aveau să spună.

— Da.

— De fapt, voiaţi să aflaţi ce părere am despre ei, despre ce cred ei în legătură cu toată povestea asta.

— A fost interesant, zise Miss Marple. Foarte interesant. Puloverul cu carouri roşu cu negru. Este un amănunt destul de important, nu credeţi? Destul de şocant?

— Da, exact. Îi aruncă încă o privire pe sub sprâncene. Şi ce vă sugerează asta?

— Cred că acea descriere ar putea să ne dea un indiciu valoros, zise Miss Marple.

Ajunseseră la Mistreţul de Aur. Era numai 12.30 şi doamna Sandbourne propuse să se servească o băutură înainte de prânz. În vreme ce consumau sherry, suc de roşii şi alte

băuturi, doamna Sandbourne începu să facă diverse anunţuri.

— Am ascultat sfatul domnului judecător şi al inspectorului Douglas. Întrucât probele medicale sunt complete, va avea loc la biserică o slujbă memorială la ora 11.00, mâine-dimineaţă. O să fac toate aranjamentele cu domnul Courtney, vicarul de aici. În ziua următoare cred că ar fi bine să ne reluăm turul. Programul va fi uşor modificat, căci am pierdut trei zile, dar cred că poate fi reorganizat în linii mai simple. Am auzit că unul sau doi membri ai grupului nostru ar prefera să se întoarcă la Londra, probabil cu trenul. Înţeleg ce i-a determinat să facă asta şi nu aş vrea să încerc să vă influenţez în vreun fel. Acest deces a fost o întâmplare foarte tristă. Nu pot să cred că moartea domnişoarei Temple a fost altceva decât un accident. S-au mai întâmplat şi altădată astfel de lucruri pe acea potecă, deşi de data asta nu par să fi existat condiţii geologice sau atmosferice care să fi provocat căderea. Cred că sunt necesare investigaţii mai amănunţite. Desigur, este posibil să fi existat vreun excursionist care să fi împins fără vreun gând rău acei bolovani, fără să-şi dea seama că fapta lui putea reprezenta un pericol pentru o persoană care se plimba mai jos. Dacă asta s-a întâmplat, şi acea persoană o să apară să-şi mărturisească fapta, lucrurile se vor lămuri destul de repede, însă nu putem fi siguri în acest moment că acest lucru chiar o să se întâmple. Mi se pare puţin probabil ca răposata domnişoară Temple să fi avut vreun duşman sau cineva să fi dorit să-i facă vreun rău. Eu propun să nu mai discutăm despre accident. Se vor face investigaţii de către autorităţile locale a căror treabă chiar asta este. Bănuiesc că ne dorim cu toţii să participăm la slujba memorială de mâine de la biserică. Iar după aceea, în continuarea turului, sper că ne putem distrage atenţia de la şocul pe care l-am suferit. Mai sunt încă de văzut nişte case celebre şi interesante, precum şi nişte peisaje minunate.

La scurt timp, fu anunţat prânzul şi subiectul fu abandonat. Adică, nu a mai fost abordat deschis. După masă, în vreme ce îşi luau cafeaua în hol, oamenii începură să se strângă în grupuleţe ca să discute despre viitoarele aranjamente.

— Vă continuaţi excursia? O întrebă profesorul Wanstead pe Miss Marple.

— Nu, replică ea, pe un ton gânditor. Nu. Cred… Ceea ce s-a întâmplat mă face să cred că ar trebui să mai rămân aici o vreme.

— La Mistreţul de Aur sau la Old Manor?

— Asta depinde dacă mai primesc vreo invitaţie de a mă întoarce la Old Manor. Nu aş vrea să propun eu lucrul ăsta fiindcă invitaţia iniţială a fost pentru cele două nopţi în care turul urma să poposească în zonă. Cred că poate ar fi mai bine să rămân la Mistreţul de Aur.

— Nu aveţi chef să vă întoarceţi la St Mary Mead?

— Încă nu, răspunse Miss Marple. Cred că mai sunt vreo două, trei lucruri pe care trebuie să le fac aici. Unul l-am şi făcut deja. Întâlni privirea întrebătoare a profesorului. Dacă dumneavoastră vă continuaţi drumul cu restul grupului, o să vă spun la ce m-am gândit şi o să vă propun o mică investigaţie paralelă care ar putea fi utilă. Celălalt motiv pentru care doresc să rămân o să vi-l comunic ceva mai târziu. Există anumite investigaţii, pe plan local, pe care aş vrea să le fac. S-ar putea să nu ducă nicăieri, aşa că ar fi bine să nu zic nimic de ele acum. Iar dumneavoastră?

— Aş vrea să mă întorc la Londra. Mă aşteaptă destule treburi acolo. Dacă nu cumva v-aş putea fi de ajutor aici…

— Nu, răspunse Miss Marple, nu cred. Bănuiesc că şi dumneavoastră aveţi propriile cercetări de făcut.

— Am venit în excursia asta ca să vă întâlnesc, Miss Marple.

— Iar acum că m-aţi cunoscut şi ştiţi ce ştiu, sau practic tot ce ştiu, aveţi alte lucruri de făcut. Înţeleg asta. Dar înainte

să plecaţi, cred că mai sunt nişte chestiuni care ar putea fi de folos, ar putea avea un rezultat.

— Înţeleg. Aveţi nişte idei.

— Îmi amintesc ce mi-aţi spus.

— Poate că aţi simţit izul răului?

— Este dificil să ştii ce înseamnă cu exactitate să fie ceva rău în atmosferă, zise Miss Marple.

— Însă simţiţi că e ceva rău în atmosferă?

— A, da, foarte clar.

— Şi mai ales de la moartea domnişoarei Temple care, desigur, nu a fost doar un accident, indiferent de ce speră doamna Sandbourne.

— Nu, nu a fost un accident, replică Miss Marple. Ceea ce nu cred că v-am spus este că domnişoara Temple mi-a zis odată că se afla în pelerinaj.

— Interesant, făcu profesorul Wanstead. Da, interesant. V-a spus şi ce fel de pelerinaj era, unde sau pentru cine?

— Nu, zise Miss Marple. Dacă ar mai fi trăit un pic şi nu ar fi fost atât de slăbită, poate că mi-ar fi spus. Dar, din nefericire, moartea a sosit un pic prea devreme.

— Deci nu mai aveţi nici o idee despre acest subiect.

— Nu. Doar un sentiment de siguranţă că pelerinajului ei i-a fost pus capăt cu rea intenţie. Cineva a vrut s-o oprească să nu ajungă acolo unde se ducea sau să facă ceea ce avea de gând să facă. Nu putem spera decât că şansa sau providenţa va arunca lumină asupra acestei întâmplări.

— De aceea mai rămâneţi aici?

— Nu numai de asta, spuse Miss Marple. Vreau să aflu mai multe despre o tânără pe nume Nora Broad.

— Nora Broad.

Profesorul Wanstead părea oarecum nedumerit.

— Cealaltă fată care a dispărut cam în aceeaşi perioadă cu Verity Hunt. Ţineţi minte că mi-aţi pomenit despre asta. O fată care avea mulţi iubiţi şi era, după câte am înţeles, foarte dornică să aibă iubiţi. O fată nesăbuită, dar se pare, foarte atrăgătoare pentru sexul opus. Cred că dacă aflu

ceva mai multe despre ea s-ar putea să-mi fie de folos în investigaţiile mele.

— Cum doriţi, atunci, inspectore Marple, replică profesorul Wanstead.

II

Slujba avu loc în dimineaţa următoare. Toţi participanţii la excursie erau prezenţi. Miss Marple privi în jur prin biserică. Se aflau acolo şi câţiva localnici. Doamna Glynne era însoţită de sora ei Clotilde. Sora cea mai tânără, Anthea, nu participa. Mai erau vreo doi, trei oameni din sat, care probabil nu o cunoscuseră pe domnişoara Temple, dar veniseră dintr-o curiozitate morbidă legată de ceea ce se zvonea, cum că ar fi fost vorba de o crimă. Se afla acolo şi un preot în vârstă, de peste 70 de ani, după părerea lui Miss Marple, cu jambiere şi o coamă de păr alb care îi dădea un aspect nobil. Era uşor invalid şi îi era greu şi să îngenuncheze, şi să se ridice. Avea un chip frumos şi Miss Marple se întrebă cine era. Vreun vechi prieten de-al lui Elizabeth Temple, bănuia, care venise de la mare depărtare ca să participe la slujbă?

Ieşind din biserică, Miss Marple schimbă câteva vorbe cu colegii de călătorie. Acum ştia destul de bine cine ce făcea. Familia Butler se întorcea la Londra.

— I-am zis lui Harry că nu mai pot merge în continuare, spuse doamna Butler. Ştiţi, mă simt de parcă în orice moment am putea da un colţ şi cineva să ne împuşte sau să arunce cu o piatră în noi. Cineva care are un cui împotriva turului Famous Houses din Anglia.

— Haide, mami, haide, făcu domnul Butler, nu-ţi lăsa imaginaţia să o ia razna!

— Păi nu se ştie niciodată în ziua de azi. Cu toate răpirile şi jafurile şi toate cele, nu mă mai simt nicăieri în siguranţă.

Bătrânele domnişoare Lumley şi Bentham continuau turul, cu toate că îngrijorările nu le fuseseră risipite.

— Am plătit foarte mult pentru acest tur şi e păcat să pierdem o parte din el doar fiindcă s-a întâmplat un

accident nefericit. Aseară l-am sunat pe un vecin foarte bun o să aibă grijă de pisici, aşa că nu avem de ce să ne facem griji.

Pentru domnişoara Lumley şi pentru domnişoara Bentham avea să rămână un accident. Se hotărâseră că era mai confortabil în felul acesta.

Şi doamna Riseley-Porter îşi continua turul. Colonelul şi doamna Walker erau hotărâţi că nimic nu avea să-i facă să rateze vizitarea unei rare colecţii de fucsia, programată pentru a treia zi. Jameson, arhitectul, era mânat de dorinţa de a vedea anumite clădiri care îl interesau în mod deosebit. Totuşi, domnul Caspar se întorcea cu trenul, iar domnişoara Cooke şi domnişoara Barrow păreau nehotărâte.

— Se pot face plimbări plăcute în zonă, zise domnişoara Cooke. Cred că o să mai stăm o vreme la Mistreţul de Aur. Şi dumneavoastră o să faceţi acelaşi lucru, nu, Miss Marple?

— Cred că da, replică Miss Marple. Nu prea mai am chef să continui călătoria. Probabil că o zi sau două de odihnă mă vor ajuta după cele întâmplate.

După ce grupul se risipi, Miss Marple o luă, discret, pe un drum anume. Din geantă scoase o foaie ruptă din carneţelul ei pe care notase două adrese. Prima era a unei doamne Blackett, care avea o căsuţa aranjată, cu grădina, aflată la capătul unui drum care cobora spre vale. O femeie micuţă şi plăcută deschise uşa.

— Doamna Blackett?

— Da, doamnă, eu sunt.

— Mă întrebam dacă pot sta de vorbă cu dumneavoastră câteva minute. Tocmai vin de la slujba şi mă simt cam ameţită. Aş putea să mă aşez puţin?

— Oh, Doamne! Oh, scuzaţi-mă, intraţi, doamnă, intraţi. E în regulă. Veniţi să staţi aici. O să vă aduc un pahar de apă – sau aţi prefera nişte ceai?

— Nu, mulţumesc, răspunse Miss Marple, un pahar cu apă o să mă facă să-mi vin în fire.

Doamna Blackett se întoarse cu un pahar cu apă şi cu perspectiva plăcută de a discuta despre boli, ameţeli şi alte lucruri de felul acesta.

— Ştiţi, am un nepot la fel. Nu ar trebui să fie aşa la vârsta lui, nu are cu mult peste cincizeci de ani, dar din când în când are brusc ameţeli şi dacă nu se aşază de îndată, leşină pe loc. Este îngrozitor. Îngrozitor. Şi se pare că doctorii nu sunt în stare să facă nimic în privinţa asta. Poftim paharul cu apă.

— Ah, făcu Miss Marple sorbind, mă simt mult mai bine.

— Aţi fost, nu-i aşa, la slujba bietei doamne căreia i s-a făcut felul, după cum spun unii, sau care a avut un accident, după cum spun alţii. Eu spun de fiecare dată că e pur şi simplu un accident. Dar toate anchetele astea şi judecătorii de instrucţie fac întotdeauna să pară că e vorba de vreo faptă criminală.

— A, da, fu de acord Miss Marple. Mi-a părut atât de rău să aud că atât de multe lucruri de felul ăsta s-au petrecut în trecut. Am auzit multe despre o fată pe nume Nora. Nora Broad, am impresia.

— A, Nora, da. Ei bine, era fiica verişoarei mele. Da. S-a întâmplat cu multă vreme în urmă. A plecat şi nu s-a mai întors. Fetele astea, nimic nu le reţine. De multe ori i-am spus lui Nancy Broad – asta e verişoara mea: „Eşti plecată la muncă toată ziua, şi ce face Nora? Ştii că e genul căreia îi plac băieţii. Ei bine, o să intre în bucluc. Să vezi tu dacă n-o să fie aşa”. Şi am avut dreptate.

— Vreţi să spuneţi că…?!

— Ah, buclucul obişnuit. Da, a rămas cu burta la gură. Nu cred însă că verişoara mea Nancy a ştiut. Dar, normal, eu am şaizeci şi cinci de ani şi ştiu cum se petrec lucrurile şi cum arată o fată care a păţit un asemenea necaz. Şi cred că ştiu şi cine era tatăl, dar nu sunt sigură. S-ar putea să mă fi

înşelat, fiindcă el a continuat să locuiască acolo şi a fost destul de afectat când Nora a dispărut.

— Nora a plecat, nu?

— Da, a acceptat să fie dusă cu maşina de cineva – un necunoscut. Atunci a fost ultima dată când a fost văzută. Am uitat acum marca maşinii. Avea un nume ciudat. Audit sau ceva de genul ăsta. Oricum, fusese văzută o dată sau de două ori în acea maşină. Şi a plecat cu ea. S-a zis că exact cu aceeaşi maşină obişnuia să meargă şi fata aceea care a fost omorâtă. Dar nu cred că acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu Nora. Dacă Nora ar fi fost omorâtă, cadavrul ar fi apărut până acum. Nu credeţi?

— Probabil, răspunse Miss Marple. Era o fată care avea rezultate bune la şcoală?

— A, nu, deloc. Era leneşă şi nici n-o prea ducea mintea. Nu. Nu au preocupat-o decât băieţii, de la vârsta de 12 ani. Cred că în cele din urmă a fugit cu cineva pentru totdeauna. Însă nu a spus nimănui nimic. Nu a trimis nici măcar o carte poştală. Cred că a fugit cu cineva care i-a promis diverse lucruri. O altă fată pe care o ştiam – dar asta s-a întâmplat când eram eu tânără – a fugit cu un african. I-a zis tatălui ei că tatăl lui era şah. Ciudat cuvânt, dar cred că era şah. Undeva în Africa sau Algeria. Da, era în Algeria, undeva pe acolo. Iar ea urma să aibă lucruri minunate. Tatăl băiatului avea şase cămile, o adevărată herghelie de cai, şi ea urma să locuiască într-o casă frumoasă, cu covoare pe pereţi – mi se pare un loc ciudat unde să pui covoarele. Şi a plecat cu el. După care s-a întors trei ani mai târziu. Da. Dusese o viaţă îngrozitoare. De fapt, ei trăiau într-o căsuţă groaznică de pământ. Da, şi nu aveau altceva de mâncare decât ceva numit cuşcuş – eu am crezut mereu că asta e un fel de lăptucă, dar se pare că nu e. Seamănă mai mult cu budinca de griş. Da, a fost îngrozitor. Iar în final, el nu a mai avut trebuinţă de ea şi a divorţat. El i-a zis că trebuie doar să spună de trei ori: „Divorţez de tine”, şi asta a şi făcut şi a dus-o la un soi de societate care a preluat-o şi

i-a plătit drumul înapoi în Anglia. Şi asta a fost tot. Ah, dar asta s-a întâmplat acum treizeci sau patruzeci de ani. Însă povestea cu Nora s-a petrecut cu şapte sau opt ani în urmă. Dar eu tot mă aştept să se întoarcă din zi în zi, după ce şi-a învăţat lecţia şi a descoperit că toate aceste promisiuni minunate nu fac multe parale.

— Avea pe cineva la care să se ducă aici, în afară de mama ei, verişoara dumneavoastră? Cineva care…

— A, multa lume era bună cu ea. Erau cei de la Old Manor. Doamna Glynne nu era acolo pe vremea aceea, însă domnişoara Clotilde era întotdeauna bună cu fetele de la şcoală. Da, i-a dat Norei multe cadouri drăguţe. I-a dăruit o eşarfă frumoasă şi o dată chiar o rochie drăguţă. Foarte frumoasă chiar. Era o rochie de vară, din mătase. Da, era foarte amabilă domnişoara Clotilde. A încercat să o facă pe Nora să fie mai interesată de şcoală. Multe lucruri de felul ăsta. A sfătuit-o să nu mai ducă viaţa pe care o ducea fiindcă… Ei bine, nu vreau să spun asta, fiindcă e totuşi fiica verişoarei mele, însă Nora avea un comportament groaznic în ceea ce-i privea pe băieţi. Oricine o putea agăţa. Aş zice că în final tot pe străzi ajungea. Nu cred că ar fi avut alt viitor. Nu-mi place să spun lucrurile astea, însă ăsta-i adevărul. Oricum, e mai bine decât să fie omorâtă ca domnişoara Hunt, care locuia la Old Manor. A fost o întâmplare plină de cruzime. Au crezut că a fugit cu cineva, iar poliţia şi-a dat interesul. Au tot pus întrebări şi i-a pus pe tinerii care fuseseră cu fata să-i ajute cu ancheta şi altele asemenea. Au fost Geoffrey Grant, şi Billy Thompson, şi Harry Ladford. Niciunul nu avea vreo slujbă – deşi erau destule dacă ar fi vrut să-şi ia vreuna. Pe vremea mea, altfel stăteau lucrurile. Fetele se purtau cuviincios, iar băieţii ştiau că trebuie să meargă să muncească dacă voiau să facă ceva în viaţă.

Miss Marple mai schimbă câteva cuvinte, apoi spuse că îşi revenise complet, îi mulţumi doamnei Blackett şi plecă.

Următoarea vizită fu la o fată care planta lăptuci.

— Nora Broad? A, nu mai era de ani buni în sat. A fugit cu cineva. Era înnebunită după băieţi. Întotdeauna m-am întrebat ce s-a ales de ea. Vreţi s-o vedeţi dintr-un motiv anume?

— Am o scrisoare de la o prietenă din străinătate, minţi Miss Marple. O familie foarte drăguţă, care se gândea s-o angajeze pe o anumită domnişoară Nora Broad. A avut nişte probleme, cred. S-a măritat cu cine nu trebuie şi respectivul a lăsat-o şi a fugit cu altă femeie, iar ea voia să capete o slujbă de guvernantă. Prietena mea nu ştia nimic despre Nora, dar bănuiesc că provenea din satul ăsta. Aşa că mă întrebam dacă este cineva aici care ar putea să-mi spună ceva despre ea. Înţeleg că aţi mers la şcoală cu ea?

— A, da, am fost chiar în aceeaşi clasă. Însă eu nu am fost niciodată de acord cu comportamentul Norei. Era nebună după băieţi. Ei bine, şi eu aveam un prieten drăguţ şi era o relaţie stabilă la vremea respectivă. I-am şi zis că nu ar trebui să iasă cu oricine care se oferea s-o plimbe cu maşina sau s-o ducă la cârciumă, unde minţea în privinţa vârstei pe care o avea. Era o fată matură, care părea mai în vârstă decât în realitate.

— Era blondă sau brunetă?

— A, avea părul negru. Un păr foarte frumos, de fapt. Întotdeauna îl ţinea desfăcut, aşa cum fac fetele.

— Poliţia a fost alertată când a dispărut?

— Da. Vedeţi, nu a lăsat nici o vorbă. Pur şi simplu a ieşit într-o seară şi nu s-a mai întors. A fost văzută urcându-se într-o maşină şi nimeni nu a mai văzut nici maşina, nici pe ea. În acea vreme se petreceau multe crime. Nu în mod special aici, ci pretutindeni în ţară. Poliţia a adunat o mulţime de tineri şi de băieţi. La momentul respectiv am crezut că Nora era moartă. Dar nu. Era în regulă. Aş zice că probabil face bani din striptease la Londra sau într-unui dintre oraşele mari sau ceva de felul ăsta. Era genul ăsta.

— Nu cred că, dacă este vorba despre aceeaşi persoană, ar fi foarte potrivită pentru prietena mea.

— Ar trebui să se schimbe destul de mult dacă ar fi să fie potrivită pentru aşa ceva.

Capitolul 18. Arhidiaconul Brabazon.

Când Miss Marple, cu răsuflarea tăiată şi cam obosită, ajunse înapoi la Mistreţul de Aur, recepţionera ieşi din spatele biroului şi îi veni în întâmpinare.

— Oh, Miss Marple, vă aşteaptă cineva. Arhidiaconul Brabazon.

— Arhidiaconul Brabazon?

Miss Marple părea nedumerită.

— Da. A încercat să dea de dumneavoastră. A auzit că luaţi parte la acest tur şi a dorit să vă vorbească înainte să plecaţi mai departe sau să vă întoarceţi la Londra. I-am spus că vreo câteva persoane urmează să se întoarcă la Londra cu trenul mai târziu în această după-amiază, dar el este foarte, foarte nerăbdător să stea de vorbă cu dumneavoastră înainte să plecaţi. L-am rugat să aştepte în sala cu televizorul. E mai linişte acolo. Cealaltă este foarte zgomotoasă la ora asta.

Uşor surprinsă, Miss Marple se duse spre încăperea indicată. Arhidiaconul Brabazon se dovedi a fi clericul în vârstă pe care îl observase la slujba memorială. Bătrânul se ridică şi se apropie de ea.

— Miss Marple? Miss Jane Marple?

— Da, eu sunt. Doreaţi…

— Sunt arhidiaconul Brabazon. Am sosit aici azi-dimineaţă ca să particip la slujba ţinută pentru o veche prietenă de-a mea, domnişoara Elizabeth Temple.

— Da? Făcu Miss Marple. Luaţi loc, vă rog.

— Mulţumesc, aşa o să fac – nu mai sunt în putere, aşa ca altădată.

Se aşează cu grijă pe un scaun.

— Şi dumneavoastră…

Miss Marple se aşează lângă el.

— Doreaţi să mă vedeţi? Întrebă ea.

— Ei bine, trebuie să vă explic cum am ajuns aici. Îmi dau seama că vă sunt total necunoscut. De fapt, am făcut o scurtă vizită la spitalul din Carristown şi am stat de vorbă cu directoarea înainte să vin la biserica de aici. Ea mi-a spus că, înainte să moară, Elizabeth a cerut să o vadă pe o colegă de călătorie. Pe Miss Jane Marple. Şi că Miss Jane Marple a vizitat-o şi a stat puţin timp cu ea înainte ca Elizabeth să moară.

Arhidiaconul Brabazon o privi nelinişţit.

— Da, confirmă Miss Marple, aşa a fost. M-a surprins că a trimis după mine.

— Eraţi prietene vechi?

— Nu, răspunse Miss Marple. Am cunoscut-o abia în excursia asta. De aceea am fost surprinsă. Ne-am împărtăşit impresii, am stat uneori alături în autocar şi ne simpatizam. Dar am fost uimită că şi-a exprimat dorinţa de a mă vedea când era atât de bolnavă.

— Da, da, îmi imaginez. După cum v-am spus, era o veche prietenă de-a mea. De fapt, venea să mă vadă, să-mi facă o vizită. Locuiesc în Fillminster, unde autocarul urmează să oprească poimâine. Şi am aranjat să vină să mă viziteze acolo, căci dorea să discute cu mine despre diverse lucruri care, credea ea, îi erau de ajutor.

— Înţeleg, zise Miss Marple. Pot să vă pun o întrebare? Sper că nu este prea personală.

— Desigur. Întrebaţi orice doriţi.

— Printre altele, domnişoara Temple mi-a spus că prezenţa ei în această excursie nu se datora numai dorinţei de a vizita grădini şi clădiri istorice. Ea a descris această călătorie printr-un cuvânt destul de neobişnuit – un pelerinaj.

— Serios? Făcu arhidiaconul Brabazon. Da, asta e interesant. Interesant şi poate semnificativ.

— Deci ceea ce vreau să vă întreb este – credeţi că pelerinajul despre care vorbea era vizita ei la dumneavoastră?

— Cred că trebuie să fi fost, răspunse arhidiaconul. Da, cred că da.

— Am vorbit despre o tânără, continuă Miss Marple. Despre o fată pe nume Verity.

— A, da. Verity Hunt.

— Nu-i ştiam numele de familie. Cred că domnişoara Temple a pomenit-o doar ca Verity.

— Verity Hunt a murit, afirmă arhidiaconul. A murit cu multă vreme în urmă. Ştiaţi asta?

— Da, răspunse Miss Marple. Ştiam. Am vorbit cu domnişoara Temple despre ea. Domnişoara Temple mi-a spus ceva ce nu ştiam. A zis că era logodită şi că urma să se mărite cu fiul unui anume domn Rafiel. Domnul Rafiel este – sau ar trebui să spun că a fost – un prieten de-al meu. El a fost cel care a plătit cheltuielile pentru această excursie, din pură generozitate. Totuşi, cred că este posibil să fi vrut – să fi intenţionat, de fapt – ca eu să o întâlnesc pe domnişoara Temple în acest tur. Cred că s-a gândit că ar putea să-mi dea anumite informaţii.

— Anumite informaţii despre Verity?

— Da.

— De aceea venea la mine. Voia să afle anumite fapte.

— Voia să afle de ce Verity a rupt logodna cu fiul domnului Rafiel, zise Miss Marple.

— Verity nu a rupt logodna, afirmă arhidiaconul Brabazon. Sunt sigur de asta. Cât de sigur pot să fiu despre ceva.

— Domnişoara Temple nu ştia acest lucru, nu-i aşa?

— Nu. Cred că era nedumerită şi supărată din cauza celor întâmplate şi venea la mine să mă întrebe de ce nu a avut loc căsătoria.

— Şi de ce nu a avut loc? Întrebă Miss Marple. Vă rog să nu credeţi că este vorba de o curiozitate nepotrivită. Nu simpla curiozitate mă mână. Mă aflu într-un… Nu într-un pelerinaj, ci într-o misiune. Şi eu vreau să aflu de ce Michael Rafiel şi Verity Hunt nu s-au căsătorit.

Arhidiaconul o studie câteva clipe.

— Sunteţi cumva implicată, îmi dau seama, afirmă el.

— Sunt implicată prin dorinţa lăsată cu limbă de moarte de tatăl lui Michael Rafiel. M-a rugat să fac asta pentru el.

— Nu am nici un motiv să nu vă spun tot ce ştiu, rosti încet arhidiaconul Brabazon. Vă interesează ce m-ar fi întrebat Elizabeth Temple, ceva ce nici eu nu ştiu. Acei doi tineri, Miss Marple, intenţionau să se căsătorească, făcuseră aranjamente în acest sens. Eu urma să-i căsătoresc. Bănuiesc că era un mariaj în secret. Îi cunoşteam pe amândoi, o cunoşteam pe biata copilă de foarte multă Vreme. O pregătisem pentru comuniune, obişnuiam să ţin slujbe în postul Paştelui, de Paşte, cu alte ocazii, la şcoala lui Elizabeth Temple. Era o şcoală foarte bună. Iar ea era o femeie minunată. O profesoară deosebită, cu o mare capacitate de a-şi da seama de capacităţile fiecărei fete – ce studii i se potriveau fiecăreia. Le îndemna să aibă o carieră pe fetele care, considera ea, aveau asemenea înclinaţii şi nu le forţa pe cele cărora o carieră nu li se potrivea cu adevărat. Era o femeie grozavă şi o prietenă foarte bună. Verity era unul dintre cei mai frumoşi copii – de fapt, fete – pe care îi întâlnisem vreodată. Frumoasă la minte, la inimă, precum şi la chip. Avusese cumplitul nenoroc să-şi piardă ambii părinţi înainte să devină cu adevărat adultă. Au murit amândoi într-un accident de avion când mergeau într-o vacanţă în Italia. După ce a părăsit şcoala, Verity s-a dus să locuiască la o domnişoară Clotilde Bradbury-Scott care, după cum probabil ştiţi, locuieşte aici. Ea fusese o prietenă apropiată a mamei lui Verity. Sunt trei surori, deşi cea mijlocie era căsătorită şi locuia în străinătate, aşa că numai două stăteau aici. Clotilde, cea mai mare, s-a ataşat foarte tare de Verity. A făcut tot posibilul să-i ofere lui Verity o viaţă fericită. A dus-o în străinătate o dată sau de două ori, i-a oferit lecţii de artă în Italia şi o iubea şi avea grijă de ea în general. Şi Verity a ajuns s-o iubească, probabil la fel de mult cum o iubise pe mama ei. Era dependentă de Clotilde. Clotilde, la rândul ei, era o femeie intelectuală şi bine

educată. Nu a forţat-o pe Verity să urmeze o universitate, dar cred că asta s-a întâmplat fiindcă Verity nici nu dorea asta. A preferat să studieze arta şi muzica, şi alte asemenea subiecte. Locuia aici la Old Manor şi avea, după părerea mea, o viaţă foarte fericită. Întotdeauna părea să fie fericită. Evident, eu nu am mai văzut-o după ce a venit aici, întrucât Fillminster, unde se afla catedrala unde slujeam eu, se află la vreo sută de kilometri de aici. I-am scris de Crăciun şi de alte sărbători, iar ea îşi amintea mereu de mine, trimiţându-mi câte o felicitare de Crăciun. Dar nu am mai văzut-o până în ziua când a apărut brusc – o fată frumoasă şi matură, însoţită de un tânăr atrăgător, pe care se întâmpla să-l cunosc oarecum: fiul domnului Rafiel. Veniseră la mine fiindcă erau îndrăgostiţi şi doreau să se căsătorească.

— Şi aţi fost de acord să oficiaţi ceremonia?

— Da. Poate, Miss Marple, sunteţi de părere că nu ar fi trebuit să fac asta. Era evident că veniseră la mine în secret, îmi închipui că Clotilde Bradbury-Scott a încercat să descurajeze povestea dintre ei. Era şi îndreptăţită să facă asta. Vă spun cinstit, Michael Rafiel nu era genul de soţ pe care să ţi-l doreşti pentru propria fiică sau pentru vreo rudă apropiată. Iar ea era foarte tânără ca să poată decide pentru sine, şi el fusese o sursă de necazuri încă din copilărie. Apăruse în faţa curţii pentru delincvenţi juvenili, avea prieteni nepotriviţi, fusese atras în diferite activităţi banditeşti, spărsese clădiri şi telefoane publice. Avusese relaţii intime cu tot felul de fete care apoi solicitaseră întreţinerea copiilor. Da, era soi rău în ceea ce priveşte fetele – şi nu numai, dar totuşi era foarte atrăgător, iar fetele se îndrăgosteau nebuneşte de el şi se purtau absolut prosteşte. Făcuse şi puşcărie de vreo două ori, pe termen nu foarte îndelungat. Pe scurt, avea şi cazier judiciar. Îl cunoşteam pe tată lui, deşi nu-l ştiam bine, şi cred că părintele lui a făcut tot ce a putut – tot ce ar fi putut face un om de genul lui – ca să-şi ajute fiul. I-a sărit în ajutor, i-a

obţinut slujbe în care ar fi putut avea succes. I-a plătit datoriile şi pagubele făcute. A făcut toate astea. Nu ştiu…

— Dar credeţi că ar fi putut face mai mult?

— Nu, răspunse arhidiaconul. Am ajuns acum la o vârstă când ştiu că omul trebuie să accepte faptul că semenii lui pot fi genul de oameni care au – ca să folosim nişte termeni moderni – o construcţie genetică anume, care le da caracterul pe care îl au. Nu cred că domnul Rafiel nutrea afecţiune pentru fiul său, o mare afecţiune la un moment dat al vieţii. A zice că ţinea la el într-un mod rezonabil este tot ce se poate spune. Să fi fost oare mai bine pentru Michael dacă s-ar fi bucurat de dragostea tatălui său, asta nu ştiu. Poate că nu ar fi făcut nici o diferenţa. Oricum, era o situaţie tristă. Băiatul nu era prost. Avea minte şi talent. S-ar fi putut descurca foarte bine dacă ar fi dorit asta şi ar fi depus un efort în acest sens. Dar să recunoaştem că era, prin natura lui, un delincvent. Avea anumite calităţi care erau demne de apreciat. Avea simţul umorului, era în multe privinţe generos şi bun. Putea fi alături de un prieten, să-l ajute să iasă dintr-o situaţie dificilă. Îşi trata rău prietenele, le băga în bucluc, cum se zice, apoi le abandona şi căuta pe altcineva. Şi iată-mă pus în faţa celor doi şi, da, acceptând să îi căsătoresc. I-am spus lui Verity, i-am spus-o cinstit, cu ce gen de băiat voia sa se mărite. Am descoperit că el nu încercase să o înşele în nici un fel. Îi mărturisise că mereu avusese necazuri atât cu poliţia, cât şi în nenumărate feluri. Îi spusese însă că, după ce o să se căsătorească, o să întoarcă total foaia. Totul va fi altfel. Eu am avertizat-o că asta nu o să se întâmple, ca nu se va schimba. Oamenii nu se schimbă. S-ar fi putut să intenţioneze să se schimbe. Cred că Verity ştia acest lucru aproape la fel de bine ca mine. A recunoscut că îşi dădea seama. A spus: „Ştiu cum e Mike. Ştiu că probabil mereu va fi aşa, dar îl iubesc. S-ar putea să reuşesc să-l ajut, s-ar putea să nu. Însă îmi asum acest risc”. Şi vreau să vă spun ceva, Miss Marple. Am căsătorit o mulţime de tineri şi i-am văzut terminând în

suferinţă sau având o viaţă fericită, dar recunosc un lucru când îl văd. Ştiu când un cuplu este cu adevărat îndrăgostit. Şi prin asta nu mă refer doar la atracţia sexuală. Se vorbeşte prea mult despre sex, i se acordă mult prea multa atenţie. Nu vreau să zic că e ceva în neregulă în ceea ce priveşte sexul. Asta e o prostie. Dar sexul nu poate lua locul iubirii, poate să meargă împreună cu dragostea, însă nu poate reuşi de unul singur. A iubi reprezintă cuvintele de la ceremonia nupţială. La bine, la rău, la bogăţie şi la necaz, la fericire şi la durere. La asta te angajezi când iubeşti şi vrei să te căsătoreşti. Şi aceşti doi tineri se iubeau. Să iubeşti şi să preţuieşti până când moartea vă va despărţi. Şi cu asta, încheie arhidiaconul, povestea mea ia sfârşit. Nu mai pot continua fiindcă nu ştiu ce s-a întâmplat. Ştiu numai că am fost de acord să procedăm cum voiau ei, că am făcut aranjamentele necesare. Am stabilit ziua, ora, locul. Mă gândesc că poate eu am fost de vină fiindcă am fost de acord să păstrez secretul.

— Nu voiau să mai ştie nimeni? Întrebă Miss Marple.

— Nu. Verity nu voia să afle nimeni şi pot spune cu siguranţa că nici Mike nu dorea asta. Le era teamă că o să fie opriţi. Pentru Verity cred că era, pe lângă dragoste, şi un sentiment de evadare. Şi cred că era firesc, având în vedere ce se întâmplase în viaţa ei. Îşi pierduse tutorii adevăraţi – părinţii – şi îşi făcuse o nouă viaţă după moartea lor la o vârstă la care o şcolăriţă face prima „pasiune”. O profesoară atrăgătoare. Orice, de la o profesoară de sport la una de matematică, şefa clasei sau o elevă mai mare. O situaţie care nu durează foarte mult, este doar o etapă firească a vieţii. Apoi, treci la următoarea etapă când îţi dai seama că ceea ce vrei în viaţă este ceea ce te completează. O relaţie dintre o femeie şi un bărbat. Începi atunci să te uiţi în jur după o pereche. Perechea pe care o doreşti în viaţa ta. Şi, dacă eşti înţeleaptă, ai răbdare, ai prieteni, dar îl cauţi mereu, aşa cum spuneau doicile copilelor, pe Domnul Perfect. Clotilde Bradbury-Scott a fost excepţional

de bună cu Verity, şi Verity a privit-o cu adoraţia cu care priveşti un erou. Clotilde era o adevărată personalitate. Frumoasă, realizată, interesanta. Cred că Verity a adorat-o într-un fel aproape romantic şi cred că Clotilde a ajuns s-o iubească pe Verity ca pe propria fiică. Şi astfel, Verity a ajuns la maturitate într-o atmosferă de adoraţie, a trăit o viaţă interesantă, plină de subiecte interesante care să-i stimuleze intelectul. Era o viaţă fericită, dar cred că, încetul cu încetul, a devenit conştientă – fără să ştie acest lucm – de dorinţa de a evada. Să evadeze din atâta iubire. Să evadeze, fără să ştie spre ce sau unde. Dar a ştiut exact după ce l-a cunoscut pe Michael. Voia să evadeze spre o viaţă unde bărbatul şi femeia se apropie unul de celălalt pentru a crea o nouă etapă a vieţii în această lume. Dar ştia că era imposibil să o facă pe Clotilde să înţeleagă ce simţea ea. Ştia că Clotilde se va opune cu toată puterea unei relaţii serioase cu Michael. Şi mi-e teamă că Clotilde a avut dreptate… Acum ştiu asta. Nu era soţul pe care l-ar fi meritat Verity. Drumul pe care ea pornise nu ducea spre o viaţă împlinită, spre fericire. Ducea spre şoc, durere, moarte. Vedeţi dumneavoastră, Miss Marple, am un sentiment profund de vină. Motivele mele au fost bine intenţionate, dar nu ştiam ceea ce ar fi trebuit să ştiu. O cunoşteam pe Verity, dar nu în cunoşteam pe Michael. Am înţeles dorinţa lui Verity de a păstra secretul deoarece ştiam ce personalitate puternică avea Clotilde Bradbury-Scott. Putea să aibă destul influenţă asupra lui Verity pentru a o convinge să renunţe la căsătorie.

— Credeţi deci că asta a făcut? Credeţi că Clotilde i-a spus lui Verity destule lucruri despre Michael ca să o facă să abandoneze ideea de a se mărita cu el?

— Nu, nu cred una ca asta. Nu cred. Verity mi-ar fi spus. Mi-ar fi trimis vorbă.

— Ce s-a întâmplat practic în ziua aceea?

— Încă nu v-am spus asta. Data a fost stabilită. Data, ora şi locul, iar eu am aşteptat. I-am aşteptat pe mire şi pe

mireasă care nu au mai venit, care nu au trimis vorbă, nici vreo scuză, nimic. Nu am ştiut de ce. Nu am ştiut niciodată de ce. Încă mi se pare de necrezut. De necrezut nu că nu au venit – ceea ce ar fi fost uşor de explicat – ci că nu au trimis nici un cuvânt. Şi de aceea m-am întrebat şi am sperat că Elizabeth Temple, înainte de moarte, v-a spus dumneavoastră ceva. Poate că v-a dat vreun mesaj pentru mine. Dacă ar fi ştiut sau ar fi avut vreo intuiţie că o să moară, poate că ar fi dorit să-mi transmită un mesaj.

— Dorea să obţine nişte informaţii de la dumneavoastră, răspunse Miss Marple. Sunt sigură că acesta era motivul pentru care venea la dumneavoastră.

— Da. Da, probabil că aveţi dreptate. Ştiţi, am fost convins că Verity nu ar fi suflat nici o vorbă celor care ar fi putut s-o oprească, Clotilde şi Anthea Bradbury-Scott. Însă, fiindcă îi era foarte devotată lui Elizabeth Temple – iar Elizabeth Temple avea o mare influenţă asupra ei am crezut că ar fi putut să-i scrie şi s-o anunţe în vreun fel sau altul.

— Cred că a făcut asta, zise Miss Marple.

— Credeţi că i-a spus ceva?

— Ceea ce i-a spus lui Elizabeth Temple au fost următoarele: avea să se mărite cu Michael Rafiel. Domnişoara Temple ştia acest lucru. A fost unul dintre lucrurile pe care mi le-a zis. Mi-a spus: „Am cunoscut o fată pe nume Verity care urma să se mărite cu Michael Rafiel” şi singura persoană care ar fi putut să-i spună asta era chiar Verity. Fata trebuie să-i fi scris sau să-i fi trimis vorbă. Şi apoi, când eu am întrebat-o de ce nu s-a măritat cu el, ea mi-a răspuns: „A murit”.

— Aşa că am ajuns într-un punct mort, afirmă arhidiaconul Brabazon şi oftă. Eu şi Elizabeth nu ştiam mai mult decât aceste două lucruri. Elizabeth – că Verity urma să se mărite cu Michael, iar eu – că cei doi aveau să se căsătorească, că aranjaseră acest lucru, că urmau să vină într-o zi şi la o oră stabilite. Şi eu i-am aşteptat, dar căsătoria nu a mai avut loc. Nici mireasă, nici mire, nici vreo vorbă trimisă.

— Şi nu aveţi nici o idee ce s-a întâmplat? Întreba Miss Marple.
— Nu cred nici o clipă că Verity şi Michael s-au despărţit, că au rupt relaţia.
— Dar trebuie să se fi petrecut ceva între ei! Poate ceva care i-a deschis ochii lui Verity, spre anumite aspecte ale caracterului şi personalităţii lui Michael de care nu-şi dăduse seama sau pe care nu le cunoscuse înainte.
— Ăsta nu este un răspuns satisfăcător, fiindcă în acest caz tot mi-ar fi dat de ştire. Nu m-ar fi lăsat să aştept ca să-i căsătoresc, să mă pună într-o postură ridicolă. Era o fată cu maniere frumoase, bine-crescută. Mi-ar fi trimis vorbă. Nu. Mi-e teamă că un singur lucru ar fi putut să se întâmple.
— Moartea? Zise Miss Marple.
Îşi amintea singurul cuvânt rostit de Elizabeth Temple care sunase ca dangătul sumbru de clopot.
— Da. Arhidiaconul Brabazon oftă. Moartea.
— Dragostea, rosti Miss Marple gânditoare.
— Prin asta vreţi să spuneţi…
Arhidiaconul Brabazon ezită.
— Asta mi-a spus domnişoara Temple. Eu am întrebat: „Ce a ucis-o?”, iar ea mi-a spus: „Dragostea” – şi acela a fost cel mai înfricoşător cuvânt din lume.
— Înţeleg, spuse arhidiaconul. Înţeleg… Sau cred că înţeleg.
— Care este soluţia dumneavoastră?
— Dublă personalitate, oftă el. Ceva care nu este vizibil pentru ceilalţi dacă aceştia nu au calificarea necesară să o observe. Jeckyll şi Hyde chiar există, să ştiţi. Nu sunt doar invenţia lui Stevenson. Michael Rafiel era un… Trebuie să fi fost schizofrenic. Avea o personalitate duală. Nu am cunoştinţele medicale necesare, nici experienţă psihoanalitică. Dar trebuie să fi existat în el două părţi ale unei identităţi duble. Una, a unui băiat cu bune intenţii, aproape încântător, un băiat a cărui trăsătură principală era dorinţa de fericire. Dar mai exista şi o a doua

personalitate, cineva care a fost forţat poate de o deformare mentală – de ce natură, încă nu ştim sigur – să ucidă, nu un duşman, ci chiar persoana pe care o iubea, aşa că a ucis-o pe Verity. Fără să ştie poate de ce a trebuit s-o facă sau ce însemna asta. În lumea noastră există lucruri foarte înspăimântătoare, boli mentale sau deformări ale creierului. Am avut chiar în parohia mea un caz foarte trist. Două femei în vârstă, pensionare, locuiau împreună. Erau prietene de pe vremea când lucraseră în acelaşi loc. Şi totuşi, într-o zi una a omorât-o pe cealaltă. A trimis după un vechi prieten de-al ei, un vicar din parohia ei, şi i-a spus: „Am omorât-o pe Louisa. Este foarte trist, a zis ea, dar l-am văzut pe diavol privind prin ochii ei şi am ştiut că mi se cerea să o ucid”. Astfel de lucruri îl fac uneori pe om să urască viaţa. Te întrebi de ce şi cum, şi totuşi, într-o zi, vom afla. Doctorii vor descoperi probabil vreo mică deformare a cromozomilor sau a genelor. Vreo glandă care lucrează în exces sau care nu mai funcţionează.

— Deci asta credeţi dumneavoastră că s-a întâmplat? Întrebă Miss Marple.

— Chiar s-a întâmplat. Trupul nu a fost găsit, ştiu, multă vreme după aceea. Verity a dispărut pur şi simplu. A plecat de acasă şi nu a mai fost văzută…

— Dar trebuie să se fi întâmplat atunci – chiar în acea zi…

— Însă la proces…

— Adică după ce cadavrul a fost găsit, când poliţia l-a arestat în cele din urmă pe Michael?

— Ştiţi, el a fost printre primii care au fost chemaţi să vină să colaboreze cu poliţia. Fusese văzut cu fata, iar ea fusese observată în maşina lui. Poliţiştii au fost siguri tot timpul că el era omul pe care îl voiau. A fost primul lor suspect şi nu au încetat nici o clipă să-l bănuiască. Au fost interogaţi şi ceilalţi tineri care o cunoşteau pe Verity, şi toţi aveau alibiuri sau lipseau probele incriminatorii. Poliţia a continuat să-l suspecteze pe Michael şi în cele din urmă cadavrul a fost găsit. Fata fusese strangulată, iar capul şi

faţa distruse cu lovituri puternice. Un atac provocat de nebunie. El nu era în toate minţile când a dat acele lovituri. Să zicem că domnul Hyde preluase controlul.

Miss Marple se cutremură.

Arhidiaconul continuă, cu o voce joasă şi tristă.

— Şi totuşi, chiar şi acum uneori, sper şi simt că altcineva a omorât-o. Cineva care în mod clar era dereglat mintal, deşi nimeni nu bănuia asta. Vreun străin, poate, pe care ea l-a întâlnit prin împrejurimi. Cineva pe care ea l-a întâlnit întâmplător, care s-a oferit să o ia cu maşina şi apoi…

Arhidiaconul clătină din cap.

— Bănuiesc că s-ar fi putut întâmpla şi aşa, zise Miss Marple.

— Mike a făcut o impresie proastă în instanţă, continuă arhidiaconul. A spus numai minciuni prosteşti şi fără rost. A minţit în legătură cu maşina. I-a pus pe prietenii lui să-i dea nişte alibiuri imposibile. Era înspăimântat. Nu a spus nimic despre planurile de căsătorie. Cred că avocatul lui a avut impresia că asta o să se întoarcă împotriva lui – că poate ea îl obliga să se căsătorească şi el nu voia. A trecut atâta vreme de atunci, că nu-mi mai amintesc detaliile. Dar probele erau împotriva lui. Era vinovat – şi arăta vinovat.

Aşa că, vedeţi, Miss Marple, sunt un om foarte trist şi nefericit. Am judecat greşit, am încurajat o tânără drăguţă şi iubitoare să meargă la moarte, fiindcă nu am ştiut destule despre natura umană. Am ignorat pericolul spre care se îndrepta. Am crezut că dacă s-ar fi temut de el, dacă ar fi aflat brusc ceva rău despre el, ar fi rupt legământul de căsătorie şi ar fi venit să-mi spună temerile ei, ce aflase despre el. Dar nu s-a întâmplat aşa. De ce a ucis-o? A ucis-o poate pentru că ştia că ea urma să aibă un copil? Fiindcă avea o legătură cu altă fată şi nu voia să fie obligat să se însoare cu Verity? Nu pot să cred asta. Sau a fost cu totul alt motiv. Fiindcă ea s-a simţit dintr-odată înspăimântată de el şi a rupt brusc legătura cu el? Asta l-a înfuriat, l-a condus spre violenţă şi a omorât-o? Nimeni nu ştie.

— Deci nu ştiţi, dar totuşi ştiţi ceva şi credeţi altceva? Zise Miss Marple.

— La ce vă referiţi exact când spuneţi „credeţi”? Vorbiţi din punct de vedere religios?

— A, nu, răspunse Miss Marple, nu m-am referit la asta. Mă refeream că în dumneavoastră există – sau cel puţin aşa simt eu – o credinţă foarte puternică legată de faptul că cei doi se iubeau, că intenţionau să se căsătorească, dar că s-a petrecut ceva care a împiedicat acest lucru. Ceva care a dus la moartea ei; dar dumneavoastră credeţi totuşi că ei aveau să vină la dumneavoastră ca să se căsătorească?

— Aveţi dreptate. Da, nu mă pot abţine să nu cred în doi îndrăgostiţi care doreau să se căsătorească, erau pregătiţi să se însoţească la bine şi la rău, la bogăţie şi la necaz, la fericire şi la durere. Ea îl iubea şi l-ar fi luat la bine şi la rău. În ceea ce-o priveşte, ea l-a luat la rău. Asta i-a adus moartea.

— Trebuie să continuaţi să credeţi asta, spuse Miss Marple. Ştiţi, cred că şi eu sunt convinsă de acelaşi lucru.

— Şi apoi ce s-a întâmplat?

— Încă nu ştiu, răspunse Miss Marple. Nu sunt sigură, dar cred că Elizabeth Temple ştia sau începuse să-şi dea seama de ceea ce se întâmplase. Un cuvânt înfricoşător, a spus. Dragostea. Am crezut, când a vorbit în felul acela, că se referea la faptul că, din cauza unei poveşti de dragoste, Verity s-a sinucis. Fiindcă descoperise ceva despre Michael sau din cauză că ceva despre Michael o supărase şi o revoltase. Dar nu putea să se fi sinucis.

— Nu, zise arhidiaconul. Asta nu se poate. Rănile au fost descrise foarte amănunţit la proces. Nu te sinucizi aplicându-ţi singur lovituri în cap.

— Oribil! Exclamă Miss Marple. Oribil! Şi nici nu poţi face aşa ceva cuiva pe care l-ai iubit, chiar dacă a trebuit să omori „din dragoste”, nu-i aşa? Dacă el ar fi ucis-o, n-ar fi putut s-o facă în felul acela. S-o strangulеze poate, dar nu

loveşti în faţă şi în cap pe cineva iubit. Apoi murmură: Dragostea, dragostea – un cuvânt înfricoşător.

Capitolul 19. Se rostesc cuvinte de rămas-bun.

A doua zi de dimineaţă, autocarul era tras în faţă la Mistreţul de Aur. Miss Marple coborâse şi îşi lua rămas-bun de la diverşi prieteni. O găsi pe doamna Riseley-Porter într-o stare de indignare profundă.

— Serios, fetele din ziua de azi nu au deloc vigoare, spuse ea. Nu au vlagă deloc.

Miss Marple o privi întrebătoare.

— Mă refer la Joanna. Nepoata mea.

— Oh, Doamne. Nu se simte bine?

— Ei bine, ea aşa zice. Eu nu-mi dau seama dacă are ceva. Spune că o doare în gât, că simte că s-ar putea să facă febră. După părerea mea, sunt numai prostii.

— Ah, îmi pare tare rău, spuse Miss Marple. Pot să fac ceva? Să am grijă de ea?

— Eu aş lăsa-o în pace în locul dumitale, replică doamna Riseley-Porter. Dacă mă întrebi, nu-i altceva decât o scuză.

Miss Marple îi aruncă din nou o privire întrebătoare.

— Fetele sunt atât de proaste! Mereu se îndrăgostesc.

— Emlyn Price? Întrebă Miss Marple.

— Aha, deci şi dumneata ai observat. Da, au ajuns la etapa în care stau numai unul cu celălalt. Oricum, nu prea-mi place de el. Genul de student cu părul lung. Tot timpul merg la „demo” sau ceva de genul ăsta. De ce nu poate să spună „demonstraţie”, aşa cum trebuie? Urăsc abrevierile. Şi cum o să mă descurc eu singură? N-o să am pe nimeni care să aibă grijă de mine, să-mi ia bagajul, să-l ducă înăuntru, să-l scoată afară. Serios. Doar am plătit pentru servicii complete în călătoria asta.

— Mie mi s-a părut că s-a purtat cu mare atenţie cu dumneavoastră, zise Miss Marple.

— Ei bine, nu în ultimele două zile. Fetele nu înţeleg că oamenii au nevoie de puţin ajutor atunci când ajung la vârsta a doua. Acum le-a venit ideea asta absurdă – ea şi

băiatul ăsta, Price, vor să meargă să viziteze nu ştiu ce munte sau loc important. Trebuie să mergi vreo 12 sau 13 kilometri până acolo şi înapoi.

— Dar dacă o doare gâtul şi are temperatură…

— Vezi dumneata, de îndată ce autocarul o să plece de aici, gâtul o să se însănătoşească şi temperatura o să-i scadă, replică doamna Riseley-Porter. Oh, trebuie să ne urcăm în autocar. La revedere, Miss Marple, mă bucur că te-am cunoscut. Îmi pare rău că nu vii cu noi.

— Şi mie îmi pare rău, răspunse Miss Marple, dar nu mai sunt atât de tânără şi de viguroasă ca dumneata, doamnă Riseley-Porter, şi după toate cele întâmplate – şocul şi restul – din ultimele zile, simt că trebuie să-nu acord o odihnă totală timp de 24 de ore.

— Sper să ne mai întâlnim pe viitor.

Dădură mâna şi doamna Riseley-Porter se sui în autocar. O voce din spatele lui Miss Marple rosti:

— Bon voyage şi călătorie sprâncenată!

Miss Marple se întoarse şi îl zări pe Emlyn Price care rânjea.

— Asta i-a fost adresată doamnei Riseley-Porter?

— Da, cui altcuiva?!

— Îmi pare rău să aud că Joanna nu se simte în apele ei în dimineaţa asta.

Emlyn Price rânji din nou.

— O să se simtă perfect de îndată ce pleacă autocarul.

— Serios?! Exclamă Miss Marple. Vrei să spui că…

— Da, exact asta vreau să spun, replică Emlyn Price. Joanna s-a săturat până peste cap de mătuşă-sa, s-o tot bată la cap toată ziua, bună ziua.

— Deci nici dumneata nu pleci cu autocarul?

— Nu. Mai rămân aici vreo două zile. O să fac câteva excursii prin zonă. Nu arătaţi atât de dezamăgită, Miss Marple. Doar nu dezaprobaţi astfel de comportamente sau ceva de genul ăsta?

— Ei bine, replică Miss Marple, în tinereţea mea am auzit despre destule astfel de lucruri. Poate că scuzele erau altele şi cred că noi aveam mai puţine şanse să scăpăm basma curată decât aveţi voi.

Apărură colonelul şi doamna Walker şi îi scuturară cu căldură mâna lui Miss Marple.

— Mă bucur că v-am cunoscut şi am avut discuţiile acelea încântătoare despre horticultura, spuse colonelul. Cred că poimâine o să fie un adevărat regal, dacă nu se mai întâmplă cine ştie ce. E foarte trist, într-adevăr – accidentul acela nefericit. Trebuie să spun că eu cred că a fost un accident. Chiar cred că judecătorul de instrucţie a cam exagerat în consideraţiile lui despre acest caz.

— Pare foarte ciudat, spuse Miss Marple, că nu a apărut uimeni la anchetă, să mărturisească fapta, dacă a fost acolo, sus pe stânci, şi a împins pietrele.

— Probabil s-a gândit că o să fie făcut vinovat, răspunse colonelul Walker. O să-şi ţină gura şi n-o să sufle nici un cuvânt, asta o să facă. Rămas-bun, aşadar. O să vă trimit un lăstar din acea magnolia highdownensis şi unul din mahonia japoinica. Deşi nu sunt foarte sigur că o să le meargă bine în zona unde locuiţi.

Se urcară la rândul lor în autocar. Miss Marple se întoarse să plece şi îl văzu pe profesorul Wanstead făcând cu mâna după autocarul care se pregătea de plecare. Doamna Sandbourne ieşi afară şi urcă în autocar, iar Miss Marple îl luă pe profesorul Wanstead de braţ.

— Am nevoie de dumneavoastră, zise ea. Putem merge undeva să stăm de vorbă?

— Da. Ce ziceţi de locul unde am stat deunăzi?

— Cred că pe aici e o verandă foarte plăcută. Merseră împreună spre colţul motelului. Se auzi un claxon vesel şi autocarul se îndepărtă.

— Într-un fel, mi-aş fi dorit ca dumneavoastră să nu fi rămas, spuse profesorul Wanstead. Aş fi vrut să vă fi văzut

plecată în siguranţă cu autocarul. O privi cu atenţie. De ce aţi rămas aici? Vreo epuizare nervoasă sau ceva?

— Altul e motivul, spuse Miss Marple. Nu sunt deosebit de obosită, deşi asta este o scuză foarte potrivită pentru cineva de vârsta mea.

— Cred că ar trebui să rămân şi eu aici ca să vă supraveghez.

— Nu, replică Miss Marple, nu e nevoie de aşa ceva. Sunt alte lucruri pe care ar trebui să le faceţi.

— Ce lucruri? Profesorul Wanstead îi aruncă o privire. Aveţi vreo idee sau aţi aflat ceva?

— Cred că am aflat ceva, dar va trebui să verific. Sunt însă anumite lucruri pe care nu pot să le fac eu însămi. Cred că dumneavoastră mă puteţi ajuta să le fac fiindcă sunteţi în legătură cu ceea ce eu numesc autorităţi.

— Vă referiţi la Scotland Yard, la comisarii-şefi şi la directorii penitenciarelor Maiestăţii Sale?

— Da. La unul sau altul, sau la toţi. S-ar putea să-l aveţi şi pe ministrul de interne în buzunar.

— Zău că aveţi nişte idei! Deci ce vreţi să fac?

— Mai întâi, aş vrea să vă dau adresa asta.

Scoase un carneţel şi rupse o pagină pe care i-o înmâna.

— Ce e asta? A, da, e o organizaţie de binefacere binecunoscută, nu-i aşa?

— Una dintre cele mai bune, cred. Face o mulţime de fapte bune. Le-aţi trimis haine, îmbrăcăminte pentru femei şi copii, zise Miss Marple. Jachete, pulovere, genul ăsta de lucruri.

— Deci vreţi să donez ceva?

— Nu, nu e vorba de un apel la caritate, ci ţine de ceea ce facem noi. Ce facem eu şi dumneavoastră.

— În ce sens?

— Vreau să faceţi cercetări în legătură cu un colet trimis de aici acum două zile, de la acest oficiu poştal.

— Cine l-a pus la poştă – dumneavoastră?

— Nu, răspunse Miss Marple. Nu. Dar eu mi-am asumat responsabilitatea pentru asta.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Vreau să spun, răspunse Miss Marple zâmbind, că m-am dus la oficiul poştal de aici şi am explicat oarecum aiurită – ca o bătrânică ameţită ce sunt – că am rugat pe cineva să ducă la poştă un pachet pentru mine şi să-l trimită, însă din greşeală am pus o adresă greşită pe el. Eram foarte supărată din cauza asta şi diriginta a fost amabilă şi a spus că-şi aminteşte de colet, dar că adresa de pe el nu era cea de care pomeneam eu. Era aceasta, pe care tocmai v-am dat-o. I-am explicat că am fost foarte aiurită şi am scris adresa greşită, căci am confundat-o cu alta la care trimit diverse lucruri din când în când. Ea mi-a zis că era prea târziu să se mai poată face ceva fiindcă pachetul, evident plecase. Am asigurat-o că nu-i nici o problemă, că o să trimit o scrisoare asociaţiei caritabile la care a fost expediat şi o să explic că le-a fost trimis din greşeală. Iar ei poate vor avea amabilitatea să îl trimită mai departe organizaţiei căreia îi era destinat.

— Pare o cale cam întortocheată.

— Ei bine, făcu Miss Marple, trebuia să inventez ceva. Nu am de gând să fac nimic de genul ăsta. Dumneavoastră urmează să rezolvaţi chestiunea. Trebuie să aflăm ce se află în acel colet! Nu am nici o îndoială că aveţi mijloacele necesare.

— În colet se află ceva care să indice cine l-a trimis de fapt?

— Nu cred. Poate să existe o foaie de hârtie în care să se spună „de la prieteni” sau poate să fie un nume şi o adresă fictive – ceva de genul, doamna Pippin, Westbourne Grove 14 iar dacă cineva se apucă să caute, acolo nu va exista nici o persoană cu un astfel de nume.

— Aha. Mai există vreo altă alternativă?

— Ar putea fi posibil – foarte puţin probabil, dar posibil – să existe un bileţel cu „De la domnişoara Anthea Bradbury-

Scott…

— Ea e…?

— Ea l-a dus la poştă, zise Miss Marple.

— Şi dumneavoastră i-aţi cerut să facă asta?

— A, nu, răspunse Miss Marple. Nu am cerut nimănui să ducă ceva la poştă. Prima dată când am văzut coletul a fost când Anthea a trecut cu el pe lângă grădina de la Mistreţul de Aur, unde stăteam amândoi de vorbă.

— Dar apoi v-aţi dus la poştă şi aţi susţinut că pachetul vă aparţinea.

— Da, răspunse Miss Marple, lucru care nu era adevărat. Dar cei de la oficiile poştale sunt prevăzători. Şi eu doream să descopăr unde fusese trimis.

— Doreaţi să aflaţi dacă un asemenea pachet a fost expediat de una dintre surorile Bradbury-Scott – sau în mod special de Anthea?

— Ştiam că va fi Anthea, spuse Miss Marple, fiindcă o văzusem.

— Aha, făcu profesorul Wanstead şi luă hârtia din mâna ei. Da, pot să rezolv asta. Credeţi că pachetul conţine ceva interesant?

— Cred că ceea ce conţine ar putea fi destul de important.

— Vă place să vă păstraţi secretele, nu-i aşa? Întrebă profesorul Wanstead.

— Nu sunt chiar secrete, replică Miss Marple, sunt doar nişte posibilităţi pe care le explorez. Nu este bine să faci afirmaţii categorice dacă nu ai nişte informaţii mai clare.

— Altceva?

— Cred… Cred că cine se ocupă de astfel de lucruri ar trebui să fie avertizat că este posibil să se mai găsească încă un cadavru.

— Vă referiţi la un al doilea cadavru care să aibă legătură cu acea crimă anume pe care o cercetam? O crimă care a avut loc în urmă cu zece ani?

— Da, confirmă Miss Marple. De fapt, sunt destul de sigură de asta.

— Un alt cadavru. Al cui?

— Ei bine, făcu Miss Marple, este doar o idee deocamdată.

— Şi aveţi idee unde se află?

— A, da, răspunse Miss Marple, sunt destul de sigură că ştiu unde este, dar îmi mai trebuie puţin timp înainte să vă spun asta.

— Ce fel de cadavru? De bărbat? De femeie? De copil? De fată?

— Mai este o fată dispărută, spuse Miss Marple. O fată pe nume Nora Broad. A dispărut de aici, din zonă şi nu s-a mai auzit niciodată de ea. Cred că este posibil ca trupul ei să se afle într-un loc anume.

Profesorul Wanstead o privi.

— Ştiţi, cu cât îmi spuneţi mai multe, cu atât îmi displace mai mult să vă las aici, zise el. Având toate ideile astea… Şi fiind posibil să faceţi vreo nebunie… Fie…

Se opri.

— Fie totul este o aiureală?

— Nu, nu, nu am vrut să spun asta. Dar poate ştiţi prea multe – ceea ce ar putea fi periculos… Cred că o să rămân aici ca să vă ţin sub observaţie.

— Nu, nu o să faceţi asta, replică Miss Marple. Trebuie să mergeţi la Londra şi să puneţi în mişcare anumite lucruri.

— Vorbiţi de parcă ştiţi foarte multe acum, Miss Marple.

— Cred că ştiu multe acum. Dar trebuie să fiu sigură.

— Da, dar dacă o să fiţi sigură, acesta poate fi ultimul lucru pe care să-l mai faceţi. Nu avem nevoie de un al treilea cadavru. Al dumneavoastră.

— A, nu mă aştept la aşa ceva, ripostă Miss Marple.

— Ştiţi, s-ar putea să existe un pericol real, dacă ideile dumneavoastră sunt corecte. Aveţi bănuieli în privinţa unei persoane anume?

— Cred că am anumite idei în ceea ce priveşte o anumită persoană. Trebuie să descopăr – trebuie să stau aici. M-aţi întrebat odată dacă simt răul în aer. Ei bine, răul e aici, pluteşte în aer, e o atmosferă de pericol, dacă vreţi – de

mare nefericire, de teamă… Trebuie să fac ceva în legătură cu asta. Să fac tot ce pot. Dar o femeie în vârstă ca mine nu poate face prea multe.

Profesorul Wanstead începu să numere încet.

— Unu… Doi. Trei. Patru.

— Ce număraţi? Îl întrebă Miss Marple.

— Pe cei care au plecat cu autocarul. Probabil că nu vă interesează, de vreme ce i-aţi lăsat să plece, şi dumneavoastră aţi rămas aici.

— De ce m-ar interesa?

— Fiindcă aţi zis că domnul Rafiel v-a trimis cu acel autocar anume, şi v-a oferit această excursie cu un scop anume, şi v-a pus să mergeţi la Old Manor pentru un motiv anume. Foarte bine atunci. Moartea lui Elizabeth Temple are legătură cu cineva din autocar. Rămânerea dumneavoastră aici are legătură cu Old Manor.

— Nu aveţi întru totul dreptate, spuse Miss Marple. Există legături între cele două. Am nevoie de cineva care să-mi spună diverse lucruri.

— Credeţi că puteţi face pe cineva să vă spună ceva?

— Cred că s-ar putea. O să pierdeţi trenul dacă nu vă grăbiţi.

— Aveţi grijă de dumneavoastră, spuse profesorul Wanstead.

— Asta am de gând să fac.

Uşa de la hol se deschise şi două persoane apărură în prag. Domnişoara Cooke şi domnişoara Barrow.

— Salutare, le întâmpină profesorul Wanstead. Credeam că aţi plecat cu autocarul.

— Ei bine, ne-am răzgândit în ultimul moment, răspunse domnişoara Cooke veselă. Ştiţi, tocmai am descoperit că se pot face nişte excursii foarte plăcute prin apropiere Şi sunt vreo două locuri pe care sunt nerăbdătoare să le văd. O biserică cu o faţadă saxonă foarte neobişnuită se află cam la şase sau opt kilometri distanţă şi cred ca se ajunge destul

de uşor la ea cu un autobuz local. Vedeţi, nu există numai case şi grădini. Mă interesează şi arhitectura bisericească.

— Şi pe mine la fel, adăugă domnişoara Barrow. Nu departe de aici se află şi parcul Finley unde se găsesc nişte culturi horticole deosebite. Ne-am gândit că ar fi mult mai plăcut să rămânem aici pentru vreo două zile.

— Staţi aici, la Mistreţul de Aur?

— Da. Am avut noroc să obţinem o cameră dublă foarte plăcută. E cu mult mai bună decât cea pe care am avut-o în ultimele două zile.

— O să pierdeţi trenul, repeta Miss Marple.

— Aş vrea ca dumneavoastră să…, începu profesorul Wanstead.

— O să fiu bine, replică Miss Marple nerăbdătoare. E un om atât de bun, spuse ea după ce profesorul dispăru după colţul clădirii, care are atât de multă grijă de mine. De parcă sunt mătuşa lui sau ceva de genul ăsta.

— A fost un mare şoc, nu-i aşa? Făcu domnişoara Cooke. Poate doriţi să veniţi cu noi când mergem să vizităm St Martins.

— Sunteţi foarte amabile, răspunse Miss Marple, dar nu cred că azi mă simt foarte în putere pentru o expediţie. Poate mâine, dacă mai e ceva interesant de văzut.

— Ei bine, atunci noi vă lăsăm.

Miss Marple le zâmbi amândoura şi intră în motel.

Capitolul 20. Miss Marple are idei.

După dejunul luat în sala de mese, Miss Marple ieşi pe terasă ca să-şi savureze cafeaua. Tocmai îşi punea o a doua ceaşcă de cafea când o siluetă subţire urcă treptele cu paşi mari, se apropie de ea şi i se adresă cu răsuflarea întretăiată. Miss Marple văzu că era Anthea Bradbury-Scott.

— Oh, Miss Marple, de-abia am auzit că până la urmă nu aţi plecat cu autocarul. Ne gândeam că o să vă continuaţi excursia. Nu am ştiut că aţi rămas aici. Clotilde şi Lavinia m-au trimis să vă spun că sperăm să veniţi la Old Manor ca să

staţi cu noi. Sunt sigură că vă veţi simţi mai bine acolo. Aici vine mereu atât de multă lume, mai ales în weekend. Aşa că am fi foarte, foarte bucuroase – chiar am fi – dacă aţi veni la noi.

— Oh, este foarte amabil din partea dumneavoastră, răspunse Miss Marple. Sunteţi, într-adevăr, teribil de amabile, însă sunt sigură… Adică, ştiţi, nu stau decât două zile. La început am intenţionat să plec cu autocarul. Adică, după cele două zile. Dacă nu s-ar fi întâmplat acel accident atât de tragic… Dar am simţit că nu pot continua. M-am gândit că trebuie să mă odihnesc măcar o noapte.

— Dar ziceam că ar fi mult mai bine dacă aţi veni la noi. O să încercăm să vă facem să vă simţiţi confortabil.

— A, nu e vorba de asta, spuse Miss Marple. M-am simţit foarte confortabil la dumneavoastră. Da, mi-a plăcut foarte mult. Aveţi o casă atât de frumoasă, şi toate lucrurile sunt foarte drăguţe acolo – porţelanurile, sticlăria şi mobila. Este o adevărată plăcere să stai într-o casă particulară şi nu la motel.

— Atunci trebuie să veniţi cu mine acum. Serios, trebuie. Aş putea să urc să vă fac bagajul.

— Oh, bine, este foarte drăguţ din partea dumneavoastră. Pot însă să-mi fac singură bagajul.

— Atunci să vin să vă dau o mână de ajutor?

— Da, sunteţi tare amabilă, repetă Miss Marple.

Se întoarseră în camera lui Miss Marple, unde Anthea, în stilul ei neglijent şi repezit, adună bagajele lui Miss Marple care, obişnuită să-şi împăturească în felul propriu hainele, trebui să-şi muşte limba ca să nu zică nimic şi să păstreze un aer mulţumit pe faţă. „Doamne, îşi zise, nu e în stare să împăturească nimic cum trebuie.”

Anthea chemă un valet de la motel şi acesta cără valiza până la Old Manor. Miss Marple îi dădu bacşişul cuvenit şi, exprimându-şi în continuare mulţumirile şi încântarea pentru invitaţie, se alătură din nou surorilor.

„Iată-le din nou pe cele trei surori!” gândi ea. Luă loc în salon şi închise ochii câteva clipe, respirând rapid. Părea să aibă răsuflarea întretăiată. Era firesc să se simtă aşa, la vârsta ei şi după ce Anthea şi valetul de la motel merseseră în ritmul acela rapid. Dar ceea ce încerca de fapt să obţină stând cu ochii închişi era să-şi dea seama ce simţea cu adevărat venind din nou în această casă. Era ceva sinistru în ea? Nu, nu atât sinistru, cât nefericit. O nefericire profundă. Atât de mare, încât părea aproape înspăimântătoare.

Deschise din nou ochii şi se uită la celelalte două surori. Doamna Glynne tocmai venise de la bucătărie, cu o tavă pe care se afla ceaiul de după-amiază. Părea la fel ca întotdeauna. Liniştită, fără să arate nişte emoţii sau sentimente anume. Poate era chiar prea lipsită de ele, îşi zise Miss Marple. Oare se obişnuise, din cauza unui trai plin de stres şi de dificultăţi, să nu arate nimic lumii exterioare, să păstreze distanţa şi să nu lase pe nimeni să-i cunoască adevăratele sentimente?

Îşi mută privirea spre Clotilde. Avea o înfăţişare de Clitemnestra, aşa cum i se păruse lui Miss Marple şi înainte. În mod sigur nu-şi omorâse soţul, fiindcă nu avusese niciodată un soţ pe care să-l ucidă, şi părea puţin probabil să o fi omorât pe fata despre care spusese că era extrem de ataşată. De acest ataşament Miss Marple nu se îndoia. Văzuse cum ochii lui Clotilde se umpluseră de lacrimi când se pomenise de moartea lui Verity.

Cât despre Anthea… Anthea dusese cutia aceea de carton la poştă. Anthea venise după ea la motel. Anthea… Miss Marple avea îndoieli în ceea ce o privea pe Anthea. Nebună? Prea nebună pentru vârsta ei. Ochii îi fugeau de colo, colo. Ochi care păreau să vadă ceea ce alţi oameni nu observau, peste umărul tău. „E înspăimântată”, îşi zise Miss Marple. Înspăimântată de ceva. Dar de ce anume? Oare avea vreo boală mintală de vreun fel? Era speriată să nu se întoarcă la vreun azil sau vreo instituţie unde este posibil

să-şi fi petrecut o parte din viaţa? Era speriată că surorile ei considerau că nu era înţelept ca ea să rămână în libertate? Oare cele două nu erau foarte sigure de ceea ce ar fi putut sora lor Anthea să spună sau să facă?

Era ceva în atmosfera de aici. Miss Marple se întreba, în timp ce-şi sorbea ceaiul, ce fac domnişoarele Cooke şi Barrow. Oare se duseseră să viziteze acea biserică sau stăteau de vorbă, spunându-şi nimicuri? Era ciudat – modul cum veniseră şi se uitaseră la ea la St Mary Mead, ca şi cum trebuiau să şi-o amintească în autocar, dar fără să recunoască faptul că o văzuseră sau o întâlniseră vreodată.

Se petreceau tot felul de lucruri ciudate. Doamna Glynne luă tava de ceai, Anthea ieşi în grădină şi Miss Marple rămase singură cu Clotilde.

— Am impresia că-l cunoaşteţi pe arhidiaconul Brabazon, nu-i aşa? Întrebă Miss Marple.

— A, da, răspunse Clotilde, a participat ieri la slujbă. Dumneavoastră îl ştiaţi?

— O, nu, zise Miss Marple, dar a venit la Mistreţul de Aur să stea de vorbă cu mine. Bănuiesc că fusese la spital şi se interesase de moartea bietei domnişoare Temple. Se întreba dacă domnişoara Temple îi transmisese vreun mesaj. Am înţeles că ea se pregătea să-i facă o vizită. Însă i-am spus, desigur, că, deşi am fost acolo, în caz că puteam face ceva, nu a fost nimic de făcut decât să stau lângă patul bietei domnişoare Temple. Nu era conştientă şi nu aş fi putut să fac nimic ca să o ajut.

— Nu a spus… Nimic… Nu a dat vreo explicaţie a ceea ce s-a întâmplat? Întrebă Clotilde.

Puse întrebarea fără prea mare interes. Miss Marple se întrebă dacă simţea mai multă curiozitate decât arăta, dar considera că nu. Avea impresia că era preocupată de gânduri de o cu totul altă natură.

— Credeţi că a fost un accident? Se interesă Miss Marple. Sau credeţi că mai este şi altceva în povestea aceea spusă de nepoata doamnei Riseley-Porter?

— Ei bine, bănuiesc că dacă cei doi au declarat asta, trebuie să fi văzut ceva.

— Da. Amândoi au afirmat acelaşi lucru, nu-i aşa, deşi nu cu aceleaşi cuvinte, afirmă Miss Marple. Dar probabil e o chestiune firească.

Clotilde o privi curioasă.

— Păreţi intrigată de acest lucru.

— Hm, pare atât de puţin probabil, răspunse Miss Marple, e o poveste atât de improbabilă, doar dacă nu…

— Dacă nu, ce?

— Ei bine, mă întrebam şi eu…

Doamna Glynne intră din nou în cameră.

— Ce vă întrebaţi? Zise ea.

— Vorbeam despre accident, sau ne-accident, spuse Miss Marple.

— E ceva legat de locul ăsta, rosti Clotilde brusc. Ceva în atmosferă. Nu am trecut niciodată peste asta aici. Niciodată. Niciodată de când… De când a murit Verity. Au trecut ani, dar nu dispare. E o umbră aici. Se uită la Miss Marple. Nu aveţi aceeaşi impresie? Nu simţiţi o umbră aici?

— Ei bine, eu sunt o străină, răspunse Miss Marple. Este dificil pentru dumneavoastră şi pentru surorile dumneavoastră cu care locuiţi aici şi care aţi cunoscut-o. Cred că era aşa cum a descris-o arhidiaconul – o tânără încântătoare şi frumoasă.

— Era o fată minunată şi o copilă dragă, zise Clotilde.

— Aş fi vrut s-o fi cunoscut mai bine, spuse doamna Glynne. Desigur, pe vremea aceea locuiam în străinătate. Eu şi soţul meu am venit o dată acasă în concediu, dar mai mult stăteam la Londra. Nu veneam aici prea des.

Anthea intră din grădină, cu un buchet mare de crini în mână.

— Flori funerare, spuse ea. Asta ar trebui să avem aici azi, nu? O să le pun într-o vază mare. Flori funerare!

Şi râse dintr-odată – un chicotit ciudat, isteric.

— Anthea, rosti Clotilde, nu. Nu face asta! Nu este… Nu se cuvine.

— Mă duc să le pun în apă, zise Anthea veselă şi ieşi din încăpere.

— Serios, Anthea! Exclamă doamna Glynne. Nu cred că ea…

— Starea i se agravează, afirmă Clotilde.

Miss Marple adopta atitudinea cuiva care nu ascultă şi nu aude. Luă o cutiuţă de email şi o privi admirativ.

— Probabil că o să spargă vaza acum, zise Lavinia şi ieşi, la rândul ei.

— Sunteţi îngrijorate în legătură cu sora dumneavoastră, Anthea? Întrebă Miss Marple.

— A, da, mereu a fost cam dezechilibrată. Este cea mai mică dintre noi şi în copilărie a avut o sănătate destul de delicată. Însă am impresia că în ultima vreme starea ei s-a înrăutăţit în mod vizibil. Cred că ea nu-şi dă seama de gravitatea lucrurilor. Are atacurile astea prosteşti de isterie. Râde isteric la lucruri care ar trebui tratate cu seriozitate. Nu vrem să… Să o trimitem undeva sau… Ştiţi. Ar trebui să beneficieze de un tratament, dar nu cred că ar vrea să plece de acasă. Asta e casa ei, la urma urmelor. Deşi uneori… Este foarte greu.

— Viaţa e grea uneori, afirmă Miss Marple.

— Lavinia se gândeşte să plece, spuse Clotilde. Zice că ar vrea să meargă iarăşi să locuiască în străinătate. La Taormina, cred. A stat multă vreme acolo cu soţul ei şi au fost foarte fericiţi. Acum locuieşte de mulţi ani cu noi, dar pare să-i fie dor să plece şi să călătorească. Uneori am impresia… Că nu-i place să stea în aceeaşi casă cu Anthea.

— Oh, Doamne, făcu Miss Marple. Da am auzit de cazuri ca ăsta, unde apar dificultăţi.

— Îi este teamă de Anthea, zise Clotilde. Îi este în mod evident teamă de ea. Eu îi tot spun că nu are de ce să-i fie frică. Anthea e doar ciudată uneori. Ştiţi, are idei ciudate şi spune lucruri ciudate. Dar nu cred că reprezintă vreun

pericol – adică, vreau să spun… Nu ştiu ce vreau să spun. Nu cred să facă totuşi ceva periculos, sau ciudat, sau straniu.

— Nu au existat niciodată probleme de vreun fel? Întrebă Miss Marple.

— A, nu! Nu a existat niciodată nimic. Uneori are accese de furie şi îi displac, fără motiv, unii oameni. Şi este foarte geloasă în privinţa anumitor lucruri. Foarte geloasă atunci când… Ei bine, când cineva este în centrul atenţiei. Nu ştiu. Uneori cred că ar fi mai bine să vindem casa asta şi s-o părăsim cu totul.

— E trist pentru dumneavoastră, nu-i aşa? Făcu Miss Marple. Îmi dau seama că trebuie să fie foarte trist pentru dumneavoastră să locuiţi aici cu amintirea trecutului.

— Înţelegeţi, nu-i aşa? Da, îmi dau seama de asta. Nu-ţi poţi înfrâna astfel de sentimente. Te gândeşti la acea copilă dragă şi iubitoare. Mi-a fost ca o fiică. În orice caz, a fost fiica celor mai buni prieteni. Era şi foarte deşteaptă, isteaţă, o bună artistă. Se descurca foarte bine cu pregătirea în artă şi design. Eram foarte mândră de ea. Şi apoi – legătura aceea nenorocită, cu băiatul ăla bolnav mintal.

— Vă referiţi la fiul domnului Rafiel, Michael Rafiel?

— Da. Dacă nu ar fi venit aici! S-a întâmplat să locuiască în zonă şi tatăl lui a sugerat să ne caute, aşa că a venit să ia masa cu noi. Putea fi un tânăr foarte încântător uneori. Dar a fost mereu un delincvent cunoscut, cu un cazier urât. Fusese la închisoare de două ori şi avea o istorie nu foarte frumoasă cu fetele. Dar nu m-am gândit niciodată că Verity… Mi se părea doar o afecţiune superficială. Cred că aşa se întâmpla cu toate adolescentele la vârsta aceea. Îşi pierduse capul după el. Susţinea că tot ce i se întâmplase nu fusese din vina lui. Ştiţi cum vorbesc fetele. „Toată lumea e împotriva lui”, asta spun ele mereu. Nimeni nu se arată îngăduitor. Da, la un moment dat te saturi să tot auzi aşa ceva. Oare nu poate nimeni să le facă pe fetele astea să-şi bage minţile în cap?

— De obicei nu prea au multă minte, sunt de acord cu asta, zise Miss Marple.

— Nu a vrut, pur şi simplu, să asculte. Eu… Am încercat să-l ţin departe de casă. I-am spus să nu mai vină aici. Desigur, asta a fost o prostie. Mi-am dat seama mai târziu. Asta nu a însemnat decât că s-au întâlnit în afara casei – nu ştiu unde. Aveau diverse locuri de întâlnire. Obişnuia s-o ia cu maşina dintr-un loc dinainte stabilit şi să o aducă seara acasă. O dată sau de două ori nu a adus-o decât a doua zi. Am încercat să le spun că trebuie să înceteze, că toată aventura trebuie să ia sfârşit, dar nu au vrut să audă. Verity nu voia să asculte. Evident că nu mă aşteptam ca el să o facă.

— Intenţiona să se mărite cu el? Întrebă Miss Marple.

— Nu cred că s-a ajuns vreodată atât de departe. Nu cred că el ar fi vrut să se însoare cu ea sau că se gândise la una ca asta.

— Îmi pare foarte rău pentru dumneavoastră, zise Miss Marple. Cred că aţi suferit foarte mult.

— Da. Cel mai groaznic a fost să fiu nevoită să merg să identific cadavrul. Asta s-a întâmplat la ceva vreme după… După ce dispăruse. Evident, noi ne-am gândit că fugise cu el şi că o să aflăm veşti despre ea la un moment dat. Ştiam că poliţia lua varianta asta în serios. I-au cerut lui Michael să meargă la secţie şi să-i ajute cu ancheta, şi povestea spusă de el nu se potrivea cu ceea ce spuneau localnicii.

Apoi a fost găsită de poliţie, la mare distanţă de aici. Cam la vreo 50 de kilometri, într-un fel de groapă mărginită de tufe, pe o potecă pe care nu mergea aproape nimeni. Da, a trebuit să mă duc şi să văd cadavrul la morgă. Doamne, ce privelişte îngrozitoare! Câtă cruzime, câtă forţă fusese utilizată! De ce a vrut să-i facă el una ca asta? Nu fusese suficient că o strangulase? A strangulat-o cu propria eşarfă. Nu pot… Nu pot să mai vorbesc despre asta. Nu suport, nu suport s-o fac.

Lacrimile începură să-i curgă pe obraji.

— Îmi pare rău pentru dumneavoastră, repetă Miss Marple. Îmi pare tare, tare rău.

— Vă cred. Clotilde o privi dintr-odată. Şi încă nu ştiţi ce-i mai rău.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Nu ştiu… Nu ştiu ce să cred despre Anthea.

— La ce vă referiţi?

— În vremea aceea era atât de ciudată. Era… Era foarte geloasă. Brusc, a început să se întoarcă împotriva lui Verity, s-o privească de parcă o ura. Uneori aveam impresia… Că poate… A, nu, este un lucru îngrozitor să cred aşa ceva – nu se poate să crezi una ca asta despre propria soră… Odată a atacat pe cineva. Ştiţi, obişnuia să aibă astfel de accese de furie. M-am întrebat dacă ar fi putut să… Ah, nu trebuie să mă gândesc la aşa ceva. Nici nu poate fi vorba. Vă rog să uitaţi ce am spus. Nu e nimic adevărat, absolut nimic. Dar… Dar… Ei bine, nu este cu totul întreagă la minte. Trebuie să accept lucrul acesta. Când era tânără s-au întâmplat de vreo două ori nişte lucruri ciudate… Cu nişte animale. Aveam un papagal. Un papagal vorbitor, care spunea lucruri prosteşti, aşa cum fac papagalii, iar ea i-a sucit gâtul. De atunci nu m-am mai simţit niciodată la fel. Nu am mai simţit că pot să am încredere în ea. Nu m-am mai simţit sigură. Nu am mai simţit niciodată… Oh, Doamne, încep să devin şi eu isterică.

— Haideţi, haideţi, făcu Miss Marple pe un ton liniştitor, nu vă gândiţi la astfel de lucruri.

— Nu. Este destul de rău să ştiu… Să ştiu că Verity a murit. Şi încă într-un mod atât de oribil! În orice caz, alte fete se află în siguranţă de tânărul acela. A căpătat o condamnare pe viaţă. Încă e la închisoare şi nu o să-i dea drumul ca să mai rănească pe altcineva. Deşi nu ştiu de ce nu au tratat totul ca pe un caz de tulburare mintală – responsabilitate diminuată – aşa cum se întâmplă în ziua de azi cu asemenea lucruri. Ar fi trebuit să fie internat la

Broadmoor. Sunt convinsă că nu a fost responsabil pentru ceea ce a făcut.

Se ridică şi ieşi din cameră. Doamna Glynne se întoarse şi trecu pe lângă sora ei, în prag.

— Nu trebuie să-i acordaţi atenţie lui Clotilde, spuse ea. Nu şi-a revenit niciodată pe de-a-ntregul după povestea aceea îngrozitoare din trecut. A iubit-o atât de mult pe Verity!

— Pare să fie îngrijorată în legătură cu sora dumneavoastră.

— Cu Anthea? Anthea e în regulă. Este… Ăăă… Ei bine, e puţin sărită. E un pic… Isterică. E în stare să se monteze în legătura cu anumite lucruri, are fantezii ciudate, uneori e plină de imaginaţie. Dar nu cred că Clotilde are de ce să se îngrijoreze în asemenea măsură. Ah, Doamne, cine trece prin faţa ferestrei?

Două figuri apologetice apărură brusc în dreptul ferestrelor franţuzeşti.

— Ne scuzaţi, zise domnişoara Barrow, tocmai dădeam ocol casei ca să vedem dacă nu putem s-o găsim pe Miss Marple. Am auzit că a venit aici cu dumneavoastră şi mă întrebam… Oh, iată-vă, Miss Marple! Voiam să vă spun că nu am mai ajuns la biserica aceea în această după-amiază.

Se pare că e închisă pentru curăţenie, aşa că probabil astăzi vom renunţa la orice altă expediţie şi vom merge mâine. Sper că nu vă supăraţi că am apărut aşa. Am sunat la uşa din faţă, dar nu s-a auzit soneria.

— Mi-e teamă că nu funcţionează uneori, răspunse doamna Glynne. Ştiţi, are temperament. Uneori sună, alteori nu. Dar luaţi loc şi staţi cu noi puţin. Nu am ştiut că nu aţi plecat cu autocarul.

— Nu, ne-am gândit să admirăm priveliştile prin zonă, până unde putem să ajungem, iar continuarea excursiei ar fi fost cam… Cam dureroasă, după cele întâmplate cu o zi, două în urmă.

— Serviţi nişte sherry, le îndemnă doamna Glynne.

Ieşi din cameră şi se întoarse imediat. Anthea era cu ea, acum destul de calmă, aducând pahare şi o carafă cu sherry, şi se aşezară toate.

— Nu pot să nu-mi doresc să aflu ce o să se mai întâmple cu povestea asta, zise doamna Glynne. Mă refer la biata domnişoară Temple. Adică, mi se pare de-a dreptul imposibil să ştii ce gândesc de fapt poliţiştii. Par să controleze situaţia, şi cum nu a fost dat un verdict în anchetă, este clar că nu sunt mulţumiţi. Nu ştiu dacă asta are legătură cu rana.

— Nu cred, replică domnişoara Barrow. Adică lovitura la cap, contuzia aceea gravă… A fost provocată de bolovan. Singura întrebare este, Miss Marple, dacă bolovanul s-a rostogolit singur sau a fost împins de cineva.

— Ah, doar nu te gândeşti că… Începu domnişoara Cooke. Cine Dumnezeu ar fi vrut să rostogolească un bolovan în jos pe pantă? Îmi închipui că peste tot există huligani, ştiţi, tineri străini sau studenţi. Chiar mă întrebam dacă… Ei bine…

— Vreţi să spuneţi că vă întrebaţi dacă acel cineva nu a fost unul dintre tovarăşii noştri de călătorie, completă Miss Marple.

— Ei, nu… Nu am vrut să spun asta, se apără domnişoara Cooke.

— Dar este evident că nu ne putem opri să nu ne gândim la aşa ceva, afirmă Miss Marple. Trebuie să existe vreo explicaţie. Dacă poliţia pare sigură că nu a fost un accident, atunci cineva trebuie să fie responsabil şi… Ei bine, domnişoara Temple era străină de locurile astea. Nu pare să fi fost gestul cuiva… Vreunui localnic adică. Aşadar, totul se întoarce la… la toţi cei care ne-am aflat în autocar, nu-i aşa?

Scoase un hohot de râs uşor, ca un nechezat.

— Da, sigur!

— Nu, bănuiesc că nu ar trebui să spun asemenea lucruri. Dar, ştiţi, de fapt crimele sunt foarte interesante. Uneori se

întâmplă nişte lucruri extraordinare.
— Dumneavoastră, Miss Marple, v-aţi făcut vreo părere clară? M-ar interesa s-o aud, spuse Clotilde.
— Ei bine, omul se gândeşte la felurite posibilităţi.
— Domnul Caspar, interveni domnişoara Cooke. Mie nu mi-a plăcut din prima de el. S-a uitat la mine… Am avut impresia că ar putea avea de-a face cu spionajul sau cu altceva. Ştiţi, să vină la noi în ţară şi să caute secrete atomice sau aşa ceva.
— Nu cred că avem pe-aici ceva secrete atomice, replică doamna Glynne.
— Sigur că nu avem, zise şi Anthea. Poate că o urmărea cineva. Poate că era cineva aflat pe urmele ei fiindcă era vreo infractoare.
— Prostii! Exclamă Clotilde. Era directoarea pensionată a unei şcoli celebre şi era un om erudit. De ce ar fi urmărit-o cineva pe ea?
— Ah, nu ştiu. Poate nu mai era cum o ştiam sau ceva de genul ăsta.
— Sunt convinsă că Miss Marple are ceva idei, zise doamna Glynne.
— Da, am nişte idei, spuse Miss Marple. Mi se pare că… Singurele persoane care ar putea să… Oh, Doamne, e aşa de greu să spun aşa ceva. Dar sunt două persoane care mi-au venit în minte ca posibilităţi logice. Adică, nu cred că e chiar aşa, căci sunt convinsă că sunt nişte oameni foarte drăguţi, dar nu există altcineva care, în mod logic, să poată fi suspectat.
— La cine vă referiţi? Este foarte interesant.
— Nu cred că ar trebui să spun asemenea lucruri. E doar un fel de… Conjunctură îndepărtată.
— Cine credeţi că a rostogolit bolovanul? Cine credeţi că ar fi putut fi persoana pe care au văzut-o Joanna şi Emlyn Price?
— Ei bine, m-am gândit de fapt că… Că poate nu au văzut pe nimeni.

— Nu prea înţeleg, zise Anthea. Cum adică nu au văzut pe nimeni?

— Poate că au inventat toate astea.

— Ce – că ar fi văzut pe cineva?

— Păi e posibil, nu-i aşa?

— Vreţi să ziceţi că a fost un fel de glumă sau de idee răutăcioasă? Asta vreţi să spuneţi?

— În ziua de azi auzi tot felul de lucruri ieşite din comun făcute de tineri, afirmă Miss Marple. Bagă beţe în ochii cailor, sparg geamuri şi atacă oameni. De obicei, pietrele sunt aruncate de cineva tânăr, nu? Iar ei erau singurii tineri, nu-i aşa?

— Vreţi să spuneţi că este posibil ca Emlyn Price şi Joanna să fi rostogolit bolovanul acela?

— Păi ei sunt genul de oameni care ar fi putut face aşa ceva, zise Miss Marple.

— Închipuiţi-vă aşa ceva! Exclamă Clotilde. Ah, eu nu m-aş fi gândit niciodată la una ca asta. Dar înţeleg… Da, îmi dau seama că s-ar putea să aveţi dreptate. Desigur, eu nu ştiu cum sunt cei doi. Nu am călătorit împreună cu ei.

— Ah, erau foarte drăguţi, spuse Miss Marple. Joanna mi s-a părut o tânără extrem de… Ştiţi, capabilă.

— Capabilă să facă orice? Întrebă Anthea.

— Anthea, taci din gură! Îi ceru Clotilde.

— Da. Foarte capabilă, zise Miss Marple. La urma urmelor, dacă faci ceva care ar putea avea ca rezultat o crimă, trebuie să fii destul de capabil să reuşeşti să nu fii văzut.

— Trebuie să fi fost implicaţi amândoi în treaba asta, sugeră domnişoara Barrow.

— A, da, zise Miss Marple. Au fost implicaţi amândoi şi, în mare, au spus aceeaşi poveste. Ei sunt… Ei bine, ei sunt suspecţii principali, asta e tot ce pot să spun. Ei nu puteau fi văzuţi de ceilalţi. Restul grupului se afla pe o cărare mai jos. Ei ar fi putut urca până în vârful dealului şi puteau să clatine bolovanul. Probabil că nu au intenţionat să o omoare pe domnişoara Temple. Poate au vrut să fie doar… Doar un

gest de anarhie, să lovească ceva sau pe cineva – pe oricine, de fapt. Aşa că au rostogolit bolovanul. Şi apoi, desigur, au spus povestea cum că au văzut pe cineva acolo. Îmbrăcat într-o costumaţie destul de neobişnuită… Ei bine, nu ar trebui să spun asemenea lucruri, dar la asta m-am gândit.

— Mi se pare o idee foarte interesantă, zise doamna Glynne. Ce părere ai, Clotilde?

— Cred că este o posibilitate. Însă eu nu m-aş fi gândit la aşa ceva.

— Ei bine, spuse domnişoara Cooke, ridicându-se în picioare, trebuie să ne întoarcem la Mistreţul de Aur. Veniţi cu noi, Miss Marple?

— A, nu, răspunse Miss Marple. Bănuiesc că nu ştiţi. Domnişoara Bradbury-Scott a fost atât de amabilă să mă invite să vin din nou aici şi să mai stau o noapte – sau două – aici.

— Aha, înţeleg. Sunt convinsă că o să fie foarte plăcut pentru dumneavoastră. Mult mai confortabil. Se pare că la Mistreţul de Aur a sosit un grup cam gălăgios.

— Nu vreţi să veniţi să beţi o cafea cu noi după cină? Le propuse Clotilde. Este o seară destul de caldă. Nu vă putem invita la masă fiindcă mi-e teamă că nu avem destule provizii în casă, însă dacă vreţi să veniţi să serviţi o cafea…

— Ar fi foarte plăcut, răspunse domnişoara Cooke. Da, sigur vom da curs invitaţiei dumneavoastră atât de amabile.

Capitolul 21. Ceasul bate de trei ori.

I

Domnişoara Cooke şi domnişoara Barrow sosiră cu promptitudine la ora 20.45. Una purta o rochie de dantelă bej, iar cealaltă, o nuanţă de verde oliv. În timpul cinei, Anthea o întrebase pe Miss Marple despre aceste două doamne.

— Mi s-a părut ciudat din partea lor să nu-şi continue călătoria.

— A, mie nu mi se pare, replică Miss Marple. Cred că este un lucru firesc. Îmi închipui că au un plan precis.

— Ce vreţi să spuneţi cu asta? Întreba doamna Glynne.
— Cred că sunt mereu pregătite pentru diverse eventualităţi şi au un plan pentru astfel de situaţii.
— Vreţi să spuneţi, interveni Anthea, părând destul de interesată, că au un plan în caz de crimă?
— Aş vrea să nu mai vorbeşti despre moartea bietei domnişoare Temple ca despre o crimă, zise doamna Glynne.
— Dar evident că a fost o crimă, replică Anthea. Tot ce aş vrea să ştiu este cine a dorit s-o omoare? Mă gândesc că e vorba de vreun elev de-al ei de la şcoală, care a urât-o şi a avut mereu de gând s-o ucidă.
— Credeţi că ura poate dura atât de mult? Întrebă Miss Marple.
— A, da. Cred că poţi urî pe cineva ani de zile.
— Nu, o contrazise Miss Marple, eu cred că ura moare. Poţi să încerci să o menţii în viaţă artificial, dar consider că în cele din urmă vei da greş. Nu este o forţă atât de puternică precum dragostea.
— Nu credeţi că domnişoara Cooke sau domnişoara Barrow, sau amândouă ar fi putut comite crima?
— De ce ar face-o? Replică doamna Glynne. Serios, Anthea! Mie mi se par două femei foarte drăguţe.
— Eu am impresia că e ceva misterios în ceea ce le priveşte, afirmă Anthea. Tu nu, Clotilde?
— Cred că ai dreptate, fu de acord Clotilde. Mi s-au părut uşor artificiale, dacă înţelegeţi ce vreau să spun.
— Eu cred că au ceva sinistru, continuă Anthea.
— Tu mereu ai avut o imaginaţie bogată, afirmă doamna Glynne. Oricum, ele se aflau pe poteca de jos, nu? Le-aţi văzut acolo, nu-i aşa? Se adresă ea lui Miss Marple.
— Nu pot să spun că le-am remarcat în mod deosebit, zise Miss Marple. De fapt, nici n-am avut ocazia să fac asta.
— Adică?
— Nu se afla acolo, interveni Clotilde. Era aici, în grădina noastră.
— A, da, desigur. Am uitat.

— A fost o zi atât de plăcută, de liniştită, afirmă Miss Marple. Mi-a făcut mare plăcere. Mâine-dimineaţă aş vrea să mă duc din nou să privesc florile acelea albe din capătul grădinii, de pe movila aceea. Acum planta trebuie să fie în plină floare. Ştiţi, o să-mi amintesc mereu de asta când o să mă gândesc la vizita mea aici.

— Eu o urăsc, afirmă Anthea. Aş vrea să fie îndepărtată şi să construiesc din nou o seră acolo. Dacă strângem destui bani, sigur o să putem face asta, nu, Clotilde?

— Ba o s-o lăsăm aşa cum este, îi răspunse Clotilde. Nu vreau să ne atingem de ea. La ce ne mai serveşte acum o seră? Ar dura ani întregi până când viţa ar rodi din nou.

— Haideţi, interveni doamna Glynne, nu putem să continuăm să ne contrazicem pe tema asta. Haideţi să mergem în salon. Musafirele noastre trebuie să sosească în curând la cafea.

Tocmai atunci cele două invitate sosiră. Clotilde aduse tava cu cafea, umplu ceştile şi le împărţi. Puse una în faţa fiecărei musafire şi apoi îi aduse una lui Miss Marple. Domnişoara Cooke se aplecă înainte.

— Ah, scuzaţi-mă, Miss Marple, dar ştiţi, eu nu aş bea aşa ceva în locul dumneavoastră. Adică, nu e recomandabil să beţi cafea la ora asta. Nu o să mai puteţi dormi cum trebuie.

— Ah, aşa credeţi? Zise Miss Marple. Sunt obişnuită să beau cafea seara.

— Da, dar asta e o cafea foarte puternică, de bună calitate. Eu v-aş sfătui să n-o beţi.

Miss Marple se uită la domnişoara Cooke. Chipul acesteia era foarte sincer, iar părul ei blond, cu aspect nefiresc, îi atârna peste un ochi. Celălalt ochi clipi uşor.

— Înţeleg ce vreţi să spuneţi, spuse Miss Marple. Poate că aveţi dreptate. Bănuiesc că ştiţi câte ceva despre diete.

— A, da, mă preocupă foarte tare. Ştiţi, am ceva pregătire de asistentă medicală.

— Aşa deci. Miss Marple împinse uşor deoparte ceaşca. Există cumva vreo poză a acestei fete? Întrebă ea. Verity

Hunt sau cum o chema? Arhidiaconul vorbea despre ea. Părea să fi fost foarte ataşat de ea.

— Cred că era. Îi erau dragi tinerii, zise Clotilde.

Se ridică, traversă camera şi ridică uşor capacul unui birou. De acolo scoase o fotografie şi i-o aduse lui Miss Marple să o vadă.

— Iat-o pe Verity, zise ea.

— Un chip frumos, spuse Miss Marple. Da, un chip foarte frumos şi neobişnuit. Biata copilă!

— E îngrozitor că, în ziua de azi, astfel de lucruri par să se întâmple tot timpul, interveni Anthea. Fetele ies cu tot felul de tineri şi nimeni nu-şi bate capul să aibă grijă de ele.

— În zilele noastre trebuie să-şi poarte singure de grijă, afirmă Clotilde, iar ele habar n-au să facă asta, Dumnezeu să le aibă în pază!

Întinse mâna să ia fotografia de la Miss Marple. Mâneca ei prinse ceaşca de cafea şi o răsturnă pe podea.

— Oh, Doamne! Exclamă Miss Marple. Eu am fost de vină? V-am lovit peste mână?

— Nu, răspunse Clotilde, mâneca mea a fost de vină. E cam largă şi flutură. Doriţi poate un pahar de lapte fierbinte, dacă vă temeţi să beţi cafea?

— Ar fi foarte bun, răspunse Miss Marple. Un pahar de lapte fierbinte înainte de culcare ar fi foarte calmant, într-adevăr, şi te ajută întotdeauna să dormi bine.

După alte câteva replici de rutină, domnişoara Cooke şi domnişoara Barrow se pregătiră de plecare, o plecare destul de agitată, căci mai întâi una din cele două domnişoare, apoi cealaltă veni să ia ceva ce uitase în urmă – o eşarfă, o geantă şi o batistă.

— Ce mai agitaţie! Zise Anthea după plecarea invitatelor.

— Într-un fel îi dau dreptate lui Clotilde că femeile astea două nu par reale, dacă înţelegeţi la ce mă refer, spuse doamna Glynne.

— Da, sunt de acord cu dumneavoastră, zise Miss Marple. Nu par foarte reale. M-am gândit mult la ele şi m-am

întrebat de ce au venit de fapt în excursia asta şi dacă într-adevăr le face plăcere. Şi care a fost motivul adevărat pentru care au venit?

— Şi aţi aflat răspunsurile la toate aceste întrebări? Se interesă Clotilde.

— Cred că da, oftă Miss Marple. Am descoperit răspunsuri la o mulţime de lucruri, afirmă ea.

— Până acum sper că v-aţi simţit bine, zise Clotilde.

— Mă bucur că am abandonat excursia acum, răspunse Miss Marple. Nu cred că mi-ar mai fi făcut plăcere.

— Nu, e firesc asta.

Clotilde aduse un pahar cu lapte fierbinte din bucătărie şi o însoţi pe Miss Marple în camera ei.

— Pot să vă mai aduc ceva? Se interesă ea. Orice.

— Nu, mulţumesc, răspunse Miss Marple. Am tot ce-mi trebuie. Am aici gentuţa de voiaj, aşa că nu mai trebuie să despachetez. Mulţumesc, este foarte amabil din partea dumneavoastră şi a surorilor dumneavoastră să mă găzduiţi din nou în noaptea asta.

— Nu puteam să nu facem măcar atât, având în vedere scrisoarea domnului Rafiel. Era un om foarte atent.

— Da, fu de acord Miss Marple, genul de om care… Ei bine, care se gândeşte la tot. Avea o minte de excepţie.

— Cred că era un finanţist cunoscut.

— Se gândea la o mulţime de lucruri, nu numai la finanţe, spuse Miss Marple. Ei bine, mă bucur că a sosit momentul culcării. Noapte bună, domnişoară Bradbury-Scott.

— Să vă trimit micul dejun sus mâine-dimineaţă? Vreţi să-l serviţi în pat?

— Nu, nu, nu vreau să vă deranjez. Nu, prefer să cobor eu. Poate o ceaşcă de ceai ar fi foarte bine-venită, însă vreau să ies în grădină. Îmi doresc în mod deosebit să văd movila aceea acoperită toată cu flori, atât de frumoase şi de impresionante!

— Noapte bună! Somn uşor! Îi ură Clotilde.

II

În holul de la Old Manor pendula de la baza scării bătu ora două. Ceasurile din casă nu băteau toate la unison, iar unele dintre ele nu băteau deloc. Nu era uşor să ţii în ordine o casă plină de ceasuri antice. La ora trei, ceasul de la primul etaj bătu încet de trei ori. O rază slabă de lumină se văzu pe la cantul uşii.

Miss Marple se ridică în capul oaselor şi puse degetul pe butonul lămpii de lângă pat. Uşa se deschise foarte încet. Acum nu se zărea nici o lumină afară, dar se auziră paşi uşori care intrară în cameră. Miss Marple aprinse lumina.

— Ah, făcu ea, dumneavoastră sunteţi, domnişoară Bradbury-Scott? S-a întâmplat ceva?

— Am venit să văd dacă nu aveţi nevoie de ceva, răspunse domnişoara Bradbury-Scott.

Miss Marple o privi. Clotilde purta un halat lung, purpuriu. „Ce femeie frumoasă!” îşi zise Miss Marple. Cu părul încadrându-i chipul, era o figură dramatică, o figură de tragedie. Din nou, Miss Marple se gândi la piesele greceşti. Din nou, la Clitemnestra.

— Sunteţi sigură că nu pot să vă aduc ceva?

— Nu, mulţumesc, răspunse Miss Marple. Mi-e teamă, continuă ea pe un ton de scuză, că nici laptele nu mi l-am băut.

— Oh, de ce?

— Nu am crezut că îmi va face foarte bine, spuse Miss Marple.

Clotilde rămase acolo, la piciorul patului, privind-o.

— Nu în totalitate, zise Miss Marple.

— Ce vreţi să spuneţi cu asta?

Vocea lui Clotilde era aspră acum.

— Cred că ştiţi ce vreau să spun, replică Miss Marple. Cred că aţi ştiut toată seara. Poate chiar înainte de asta.

— Nu am idee despre ce vorbiţi.

— Nu?

Monosilaba interogativă avea o uşoară notă satirică.

— Mă tem că laptele s-a răcit. O să-l iau şi o să vă aduc altul fierbinte.

— Nu vă deranjaţi, zise Miss Marple. Chiar dacă îmi aduceţi, nu o să-l beau.

— Chiar nu înţeleg ce vreţi să spuneţi, afirmă Clotilde, privind-o. Ce persoană ieşită din comun sunteţi! Ce fel de femeie sunteţi? De ce vorbiţi în felul ăsta? Cine sunteţi?

Miss Marple trase de eşarfa de lână roz care îi înconjura capul, asemănătoare cu aceea pe care o purtase odinioară în Indiile de Vest.

— Unul dintre numele mele este Nemesis, afirmă ea.

— Nemesis? Şi ce înseamnă asta?

— Cred că ştiţi, zise Miss Marple. Sunteţi o femeie educată. Nemesis întârzie uneori mult timp, dar vine în cele din urmă.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Despre o fată foarte frumoasă pe care aţi ucis-o, replică Miss Marple.

— Pe cine am ucis? La ce vă referiţi?

— Mă refer la Verity.

— Şi de ce aş fi omorât-o?

— Fiindcă o iubeaţi, afirmă Miss Marple.

— Sigur că o iubeam. Îi eram devotată. Şi ea mă iubea, la rândul ei.

— Nu demult, cineva mi-a spus că dragostea este un cuvânt foarte înfricoşător. Chiar este un cuvânt înfricoşător. Dumneavoastră aţi iubit-o pe Verity prea mult. Însemna totul pentru dumneavoastră. Iar ea v-a fost devotată până când în viaţa ei a intervenit altceva. Un alt fel de dragoste. S-a îndrăgostit de un băiat, de un tânăr. Nu de unul foarte potrivit, nu era un specimen foarte bun, nu avea un trecut foarte bun, dar ea îl iubea şi el o iubea şi ea dorea să scape. Să scape de povara legăturii de dragoste pe care o trăia cu dumneavoastră. Voia să aibă viaţa normală a unei femei – să trăiască împreună cu bărbatul pe care şi-l alesese, să aibă

copii cu el. Dorea să se căsătorească, dorea fericirea dată de normalitate.

Clotilde se mişcă de pe loc. Se duse spre un scaun, se aşeză şi o privi ţintă pe Miss Marple.

— Aşadar, păreţi să înţelegeţi totul foarte bine, spuse ea.

— Da, înţeleg.

— Ceea ce spuneţi este destul de adevărat şi nu voi nega. Nu contează dacă neg sau nu.

— Nu, aveţi dreptate. Nu va cota.

— Ştiţi cumva, vă puteţi închipui cât am suferit?

— Da, îmi pot imagina. Mereu am putut să-mi imaginez diverse lucruri.

— Vă închipuiţi agonia de a gândi, de a şti că urmează să pierzi ceea ce iubeşti cel mai mult pe lume? Şi eu aveam s-o pierd în favoarea celui mai mizerabil şi depravat delincvent. Un om nedemn de fata mea frumoasă, minunată. Trebuia să pun capăt. A trebuit… A trebuit.

— Da, zise Miss Marple. Mai degrabă decât s-o lăsaţi să plece, aţi ucis-o. Fiindcă o iubeaţi, aţi omorât-o.

— Credeţi că aş fi putut să fac vreodată una ca asta? Credeţi că aş fi putut s-o sugrum pe fata pe care o iubeam? Credeţi că aş fi putut să-i zdrobesc chipul, să-i sfărâm capul? Nimeni, în afară de un om rău şi depravat, nu ar fi putut să facă aşa ceva.

— Nu, replică Miss Marple, nu aţi fi făcut aşa ceva. Dumneavoastră o iubeaţi şi n-aţi fi putut să faceţi lucrul ăsta.

— Păi, vedeţi, atunci vorbiţi aiureli.

— Nu i-aţi făcut aşa ceva. Fata căreia i s-au întâmplat cele spuse nu era fata pe care o iubeaţi. Verity încă se află aici, nu-i aşa? Este în grădină. Nu cred că aţi sugrumat-o. Cred că i-aţi dat o ceaşcă de cafea sau un pahar cu lapte, şi i-aţi administrat o supradoză nedureroasă de somnifer. Apoi, după ce a murit, aţi dus-o în grădină, aţi dat deoparte cărămizile căzute de la seră şi i-aţi făcut un mormânt acolo, sub podeaua de cărămizi, şi aţi acoperit-o. După care aţi

plantat polygonum, şi de atunci planta a crescut, tot mai mare şi mai puternică în fiecare an. Verity a rămas aici, cu dumneavoastră. Nu aţi lăsat-o niciodată să plece.

— Nebună! Nebună bătrână! Crezi că vei putea să scapi ca să spui povestea asta?

— Cred că da, replică Miss Marple. Nu sunt foarte sigură. Eşti o femeie puternică, mult mai puternică decât mine.

— Mă bucur că îţi dai seama de asta.

— Şi nu ai deloc scrupule, spuse Miss Marple. Ştii, criminalul nu se opreşte la o crimă. Am observat asta pe parcursul vieţii şi al studierii crimelor. Ai ucis două fete, nu-i aşa? Ai omorât-o pe fata pe care o iubeai şi ai mai omorât o fată.

— Am omorât o târfă proastă, o adolescentă de doi bani. Nora Broad. Cum de ştii de ea?

— M-am întrebat, zise Miss Marple. Din câte te-am cunoscut, nu credeam că ai fi putut suporta s-o strangulezi şi s-o desfigurezi pe fata pe care o iubeai. Dar cam în aceeaşi perioadă a dispărut şi o fată al cărei trup nu a fost găsit niciodată. Dar eu m-am gândit la cadavrul care a fost descoperit – numai că nu s-a ştiut că era al Norei Broad. Era îmbrăcată în hainele lui Verity şi a fost identificată ca fiind Verity de persoana la care s-ar fi apelat prima dată, persoana care o cunoştea mai bine ca oricine. A trebuit să te duci şi să spui dacă trupul descoperit era Verity. L-ai identificat. Ai spus că acel cadavru era Verity.

— Şi de ce aş fi făcut una ca asta?

— Fiindcă doreai ca băiatul care ţi-o luase pe Verity, băiatul pe care îl iubise Verity şi care o iubise, la rândul lui, să fie judecat pentru crimă. Aşa că ai ascuns cel de-al doilea cadavru într-un loc unde să nu fie descoperit cu uşurinţă. Iar atunci când urma să fie descoperit, avea să fie considerat al altei fete dispărute. Aveai să te asiguri că urma să fie identificat aşa cum doreai. Ai îmbrăcat-o în hainele lui Verity, i-ai pus geanta acolo – o scrisoare, două, o brăţară, o cruciuliţă pe un lănţişor. Apoi ai desfigurat-o. În

urmă cu o săptămână ai comis o a treia crimă – Elizabeth Temple. Ai ucis-o fiindcă ştiai că vine în zonă şi îţi era teamă de ceea ce putea să ştie, din cele ce Verity ar fi putut să-i spună sau să-i scrie, şi te-ai gândit că dacă Elizabeth Temple se întâlneşte cu arhidiaconul Brabazon, amândoi ar fi putut să ajungă mai aproape de adevăr. Elizabeth Temple nu trebuia lăsată să-l întâlnească pe arhidiacon. Eşti o femeie foarte puternică. Ai fi putut să rostogoleşti bolovanul acela în jos pe deal. Trebuie să-ţi fi luat ceva timp, dar eşti o femeie foarte puternică.

— Suficient de puternică încât să mă ocup şi de tine, zise Clotilde.

— Nu prea cred că vei fi lăsată să faci asta, replică Miss Marple.

— Ce vrei să spui, babă nenorocită şi amărâtă?

— Da, sunt bătrână şi am puţină forţă în braţe şi picioare. De fapt, foarte puţină forţă în trup. Dar în felul meu sunt un emisar al justiţiei.

Clotilde izbucni în râs.

— Şi cine o să mă oprească să-ţi fac felul?

— Cred că îngerul meu păzitor, replică Miss Marple.

— Ai mare încredere în îngerul tău păzitor, nu-i aşa? Zise Clotilde şi râse din nou.

Se apropie de pat.

— Poate chiar doi îngeri păzitori, spuse Miss Marple. Domnul Rafiel făcea mereu lucrurile în stil mare.

Miss Marple îşi strecură mâna sub pernă şi scoase un fluier pe care îl duse la buze. Sunetele răsunară cu putere, ascuţit, cu o furie care ar fi atras atenţia unui poliţist aflat chiar şi în capătul străzii. Două lucruri se petrecură aproape simultan. Uşa camerei se deschise. Clotilde se întoarse. Domnişoara Barrow stătea în prag. În acelaşi timp, uşa garderobului masiv se deschise la rândul ei şi domnişoara Cooke apăru din el. Ambele femei aveau pe chip un aer sumbru, profesional, care era uşor de remarcat,

în contrast cu atitudinea amabilă de mai devreme din acea seară.

— Cei doi îngeri păzitori! Exclamă Miss Marple bucuroasă. Domnul Rafiel m-a făcut să fiu mândră de el!

Capitolul 22. Miss Marple spune o poveste

— Când aţi aflat că acele două femei erau agenţi privaţi care vă însoţeau ca să vă ofere protecţie? Întrebă profesorul Wanstead.

Se aplecă înainte, privind-o gânditor pe doamna cu păr alb care stătea dreaptă pe scaunul din faţa lui. Se aflau într-o clădire guvernamentală din Londra, şi mai erau alte patru persoane prezente – un oficial de la Biroul Procuraturii Publice, directorul adjunct de la Scotland Yard, Sir James Lloyd, directorul închisorii Manstone, Sir Andrew McNeil. A patra persoană era ministrul de interne.

— De-abia seara trecută, zise Miss Marple. Până atunci nu fusesem sigură. Domnişoara Cooke venise la St Mary Mead şi am descoperit destul de repede că nu era cine pretindea că este, adică o femeie priceputa la grădinărit, care venise să-şi ajute o prietenă să pună la punct grădina. Aşa că trebuia să mă decid care îi era scopul adevărat, odată ce ea se familiarizase cu înfăţişarea mea, lucru care, evident, era singurul scop pentru care venise acolo. Când am recunoscut-o din nou, în autocar, a trebuit să mă decid dacă venise în excursie ca să mă vegheze sau dacă acele două femeie erau angajate de ceea ce aş putea numi „partea adversă”.

M-am convins de-abia aseară, când domnişoara Cooke m-a prevenit, avertizându-mă destul de clar să nu beau ceaşca de cafea pe care Clotilde Bradbury-Scott tocmai o aşezase înaintea mea. Şi-a ales cuvintele cu mare atenţie, însă avertismentul era evident. Mai târziu, când le-am urat celor două noapte bună, una din ele mi-a luat mâna în palme, scuturându-mi-o cu multă prietenie şi afecţiune. Şi, în acel moment, mi-a strecurat ceva în palmă, care, la o cercetare ulterioară, s-a dovedit a fi un fluier foarte puternic. L-am

luat cu mine când m-am culcat, am acceptat paharul cu lapte pe care gazda mea m-a îndemnat stăruitor să-l beau şi i-am spus noapte bună, având grijă să nu-mi schimb atitudinea simplă şi prietenoasă.

— Şi nu aţi băut laptele?

— Sigur că nu, replică Miss Marple. Drept cine mă luaţi?

— Mă scuzaţi, spuse profesorul Wanstead. Mă surprinde că nu v-aţi încuiat uşa.

— Asta ar fii fost o greşeală, afirmă Miss Marple. Voiam ca Clotilde Bradbury-Scott să intre. Voiam să văd ce va spune sau ce va face. Eram aproape sigură că va intra după ce va fi trecut suficient timp, ca să se asigure că am băut laptele şi că eram inconştientă, cufundată într-un somn din care probabil nu aveam să mă mai trezesc.

— Aţi ajutat-o pe domnişoara Cooke să se ascundă în dulap?

— Nu. Am fost complet luată prin surprindere când a apărut aşa, brusc. Bănuiesc, zise Miss Marple gânditoare, că s-a strecurat acolo când m-am dus la capătul coridorului la… la baie.

— Ştiaţi că ele se aflau în casă?

— După ce mi-au dat fluierul, m-am gândit că o să fie pe undeva, prin apropiere. Nu cred că era foarte greu să pătrunzi în casă, căci nu existau obloane sau alarme, sau ceva de genul ăsta. Una din ele s-a întors pretextând că şi-a uitat eşarfa sau geanta. Probabil atunci au reuşit să lase o fereastră neîncuiată şi îmi închipui că s-au întors în casă aproape imediat după ce au plecat, când cei dinăuntru se pregăteau de culcare.

— V-aţi asumat un mare risc, Miss Marple.

— Am sperat că totul o să fie bine, răspunse Miss Marple. Nu poţi trece prin viaţă fără să-ţi asumi anumite riscuri atunci când e necesar.

— Apropo, pontul pe care ni l-aţi dat despre pachetul trimis la organizaţia caritabilă a fost un succes. În el era un pulover nou-nouţ, cu guler polo, viu colorat, cu carouri

negre şi roşii. Foarte uşor de observat. Ce v-a făcut să vă gândiţi la asta?

— Ei bine, asta a fost chiar o treabă simpla, afirmă Miss Marple. Descrierea făcută de Emlyn şi Joanna siluetei pe care o văzuseră m-a determinat să cred aproape cu certitudine că aceste haine uşor de remarcat, în culori foarte vizibile, fuseseră purtate intenţionat ca să fie observate şi, prin urmare, era foarte important să nu fie ascunse în zonă sau păstrate printre lucrurile personale. Trebuiau să dispară cât mai curând posibil. Şi nu există decât un mod cu adevărat reuşit de a scăpa de un lucru – prin intermediul poştei. Orice articol de îmbrăcăminte poate fi trimis cu uşurinţă organizaţiilor caritabile. Gândiţi-vă cât de încântaţi ar fi cei care strâng haine pentru Mamele Şomere – sau cum s-o numi organizaţia caritabilă – să găsească un pulover de lână nou-nouţ. Tot ce trebuia să fac era să descopăr adresa la care fusese trimis.

— Şi le-aţi cerut-o de la poştă?

Ministrul de interne părea oarecum şocat.

— Evident, nu direct. Adică a trebuit să mă prefac agitată şi să explic cum am pus adresa greşită pe unele lucruri pe care le trimiteam la o organizaţie de caritate şi nu puteau oare să-mi spună dacă pachetul pe care amabila mea gazdă îl adusese la oficiu fusese trimis deja. Şi o femeie foarte drăguţă de la poştă a făcut tot posibilul şi şi-a amintit că pachetul nu fusese trimis la adresa la care speram eu, aşa că mi-a dat adresa pe care şi-o notase. Cred că nu a avut nici un fel de bănuieli că aş fi dorit informaţia din vreun motiv anume – doar că eram o bătrânică un pic ameţită, foarte îngrijorată în legătură cu locul unde ajunsese pachetul ei cu haine purtate.

— Ah, făcu profesorul Wanstead, înţeleg că sunteţi şi actriţă, Miss Marple, nu numai un înger al răzbunării. Apoi adăugă: Când aţi început să descoperiţi ce s-a întâmplat în urmă cu zece ani?

— Pentru început, lucrurile mi s-au părut foarte dificil de rezolvat, aproape imposibil. În mintea mea, îl condamnam pe domnul Rafiel că nu clarificase lucrurile. Dar acum îmi dau seama că a fost foarte înţelept din partea lui să procedeze aşa. Serios, a fost extraordinar de înţelept. Îmi dau seama cum de a fost un om de afaceri de mare succes şi a câştigat cu uşurinţă atâţia bani. Îşi planifica totul în amănunţime. Mi-a dat suficiente informaţii, pe bucăţele, de fiecare dată. Prin urmare, am fost îndrumată pe calea cea bună. Mai întâi, îngerii mei păzitori au fost alertaţi să observe cum arăt. Apoi am fost trimisă în excursie şi către oamenii de aici.

— La început, aţi suspectat – dacă pot să folosesc acest cuvânt – pe cineva din excursie?

— Numai ca posibilităţi.

— Fără să aveţi presentimentul răului?

— Ah, vă amintiţi de asta. Nu, nu am avut impresia că exista vreo atmosferă malefică sesizabilă. Nu mi s-a spus cu cine ar trebui să iau legătura, însă ea mi s-a prezentat singură.

— Elizabeth Temple?

— Da. A fost ca un far călăuzitor care mi-a luminat lucrurile în noapte, răspunse Miss Marple. Până atunci, fusesem într-o beznă totală. Existau anumite lucruri care, din ceea ce indicase domnul Rafiel, era logic să existe. Trebuia să fie pe undeva o victimă şi pe undeva un criminal. Da, a fost indicat un criminal pentru că aceasta era singura legătură care exista între mine şi domnul Rafiel. În Indiile de Vest existase un criminal. Şi eu, şi domnul Rafiel am fost implicaţi, şi tot ce ştia el despre mine era legătura mea cu povestea aceea. Deci nu putea fi vorba despre altceva. De asemenea, nu putea fi vorba despre o crimă obişnuită. Trebuia să fie – şi să se dovedească astfel – opera cuiva care acceptase răul. Răul în locul binelui. Păreau să fie indicate două victime. Trebuia să fie cineva ucis şi trebuia să existe o victimă clară a nedreptăţii. O victimă care fusese acuzată

de o crimă pe care nu o comisese. Aşa că, gândindu-mă la toate aceste lucruri, nu am avut nici un indiciu până când nu am stat de vorbă cu domnişoara Temple. Era o persoană foarte intensă, provocatoare. Aici a apărut prima legătură cu domnul Rafiel. Domnişoara Temple mi-a vorbit despre o fată pe care o cunoscuse, care fusese odinioară logodită cu fiul domnului Rafiel. Atunci a apărut prima rază de lumină. Mi-a spus că fata nu s-a măritat cu tânărul. Am întrebat-o de ce şi ea a zis: „Fiindcă a murit”. Am întrebat după aceea cum a murit, ce o omorâse, iar ea a rostit foarte tare, foarte hotărât – încă îi pot auzi vocea, ca dangătul profund al unui clopot – a zis, „Dragostea”. Iar după aceea a spus că „Dragostea este cel mai înfricoşător cuvânt din lume”. Atunci nu mi-am dat seama la ce se referă cu exactitate. De fapt, prima idee care mi-a trecut prin minte a fost că fata se sinucisese din cauza unei poveşti de dragoste nefericite. Se poate întâmpla destul de des şi este o tragedie când se petrece. Atunci asta era tot ce ştiam. Asta, şi faptul că acea călătorie în care pornise nu era doar o excursie de plăcere. Mi-a spus că se afla într-un pelerinaj. Se ducea într-un loc sau la o persoană anume. Nu am aflat în acel moment cine era persoana – asta s-a lămurit mai târziu.

— Arhidiaconul Brabazon?

— Da. Pe atunci nici nu ştiam de existenţa lui. Dar de atunci am simţit că personajele principale – actorii principali – din această dramă, sau cum vreţi s-o numiţi, nu se aflau în excursie. Nu erau printre cei din autocar. Am ezitat pentru scurtă vreme, am ezitat în privinţa unor anumite persoane. Am ezitat, gândindu-mă la Joanna Crawford şi la Emlyn Price.

— De ce v-aţi oprit asupra lor?

— Din cauza tinereţii lor, răspunse Miss Marple. Deoarece tinereţea este deseori asociată cu sinuciderea, cu violenţa, cu gelozia intensă şi cu iubirea tragică. Un bărbat îşi ucide prietena – se întâmplă. Da, m-am gândit la ei, dar nu mi s-a părut că există vreo asociere. Nici o urmă de rău, de

disperare, de nefericire. M-am folosit mai târziu de această idee, că ei ar putea fi făptaşii, când am fost invitată la un pahar de sherry la Old Manor în acea ultimă seară. Am subliniat cum puteau ei să fie cei mai indicaţi suspecţi în cazul morţii lui Elizabeth Temple. Când o să-i reîntâlnesc, adăugă Miss Marple pedantă, o să-mi cer scuze că i-am folosit ca pe nişte personaje utile în distragerea atenţiei de la ideile mele adevărate.

— Şi următorul element a fost moartea lui Elizabeth Temple?

— Nu, replică Miss Marple. De fapt, următorul element a fost sosirea mea la Old Manor. Amabilitatea cu care am fost primită şi găzduirea mea sub acoperişul lor ospitalier. Şi acest lucru fusese aranjat de domnul Rafiel. Aşa că am ştiut că trebuie să mă duc acolo, dar nu şi din ce motiv. Putea fi doar un simplu loc unde să primesc mai multe informaţii care să mă ghideze în căutarea mea. Îmi cer scuze, zise Miss Marple, revenind dintr-odată la atitudinea ei obişnuită, apologetică şi agitată, vorbesc mult prea mult. Nu trebuie să vă spun chiar tot ce am gândit şi…

— Vă rog să continuaţi, o îndemnă profesorul Wanstead. Poate nu vă daţi seama, dar ceea ce îmi spuneţi este deosebit de interesant pentru mine. Totul se leagă cu ceea ce ştiam şi am văzut în activitatea mea profesională. Spuneţi-mi în continuare ce aţi simţit.

— Da, continuaţi, zise Sir Andrew McNeil.

— Chiar simţeam, spuse Miss Marple. Ştiţi, nu era vorba de o deducţie logică. Se baza pe un fel de reacţie emoţională sau susceptibilitate la… Ei bine, pot să-i spun numai „atmosferă”.

— Da, este logic, afirmă profesorul Wanstead. Atmosfera din case, din diverse locuri, din grădină, din pădure, dintr-o încăpere sau dintr-o cabană.

— Cele trei surori. La asta m-am gândit, am simţit şi mi-am spus când am intrat în Old Manor. Am fost primită cu atâta amabilitate de Lavinia Glynne. Există ceva legat de această

expresie – cele trei surori – care dă o senzaţie sinistră. Se combină cu cele trei surori din literatura rusă, cu cele trei vrăjitoare de la catafalcul lui Macbeth. Mi s-a părut că acolo există o atmosferă de durere, de profundă nefericire, şi o atmosferă de teamă amestecate cu o atmosferă de oarecare normalitate, care se străduia să reziste.

— Aceste ultime cuvinte mă interesează, zise Wanstead.

— Cred că se datora doamnei Glynne. Ea a fost cea care a venit să mă întâmpine când a sosit autocarul şi mi-a făcut invitaţia. Era o femeie absolut normală şi plăcută, văduvă. Nu era foarte fericită, dar când spun asta nu înseamnă că are ceva de-a face cu durerea sau nefericirea profundă, ci doar că trăia într-o atmosferă nepotrivită pentru caracterul ei. M-a luat împreună cu ea şi le-am întâlnit pe cele două surori. A doua zi aveam să aflu de la o servitoare bătrână, care îmi adusese ceaiul de dimineaţă, o poveste despre o tragedie a unei fete care fusese ucisă de prietenul ei. Despre alte fete din împrejurimi care căzuseră victime violenţei sau atacurilor sexuale. A trebuit să fac o a doua evaluare. I-am eliminat pe cei din autocar ca nefiind implicaţi personal în cercetarea mea. Undeva încă exista un ucigaş. A trebuit să mă întreb dacă nu cumva unul dintre ucigaşi nu se afla aici. Aici în această casă unde fusesem trimisă. Clotilde, Lavinia, Anthea. Trei nume pentru trei surori ciudate, trei fericite, nefericite, îndurerate, înspăimântate – cum erau, de fapt? Atenţia mi-a fost atrasă mai întâi de Clotilde. O femeie înaltă, frumoasă. O personalitate. Aşa cum şi Elizabeth Temple fusese o personalitate. Am simţit că aici, unde terenul era delimitat, trebuie să adun tot ce puteam despre cele trei surori. Trei Parce13. Cine putea fi ucigaşul? Ce fel de ucigaş? Ce fel de crimă? Atunci am simţit cum se iveşte încet, precum o miasmă, atmosfera. Nu cred că există alt cuvânt care s-o descrie decât Răul. Nu neapărat că vreuna dintre cele trei era rea, ci că trăiau într-o atmosferă unde se întâmplase ceva rău, care îşi lăsase umbra sau care încă plana asupra

lor. Clotilde, cea mai în vârstă, a fost prima la care m-am gândit. Era frumoasă, puternică, o femeie cu intense trăiri emoţionale. Am văzut-o, recunosc, ca o posibilă Clitemnestra. De curând – Miss Marple adoptă tonul ei obişnuit – cineva foarte amabil m-a dus la o piesă grecească jucată la o bine-cunoscută şcoală publică de băieţi, nu departe de zona unde locuiesc. Am fost foarte, foarte impresionată de interpretarea personajului Agamemnon şi mai ales de cea a băiatului care a jucat-o pe Clitemnestra. O interpretare cu totul remarcabilă. Mi s-a părut că în Clotilde văd o femeie care ar putea plănui şi duce la bun sfârşit asasinarea soţului în baie.

Pentru o clipă, profesorul Wanstead făcu tot posibilul să-şi stăpânească râsul provocat de seriozitatea tonului lui Miss Marple. Aceasta îi făcu uşor cu ochiul.

— Pare o prostie, nu-i aşa, să spui una ca asta? Dar chiar mi-am imaginat-o în felul acesta, jucând acel rol, ca să zic aşa. Din nefericire, nu avea un soţ. Nu avusese niciodată, prin urmare, nu îl omorâse. Apoi m-am gândit la cea care mă dusese acolo. Lavinia Glynne. Părea o femeie foarte drăguţă, plăcută şi cu picioarele pe pământ. Dar vai, unii oameni care comiseseră crime produceau aceeaşi impresie celor din jur. Mulţi ucigaşi erau oameni plăcuţi şi încântători, iar ceilalţi au fost şocaţi când au aflat. Este ceea ce eu numesc criminali respectabili. Cei care ar comite o crimă din motive practice. Fără emoţie, ci doar ca să atingă un scop anume. Nu mi se părea foarte probabil şi aş fi fost extrem de surprinsă dacă acesta era cazul, dar nu puteam s-o las deoparte pe doamna Glynne. Era văduvă de câţiva ani. Era posibil. Am lăsat lucrurile în stadiul acela. Apoi am ajuns la cea de-a treia soră. Anthea. Avea o personalitate deconcertantă. Mi se părea împrăştiată, ţicnită şi într-o stare emoţională pe care am caracterizat-o, în ansamblu, drept frică. Era înfricoşată de ceva. Foarte înfricoşată. Ei bine, şi ea se potrivea profilului. Dacă ar fi comis vreo crimă, una despre care credea că fusese uitată pentru

totdeauna, şi ar fi existat vreo recrudescenţă, vreo reînviere a unor vechi probleme, poate ceva legat de ancheta în cazul lui Elizabeth Temple, s-ar fi putut simţi înspăimântată că o veche crimă va fi scoasă la iveală. Avea un fel ciudat de a te privi, apoi se uita brusc dintr-o parte în alta, peste umăr, de parcă vedea ceva care se afla în spatele ei. Ceva care o înfricoşa. Aşa că şi ea putea reprezenta un posibil răspuns. O criminală posibil uşor instabilă psihic, care ar fi putut ucide fiindcă se considera persecutată. Fiindcă îi era teamă. Astea erau simple idei. Reprezentau numai o evaluare ceva mai amănunţită a posibilităţilor pe care deja le analizasem în autocar. Dar atmosfera din casă mă apăsa mai mult ca niciodată. A doua zi m-am plimbat prin grădină cu Anthea. La capătul aleii principale se afla o movilă, creată de prăbuşirea unei foste sere. Din cauza lipsei reparaţiilor şi a grădinarilor de la sfârşitul războiului, sera nu mai fusese folosită, pereţii căzuseră, grămezile de cărămizi fuseseră acoperite de pământ şi iarbă şi fusese sădită o plantă agăţătoare. O plantă bine-cunoscută atunci când vrei să ascunzi sau să acoperi vreo clădire urâtă din grădină. Se numeşte polygonum. Este unul dintre arbuştii cu flori cu cea mai rapidă creştere, care acoperă şi ucide şi usucă tot ce este sub locul pe care creşte. Şi creşte peste orice. Într-un fel, este o plantă înfricoşătoare. Are nişte flori albe foarte frumoase, care arată minunat. Încă nu înflorise, dar urma să o facă. Am stat acolo cu Anthea, iar ea părea să fie teribil de nefericită de pierderea serei. Spunea că avea nişte struguri minunaţi, şi acest lucru părea să şi-l amintească cel mai bine despre acea grădină din copilăria ei. Iar ea îşi dorea, îşi dorea cu disperare să aibă suficienţi bani să dea la o parte movila, să niveleze terenul şi să reconstruiască sera unde să planteze viţă şi piersici, ca pe vremuri. Simţea o nostalgie teribilă pentru trecut. Dar era mai mult de atât. Din nou, am simţit foarte distinct atmosfera de teamă. Ceva în legătură cu movila o înspăimânta. Atunci nu mi-am dat seama despre ce era

vorba. În continuare ştiţi ce s-a întâmplat. A urmat moartea lui Elizabeth Temple şi, din povestea spusă de Emlyn Price şi Joanna Crawford, nu exista nici o îndoială că se putea trage doar o singură concluzie. Nu fusese un accident. Fusese o crimă comisă deliberat.

Cred că de atunci am ştiut, continuă Miss Marple. Am ajuns la concluzia că fuseseră trei crime. Am auzit întreaga poveste a fiului domnului Rafiel, băiatul delincvent, puşcăriaşul, şi m-am gândit că într-adevăr erau adevărate toate acele lucruri, dar niciunul nu arăta ca ar fi un criminal sau un posibil criminal. Toate probele fuseseră împotriva lui. Nu existase nici o îndoială în mintea cuiva că o omorâse pe fata al cărei nume aflasem că era Verity Hunt. Dar arhidiaconul Brabazon a pus cireaşa pe tort, cum se spune. Îi cunoscuse pe cei doi tineri. Veniseră la el fiindcă doreau să se căsătorească, iar el decisese că acest lucru trebuia să se întâmple. Se gândise că probabil nu era o căsătorie înţeleaptă, dar era o căsătorie justificată de faptul că amândoi se iubeau. Fata îl iubea pe băiat cu acea dragoste adevărată. La fel de adevărată precum numele ei. Iar arhidiaconul a considerat că băiatul, cu toată proasta lui reputaţie sexuală, era cu adevărat îndrăgostit de fată şi avea toate intenţiile să-i fie credincios şi să încerce să-şi îndrepte unele dintre tendinţele lui rele. Arhidiaconul nu era optimist. Cred că nu era convins că avea să fie o căsnicie cu totul fericită, dar în mintea lui o considera necesară. Era necesară fiindcă, dacă iubeşti destul de mult, vei plăti preţul, chiar dacă acesta este dezamăgirea şi o anumită doză de nefericire. Dar de un lucru era sigur. Acel chip desfigurat, acel cap zdrobit nu putea să fie fapta unui băiat care iubea cu adevărat o fată. Aici nu era vorba de un viol. Eram dispusă să-l cred pe arhidiacon pe cuvânt. Dar mai ştiam că obţinusem adevăratul indiciu, care îmi fusese dat de Elizabeth Temple. Ea afirmase că motivul morţii lui Verity fusese dragostea – unul dintre cele mai înfricoşătoare cuvinte din câte există.

Atunci mi-a fost foarte clar totul. Cred că deja ştiam adevărul de ceva vreme. Existaseră doar mici piese care nu se potriveau, dar acum îşi găsiseră locul. Se potriveau cu ceea ce spusese Elizabeth Temple. Cauza morţii lui Verity. La început rostise un singur cuvânt, „dragostea”, şi apoi spusese că „dragostea poate fi cel mai înfricoşător cuvânt”. Atunci totul a devenit foarte clar. Dragostea copleşitoare pe care Clotilde o nutrea pentru fată. Adoraţia fetei pentru Clotilde, dependenţa de ea, iar apoi, pe măsură ce Verity s-a maturizat, instinctele normale au început să acţioneze. Dorea Dragoste. Dorea să fie liberă să iubească, să se căsătorească, să aibă copii. Şi iată că a apărut tânărul pe care putea să-l iubească. Ştia că nu era demn de încredere, ştia că era catalogat drept sămânţă rea, dar asta – şi Miss Marple rosti cuvintele cu un ton firesc – nu este ceva care să îndepărteze o fată. Nu. Femeilor le plac băieţii răi. Întotdeauna s-a întâmplat aşa. Se îndrăgostesc de băieţii răi. Sunt foarte sigure că pot să-i schimbe. Iar în tinereţea mea, posibilii soţi drăguţi, amabili, stabili, de încredere primeau din partea fetelor asigurarea că o să le fie „ca o soră”, ceea ce nu-i mulţumea deloc. Verity s-a îndrăgostit de Michael Rafiel, iar acesta era pregătit să întoarcă o nouă foaie în viaţă şi să se însoare cu această fată, fiind sigur că nu va mai dori niciodată să se uite la altă femeie. Nu spun că ar fi fost fericiţi până la adânci bătrâneţi, dar era – şi arhidiaconul era convins de asta – o dragoste adevărată. Aşa că au decis să se căsătorească. Eu cred că Verity i-a scris lui Elizabeth şi i-a spus că avea de gând să se mărite cu Michael Rafiel. Ceremonia a fost aranjată în secret, căci Verity îşi dăduse seama că ceea ce făcea de fapt era o evadare. Evada dintr-o viaţă pe care nu mai voia s-o ducă, de lângă cineva pe care îl iubea foarte mult, dar nu aşa cum îl iubea pe Michael. Şi acest lucru îi era interzis. Nu avea să i se acorde permisiunea de bunăvoie şi în cale i-ar fi fost ridicate tot felul de obstacole. Aşa că, după cum fac tinerii, urma să evadeze. Nu era nevoie să fugă la Gretna Green,

erau destul de maturi ca să se căsătorească. Ea a apelat la arhidiaconul Brabazon, vechiul ei prieten care îi oferise comuniunea şi care îi era un prieten adevărat. Aşadar, căsătoria a fost aranjată – ziua, ora – şi probabil îşi cumpărase în secret şi o rochie în care să se mărite. Fără îndoială, aranjaseră să se întâlnească undeva. Urmau să vină separat la locul de întâlnire. Cred că el a sosit acolo, însă ea nu a apărut. Probabil că a aşteptat-o. A aşteptat şi apoi a încercat să afle, poate, de ce nu a venit. Cred că ulterior i-a fost trimis un mesaj, poate chiar o scrisoare în care era imitată caligrafia ei, prin care i se spunea că ea se răzgândise. Că totul se terminase şi că urma să plece un timp ca să-şi revină. Nu ştiu. Dar cred că lui nici prin cap nu i-a trecut adevăratul motiv pentru care ea nu a mai venit sau de ce nu îi spusese nimic. Nici măcar o clipă nu s-a gândit că ea fusese ucisă deliberat, cu cruzime, aproape nebuneşte poate. Clotilde nu avea de gând s-o piardă pe cea pe care o iubea. Nu avea de gând s-o lase să-i scape, s-o lase să plece cu un tânăr pe care îl ura şi îl dispreţuia.

Avea s-o oprească pe Verity, în felul ei. Dar ce nu puteam să cred, ce nu am crezut, era că o strangulase pe fată şi apoi o desfigurase. Nu cred că ar fi fost în stare să facă aşa ceva. Cred că a rearanjat cărămizile de la sera prăbuşită şi a pus deasupra pământ şi vegetaţie. Fetei i se dăduse ceva de băut, probabil o supradoză de somnifer. Un gest ce ţine de tradiţia grecească. O ceaşcă de cucută – chiar dacă nu a fost cucută. Apoi Clotilde a îngropat-o în grădină, a pus cărămizile deasupra, şi pământul, şi plantele…

— Niciuna din surori nu a bănuit?

— Doamna Glynne nu se afla acolo la vremea respectivă. Soţul ei nu murise încă şi locuia în străinătate. Dar Anthea era acolo. Cred că Anthea a ştiut ceva din cele petrecute. Nu ştiu dacă a bănuit de la început o crimă, însă ştia că Clotilde se ocupase să ridice movila de la capătul grădinii, să o acopere cu arbuşti cu flori, să fie un loc al frumuseţii. Cred că adevărul i s-a dezvăluit încetul cu încetul. Apoi

Clotilde, după ce a acceptat răul, a făcut rău, a cedat răului, nu a mai avut mustrări de conştiinţă în legătură cu ceea ce avea să facă în continuare. Cred că i-a făcut chiar plăcere să-şi pună planul la punct. Avea o oarecare influenţă asupra unei fetişcane sexy, şmechere, din sat, care venea din când în când la ea să ceară de pomană. Cred că i-a fost uşor să aranjeze într-o zi s-o ducă pe fată la picnic sau într-o excursie la o oarecare distanţă de sat. La vreo 50 sau 60 de kilometri. Probabil că a ales locul dinainte. A strangulat-o pe fată, a desfigurat-o şi a ascuns-o sub ceva pământ, frunze şi crengi. De ce ar fi bănuit-o cineva pentru o asemenea faptă? A pus acolo geanta lui Verity, un lănţişor pe care aceasta obişnuia să-l poarte la gât şi este posibil chiar s-o fi îmbrăcat pe cealaltă în hainele lui Verity. Spera ca o vreme crima să nu fie descoperită, însă între timp a împrăştiat zvonul că Nora Broad fusese văzută în maşina lui Michael, umblând cu el. Poate că a răspândit zvonul că Verity rupsese logodna din cauza infidelităţii lui cu această fată. Se poate să fi spus orice şi cred că i-a făcut plăcere să facă asta, biet suflet pierdut.

— De ce spuneţi „biet suflet pierdut”, Miss Marple?

— Fiindcă nu cred că poate exista agonie mai mare ca aceea pe care Clotilde a suferit-o în tot acest timp – se fac zece ani acum – trăind într-o durere continuă. Trăind cu lucrul pe care a trebuit să-l trăiască. A ţinut-o pe Verity, a ţinut-o acolo la Old Manor, în grădină, a ţinut-o acolo pentru totdeauna. Nu şi-a dat seama de la început ce însemna asta. Dorul ei neostoit ca fata să fie iarăşi în viaţă. Nu cred că a avut vreodată mustrări de conştiinţă. Doar a suferit – şi a continuat să sufere an de an. Iar acum înţeleg ce a vrut să spună Elizabeth Temple. Poate chiar mai bine decât ea însăşi. Dragostea este un lucru înfiorător. Poate fi unul dintre cele mai rele lucruri care există. Iar Clotilde a trebuit să trăiască zi de zi, an de an, cu asta. Ştiţi, cred că Anthea era înspăimântată de ea. Cred că a ştiut tot timpul ce a făcut Clotilde şi credea că Clotilde ştia că ea ştia. Şi îi era

teamă de ce ar putea face Clotilde. Clotilde i-a dat acel colet Antheei ca să-l pună la poşta, cel cu puloverul, şi mi-a spus diverse lucruri despre Anthea, că era instabilă psihic, că dacă era persecutată sau era geloasă, ar fi putut face orice. Cred – da – că în viitorul nu foarte îndepărtat ceva avea să se întâmple cu Anthea – o sinucidere aranjată din cauza unei conştiinţe vinovate…

— Şi totuşi vă pare rău pentru acea femeie? Întrebă Sir Andrew. Răul malign este asemenea cancerului – o tumoare malignă. Aduce suferinţă.

— Desigur, răspunse Miss Marple.

— Bănuiesc că vi s-a spus ce s-a întâmplat în acea noapte, zise profesorul Wanstead, după ce îngerii dumneavoastră păzitori v-au scos de acolo?

— Vă referiţi la Clotilde? Îmi amintesc că mi-a adus paharul cu lapte. Încă îl avea în mână când domnişoara Cooke m-a scos din cameră. Bănuiesc că… L-a băut, nu-i aşa?

— Da. Ştiaţi că s-ar putea întâmpla aşa ceva?

— Nu m-am gândit la asta, nu, nu atunci. Bănuiesc că aş fi ştiut dacă m-aş fi gândit la asta.

— Nimeni nu ar fi putut s-o oprească. A acţionat extrem de repede, şi nimeni nu şi-a dat seama că era ceva în neregulă cu laptele.

— Aşa că l-a băut.

— Vă surprinde?

— Nu, era gestul firesc pe care l-ar fi făcut. Ajunsese la un moment în care îşi dorea să scape de toate lucrurile cu care fusese nevoită să trăiască. Aşa cum Verity dorise să scape de viaţa pe care o ducea acolo. Ce ciudat, nu-i aşa, că răzbunarea pe care cineva o atrage asupra lui se potriveşte atât de bine cu ceea ce a provocat-o.

— Parcă vă pare mai rău pentru ea decât pentru fata care a murit.

— Nu, este un altfel de regret, răspunse Miss Marple. Îmi pare rău pentru tot ce a pierdut Verity, pentru tot ceea ce a

fost atât de aproape să obţină. O viaţă de dragoste şi devotament pentru bărbatul pe care îl alesese şi pe care îl iubea cu adevărat. A pierdut tot, şi nimic nu poate să-i dea asta înapoi. Îmi pare rău pentru ea pentru ce nu a avut. Dar a scăpat de suferinţa pe care Clotilde a fost nevoită s-o îndure. Durere, nefericire, teamă şi o cultivare şi asimilare a răului. Clotilde a trebuit să trăiască toate astea. Durere, dragoste frustrată pe care nu avea cum s-o mai recapete, şi faptul că a trebuit să locuiască împreună cu cele două surori care o bănuiau, se temeau de ea, şi a trebuit să trăiască lângă fata pe care o ţinea aici.

— Vă referiţi la Verity?

— Da. Îngropată în grădină, în mormântul pe care Clotilde i l-a pregătit. Era acolo, la Old Manor, şi cred că Clotilde ştia că se afla acolo. Se poate chiar s-o fi văzut sau să i se pară că a văzut-o, uneori când se ducea să culeagă câte o ramură înflorită de polygonum. Trebuie să se fi simţit foarte aproape de Verity în acele momente. Nimic mai rău de atât nu putea să i se întâmple, nu-i aşa? Nimic mai rău…

Capitolul 23. Ultimele piese.

I

— Bătrânica asta îmi face pielea de găină, zise Sir Andrew McNeil după ce îi mulţumi şi îşi luă rămas-bun de la Miss Marple.

— Atât de blândă – atât de nemiloasă! Spuse comisarul adjunct.

Profesorul Wanstead o conduse pe Miss Marple la maşina lui care aştepta, apoi se întoarse în birou pentru câteva cuvinte de final.

— Ce părere ai despre ea, Edmund?

— Este cea mai înfricoşătoare femeie pe care am întâlnit-o vreodată, răspunse ministrul de interne.

— Nemiloasă? Întrebă profesorul Wanstead.

— Nu, nu, nu mă refer la asta, ci… Ei bine, e o femeie foarte înfricoşătoare.

— Nemesis, rosti profesorul Wanstead gânditor.

— Acele două femei, agentele de securitate care o ţineau sub observaţie, i-au făcut o descriere extraordinară în legătură cu noaptea respectivă. Au pătruns în casă destul de uşor, s-au ascuns în mica încăpere de la parter până când toată lumea a urcat, apoi una s-a dus în dormitor, iar cealaltă a rămas de pază lângă cameră. Cea din dormitor a zis că atunci când a deschis uşa dulapului şi a ieşit, în pat se afla bătrâna, cu un şal roz şi pufos în jurul gâtului, având o expresie perfect liniştită, pălăvrăgind ca o guvernantă bătrână. Au zis că au fost destul de şocate.

— Un şal roz pufos, rosti profesorul Wanstead. Da, da, îmi amintesc…

— Ce vă amintiţi?

— De bătrânul Rafiel. Mi-a povestit despre ea, şi apoi a izbucnit în râs. Mi-a zis că un lucru n-o să-l uite toată viaţa – când una dintre bătrânicile cele mai ciudate şi aiurite pe care le-a întâlnit vreodată a intrat în camera lui din Indiile de Vest, cu o eşarfă roz pufoasă în jurul gâtului, şi i-a spus că trebuie să se scoale şi să facă imediat ceva ca să împiedice o crimă. Iar el a întrebat-o: „Ce Dumnezeu crezi că faci?” Iar ea i-a răspuns că este Nemesis. Nemesis! A zis că nici nu-şi putea închipui o imagine mai nepotrivită. Îmi place ideea cu eşarfa de lână roz, spuse profesorul Wanstead, gânditor, îmi place foarte mult.

II

— Michael, începu profesorul Wanstead, aş vrea să ţi-o prezint pe Miss Jane Marple, care a făcut foarte multe în ceea ce te priveşte.

Tânărul de 32 de ani o privi pe bătrâna cu părul alb, cam fragilă, cu o expresie oarecum îndoielnică.

— Ah, da, cred că am auzit despre asta. Mulţumesc foarte mult. Se uită apoi la Wanstead. Este adevărat că o să-mi ofere o graţiere sau ceva de genul ăsta?

— Da. Destul de curând va fi pus în practică un ordin de eliberare. În scurt timp vei fi un om liber.

— Oh.

Michael părea destul de neconvins.

— Bănuiesc că va trece o vreme până să te obişnuieşti cu gândul, zise Miss Marple amabilă.

Se uită la el gânditoare, văzându-l cum ar fi arătat în urmă cu zece ani. Era încă atrăgător – deşi chipul lui arăta toate semnele încordării. Atrăgător, da. Chiar foarte atrăgător trebuie să fi fost odinioară. Avusese atunci farmec, o înfăţişare veselă şi fără griji. Pierduse asta acum, dar poate că le va recăpăta. O gură moale şi ochi frumoşi, care te priveau drept în faţa, şi probabil îl ajutau mult atunci când spunea minciuni pe care voiai să le crezi. Semăna foarte bine cu… Oare cu cine? Miss Marple se cufundă în amintiri – cu Jonathan Birkin, desigur. Cântase în cor. Avea o voce încântătoare de bariton. Şi cât îl mai plăceau fetele! Avea o slujbă destul de bunicică – copist la firma domnului Gabriel. Păcat că existase acea mică problemă cu cecurile.

— Oh, făcu Michael şi continuă şi mai stânjenit, a fost foarte amabil din partea dumneavoastră să vă preocupaţi atât de mult.

— Mi-a făcut plăcere, răspunse Miss Marple. Ei bine, mă bucur că te-am cunoscut. La revedere. Sper să te aştepte numai lucruri bune pe viitor. Ţara noastră trece printr-o perioadă destul de proastă acum, dar probabil că îţi vei găsi o slujbă care să îţi facă plăcere.

— Oh, da. Mulţumesc, mulţumesc foarte mult. Vă sunt cu adevărat recunoscător.

Însă tonul lui părea în continuare extrem de nesigur.

— Nu mie ar trebui să-mi fii recunoscător, zise Miss Marple. Ar trebui să-i fii recunoscător tatălui dumitale.

— Lui tata? Tata nu şi-a bătut niciodată capul cu mine.

— Tatăl dumitale, pe patul de moarte, era hotărât să ţi se facă dreptate.

— Dreptate.

Michael Rafiel se gândi la asta.

— Da, tatăl dumitale considera că dreptatea este importantă. Cred că el însuşi era un om foarte drept. În

scrisoarea pe care mi-a scris-o şi mi-a cerut să accept această misiune, m-a îndrumat printr-un citat: „Ci dreptatea să curgă ca o apă curgătoare, şi neprihănirea ca un pârâu care nu seacă niciodată”.

— Ah! E din Shakespeare?

— Nu, din Biblie, şi te pune pe gânduri. Şi eu chiar m-am gândit.

Miss Marple desfăcu pachetul pe care îl avea la ea.

— Mi-au dat asta, spuse ea. S-au gândit că mi-ar plăcea să o păstrez – fiindcă i-am ajutat să descopere adevărul despre ce s-a întâmplat de fapt. Dar eu cred că dumneata eşti persoana care are de fapt dreptul asupra ei. Asta, dacă o vrei. Dar poate că nu ţi-o doreşti…

Îi înmână fotografia lui Verity Hunt pe care Clotilde Bradbury-Scott i-o arătase o dată în salonul de la Old Manor House.

Michael o luă şi rămase nemişcat, privind-o… Expresia de pe chipul lui se schimbă, se îmblânzi, apoi deveni dură. Miss Marple îl privi fără să scoată o vorbă. Tăcerea se prelungi un timp. Profesorul Wanstead privea la rândul lui – se uita la amândoi, la bătrâna doamnă şi la tânăr.

Îi trecu prin minte că, într-un fel, era un moment de criză – un moment care poate afecta un mod de viaţă.

Michael Rafiel oftă – întinse mâna şi îi înapoie fotografia lui Miss Marple.

— Nu, aveţi dreptate, nu o vreau. Toată acea viaţă s-a dus – ea s-a dus – şi nu o pot păstra. Orice voi face acum trebuie să fie ceva nou – să merg înainte. Dumneavoastră… Ezită, uitându-se la ea… Înţelegeţi?

— Da, răspunse Miss Marple, înţeleg. Cred că ai dreptate. Îţi urez mult noroc în viaţa pe care o vei începe acum.

Michael îşi luă rămas-bun şi ieşi.

— Ei bine, zise profesorul Wanstead, nu e un tânăr foarte entuziast. Ar fi putut să vă mulţumească totuşi cu mai multă efuziune.

— A, nu-i nimic, răspunse Miss Marple. Nici nu mă aşteptam să o facă. L-ar fi făcut să se simtă şi mai prost. Ştiţi, e foarte stânjenitor când trebuie să mulţumeşti cuiva şi să iei viaţa de la capăt, văzând totul dintr-o altă perspectivă. Cred că o să se descurce. Nu e încrâncenat. Ăsta e un lucru foarte important. Îmi dau seama de ce fata aceea s-a îndrăgostit de el…

— Poate de data asta o să meargă pe drumul cel bun…

— M-aş îndoi, răspunse Miss Marple. Nu ştiu dacă o să fie în stare să se abţină, doar dacă – desigur, ar fi cel mai bine – nu întâlneşte o fată foarte drăguţă.

— Ceea ce îmi place la dumneavoastră, spuse profesorul Wanstead, este încântătoarea dumneavoastră minte practică.

III

— Va sosi aici în curând, îi zise domnul Broadribb domnului Schuster.

— Toată povestea asta este extraordinară, nu-i aşa?

— La început, nu mi-a venit să cred, spuse Broadribb. Ştii, când bietul Rafiel era pe moarte, am crezut că totul este o dovadă de… De senilitate sau aşa ceva. Nu că ar fi fost suficient de bătrân pentru asta.

Se auzi un bâzâit. Domnul Schuster ridică receptorul.

— A, a sosit? Condu-o sus, spuse el. A venit. Ştii, este cel mai ciudat lucru pe care l-am auzit vreodată. Să pui o bătrânică să bântuie prin ţară ca să caute nici ea nu ştie ce. Poliţia crede că femeia aceea nu a comis doar o crimă, ci trei! Trei! Îţi închipui? Cadavrul lui Verity Hunt a fost descoperit sub movila din grădină, aşa cum a zis bătrâna că va fi. Nu fusese strangulată şi nu era desfigurată.

— Mă mir că bătrânica nu a păţit-o, zise domnul Broadribb. Era prea bătrână ca să poată avea singură grijă de ea.

— Se pare că doi detectivi o supravegheau.

— Cum, doi?

— Da, nu am ştiut asta.

Miss Marple fu condusă înăuntru.

— Felicitări, Miss Marple, zise domnul Broadribb, ridicându-se să o întâmpine.

— O rezolvare excepţională, adăugă şi domnul Schuster, scuturându-i mâna.

Miss Marple se aşează calmă de cealaltă parte a biroului.

— Aşa cum v-am spus în scrisoare, începu ea, cred că am îndeplinit condiţiile din propunerea care mi-a fost făcută. Am dus la bun sfârşit ceea ce mi s-a cerut să fac.

— Da, ştiu. Deja am aflat de la profesorul Wanstead, de la justiţie şi de la poliţie. Da, a fost o treabă excelentă, Miss Marple. Vă felicităm.

— Mi-a fost teamă că nu voi fi în stare să fac ce mi se ceruse. La început mi s-a părut foarte dificil, aproape imposibil.

— Da, într-adevăr. Şi mie mi se părea destul de imposibil. Nu ştiu cum aţi reuşit, Miss Marple.

— Ei bine, numai perseverenţa este cea care duce la reuşită, afirmă sentenţios Miss Marple.

— Acum, în ceea ce priveşte suma pe care o deţinem. Este oricând la dispoziţia dumneavoastră. Nu ştiu dacă doriţi să vă virăm banii în bancă sau vreţi să ne consultaţi în legătură cu investirea lor? Este o sumă destul de mare.

— Douăzeci de mii de lire, spuse Miss Marple. Da, este o sumă foarte mare, după părerea mea. Chiar extraordinară, adăugă ea.

— Dacă vreţi, vă putem pune în legătură cu contabilii noştri şi v-ar putea da unele idei legate de investiţii.

— A, nu vreau să-i investesc.

— Dar sigur asta ar fi…

— La vârsta mea nu are rost să economisesc, zise Miss Marple. Sunt sigură că scopul acestor bani – şi sunt convinsă că domnul Rafiel ar fi de acord – este de a te bucura de câteva lucruri pe care nu ţi le-ai permis din cauza lipsei lor.

— Da, vă înţeleg punctul de vedere, spuse domnul Broadribb. Atunci, doriţi să virăm banii la banca dumneavoastră?

— Middleton's Bank, High Street 132, St Mary Mead, indică Miss Marple.

— Bănuiesc că aveţi un cont de economii. Să vi-i trimitem acolo?

— Sigur, nu, răspunse Miss Marple. Puneţi-i în contul curent.

— Nu credeţi…

— Nu cred, replică Miss Marple. Îi vreau în contul curent.

Se ridică şi dădu mâna cu ei.

— Ştiţi, aţi putea cere sfatul unui consultant al băncii, Miss Marple. Chiar este… Nu ştii niciodată când ai nevoie de ceva pentru vremuri grele.

— Am tot ce-mi trebuie pentru vremuri grele, replică ea.

Dădu din nou mâna cu ei.

— Mulţumesc mult, domnule Broadribb. Şi dumneavoastră, domnule Schuster. Aţi fost foarte amabili cu mine şi mi-aţi dat toate informaţiile de care am avut nevoie.

— Şi chiar vreţi să vă punem banii în contul curent?

— Da, replică Miss Marple. Ştiţi, am de gând să-i cheltuiesc. O să mă distrez cu ei.

Se uită înapoi din cadrul uşii şi râse. Pentru o clipă, domnul Schuster, care avea mai multă imaginaţie decât domnul Broadribb, avu impresia că zăreşte o tânără frumoasă dând mâna cu vicarul la o petrecere de ţară. Îşi dădu seama că era o amintire din tinereţea lui. Dar Miss Marple îi amintise, pentru o clipă, de acea fată, tânără, fericita şi pusă pe distracţie.

— Domnul Rafiel ar fi dorit să mă distrez, spuse ea şi ieşi pe uşă.

— Nemesis, rosti domnul Broadribb. Aşa i-a spus Rafiel. N-am văzut niciodată pe cineva care să semene mai puţin cu Nemesis, nu-i aşa?

Domnul Schuster clatină din cap.

— Trebuie să fi fost vreuna dintre micile glume ale domnului Rafiel, rosti domnul Broadribb.

SFÂRŞIT

1 În engleză, denumirea pieselor de şah: knight – cal, bishop – nebun

2 Termeni care denumesc tura de la şah.

3 Rook – şi „pungaş, şarlatan”.

4 Ships that pass în the night, titlul unui poem de Henry Longfellow (1807-1882), folosit cu sensul de oameni care se întâlnesc întâmplător doar o dată în viaţă, fără să se mai vadă apoi. (n.tr.)

5 Întâmplările relatate mai sus se referă la acţiunea cărţii Misterul din Caraibe de Agatha Christie. (n.tr.)

6 Broad – larg, lat

7 Case şi Grădini Celebre.

8 Vechiul Conac.

9 Arbust cu tulpini lungi de 15 metri, cunoscut popular şi ca haina-miresei (n.tr.)

10 în engleză cuvântul înseamnă „adevăr”.

11 Speranţă, credinţă.

12 în engleză, vinegar înseamnă „oţet”.

13 Zeiţe ale naşterii şi destinului în mitologia romană. (n.tr.)